

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut komunikačních studií a žurnalistiky

Martina Čapková

**Zlatá stezka: Vlastivědný sborník kraje
Husova a Chelčického**

Diplomová práce

Praha 2011

Autor práce: **Martina Čapková**

Vedoucí práce: **doc. PhDr. Barbara Köpplová, CSc.**

Oponent práce:

Datum obhajoby: **2011**

Hodnocení:

Bibliografický záznam

ČAPKOVÁ, Martina. *Zlatá stezka: Vlastivědný sborník kraje Husova a Chelčického*. Praha, 2011. 179 s. Diplomová práce. Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut komunikačních studií a žurnalistiky. Katedra mediálních studií. Vedoucí práce doc. PhDr. Barbara Köpplová, CSc.

Anotace

Diplomová práce s názvem *Zlatá stezka: Vlastivědný sborník kraje Husova a Chelčického* se zabývá problematikou českých vlastivědných sborníků vydávaných v 1. polovině 20. století. Definiuje charakteristické rysy tohoto typu periodika a věnuje se historii jejich vydávání na našem území.

Na specifika regionálních vlastivědných sborníků poukazuje na konkrétním příkladu sborníku *Zlatá stezka*, který je jedním z typických představitelů tohoto typu periodika. Vycházel ve Vodňanech v letech 1927 až 1949 s přestávkou v období německé okupace. Časopis vydávalo místní učitelstvo. Práce popisuje jeho historii, cíle, problematiku financování, způsob zpracování a přípravy, představuje také nejvýznamnější osobnosti se sborníkem spojené.

Součástí práce je analýza obsahové náplně sborníku. Analýza byla provedena prostřednictvím třech časových sond v odstupech po deseti letech, podrobně se věnuje druhému, dvanáctému a sedmnáctému ročníku časopisu. Sleduje zpracovávaná témata, typy příspěvků, pravidelné rubriky a jejich vývoj. Součástí analýzy jsou také krátké ukázky vybraných příspěvků ze sborníku.

Abstract

The thesis *Golden Trail: A homeland-study magazine of region of Hus and Chelčický* deals with the topic of Czech homeland-study magazines of first half of the twentieth century. It describes basic characteristics of this type of magazines and their history.

The work characterises the specifics of homeland-study magazines on the example of the *Golden Trail*, which is a typical representative of this type of magazines. *Golden Trail* was published by a group of teachers in Vodňany from 1927 to 1948 with a break during the Second World War.

The thesis describes magazines' history, goals, financial sources, explains, how it was prepared for publishing, who were the editors and authors of the articles etc. It also analyses the content of the magazines. It describes the main topics, article types, the sections and their evolution. The subject of the analyses were three volumes of the magazine – number one (published in the years 1928–1929), number twelve (1938–1939) and number seventeen (1948–1949).

Klíčová slova

Vlastivědný sborník, vlastivědný časopis, historie vlastivědných sborníků, regionální vlastivědný tisk, jihočeské regionální časopisy, Zlatá stezka, Od Zlaté stezky

Keywords

A home-land study magazine, history of the home-land study magazines, south-bohemian regional press, The Golden trail

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracovala samostatně a použila jen uvedené prameny a literaturu.
2. Vlastní text bez anotace a příloh má celkem 209851 znaků s mezerami, tj. 116 normostran.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne 13. 1. 2011

Martina Čapková

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala doc. PhDr. Barbaře Köpplové, CSc., za vedení práce a hodnotné rady a připomínky.

Můj dík patří také prof. MUDr. Ctiradu Johnovi, DrSc., za poskytnutí cenných informací a zpřístupnění materiálů ze soukromého archivu.

Obsah

ÚVOD	17
<u>1 VLASTIVĚDNÝ SBORNÍK JAKO SPECIFICKÝ TYP PERIODIKA.....</u>	<u>20</u>
1.1 VLASTIVĚDA JAKO ODBORNÁ VĚDA	20
1.2 HISTORIE VLASTIVĚDNÉHO BĀDÁNÍ NA NAŠEM ÚZEMÍ.....	22
1.3 STAV VLASTIVĚDY V OBDOBÍ DRUHÉ ČTVRTINY 20. STOLETÍ.....	28
1.4 VLASTIVĚDNÝ SBORNÍK JAKO SPECIFICKÝ TYP PERIODIKA.....	30
1.5 HISTORIE VYDÁVÁNÍ VLASTIVĚDNÝCH SBORNÍKŮ NA NAŠEM ÚZEMÍ	33
1.5.1 HISTORIE ČESKÝCH VLASTIVĚDNÝCH SBORNÍKŮ.....	33
1.5.2 HISTORIE NĚMECKÝCH VLASTIVĚDNÝCH SBORNÍKŮ NA NAŠEM ÚZEMÍ	36
1.6 POHLED VLASTIVĚDY NA FUNGOVÁNÍ VLASTIVĚDNÝCH SBORNÍKŮ V OBDOBÍ DRUHÉ ČTVRTINY 20. STOLETÍ.....	40
<u>2 ČASOPISY S TEMATIKOU VLASTIVĚDY, PAMÁTKOVÉ PĚČE A NÁRODOPISU VYDÁVANÉ V LETECH 1919–1945 NA ÚZEMÍ ČESKÉ REPUBLIKY SE ZAMĚŘENÍM NA JIŽNÍ ČECHY</u>	<u>46</u>
2.1 JIHOČESKÉ VLASTIVĚDNÉ ČASOPISY V LETECH 1919–1945	50
2.2 STRUČNÁ CHARAKTERISTIKA JIHOČESKÝCH VLASTIVĚDNÝCH ČASOPISŮ Z LET 1919–1945	52
<u>3 REGIONÁLNÍ PŮSOBNOST SBORNÍKU ZLATÁ STEZKA A CHARAKTERISTIKA OBLASTI</u>	<u>55</u>
3.1 VYMEZENÍ REGIONÁLNÍ PŮSOBNOSTI SBORNÍKU	55
3.2 ZÁKLADNÍ CHARAKTERISTIKA REGIONU	58
3.3 HISTORICKÉ A KULTURNÍ POZADÍ	59
3.3.1 ZLATÁ STEZKA	60
3.3.2 VÝZNAMNÉ OSOBNOSTI.....	63
<u>4 VLASTIVĚDNÝ SBORNÍK ZLATÁ STEZKA: OBECNÝ ÚVOD</u>	<u>66</u>
4.1 POČÁTKY A STRUČNÁ HISTORIE VYDÁVÁNÍ SBORNÍKU	66
4.2 ZÁKLADNÍ INFORMACE	69

4.3	NÁZEV	69
4.4	CÍLE.....	70
4.5	VYDAVATEL.....	72
4.6	FINANCOVÁNÍ A FINANČNÍ SITUACE	74
4.6.1	CENA ČASOPISU A PŘEDPLATNÉ	74
4.6.2	DARY	76
4.6.3	INZERCE.....	76
4.7	ODBĚRATELÉ A NÁKLAD ČASOPISU	77
5	<u>ZPŮSOB ZPRACOVÁNÍ A PŘÍPRAVY SBORNÍKU V DOBĚ PŮSOBENÍ ČESTMÍRA JOHNA JAKO POŘADATELE</u>	<u>84</u>
6	<u>VÝZNAMNÉ OSOBNOSTI</u>	<u>94</u>
6.1	POŘADATEL ČESTMÍR JOHN.....	94
6.2	POŘADATEL ANTONÍN PAZDERA	96
6.3	TISKÁRNA ANTONÍNA DVOŘÁKA A JEJÍ PŘEDSTAVITELÉ	98
6.4	VYBRANÍ PŘÍSPĚVATELÉ	101
7	<u>ANALÝZA SBORNÍKU ZLATÁ STEZKA</u>	<u>103</u>
7.1	2. ROČNÍK VYCHÁZEJÍCÍ VE ŠKOLNÍM ROCE 1928/1929	103
7.1.1	REFLEXE HISTORICKÝCH UDÁLOSTÍ.....	103
7.1.2	REFLEXE AKTUÁLNÍHO DĚNÍ	107
7.1.3	ZÁBAVA A DĚTSKÝ KOUTEK.....	108
7.1.4	HISTORIE A PAMÁTKY.....	109
7.1.5	TRADIČNÍ ČINNOSTI, ŘEMESLA A POVOLÁNÍ.....	111
7.1.6	ZVYKY, TRADICE, LIDOVÁ SLOVESNOST	112
7.1.7	ATMOSFÉRA KRAJE	115
7.1.8	PŘÍRODNÍ VĚDY	115
7.1.9	ARCHEOLOGIE.....	116
7.1.10	STATISTIKY	116
7.1.11	SHRNUTÍ.....	117
7.2	12. ROČNÍK VYCHÁZEJÍCÍ VE ŠKOLNÍM ROCE 1938/1939	117

7.2.1	REFLEXE AKTUÁLNÍHO DĚNÍ	118
7.2.2	ZÁBAVA A DĚTSKÝ KOUTEK	124
7.2.3	HISTORIE	125
7.2.4	TRADIČNÍ ČINNOSTI, ŘEMESLA A POVOLÁNÍ.....	127
7.2.5	ZVYKY, TRADICE, LIDOVÁ SLOVESNOST, ŽIVOT V MINULOSTI	127
7.2.6	RODÁCI A OSOBNOSTI	129
7.2.7	DALŠÍ TÉMATA	130
7.2.8	SHRNUTÍ.....	131
7.3	17. ROČNÍK VYCHÁZEJÍCÍ VE ŠKOLNÍM ROCE 1948/1949	132
7.3.1	REFLEXE AKTUÁLNÍHO DĚNÍ	133
7.3.2	REFLEXE HISTORICKÝCH UDÁLOSTÍ.....	136
7.3.3	ZÁBAVA	137
7.3.4	HISTORIE	138
7.3.5	ZVYKY, TRADICE, LIDOVÁ SLOVESNOST, POVĚSTI, ŽIVOT V MINULOSTI.....	140
7.3.6	OSOBNOSTI	142
7.3.7	PŘÍRODA.....	143
7.3.8	SHRNUTÍ.....	143
8	<u>ZLATÁ STEZKA: SBORNÍK PRACHATICKÉHO MUZEA – NÁVAZNOST DO SOUČASNOSTI...145</u>	
	<u>ZÁVĚR.....148</u>	
	<u>SUMMARY.....151</u>	
	<u>SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A DALŠÍCH ZDROJŮ.....153</u>	
	POUŽITÁ LITERATURA	153
	PERIODIKA, SBORNÍKY.....	155
	ELEKTRONICKÉ ZDROJE	158
	PRAMENY.....	160
	ZDROJE OBRAZOVÝCH MATERIÁLŮ.....	161
	REDAKČNÍ SDĚLENÍ ZLATÉ STEZKY	163

ZLATÁ STEZKA: SBORNÍK PRACHATICKÉHO MUZEA.....	165
PRIMÁRNÍ LITERATURA	165
<u>SEZNAM PŘÍLOH.....</u>	<u>178</u>
<u>PŘÍLOHY</u>	<u>179</u>

Úvod

Vlastivědné sborníky představují velmi specifický typ periodika. V mnoha charakteristikách se odlišují od ostatních časopisů a právě tím mě téma zaujalo. Diplomová práce si klade za cíl zpracovat problematiku vydávání vlastivědných sborníků, definovat jejich základní charakteristiky a představit historii jejich vydávání. Na specifika regionálních vlastivědných sborníků následně poukáže na konkrétním příkladu jihočeského sborníku *Zlatá stezka*. Zaměří se zejména na přípravu a zpracování časopisu, problematiku financování, odběru, vzdělávacích cílů apod. Velká pozornost bude věnována obsahové stránce sborníku.

Zlatá stezka je jedním z typických představitelů regionálního vlastivědného sborníku. Titul vycházel v letech 1927 až 1949 ve Vodňanech, s přestávkou v období německé okupace. Vydávali ho místní učitelé, určen byl zejména pro školní žactvo, sloužil také jako pomůcka při výuce vlastivědy.

Tematická oblast vlastivědných sborníků je do značné míry neprobádaná. Literatura vztahující se k problematice je velmi omezená. Chceme-li studovat téma na nejobecnější rovině, seznámit se základními charakteristikami sborníků, typickou podobou, obsahovou náplní, cíli apod., jako nejvhodnější zdroj poslouží dobová odborná vlastivědná literatura. Vlastivědné sborníky byly vnímány především jako jeden ze základních postupů a nástrojů vlastivědné práce. Mezi odborníky se vedly četné diskuze o tom, jakou podobu by tento typ periodika měl mít.

Prakticky žádní autoři se nezabývají studiem historie vlastivědných sborníků na všeobecné rovině, obvykle se zaměřují na jednotlivé konkrétní tituly.¹ Pro získání historického přehledu o problematice jsou nejcennější práce Jiřího Maliny a Františka Musila.² Autoři se soustředí zejména na sborníky z oblasti východních Čech, uvádějí

¹ Například *Kulturní periodika na Moravě : XXIV. mikulovské sympozium 17.–18. října 1996*. Brno : Muzejní a vlastivědná společnost, 1996. 236 s.

Jedná se o sborník z mikulovské konference z roku 1996 na téma kulturní periodický tisk na Moravě a věnuje výraznou pozornost také vlastivědným sborníkům. Nalezneme zde příspěvky věnující se například *Vlastivědnému věstníku moravskému*, časopisu *Matice moravské*, časopisu *Vlasteneckého spolku muzejního v Olomouci* či *Záhorské kronice*.

² MALINA, Jiří; MUSIL, František. Východočeské historicko-vlastivědné sborníky : Stručná historie jejich vydávání. *Východočeské listy historické*. 1997, 11-12, s. 131-146., MUSIL, František : Německá

však také širší historický kontext, který je možné obecně aplikovat na české vlastivědné sborníky první poloviny dvacátého století.

Konkrétně o sborníku *Zlatá stezka* pojednává pouze několik krátkých článků v jihočeském regionálním tisku. Obvykle se zaměřují na některou pro sborník významnou osobnost a při té příležitosti upozorňují na nejdůležitější charakteristiky titulu.³ Diplomová práce tedy představuje první rozsáhlejší materiál, který se zabývá sborníkem *Zlatá stezka* detailněji a studuje nejrůznější aspekty problematiky.

Velkým přínosem pro práci je především zpřístupnění materiálů ze soukromého archivu Ctirada Johna, syna Čestmíra Johna, dlouholetého výkonného redaktora sborníku. Ctirad John není jen pouhým pamětníkem sborníku, na přípravě titulu se také aktivně podílel. Psal příspěvky do rubriky *Dětský koutek*, přispíval svými linoryty a v posledních letech svého studia na gymnáziu prováděl korektury článků. S laskavostí mi poskytl rozhovor, který představuje velmi cenný zdroj informací, které v literatuře ani v jiných pramenech dostupné nejsou.

Rešeršní práce byla velmi náročná, ale zajímavá. Přes počáteční obavy z nedostatku vhodné literatury se mi nakonec podařilo shromáždit relativně velké množství zajímavých podkladů. Jako hlavní podklad k teoretickému úvodu mi posloužila především dobová literatura. V první polovině dvacátého století byly vlastivědné sborníky relativně diskutovaným tématem, v poslední době již tato problematika v popředí zájmu není. Součástí diplomové práce jsou tedy četné citace literatury z první poloviny 20. století. Citace jsem ponechala v původním znění, zachovávají proto dobovou pravopisnou normu.

První část diplomové práce poskytuje teoretické zázemí k tématu. Existence a vývoj odborných časopisů velmi těsně souvisí s vývojem vědy, na kterou se zaměřují. První kapitola proto představuje základní definice vlastivědy a seznamuje nás s historií tohoto vědního oboru. Následně se již práce obrací přímo k problematice vlastivědných sborníků. Uvádí základní charakteristiky tohoto typu periodika a seznámí nás s historií

historická a vlastivědná periodika a východní Čechy. *Východočeské listy historické*. 1998, 13-14, s. 115-136.

³ Například MAGER, Jan Antonín. Čestmír John: Vůdčí osobnost vodňanské Zlaté stezky. *Zlatá stezka: Sborník Prachatického muzea*. 2005-2006, roč. 12-13, s. 159-166., Méně známé vodňanské tváře: Antonín Pazdera. *Vodňanské noviny*. 2002, 13, 3, s. 4, 9., VOTAVA, Karel. Čestmír John - „pořadatel

jejich vydávání na našem území. Nabízí zároveň pohled dobové vlastivědy na vlastivědné sborníky, který byl mnohdy velmi kritický.

Oproti původnímu projektu byla diplomová práce rozšířena o kapitolu poskytující přehled vlastivědných sborníků vydávaných na území České republiky v období, kdy vycházel časopis *Zlatá stezka*, se zaměřením na jižní Čechy. Kapitola umožňuje lepší pochopení kontextu.

Třetí kapitola nás seznamuje s regionální působností sborníku *Zlatá stezka* a se základními kulturními, historickými i geografickými charakteristikami regionu. U vlastivědného sborníku jsou tyto charakteristiky důležitým faktorem, který výrazně spoluurčuje podobu i obsah periodika. Čtvrtá kapitola poskytuje základní informace o sborníku *Zlatá stezka*, seznamuje nás s jeho historií a cíli, zabývá se původem a vývojem názvu, periodicitou, financováním a také odběrem titulu. Pátá kapitola informuje o tom, jakým způsobem probíhala příprava sborníku. Upozorňuje především na důležitou roli výkonného redaktora. Tato kapitola je cenná především tím, že byla sestavena téměř výhradně na základě rodinné kroniky Čestmíra Johna ze soukromého archivu a vzpomínek jeho syna, Ctirada Johna. Šestá kapitola představuje nejvýznamnější osobnosti se sborníkem spojené, podrobněji nás seznamuje zejména se dvěma výkonnými redaktory, kteří měli rozhodující vliv na podobu sborníku, mimo jiné i s postavou Čestmíra Johna.

Analýzou obsahu sborníku se zabývá sedmá kapitola. Sleduje zpracovávaná témata, typy příspěvků, pravidelné rubriky a jejich vývoj. Historická analýza byla provedena prostřednictvím třech časových sond v odstupech po deseti letech. Analyzován byl 2. ročník vydávaný ve školním roce 1928/1929, 12. ročník ze školního roku 1938/39 a 17. ročník, vycházející ve školním roce 1948/1949. Součástí jsou i ukázky vybraných článků, které by měly sloužit jako názorné ilustrace vystihující charakter časopisu. Závěrečná kapitola upozorňuje na stejnojmenný titul, který vychází od roku 1994 v Prachaticích. Oba tituly porovnává, hledá shodné rysy a naopak poukazuje na odlišnosti.

1 Vlastivědný sborník jako specifický typ periodika

Vlastivědné sborníky představují velmi specifický typ odborného periodika. Svým obsahem se soustředí na publikování vlastivědných poznatků. Existence a vývoj odborných časopisů velmi úzce souvisí s vývojem vědy, na kterou se zaměřují. První část této kapitoly by nás proto měla uvést do problematiky vlastivědy a stručného vývoje této vědy, druhá část nás seznámí se základními charakteristikami vlastivědných sborníků a zároveň s historií jejich vydávání na našem území.

1.1 Vlastivěda jako odborná věda

Pojem vlastivěda bývá velmi široce užíván, jeho přesná definice však v obecném povědomí rozšířena není. Masarykův slovník naučný vysvětluje termín vlastivěda jako „souhrn dějepisných a zeměpisných věd poznatků o vlasti“⁴. Podrobnější a výstižnější definice pak přináší odborná literatura vztahující se k oboru.

Mezi nejcitovanější patří definice J. V. Šimáka. Ten chápe vlastivědu jako „...nauku soubornou, která čerpá ze všech věd a nauk, i praktických, obírajíc se všemi vztahy naší vlasti: jednak o sobě, jednak se zřetelem k obyvatelstvu a půdě, jenže v omezeném rozsahu.“⁵

Program vlastivědy podle Šimáka zahrnuje přírodovědný popis místa, antropogeografický popis obyvatelstva a vývoj hmotné i duchovní kultury s důrazem na to, jak jsou tyto jevy závislé na přírodních poměrech. Vlastivěda tedy pojednává slovem i obrazem o vývoji vlasti, o změnách hranic, o vývoji jmen hor, vod, lesů, o osídlení a jeho vývoji, o životě lidu, o zemědělském, průmyslovém, obchodním

⁴ Masarykův slovník naučný : lidová encyklopedie všeobecných vědomostí : Díl 7. Praha : Československý kompas, 1933, s. 689

⁵ ŠIMÁK, J. V. O stavu a úkolech české vlastivědy : Výtah z přednášky, proslovené dne 6. prosince 1928 na jubilejní valné schůzi SPSČP. *Časopis společnosti přátel starožitností československých v Praze*. 1929, 37, 1, s. 1.

i sociálním vývoji.⁶ „Hledá všeho kořeny a vlivy, snaží se vystihnouti osobitý svéráz tohoto území. Čím se liší od jiných, co převzalo odjinud, co vytvořilo samo, který jest jeho podíl na výsledcích širšího celku.“⁷

František Roubík upozorňuje na nejasné a nepřesné používání pojmu vlastivěda. Laickou veřejností bývá často zjednodušeně chápána jako „věda o vlasti, zabývající se studiem přírodního prostředí a kulturního díla obyvatelstva země.“⁸ Nabízí proto přesnější vymezení termínu, podle kterého historická vlastivěda obrací svůj zájem „...k zemi (vlasti) jako k územnímu jevišti života jejího obyvatelstva (národa), snaží se metodami převážně historickými zjistit a pochopit vývoj k dnešnímu stavu země a jejího obyvatelstva v jejich vzájemném působení jak po stránce přírodní, tak i s hlediska hmotné a duchovní kultury, pokud jsou jakkoliv závislé na přírodních podmínkách, daných přírodními poměry země a jejich vývojovými změnami nebo kulturní tvořivostí obyvatelstva.“⁹

Přesně vymezuje také náplň a zaměření české vlastivědy: „Česká historická vlastivěda tedy popisuje, zkoumá, uvádí ve vzájemné souvislosti a vysvětluje všechny jevy, jimiž se do tváře vlasti vepsal svým kulturním dílem český národ a vedle něho i ony národy, které ji obývaly před ním nebo které ji měly s ním společnou a spoluvytvářely její dějiny.“¹⁰ Upozorňuje, že se nejedná o „pouhý mechanický souhrn několika přírodních a duchovních věd“¹¹, přestože využívá jejich metod a výsledků, ale jedná se o jejich „syntetické organické spojení.“¹²

Aktuální chápání pojmu nám přináší například Lubomír Kocourek. Uvádí, že „vlastivěda je vědní disciplína o vývoji vlasti – země, regionu v oblasti historie, jazyka, folklóru, změny územních celků, vývoje ekonomiky, politického vývoje, změn

⁶ ŠIMÁK, J. V. O stavu a úkolech české vlastivědy : Výtah z přednášky, proslovené dne 6. prosince 1928 na jubilejní valné schůzi SPSČP. *Časopis společnosti přátel starožitností československých v Praze*. 1929, 37, 1, s. 2.

⁷ Tamtéž, s. 1.

⁸ ROUBÍK, František. *Příručka vlastivědné práce*. Praha : Společnost přátel starožitností, 1947, s. 11.

⁹ Tamtéž.

¹⁰ Tamtéž.

¹¹ Tamtéž.

¹² Tamtéž.

a charakteristiky krajiny, místních názvů, jakož i v oblasti geografické a přírodovědné.“¹³

Historická vlastivěda podle Kocourka vychází z celé řady vědních disciplín. Jedná se například o bohemistiku a vlastivědu, historické disciplíny (dějiny, archeologie, pomocné vědy historické), etnografiku (národy, lidové řemeslo a umění, lidová architektura) a folkloristiku (zde se jedná zejména o tradiční zvyky a obyčeje, pohádky, pověsti, báje, přísloví, lidové písně a tance, kroje). Dále čerpá také z dějin kultury, umění, literatury a duchovního vývoje.

Na rozdíl od teoretiků z první poloviny 20. století Kocourek vnímá vlastivědu spíše jako vědění či učení než vědu. „Nejde v ní totiž jen o poznání samotné, ale o syntézu poznatků a zejména o vztah ke studovanému objektu a o ozřejmení a zbudování tohoto vztahu.“¹⁴

Kocourek upozorňuje také na další dimenzi chápání pojmu vlastivěda: „Ze společenského hlediska je pak vlastivěda prostředkem k budování nových kulturních center v regionu (kolem muzeí, archivů, galerií, atp.) a k vytvoření kulturních struktur spojujících úroveň vrcholných vědeckých institucí s úrovní běžného života.“¹⁵

1.2 Historie vlastivědného bádání na našem území

První vlastivědné práce vztahující se k našemu území vznikly v období humanismu. Obvykle se jedná o městské veršované topografie, nejstarší příklad takového díla představuje popis Borotína, který vznikl v roce 1548.¹⁶

V 17. století se objevují práce věnující se historii posvátných míst a míst úcty světců a také historicko-topografické popisy regionů, či dokonce celé země. Mezi významná díla tohoto typu patří například dílo *Respublica Bojema* (O státě českém)¹⁷

¹³ KOCOUREK, Lubomír. *Historická vlastivěda*. Ústí nad Labem : Pedagogická fakulta UJEP v Ústí nad Labem, 1998, s. 13.

¹⁴ Tamtéž, s. 13.

¹⁵ Tamtéž, s. 14.

¹⁶ Tamtéž, s. 21.

¹⁷ STRÁNSKÝ, Pavel. *O státě českém*. Praha : Sfinx, 1946. 326 s.

Pavla Stránského.¹⁸ Zabývá se nejen českou historií, ale také kulturou, hospodářstvím a politickým i právním stavem země před rokem 1620.

V období osvícenství nabývá vlastivědná práce charakteru topograficko-statistického. „Toto bádání (...) zahrnuje v sobě vedle historie, topografie a statistiky i přírodní vědy a současnou ekonomiku, což přispělo k orientaci osvícenské společnosti k domovu a k jeho hodnotám.“¹⁹ Vhodným příkladem je šestnáctisvazkové dílo Jaroslava Schallera s názvem *Topographie des Königreichs Böhmen* (Topografie království českého).²⁰

19. století je charakteristické bojem českého národa za emancipaci. Tato tendence ovlivnila rozmanité sféry života společnosti, a samozřejmě také vývoj vlastivědy. „Právě vlastivěda vycházela z obrozeneckých tradic, poukazování na slavnou minulost a pěstování lásky k vlasti. Od kompilačních prací nekriticky přijímajících zprávy starších autorů však postupně krystalizuje pojetí vědecké práce v oboru místních dějin.“²¹

V první polovině 19. století začínají ve vlastivědném bádání na našem území hrát významnou roli muzea. Jedná se zejména o Museum království českého, které bylo založeno v roce 1817, a také Zemská muzea pro Moravu a Slezsko, která se nacházela v Brně a v Opavě.

Ve 2. polovině 19. století začíná pozornost směřovat ke studiu regionů. Zvyšuje se množství vlastivědných pracovníků, často se jedná o laiky. Vznikají různorodě zaměřené spolky, které se zabývají i vlastivědnou prací. Vhodným příkladem je Společnost přátel starožitností či Klub za starou Prahu.

Společnost přátel starožitností byla založena v roce 1888 a představovala jakési středisko vlastivědných pracovníků. Mezi její velké přínosy patří zejména kvalitně

¹⁸ Univerzitní mistr, rektor litoměřických škol, pobělohorský emigrant.

¹⁹ KOCOUREK, Lubomír. *Historická vlastivěda*. Ústí nad Labem : Pedagogická fakulta UJEP v Ústí nad Labem, 1998, s. 22.

²⁰ SCHALLER, Josef František Jaroslav. *Topographie des Königreichs Böhmen 1-9*. Prag : K.k. Normalbuchdruckerei, Wenzel Piskaczek Fakt., 1785-1788. SCHALLER, Josef František Jaroslav. *Topographie des Königreichs Böhmen 10-16*. Prag, Wien : Schönfeldch-Meissnerischen Handlung, 1788-1790.

²¹ KREJČÍ, Marek L. Příspěvek k snahám o organizaci vlastivědné práce na území Čech v letech 1918–1939. In *J. V. Šimák a poslání regionální historiografie v dnešní době*. Semily : Státní okresní archiv Semily pro Pekařovu společnost Českého ráje v Turnově, 1996, s. 63.

redigovaný časopis²². Zaměřovala se na výzkum a ochranu národního kulturního dědictví.²³ O významu Společnosti svědčí také fakt, že v roce 1900 měla již více než 1700 členů.²⁴ Společnost přátel starožitností existuje do dnešní doby a na poli historické vlastivědy je stále velmi aktivní.²⁵

Klub Za starou Prahu byl založen v roce 1900 v souvislosti s bouřlivým rozvojem stavebního ruchu v historickém centru Prahy v 90. letech 19. století. V této době došlo ke zboření celé řady historických domů, ať již z iniciativy pražské obce v rámci asanace, nebo soukromých stavitelů.²⁶ Klub vznikl „jako sdružení milovníků staré Prahy, kteří se rozhodli aktivně hájit její historické architektonické a urbanistické kvality proti všem stavebním záměrům narušujícím neopakovatelný půvab, vzhled a osobitost Prahy.“²⁷ V období před první světovou válkou, kdy Klub dosáhl největšího rozkvětu, zahajuje také spolupráci s mimopražskými ochránci památek a buduje pobočky například v Pelhřimově, v Českých Budějovicích, Domažlicích, Mělníku, Rokycanech či Pardubicích. Jednalo se o tzv. venkovské odbory Klubu Za starou Prahu. Mezi představitele Klubu patřila celá řada významných osobností, ať se již jedná o architekty (Josef Chochol, Pavel Janák, Jan Koula, Bohumil Hypšman,...), různé umělce (Vilém Mrštík, Jan Zrzavý,...) či historiky umění (Jaroslav Goll, František Ruth, Zdeněk Wirth,...).²⁸ Také Klub Za starou Prahu funguje dodnes a i nadále sleduje

²² Podrobněji o časopise v dalším textu.

²³ *Společnost přátel starožitností* [online]. 2010 [cit. 2010-11-23]. Historie. Dostupné z WWW: <<http://sps.kx.cz/historylong.htm>>.

²⁴ KREJČÍ, Marek L. Příspěvek k snahám o organizaci vlastivědné práce na území Čech v letech 1918–1939. In *J. V. Šimák a poslání regionální historiografie v dnešní době*. Semily : Státní okresní archiv Semily pro Pekařovu společnost Českého ráje v Turnově, 1996. s. 63.

²⁵ Na konci 70. let 20. století byla Společnost vystavena politickým a administrativním tlakům na její zánik. Aby mohla být existence Společnosti zachována, fungovala nadále jako Kruh přátel Musea Hlavního města Prahy. Ke svému historickému názvu se vrací v roce 1989. (In: *Společnost přátel starožitností* [online]. 2010 [cit. 2010-11-23]. Historie. Dostupné z WWW: <<http://sps.kx.cz/historylong.htm>>.)

²⁶ BEČKOVÁ, Kateřina, et al. *Sto let Klubu Za Starou Prahu : 1990–2000*. Praha : Schola Ludus – Pragensia, 2000. 279 s.

²⁷ *Klub Za starou Prahu* [online]. 2010 [cit. 2010-11-23]. Historie. Dostupné z WWW: <<http://www.zastarouprahu.cz/kdojsme/historie.htm>>.

²⁸ *Klub Za starou Prahu* [online]. 2010 [cit. 2010-11-23]. Historie. Dostupné z WWW: <<http://www.zastarouprahu.cz/kdojsme/historie.htm>>.

vývoj Prahy, vyjadřuje se k různým představám a novým stavbám a usiluje o zachování památek města.²⁹

Na přelomu 19. a 20. století Musejní spolek v Brně připravil rozsáhlý projekt Vlastivědy moravské³⁰, první svazek vyšel v roce 1897.³¹

Na počátku 20. století se česká vlastivěda potýká s neorganizovaností a nedostatkem financí, institucionální zlepšení nepřinesl ani vznik samostatného československého státu. Od roku 1919 spadá vlastivěda a podpora vědecké a publikační činnosti v odborné vlastivědě pod Ministerstvo školství a národní osvěty. Ve 20. letech byla podpora vlastivědné práce realizována formou finančních subvencí, které získala řada spolků a vlastivědných muzeí. Zajímavostí pro nás je, že finanční podporu získali také vybraní vydavatelé vlastivědných časopisů. Jednalo se o tituly Vlastivěda moravská, Vlastivědný sborník slezský, Krása našeho domova, Časopis Společnosti přátel starožitností československých, vlastivědný sborník Plzeňsko, Sborník Historického musea v Plzni, Kutnohorské příspěvky k dějinám české vzdělanosti, Východočeský vlastivědný sborník, Podbrdský kraj, Náš domov, Od Horácka k Podyjí, Záhorská kronika, Český lid a Příroda.³²

Rozvoj vlastivědy pozitivně ovlivnil zákon č.80/1920 Sb., o pamětních knihách obecních. Podle tohoto zákona musela každá obec založit obecní pamětní knihu.

²⁹ *Klub Za starou Prahu* [online]. 2010 [cit. 2010-11-23]. Náš cíl. Dostupné z WWW: <<http://www.zastarouprahu.cz/kdojsme/cil.htm>>.

³⁰ V topografické řadě Vlastivědy moravské vyšlo v letech 1897–2002 celkem 68 svazků, z toho 59 svazků vzniklo do roku 1948, 3 svazky byly vydány v 60. a 70. letech a zbylých 6 svazků po roce 1992. (In: *Muzejní a vlastivědná společnost v Brně* [online]. Rok vydání neuveden. [cit. 2011-01-07]. Vlastivěda moravská – stará řada. Dostupné z WWW: <<http://www.mvs-brno.cz/publikace/vlastiveda-moravska-stara-rada.php>>.)

³¹ SKUTIL, Jan. Moravské vlastivědné úsilí let 1919–1989. *Vlastivědný věstník moravský*. 1995, 47, 2, s. 191.

³² Státní ústřední archiv (SÚA) Praha, fond Ministerstvo školství 1918–1949. Spis MŠANO čj. 22.662/27-V/1 In: KREJČÍ, Marek L. Příspěvek k snahám o organizaci vlastivědné práce na území Čech v letech 1918–1939. *J. V. Šimák a poslání regionální historiografie v dnešní době*. Semily: Státní okresní archiv Semily pro Pekařovu společnost Českého ráje v Turnově, 1996. s. 64.

Kronikář měl za úkol shromažďovat materiály k dějinám obce (u obcí s více než 10 000 obyvateli), vést popis obce a zaznamenávat důležité události.³³

V souvislosti s hospodářskou krizí však vláda přijímá úsporná opatření. Ministerstvo školství a národní osvěty proto zaznamenalo výrazné škrty v rozpočtu, které se projevily minimalizací finančních prostředků určených na podporu vlastivědy a příbuzných oborů. Také díky nedostatku pracovníků byla v následujících letech podpora rozvoje vlastivědné činnosti ze strany Ministerstva minimální.³⁴

Nejvýznamnějším dílem meziválečného období se stalo deset svazků Československé vlastivědy³⁵, které vyšly v letech 1929–1935. Rozsáhlá práce vznikla pod protektorátem Masarykovy akademie práce.³⁶

Ve vlastivědném bádání byli velmi úspěšní němečtí vlastivědní pracovníci na našem území, úroveň německého vlastivědného bádání bývá označována za vyšší než úroveň vlastivědy české.³⁷ Pro německou vlastivědnou práci je charakteristická kvalitní organizace. Významnou roli sehrál zejména Verein für Geschichte der Deutschen in Böhmen (Spolek pro dějiny Němců v Čechách), který byl založen již v roce 1862.

Od roku 1919 začíná vydávat Josef Blau s dr. Emilem Lehmannem časopis Heimatbildung, který měl sloužit jako rádce pro místní knihovny a vlastivědné sborníky. Informoval o vlastivědném výzkumu, kronikářství, lidovém umění a zvycích, o různých spolcích apod. Po roce 1920 vzniká celá řada okresních pracovních kroužků zaměřených na vlastivědný výzkum a v souvislosti s rozvojem těchto společností vycházejí nové časopisy a publikace. Mezi důležité instituce patřil také Verband der

³³ KREJČÍ, Marek L. Příspěvek k snahám o organizaci vlastivědné práce na území Čech v letech 1918–1939. *J. V. Šimák a poslání regionální historiografie v dnešní době*. Semily : Státní okresní archiv Semily pro Pekařovu společnost Českého ráje v Turnově, 1996. s. 65.

³⁴ Tamtéž s. 65-66.

³⁵ Masarykova akademie práce. *Československá vlastivěda 1-10*. Praha : Sfinx, 1929-1936.

³⁶ Organizace se sídlem v Praze, která si za hlavní úkol kladla "organizovat technickou práci k hospodárnému využívání schopností veškerého lidu i přírodního bohatství čs. státu." (In: *Masarykův slovník naučný : lidová encyklopedie všeobecných vědomostí. Díl 1*. Praha : Československý kompas, 1925. Masarykova akademie práce, s. 64.) Podporovala vědecké bádání a sdružovala odborníky z různých oborů.

deutschen Museen für Heimatkunde založený německými vlastivědnými muzei na našem území. V roce 1924 došlo k založení Deutsche Verband für Heimatforschung und Heimatbildung, který sdružoval vlastivědné pracovníky a zaměřoval se na vlastivědnou práci. Jeho působnost se vztahovala na celou německou oblast naší republiky.³⁸ Pořádal cenné přednášky a debaty.

Němečtí vlastivědní badatelé těsně spolupracují s archivy a muzei, jejich práce jsou proto charakteristické kvalitními podkladovými materiály.³⁹ Ke spolupráci mezi českými a německými vlastivědnými pracovníky nedocházelo, naopak se jejich vztahy vyznačovaly spíše rivalitou.⁴⁰

Vraťme se však nyní k české vlastivědné práci. V období druhé republiky ožily snahy o reorganizaci vlastivědy, v čele těchto snah stál František Roubík. Vzhledem k dalšímu vývoji politické situace ale k realizaci navrhovaných plánů nedošlo.⁴¹ Bylo však alespoň vydáno několik významných vlastivědných děl. Jedná se zejména o publikace Františka Roubíka *Přehled vývoje vlastivědného popisu Čech*,⁴² *Padesát let české vlastivědy*⁴³ a *Příručka vlastivědné práce*.⁴⁴

V letech 1946–1949 dochází k oživení vlastivědné práce, tento stav však nemá dlouhého trvání. Vzhledem k politickým událostem roku 1948 a nezájmu režimu o regiony a jejich historii, opět vlastivědné bádání na našem území skomírá, k mírnému

³⁷ Viz například ŠIMÁK, J. V. O stavu a úkolech české vlastivědy : Výtah z přednášky, proslovené dne 6. prosince 1928 na jubilejní valné schůzi SPSČP. *Časopis společnosti přátel starožitností československých v Praze*. 1929, 37, 1, s. 6.

³⁸ UMLAUFT, F. J. Vývoj a stav vlastivědného výzkumu v jazykové oblasti sudetských Němců. *Od Horácka k Podyjí*. 1930-1931, 8, 3, s. 293.

³⁹Tamtéž, s. 297.

⁴⁰ KOCOUREK, Lubomír. *Historická vlastivěda*. Ústí nad Labem : Pedagogická fakulta UJEP v Ústí nad Labem, 1998. s. 24-26.

⁴¹ KREJČÍ, Marek L. Příspěvek k snahám o organizaci vlastivědné práce na území Čech v letech 1918–1939. In *J.V. Šimák a poslání regionální historiografie v dnešní době*. Semily : Státní okresní archiv Semily pro Pekařovu společnost Českého ráje v Turnově, 1996. s. 63-69.

⁴² ROUBÍK, František. *Přehled vývoje vlastivědného popisu Čech*. Praha : Společnost přátel starožitností, 1940, 147 s.

⁴³ ROUBÍK, František. *Padesát let české vlastivědy*. *Časopis společnosti přátel starožitností : Ústřední orgán historické vlastivědy české*. 1940, 48, 1, s. 3-29.

⁴⁴ ROUBÍK, František. *Příručka vlastivědné práce*. Praha : Jan Štenc, 1941, 127 s.

oživení pak dochází v 60. letech.⁴⁵ „Pokud se regionální historiografie vůbec pěstovala, musely být vždy v popředí dějiny dělnického hnutí a KSČ, případně dějiny husitství nebo selských bouří, některá témata z dějin okupace 1938(39)–1945, něco z dějin školství, poněkud více byla tolerována archeologie, postupně i etnografie a folkloristika, dějiny umění, z praktických důvodů památková péče.“⁴⁶

Rok 1989 znamenal výrazné oživení vlastivědné práce. V dnešní době obvykle bývají centrem a organizátorem vlastivědné práce v oblasti regionální muzea a státní okresní archivy. Zároveň dochází ke vzniku nových a obnově některých původních vlastivědných spolků.⁴⁷

1.3 Stav vlastivědy v období druhé čtvrtiny 20. století

Pro charakteristiku vlastivědy ve sledovaném období jsou klíčové zejména dvě práce. 6. prosince 1928 přednesl J. V. Šimák na jubilejní valné schůzi Společnosti přátel starožitností československých v Praze příspěvek s názvem *O stavu a úkolech české vlastivědy*. V tomto příspěvku podává charakteristiku dobového stavu vlastivědy.

Šimák upozorňuje především na nedostatečnou vědeckou úroveň dobové vlastivědy a poznamenává, že současná vlastivěda je spíše dílem nadšenců a učitelů, která jsou sice hodnotná pedagogicky, avšak chybí jim kritický pohled a správná metodika.⁴⁸ Nadšených pedagogů si velmi cení a jejich práci vyzdvihuje, avšak upozorňuje, že by potřebovali metodické vedení a poučení o pramenech.

Poukazuje na potřebu vlastivědu organizovat, avšak nejen vlastivědu, ale i ostatní vědecké disciplíny, ze kterých čerpá. Kritizuje, že současná vlastivědná práce je spíše nahodilá a nejedná se o systematické bádání. Vyzdvihuje nutnost pečlivého studia zdrojů a pramenů, archivů a knihoven. V oblasti archivů a knihoven si stěžuje na neorganizovanost, nepřehlednost, nedostatek odborníků a finančních

⁴⁵ KOCOUREK, Lubomír. *Historická vlastivěda*. Ústí nad Labem : Pedagogická fakulta UJEP v Ústí nad Labem, 1998, s. 26

⁴⁶ Tamtéž.

⁴⁷ Tamtéž, s. 27.

⁴⁸ ŠIMÁK, J. V. O stavu a úkolech české vlastivědy : Výtah z přednášky, proslovené dne 6. prosince 1928 na jubilejní valné schůzi SPSČP. *Časopis společnosti přátel starožitností československých v Praze*. 1929, 37, 1, s. 2.

prostředků, a zejména na to, že neexistují dostatečně kvalitní přehledy materiálů, kterými knihovny disponují. Archivy skrývají velmi cenné materiály, ty však nejsou dostatečně publikovány.

J. V. Šimák upozorňuje na fakt, že německá vlastivěda je na nesrovnatelně vyšší úrovni než vlastivěda česká. Němečtí badatelé mají dobře zpracované podkladové materiály, vydávají celou řadu velmi kvalitních vlastivědných prací vysoké úrovně. Využívají odborné metodiky, provádějí kvalitní výzkumy. Finanční stránku zajišťují bohatí mecenáši.⁴⁹

Přece jen však Šimák vnímá určitý pokrok v současné vlastivědné práci. Oceňuje zejména snahy, které se projevují na venkově, a také fakt, že bývají finančně podporovány samosprávou. Kladně hodnotí, že velká část okresů má vlastní muzea a vlastivědné sborníky.⁵⁰

O 12 let později se o hodnocení stavu vlastivědného bádání znovu pokouší František Roubík. Bohužel přiznává, že od dob zhodnocení Šimáka česká vlastivěda příliš nepostoupila.⁵¹ Za největší nedostatky vnímá absenci vlastivědného ústavu, který by byl centrem vlastivědného bádání, nedokonalou bibliografii a pomalé vydávání pramenů. Negativně hodnotí také nedostatek odborných pracovních sil, a to zejména vědeckého dorostu.

Kladně naopak vnímá zpřístupnění pražských i venkovských archivů a od roku 1918 neomezený přístup do státních archivů. Pozitivem je také vzrůstající zájem o dějiny jednotlivých obcí, zejména kronikáři vydávají i knižně výsledky svého bádání. K tomu přispěl zákon o vydávání kronik z roku 1920.

⁴⁹ ŠIMÁK, J. V. O stavu a úkolech české vlastivědy : Výtah z přednášky, proslovené dne 6. Prosince 1928 na jubilejní valné schůzi SPSČP. *Časopis společnosti přátel starožitností československých v Praze*. 1929, 37, 1, s. 6

⁵⁰ Tamtéž, s. 8.

⁵¹ ROUBÍK, František. Padesát let české vlastivědy. *Časopis společnosti přátel starožitností : Ústřední orgán historické vlastivědy české*. 1940, 48, 1, s. 26.

1.4 Vlastivědný sborník jako specifický typ periodika

Vlastivědné sborníky představují velmi specifický typ periodika. Jedná se o periodikum úzce zaměřené z hlediska tematického i regionálního. Podle Františka Roubíka je hlavním cílem vlastivědných sborníků „publikovat a popularizovat výsledky původního vědeckého výzkumu krajů po všech stránkách, soustavně a kriticky sledovat všechen kulturní život v kraji a být jeho věrným zrcadlem.“⁵²

Roubík dále definici vlastivědných sborníků podrobněji rozvádí a uvádí, že jejich hlavním úkolem je „soustavný výzkum kraje a jeho obyvatelstva jak po stránce přírodní, tak i s hlediska hmotné a duchovní kultury, zejména pokud je závislá na přirozených podmínkách daných fyzickými poměry kraje, a to jak v přítomnosti, tak i v jejich vývoji v minulosti. Tento výzkum má se především opírat o místní původní prameny, jež se stávají stále důležitějším zdrojem poznání také pro vědecká témata širšího než jen místního významu. Jejich úkolem je popularizovat výsledky vědeckého výzkumu v širokých lidových vrstvách, což nemusí a nemá být na úkor jejich věcné hodnotě.“⁵³

Vlastivědné sborníky by měly představovat středisko kulturní a osvětové práce v kraji, měly by být prostorem pro uveřejňování delších vlastivědných článků, pro které v jiných typech tisku není prostor. Zároveň by měly představovat zdroj poučení, které je čerpáno z výsledků výzkumu kraje.⁵⁴

František Roubík upozorňuje, že není možné pevně vytyčit seznam témat, která by měl vlastivědný sborník pokrývat, avšak „zásadou musí být především zřetel ke kraji, jeho vývoji a životu duchovnímu i hospodářskému.“⁵⁵ Naznačuje alespoň některá z hlavních témat, kterými by se měly sborníky zabývat.

⁵² ROUBÍK, František, ČERNÝ Václav. *Vlastivědná knížka*. Praha : Zemská osvětová rada, 1948, s. 121.

⁵³ Tamtéž, s. 120.

⁵⁴ Tamtéž, s. 118.

⁵⁵ Tamtéž, s. 121.

Mezi tato témata patří:

- Bibliografie literatury o kraji
- Historické prameny a informace o nich – archivy místních úřadů, škol, spolků a podniků, muzea a knihovny, soukromé sbírky, rukopisy, kroniky, ...
- Přírodní poměry geografické, geologické, botanické i zoologické
- Informace o osídlení regionu a jeho historii
- Vývoj populace v kraji – antropologický i sociologický výzkum, migrace, ...
- Hospodářské poměry – průmysl, obchod, vývoj cen a mezd
- Zemědělství
- Doprava a dopravní spojení, jeho vývoj
- Kulturní vývoj – náboženství, školství, národnostní vývoj, osvětové a kulturní instituce, divadlo, časopisy, hudba, výtvarné umění, literatura vztahující se ke kraji
- Národopisný výzkum – bydlení, kroje, výživa, život a práce, zvyky, obyčeje nářečí, lidové písně⁵⁶

Autor také upozorňuje, že redakce by se měla vyhýbat „otiskování nepůvodních, mělkých a laciných článků bez věcné ceny.“⁵⁷ Naopak u odborných témat poukazuje na nutnost spolupráce s odbornými ústavy, které danou oblast studují.

Dobová vlastivěda rozlišuje dva základní typy vlastivědných sborníků, sborníky školské a vědecké.⁵⁸ Podrobnou definici sborníků školských uvádí například V. F. Suk. Podle něj je tento typ sborníků „...určen opravdu mládeži, jsou to sborníky psané populárně, zcela dětsky, přístupně, jako vidáme v časopisech pro mládež. Celým svým rázem směřuje školní mládeži, o čemž svědčí někde i nezbytné dětské atrakce na obálce a podobné rubriky. Redaktory a přispěvateli jsou většinou učitelé. Je viděti,

⁵⁶ ROUBÍK, František, ČERNÝ Václav. *Vlastivědná knížka*. Praha : Zemská osvětová rada, 1948, s. 121-123.

⁵⁷ Tamtéž, s. 123.

⁵⁸ ROUBÍK, František. K organizaci vlastivědné práce a vlastivědných sborníků. *Časopis společnosti přátel starožitností : Ústřední orgán historické vlastivědy české*. 1940, 48, s. 66.

jak se věnují s celou láskou svému předmětu, jak shledávají látku z historie i ze současnosti svého okresu, jak ji třídí do zajímavých článků s poutavými nadpisy. Zajímá je vše, co se týká jejich kraje, co o něm našli v starých kronikách a archivech, co o něm píše různí spisovatelé, co kde který básník zapěl o tom některém místě památném i nepamátném, kde se narodil a žil v kterém domě nějaký znamenitější krajan, co vykonal a čím prospěl svému rodišti a kraji, co se nového podniká po stránce kulturní a technické v okrese, městech i na vesničkách atd. Otiskují se pověsti a příběhy z dávné minulosti a mizející místní zvyky a obyčeje, zachycuje se nedávný svérázný život obyvatelstva, referuje se o pamětihodné návštěvě nějaké vysoce postavené osobnosti aj.⁵⁹ Autoři přihlížejí k věku čtenářů a přizpůsobují texty tak, aby byly přístupné dětem školního věku, proto se můžeme mnohdy setkat i s částečně beletristickou formou materiálů. Vhodným příkladem je například sborník *Zálesí*.

Vlastivědné sborníky vědecké se vyznačují vysokou odbornou úrovní a slouží zejména k uveřejňování výsledků vlastivědného výzkumu daného kraje. Mezi hlavní vydavatele těchto sborníků patřily učitelské jednoty, osvětové sbory, muzea a různé spolky.⁶⁰ Mezi sborníky tohoto typu můžeme zařadit například *Od Ještěda k Troskám*, *Od Horácka k Podyjí* či *Záhorskou kroniku*.⁶¹

Některé sborníky se pokoušely spojit oba výše zmíněné přístupy a vedle prací pro žáky tak současně uveřejňovaly i vysoce odborné vlastivědné práce. Jak uvidíme v dalším textu, zejména školské vlastivědné sborníky byly pro mnoho badatelů trnem v oku. Vlastivědní pracovníci zejména ve 30. a 40. letech 20. století vedli četné diskuze o tom, kterým z výše naznačených směrů by se sborníky měly ubírat.⁶²

Regionální vlastivědné sborníky měly a dodnes mají obrovský význam pro rozvoj bádání v regionech, pro vzbuzení zájmu o historii kraje mezi jeho obyvateli. Umožnily publikování výsledků regionálního bádání a zároveň seznamovaly veřejnost v dané lokalitě s místní historií. Úroveň sborníků byla různá. Výrazně byla ovlivněna především osobnostmi, které se na vydávání podílely, a složením redakčních rad.

⁵⁹ SUK, V. F. Vlastivědné časopisecké čtení pro děti. *Od Horácka k Podyjí*. 1930-31, 8, s. 254-255.

⁶⁰ ROUBÍK, František. K organizaci vlastivědné práce a vlastivědných sborníků. *Časopis společnosti přátel starožitností : Ústřední orgán historické vlastivědy české*. 1940, 48, s. 66-67.

⁶¹ Vlastivědné sborníky. *Úhor : Kritická revue literatury pro mládež*. 1927, 15, 2-3, s. 46.

⁶² Viz podkapitola 1.6.

Jiří Malina a František Musil upozorňují na pozitivní roli, kterou sborníky sehrály v rozvoji zájmu o regionální dějiny.⁶³

1.5 Historie vydávání vlastivědných sborníků na našem území

Pro oblast vlastivědného bádání na našem území je typické, že bylo odděleno na dvě paralelně se vyvíjející oddělené linie, českou a německou. To samozřejmě ovlivnilo také vydávání vlastivědných prací, včetně vlastivědných sborníků.

„České i německé sborníky sledovaly v podstatě stejný cíl – přispět k hlubšímu poznání dějin regionu a současně znalosti o těchto dějinách rozšiřovat mezi jeho obyvateli.“⁶⁴ Lišila se však základna, ze které vydávání sborníků vycházelo, ideové záměry, náplň i úroveň sborníků.⁶⁵ František Musil upozorňuje, že německé sborníky, ve srovnání se sborníky českými, vycházejícími ve stejném regionu, se obvykle vyznačovaly vyšší odbornou úrovní. Možnou příčinu spatřuje v tom, že „německé prostředí mělo díky zaměření výuky historie na pražské německé filozofické fakultě zvláště v učitelích středních škol v regionu odborníky dobře připravené pro práci v regionálních dějinách (...).“⁶⁶ Německé sborníky obvykle také vycházely v lepších materiálních podmínkách.

1.5.1 Historie českých vlastivědných sborníků

Od roku 1827 vydává Museum království českého *Časopis Společnosti vlasteneckého muzea v Čechách*, jedná se o první vědecký časopis v českém prostředí. Sloužil k publikaci výsledků výzkumu všech vědních oborů, jedním z témat však byla i vlastivěda.

⁶³ MALINA, Jiří; MUSIL, František. Východočeské historicko-vlastivědné sborníky : Stručná historie jejich vydávání. *Východočeské listy historické*. 1997, 11-12, s. 131.

⁶⁴ MUSIL, František. Německá historická a vlastivědná periodika a východní Čechy. *Východočeské listy historické*. 1998, 13-14, s. 116.

⁶⁵ Tamtéž, s. 116.

⁶⁶ Tamtéž, s. 116.

V první polovině 19. století publikoval mnohé topografické práce v Čechách časopis *Blahověst*, „...pak přejala tento úkol především *Památky archeologické a místopisné*, které daly těmto pracím vědecký ráz.“⁶⁷ Moravské vlastivědě se od roku 1869 věnuje *Časopis matice moravské*.

Mezi velmi významné vlastivědné časopisy konce 19. století patřil *Časopis Společnosti přátel starožitností českých*⁶⁸, tento titul „přinášel od r. 1892 práce nadšených pracovníků z oboru archeologie, místopisu, národopisu a propagoval toto hnutí především po českém venkově, staraje se o pochopení nejen znalosti minulosti, ale i ochrany památek umělecko-historických.“⁶⁹

V době po 1. světové válce dochází k větší specializaci oboru, a tudíž i specializaci výše zmíněných odborných periodik. *Časopis Památky archeologické a místopisné* se začíná věnovat pouze oblasti archeologie a umění, a v této souvislosti také redukuje svůj název na *Památky archeologické*. *Časopis Společnosti přátel starožitností československých* se pak od roku 1926 specializuje pouze na topografii.⁷⁰

„Mohutným impulsem pro rozvoj regionální historie a vydávání různých historicko-vlastivědných sborníků se stalo nadšení doprovázející vznik samostatného státu v roce 1918. Iniciativa ke vzniku řady historicko-vlastivědných sborníků tehdy vycházela hlavně od učitelstva, které poznávání historie svého kraje v této době považovalo za svoji samozřejmou povinnost.“⁷¹

Mezi hlavní vydavatele sborníků patřily učitelské spolky a družstva. Jejich obsah byl proto primárně zaměřen na školní žáky, i přesto se však ve sbornících objevily mnohé odborné práce. V souvislosti s těsnou vazbou na školu také vydávání sborníků obvykle kopírovalo školní rok. Většina titulů vycházela jednou měsíčně s výjimkou letních prázdnin.

R. Šimek upozorňuje také na další příčinu rozmachu školních vlastivědných sborníků v této době. V roce 1915 byla totiž do škol zavedena vlastivěda. Učitelé však často nepocházeli z regionu, ve kterém vyučovali, jeho vlastivědné charakteristiky proto

⁶⁷ PELIKÁN, Josef. Organizace české vlastivědy . *Od Horácka k Podyjí*. 1930-31, 8, s. 269.

⁶⁸ Později *Časopis Společnosti přátel starožitností československých*.

⁶⁹ PELIKÁN, Josef. Organizace české vlastivědy . *Od Horácka k Podyjí*. 1930-31, 8, s. 269.

⁷⁰ Tamtéž.

⁷¹ MALINA, Jiří; MUSIL, František. Východočeské historicko-vlastivědné sborníky : Stručná historie jejich vydávání. *Východočeské listy historické*. 1997, 11-12, s. 133.

nemohli znát. Nové vlastivědné sborníky proto začaly vycházet jako doplňkový učební materiál.⁷² Šimek označuje jako první školní vlastivědný sborník titul *Zálesí*, který poprvé vyšel v květnu 1919, o 4 roky později existovalo již přes 20 takových titulů.⁷³

V období první republiky vrcholil rozvoj tištěných médií, a to zejména co se týče jejich kvantity.⁷⁴ Ani vlastivědné sborníky nebyly výjimkou a toto období pro ně bylo skutečně příznivé.

Naopak velmi negativně vydávání vlastivědných sborníků ovlivnily události roku 1938. „Některá periodika zvláště z okresů postižených zábořem pohraničí přestala vycházet již koncem roku 1938, většina pak zanikla v letech 1938–1941 na základě různých administrativních opatření proti českému tisku. (...) Od roku 1943 až do konce války prakticky vydavatelská činnost v oblasti historicko-vlastivědných periodik ustala.“⁷⁵ Po roce 1945 pak sice postupně dochází k obnově některých sborníků, avšak velmi pozvolným tempem. Rok 1948 tento počínající rozvoj ale opět zastavil.

„Po státním převratu v únoru 1948 se komunisté spolu s mocí ujali i řízení a kontroly médií.“⁷⁶ Média měla sloužit k prosazování zájmů KSČ a k podpoře její politiky. Strana se snažila izolovat občany od „nevhodných“ informací. Jedním z důsledků bylo zastavení několika set rozmanitých periodik.⁷⁷ Zaměříme-li se na oblast regionálních sborníků, ty byly zastaveny a nahrazeny tituly krajsky řízenými. Vydávaly je příslušné Krajské osvětové domy.⁷⁸

V polovině 60. let došlo k politickému uvolnění, které mělo pozitivní vliv na oblast médií, došlo také k obnovení a rozvoji regionální vydavatelské činnosti.

⁷² VEBR, Emanuel. Jan A. Joun. *Od Zlaté stezky : Krajem Husovým a Chelčického*. 1927-1928, 1, s. 24.

⁷³ ŠIMEK, R. Krajské vlastivědné sborníky československé. *Český lid*. 1924, 24, 1, s. 44.

⁷⁴ KONČELÍK, Jakub; VEČEŘA, Pavel; PETR, Orság. *Dějiny českých médií 20. století*. Praha : Portál, 2010. s. 68-69.

⁷⁵ MALINA, Jiří; MUSIL, František. Východočeské historicko-vlastivědné sborníky : Stručná historie jejich vydávání. *Východočeské listy historické*. 1997, 11-12, s. 136.

⁷⁶ KONČELÍK, Jakub; VEČEŘA, Pavel; PETR, Orság. *Dějiny českých médií 20. století*. Praha : Portál, 2010. s. 137.

⁷⁷ KONČELÍK, Jakub; VEČEŘA, Pavel; PETR, Orság. *Dějiny českých médií 20. století*. Praha : Portál, 2010. s. 137-138.

Nastupující proces normalizace na počátku 70. let však tento nastartovaný rozvoj opět přerušil. Komunistická strana se pokoušela obnovit kontrolu nad společností, a to samozřejmě také prostřednictvím médií. Proběhly rozsáhlé personální čistky a vydávání desítek titulů, zejména časopisů, bylo přerušeno.⁷⁹ „Většina regionálních historicko-vlastivědných sborníků zanikla a publikační možnosti pro regionální historiky byly značně omezeny.“⁸⁰ K dalšímu mírnému oživení dochází na počátku 80. let, kdy některé archivy a muzea postupně začínají vydávat i rozsáhlejší historicko-vlastivědné sborníky.⁸¹ Po roce 1989 dochází k obnově vydávání některých vlastivědných sborníků vycházejících v minulosti.⁸²

1.5.2 Historie německých vlastivědných sborníků na našem území

Vedle česky psaných sborníků se na našem území paralelně vyvíjely také vlastivědné sborníky německé. František Musil uvádí, že „...v naprosté většině případů byla tato periodika v Čechách či na Moravě vydávána s cílem poznávání historie Němců žijících v tzv. Sudetech (německá území Čech a Moravy) jako celku či v jednotlivých regionech tohoto území. Vydavatelé se většinou netajili tím, že jedním z hlavních úkolů těchto periodik je upevňovat národní vědomí Němců a jejich vztah k „sudetoněmecké“ vlasti.“⁸³

Rozvoj německého historického a vlastivědného bádání v Čechách ve druhé polovině 19. století úzce souvisel s rozvojem spolkové činnosti. Vznikající spolky byly vydavateli většiny německých vlastivědných sborníků.⁸⁴

⁷⁸ MALINA, Jiří; MUSIL, František. Východočeské historicko-vlastivědné sborníky : Stručná historie jejich vydávání. *Východočeské listy historické*. 1997, 11-12, s. 137.

⁷⁹ KONČELÍK, Jakub; VEČEŘA, Pavel; PETR, Orság. *Dějiny českých médií 20. století*. Praha : Portál, 2010. s. 212-213.

⁸⁰ MALINA, Jiří; MUSIL, František. Východočeské historicko-vlastivědné sborníky : Stručná historie jejich vydávání. *Východočeské listy historické*. 1997, 11-12, s. 139.

⁸¹ Tamtéž, s. 140.

⁸² Například *Od Ještěda k Troskám*.

⁸³ MUSIL, František. Německá historická a vlastivědná periodika a východní Čechy. *Východočeské listy historické*. 1998, 13-14, s. 119.

⁸⁴ Tamtéž.

Klíčovou roli mezi těmito spolky sehrál Spolek pro dějiny Němců v Čechách (Verein für Geschichte der Deutschen in Böhmen), který byl založen v roce 1862. Za hlavní cíl si kladl studium a propagaci dějin Němců v Čechách a stal se jakousi organizační základnou, která sdružovala všechny zájemce, kteří se o téma zajímali. Brzy poté byl založen také publikační orgán Spolku – *Mitteilungen des Vereines für Geschichte der Deutschen in Böhmen* (Věstník pro dějiny Němců v Čechách), a vycházel až do roku 1944. Tento titul se stal prvním v Čechách vydávaným skutečně odborným historickým časopisem.⁸⁵

Činnost Spolku byla spojena především s prostředím pražské německé univerzity. Někteří členové však pocházeli i z venkovských oblastí a v místech, kde působili, pak často vznikaly různé regionální spolky. Ty se zasazovaly o rozvoj poznání oblasti a začaly vydávat také první vlastivědná periodika.⁸⁶ Pro tyto spolky bylo typické, že spojovaly vlastivědné bádání s podporou turistiky a poznáváním místních památek. Také ve svých sbornících se proto kromě publikování vlastivědných prací zaměřovaly také na propagaci turistiky. Prvním titulem tohoto typu byly *Mitteilungen des Nordböhmisches Excursions-Club* (Věstník Severočeského výletního klubu), které v roce 1878 začal vydávat Nordböhmischer Excursions Club (Severočeský výletní klub) v České Lípě.⁸⁷

V poslední čtvrtině 19. století a na počátku století dvacátého vychází pestrá paleta německých krajských vlastivědných časopisů a místních vlastivědných sborníků vydávaných učitelskými spolky. Jejich počet vzrůstá po roce 1920, kdy vzniká mnoho nových okresních pracovních kroužků zaměřených na vlastivědný výzkum, a v souvislosti s rozvojem těchto společností vycházejí také nové časopisy a publikace.⁸⁸

Pro období po první světové válce je nutné v souvislosti s německy psanými vlastivědnými sborníky upozornit na jednu charakteristickou tendenci. „Po roce 1918

⁸⁵ MUSIL, František. Německé vlastivědné časopisy z Trutnovska. In *Historiografie Trutnovska*. Trutnov : Muzeum Podkrkonoší v Trutnově, 2008. s. 74.

⁸⁶ MUSIL, František. Německá historická a vlastivědná periodika a východní Čechy. *Východočeské listy historické*. 1998, 13-14, s. 120.

⁸⁷ MUSIL, František. Německé vlastivědné časopisy z Trutnovska. In *Historiografie Trutnovska*. Trutnov : Muzeum Podkrkonoší v Trutnově, 2008. s. 74.

⁸⁸ UMLAUFT, F. J. Vývoj a stav vlastivědného výzkumu v jazykové oblasti sudetských Němců. *Od Horácka k Podyjí*. 1930-1931, 8, s. 291-292.

v souvislosti s formováním velkoněmeckých iredentistických⁸⁹ politických směrů zaměřených jednoznačně proti Československu dochází v rámci tzv. lidového vzdělávání (Volksbildung) k šíření národopisných, vlastivědných a historických poznatků, ovšem ideově jednoznačně tak „upravených“, aby sloužily propagaci velkoněmeckého nacionalismu a šovinismu, který se pro svoji útočnost dostával i do rozporu se zákony tehdejšího státu.“⁹⁰ Mezi organizátory patřily zejména různé spolky, například Deutscher Kulturverband (Německý kulturní svaz) či Deutscher Verband für Heimatforschung und Heimatbildung in der Tschechoslowakischen Republik (Německý svaz pro vlastivědné bádání a vlastenecké vzdělávání v ČSR).

Tento přístup se samozřejmě projevil i v nejrůznějších periodikách. Mnohé tituly měly výrazně protičeskoslovenský charakter a svým obsahem v některých případech porušovaly i platné zákony. Jedním z důležitých iredentisticky zaměřených titulů, které publikovaly i vlastivědné články, byl měsíčník *Heimatbildung – Monatsblätter für heimatliches Volksbildungswesen*.⁹¹ Mezi další tituly, které okrajově publikovaly i historicko-vlastivědné práce můžeme zařadit *Sudetendeutsches Jahrbuch*, vydávaný v letech 1925–1938 s několika přestávkami, kdy byl pro svůj nevhodný obsah zastaven. Články z regionální historie uveřejňoval například *Sudetendeutsche Monatshefte* vydávaný Spolkem Němců v Čechách (Bund der Deutschen in Böhmen), který vycházel v letech 1934–1944 a měsíčník *Deutsche Heimat – Sudetendeutsche Monatshefte für Literatur, Kunst, Heimat- und Volkskunde* vydávaný soukromým nakladatelstvím Deutscher Heimatverlag.⁹²

Tuto tendenci můžeme sledovat i u běžných německých, ryze vlastivědných periodik, zpravidla ne však v takové míře. Celkově si podle Františka Musila tato periodika „udržela charakter publikační platformy německé nacionalisticky zaměřené

⁸⁹ Pojem iredentismus je charakterizován jako „nacionalistické hnutí národnostní menšiny usilující odtrhnout příslušné území a připojit je k státu, kde vládne národ, k němuž se menšina hlásí.“ (In: KLIMEŠ, Lumír. Slovník cizích slov. Praha : Státní pedagogické nakladatelství, 1995, s. 325.)

⁹⁰ MUSIL, František. Německá historická a vlastivědná periodika a východní Čechy. *Východočeské listy historické*. 1998, 13-14, s. 128.

⁹¹ Titul vycházel od roku 1919, vydavateli byli Deutscher Verband für Heimatforschung und Heimatbildung in der Tschechoslowakischen Republik a Gesellschaft für deutsche Volksbildung (Společnost pro německé lidové vzdělávání)

⁹² MUSIL, František. Německá historická a vlastivědná periodika a východní Čechy. *Východočeské listy historické*. 1998, 13-14, s. 129.

historiografie, nepřekračující však hranice výrazně politického protičeskoslovenského zneužití.“⁹³

Také pro německé vlastivědné sborníky se staly významným mezníkem události z podzimu 1938. Na základě mnichovské dohody připadly oblasti československého pohraničí osídleného Němci k Říši. Většina periodik soustředících se na oblast Sudet a jejich jednotlivých regionů v této době zanikla. „Příčinou tohoto faktu bylo to, že ideologové německé protičeskoslovenské iredenty předpokládali, že sudetoněmecký tisk (samozřejmě nejen periodika historicko-vlastivědná) podílem na rozbití Československa a připojením pohraničních území k Německu splnil svoji úlohu a na územích připojených k Říši mají nyní působit hlavně periodika vydávaná v Německu obsahově již zcela ovládnutá nacistickou ideologií.“⁹⁴

Ačkoliv škála vydávaných německých vlastivědných sborníků před rokem 1938 byla velmi široká, naprostá většina titulů zanikla hned v roce 1938. Pro ojedinělé sborníky, které vycházely i nadále, představovalo další kritický mezník období let 1943–1944, kdy byly zastaveny v souvislosti s hospodářskými problémy.⁹⁵

Vydávání německých vlastivědných sborníků na našem území definitivně skončilo v roce 1945. Na tradice některých periodik však začali navazovat odsunutí Němci žijící na území bývalé NSR,⁹⁶ jejichž hlavním cílem bylo uchovávat vzpomínky na bývalý domov.⁹⁷

Německé historické práce díky komplikovaným politickým česko-německým vztahům⁹⁸ byly v minulosti českými historiky opomíjeny, to se týká i vlastivědných

⁹³ MUSIL, František. Německá historická a vlastivědná periodika a východní Čechy. *Východočeské listy historické*. 1998, 13-14, s. 129.

⁹⁴ Tamtéž, s. 130.

⁹⁵ Tamtéž, s. 131.

⁹⁶ V NDR taková činnost nebyla umožněna. (In: MUSIL, František. Německá historická a vlastivědná periodika a východní Čechy. *Východočeské listy historické*. 1998, 13-14, s. 115-136.)

⁹⁷ O titulech tohoto typu pojednává například Günter Fiedler v textu *Vlastivědné časopisy se vztahem k Trutnovsku vydávané v Německu v letech 1945–2007* a jak název napovídá, věnuje se periodikům se vztahem k oblasti východních Čech. (FIEDLER, Günter. *Vlastivědné časopisy se vztahem k Trutnovsku vydávané v Německu v letech 1945–2007*. In: *Historiografie Trutnovska*. Trutnov : Muzeum Podkrkonoší v Trutnově, 2008. s. 81-85.)

⁹⁸ Vztahy po roce 1918 s Rakouskem a po roce 1945 s Německem.

sborníků.⁹⁹ Toto odmítání je způsobeno zejména historickou situací, ve které sborníky působily. Ta je typická výrazným německým nacionalismem, který se projevil i v tomto typu mediálních obsahů. Jako příklad můžeme uvést zdůrazňování jen německého charakteru osídlení, vyzdvihování německých zásluh na kultivaci regionů, v polovině 30. let 20. století se jednalo až o ryze nenávistné protičeské postoje.¹⁰⁰

Hlavní přínos německých vlastivědných periodik spatřuje František Musil v tom, že mohou poskytnout velmi cenný obraz hospodářské, politické i kulturní situace v oblastech obydlených německým obyvatelstvem, stejně tak i informace o vývoji německé politiky.¹⁰¹

1.6 Pohled vlastivědy na fungování vlastivědných sborníků v období druhé čtvrtiny 20. století

V době, kdy vycházel titul *Zlatá stezka*, bylo fungování vlastivědných sborníků velmi diskutovaným tématem. Odborníci v oblasti vlastivědy nabídli velmi rozmanité pohledy na existenci tohoto typu periodika, obvykle se snažili poukázat na nedostatky, které byly s vydáváním sborníků spojeny. Objevil se také konflikt, jestli mají vlastivědné sborníky být ryze vědeckým časopisem pro dospělé nebo časopisem určeným primárně školním dětem. Pohledy na problematiku uvádím v chronologickém pořadí, ve kterém byly jednotlivé články publikovány, aby bylo možné případně sledovat názorový vývoj.

V Časopise pro školní vlastivědu a nauku občanskou publikoval sérii článků na téma vlastivědné sborníky pro děti E. Strnad v roce 1923. Poukazuje na to, že vlastivědné sborníky musí přizpůsobit obsahovou náplň i formu a styl dětskému

⁹⁹ Je nutné uvést, že také německá strana ignorovala stranu českou. Autor upozorňuje, že snad nyní již vznikají podmínky, kdy by mohla být přehrada uměle vytvořena politickými spory překonána. (In: MUSIL, František. Německá historická a vlastivědná periodika a východní Čechy. *Východočeské listy historické*. 1998, 13-14, s. 117.)

¹⁰⁰ MUSIL, František. Německé vlastivědné časopisy z Trutnovska. In: *Historiografie Trutnovska*. Trutnov : Muzeum Podkrkonoší v Trutnově, 2008. s. 73-78.

¹⁰¹ MALINA, Jiří; MUSIL, František. Východočeské historicko-vlastivědné sborníky : Stručná historie jejich vydávání. *Východočeské listy historické*. 1997, 11-12, s. 117.

čtenáři. Již při přípravě sborníku je nutné myslet na dětské potřeby, klade důraz na psychologické porozumění dětem.¹⁰²

Zároveň navrhuje, aby sborníky dětem třeba ukládaly nějaké praktické úkoly, aby děti k vlastivědě přistupovaly aktivněji, pozitivně hodnotí také zveřejňování dětských prací. E. Strnad tvrdí, že vzdělávací sborníky by neměly být vnímány jako pouhá učební pomůcka, zejména by měly přispívat k výchově dětí.¹⁰³

Mezi další příznivce školských vlastivědných sborníků patří i R. Šimek. Uvádí, že: „Vlastivědné sborníky jsou orgánem vychovatelů a vychovatelského tvoření, nikoliv však orgánem vědců nebo umělců, vědeckého neb uměleckého tvoření.“¹⁰⁴ Aby se vyhnul kritice obhájců přísné vědy, zdůrazňuje, že ze spolupráce nevyklučují tyto tituly žádné zájemce, autoři tedy nejsou odborníci.

Upozorňuje také na rozdíly mezi cíli vědeckých a školních sborníků: „Vědec má na mysli svůj účel, svůj materiál. Učitel má na mysli duši dítěte – budoucího občana. Výzkumy vědecké i umělecká díla jsou vychovateli jen materiálem, jehož pomocí vychovává národ. Proto naše vlastivědné sborníky čerpají látku z různých knih a nechtějí jistě nějak zasahovati do vlastní vědecké práce odborné nebo do pěstění uměleckého ve vlastním slova smyslu.“¹⁰⁵

Poukazuje na fakt, že vědečtí pracovníci by měli podporovat redakce vlastivědných sborníků, pomáhat jim, upozorňovat na prameny a poskytnout kritický pohled na jejich práci. Velmi prospěšná by byla zejména spolupráce vědců se vztahem k regionu. Avšak i Šimek upozorňuje na nutnost udržet u sborníků určitou úroveň: „Omezí-li se redakce jen na ledabylé příspěvky, pak ovšem by bylo lépe, kdyby sborník vůbec nevycházel.“¹⁰⁶

D. Filip poukazuje na chyby, kterých se vlastivědné sborníky často dopouštějí. Kritizuje zejména, že špatně citují a neuvádějí prameny, ze kterých čerpají. Součástí sborníku by měl být seznam literatury. Časopisy také často uveřejňují faktograficky

¹⁰² STRNAD, E. Vlastivědné sborníky pro mládež. *Časopis pro školní vlastivědu a nauku občanskou*. 1923, 4, 8, s. 116.

¹⁰³ STRNAD, E. Vlastivědné sborníky pro mládež. *Časopis pro školní vlastivědu a nauku občanskou*. 1923, 4, 10, s. 149.

¹⁰⁴ ŠIMEK, R. Krajské vlastivědné sborníky československé. *Český lid*. 1924, 24, 1, s. 45.

¹⁰⁵ Tamtéž, s. 45.

¹⁰⁶ Tamtéž, s. 46.

nesprávné články. Každý text by proto měl být před uveřejněním revidován místním znalcem, aby k podobným problémům nedocházelo.

Pro přehlednost a lepší orientaci doporučuje založení věcného rejstříku. Sborníky by měly uvádět také soupis památek v regionu. Kritizuje nevhodný nekvalitní obrazový materiál a také fakt, že sborníky často používají fotografie bez vědomí autora.¹⁰⁷

Č. Zíbrt vnímá vlastivědné sborníky pozitivně a podobně jako předchozí autor také upozorňuje na některé chyby, kterých se při vydávání dopouštějí. Uvádí, že by měl být stanoven jeden zodpovědný pořadatel, který se vyzná v oblasti vlastivědy a umí pracovat se zdroji. Redakce by měly pečlivěji vybírat témata a nezařazovat texty, které se svým obsahem do tohoto typu periodika nehodí. Č. Zíbrt by zcela vypustil příspěvky od dětí. Ty podle něj patří, když už, tak pouze do dětského koutku. Nemají totiž žádný přínos pro vědeckou vlastivědnou práci. Upozorňuje zejména na to, že dětské příspěvky jsou ve velkém kontrastu s pracemi skutečných vlastivědných odborníků. Vyloučil by všechny příspěvky, které vědecké vlastivědě nepřinášejí nové poznatky. Co se týče obrazového materiálu, redakce by měla vybírat kvalitní nerozmazané a zřetelné obrazy a fotografie.¹⁰⁸

J. V. Šimák o vlastivědných sbornících říká: „Vlastivědné sborníky jsou jen výjimkou podniky vědeckými, většinou mají vlastní cíl pedagogický, aby probudily u žactva zájem. Některé se pokoušejí spojit obé, což zpravidla selhává.“¹⁰⁹

Problém podle Šimáka nepředstavuje ani tak kvantita, ale především kvalita. Práce jdou málo do hloubky. Uvědomuje si, že učitelé nemají odborné znalosti a zkušenosti s odbornou prací, proto podle něj sborníky přínos pro vědu téměř nemají.

Mezi příznivce školských sborníků se zařadil také J. V. Suk, dokonce považuje školské sborníky za prospěšnější než sborníky vědecké. Jejich přínos spatřuje především v praktickém hledisku, vyzdvihuje jejich výchovný význam a potřebu školního

¹⁰⁷ FILIP, D. Některé vady našich vlastivědných sborníků. *Národopisný věstník československý : Revue d'ethnographie tchecoslave*. 1926, 19, 3, s. 95-99.

¹⁰⁸ ZÍBRT, Č. Literární rozhledy. *Český lid : Sborník věnovaný studiu lidu československého v Čechách a na Moravě, ve Slezsku a na Slovensku a v Podkarpatské Rusi*. 1927, 27, s. 146-160.

¹⁰⁹ ŠIMÁK, J. V. O stavu a úkolech české vlastivědy : Výtah z přednášky, proslovené dne 6. prosince 1928 na jubilejní valné schůzi SPSČP. *Časopis společnosti přátel starožitností československých v Praze*. 1929, 37, 1, s. 9.

vzdělávání v této oblasti.¹¹⁰ Oceňuje, že se zaměřují na menší zeměpisné celky, zájem čtenářů o oblast jim blízkou a dobře známou je totiž větší. Kladně také hodnotí, že prostřednictvím školáků se časopis dostává přímo do rodin a „... probouzí zájem o kraj u širších vrstev.“¹¹¹

Ladislav Hosák upozorňuje na veliký rozmach vydávání sborníků po roce 1918. Počet sborníků sice velmi narostl, neexistoval však dostatek hodnotných článků. Hlavní příčinu způsobuje nedostatek kvalitních spolupracovníků. Sborníky proto začaly publikovat jakékoliv články, jen aby zaplnily prostor. Pro finanční problémy tituly rychle zanikají a vznikají nové. Hosák říká: „Raději vydávejme málo věcí dobrých než zbytečný balast (...).“¹¹² Navrhuje zrušit ty regionální tituly, které mají problémy s nedostatkem kvalitních spolupracovníků a zároveň i finanční problémy zapříčiněné nedostatkem odběratelů, a ponechat jen ty nejvýznamnější. Zároveň by existoval jeden ústřední vlastivědný titul, do kterého by byla koncentrována ostatní vlastivědná práce. Časopis by přinášel články informativní, o metodice vědecké práce, informoval by také o archivech. Přinášel by náměty na témata pro místní historiky a zprostředkoval by vzájemný kontakt mezi nimi.¹¹³

Také Josef Pelikán tvrdí, že význam místních vlastivědných sborníků pro vědeckou práci je malý či dokonce nulový. Jako výjimky uvádí časopisy *Plzeňsko*, *Od Ještěda k Troskám* a *Boleslavan*.¹¹⁴

Velmi kriticky se na vlastivědné sborníky dívá František Roubík. Zároveň se však v mnoha svých textech snaží navrhnout systém, který by umožnil jejich lepší fungování.

Obecně o práci venkovských vlastivědných pracovníků Roubík říká: „Venkovští vlastivědní pracovníci konají sice s nadšením tuto práci, ale celkem bez širšího programu a účinnější organizace, nemajíce dosud ústředního odborného orgánu, k němuž by se mohli obracet o radu a pomoc, který by iniciativně řídil a usměrňoval všecku tuto práci, dával jí podněty a teoretické i praktické pokyny, upozorňoval

¹¹⁰ SUK, V. F. Vlastivědné časopisecké čtení pro děti. Od Horácka k Podyjí. 1930-31, 8, s. 255.

¹¹¹ Tamtéž, s. 255.

¹¹² HOSÁK, Ladislav. Nové cesty moravského historického místopisu. Od Horácka k Podyjí. 1931/32, 9, 1, s. 19.

¹¹³ HOSÁK, Ladislav. Nové cesty moravského historického místopisu. Od Horácka k Podyjí. 1931/32, 9, 1, s. 19.

na porůznu roztroušené původní prameny, kontroloval a vedl v celkové evidenci vlastivědnou práci v českých zemích i její výsledky, jež by pak zpracovával v celkovou syntézu pro celou zemi, a pečoval by také o vydávání důležitých pramenů (...)¹¹⁵ Stěžuje si na absenci vlastivědných ústavů, které by měly plnit tuto roli. Vlastivědná práce by potřebovala větší organizaci, centralizaci a možnost vzdělávání pro vlastivědné pracovníky.

V textu *Padesát let české vlastivědy* Roubík uvádí, že většina „sborníků jest myšlena pouze jako zábavný, resp. pedagogický časopis pro školní mládež, kterémužto účelu přizpůsobuje pak svůj obsah, takže pro vážnou vlastivědnou práci nemají tyto sborníky svým nepůvodním, mělkým obsahem vůbec významu. Kdežto však tyto školské, lacině populární sborníky v celku finančně prospívají, protože mají svůj stálý kmen odběratelů ve školní mládeži, trpí vskutku dobré sborníky s vysokou úrovní nepochopením místního čtenářstva, a proto také postupně přes svou vnitřní kvalitu zanikají nebo aspoň jen těžce živoří.“¹¹⁶ Jako příklad titulů, které zanikly tímto způsobem, uvádí sborníky *Jihočeský přehled*, *Otavan*, *Bezděz*, *Plzeňsko*, či *Od Horácka k Podyjí*.

Problematicke se podrobně věnuje v textu *K organizaci vlastivědné práce a vlastivědných sborníků*. Roubík zde upozorňuje na rozdílné množství sborníků v jednotlivých regionech. V některých krajích byla vydávána pestrá paleta vlastivědných sborníků, v jiných oblastech naopak nevznikly žádné. Příčinu spatřuje v tom, že sborníky mohly vzniknout jen v těch místech, kde pro to byly vhodné finanční a osobní předpoklady. Základem jsou totiž osoby, které mají zájem takovou činnost iniciovat a systematicky provádět. Zásadní chyby spatřuje Roubík v otiskování nepůvodních prací, v přetiskování informací a cizích prací bez udání pramene, což souvisí zejména s nedostatkem kvalitních spolupracovníků. Některé sborníky se specializují na příliš malé území a z důvodu nedostatku odběratelů pak mají finanční potíže.

¹¹⁴ PELIKÁN, Josef. Organizace české vlastivědy. *Od Horácka k Podyjí*. 1930-31, 8, s. 270.

¹¹⁵ ROUBÍK, František. K organizaci vlastivědné práce a vlastivědných sborníků. *Časopis společnosti přátel starožitností : Ústřední orgán historické vlastivědy české*. 1940, 48, s. 65.

¹¹⁶ ROUBÍK, František. Padesát let české vlastivědy. *Časopis společnosti přátel starožitností : Ústřední orgán historické vlastivědy české*. 1940, 48, 1, s. 23.

František Roubík navrhuje, aby v každém regionálním celku existoval jen jediný vlastivědný sborník. Díky zaměření na větší území by bylo snadnější nalézt dostatek kvalitních spolupracovníků, kteří by zajistili hodnotné články, a také dostatek odběratelů. Do těchto sborníků by pak vplynuly všechny sborníky stávající a jejich vydavatelé a autoři by se stali přispěvateli sborníku nového. Redakční rady by se staly organizátory vlastivědné práce v regionu. Vydávání sborníků by tak bylo promyšlenější a organizovanější. Takto kvalitní tituly by pak měly větší nárok na finanční i mravní podporu od regionálních institucí. Vyšší kvalita by zabezpečovala vyšší počet odběratelů. Lepší finanční situace by pak umožnila také lepší honorování autorů.¹¹⁷

Redakce by měla být složena z odborných pracovníků všech oborů. Poukazuje na důležitost navázání kontaktů s vědeckými, hospodářskými a osvětovými institucemi z daného regionu, ať se již jedná o muzea, knihovny, archivy, archeologické ústavy, kronikáře, nebo i významné rodáky. Sborníky by měly otiskovat bibliografii prací o kraji a soupisy map a obrazových materiálů vztahujících se k regionu. To by vlastivědnou práci v regionu velmi usnadnilo.

Návrh na systém fungování vlastivědných sborníků prezentoval zejména ve svých pracích z roku 1940. V roce 1948 v publikaci s názvem *Vlastivědná knížka* však již říká: „Všechny snahy vnést jakýsi užitečný systém do tohoto vlastivědného snažení ztroskotávaly však na poznání, že vznik skutečně hodnotných vlastivědných sborníků pro větší regionální celky nelze diktovat shora, ale že musí vyplynout z poznané potřeby přímo v kraji.“¹¹⁸ Přidává však alespoň některé rady, vycházející z výše uvedených návrhů, které by mohly stávající situaci sborníků vylepšit.

¹¹⁷ ROUBÍK, František. K organizaci vlastivědné práce a vlastivědných sborníků. *Časopis společnosti přátel starožitností : Ústřední orgán historické vlastivědy české*. 1940, 48, s. 73-74.

¹¹⁸ ROUBÍK, František, ČERNÝ Václav. *Vlastivědná knížka*. Praha : Zemská osvětová rada, 1948, s. 118-119.

2 Časopisy s tematikou vlastivědy, památkové péče a národopisu vydávané v letech 1919–1945 na území České republiky se zaměřením na jižní Čechy

Následující kapitola poskytuje stručný přehled časopisů s tematikou vlastivědy, památkové péče a národopisu, které vycházely v období let 1919–1945 na území České republiky. Podrobněji se pak zaměřuje na oblast jižních Čech.

Vymezit přesně tematické zařazení časopisu bývá velmi náročným úkolem. Při zpracování přehledu vlastivědných časopisů jsem proto vycházela z věcného rejstříku publikace Česká retrospektivní bibliografie.¹¹⁹ Z dostupných zdrojů byl tento materiál vybrán pro svou vysokou kvalitu, systematičnost a ucelenost. Do zmíněné bibliografie jsou zařazeny veškeré tituly s periodicitou delší než týden, které vycházely alespoň dvakrát ročně.¹²⁰

J. Kubíček a kol. při zpracování věcného rejstříku zařadil do společné kategorie časopisy s tematikou vlastivědy a památkové péče, tento seznam časopisů se stal základem Přílohy 1. Po zralé úvaze byly do přehledu časopisů v této kapitole zahrnuty také tituly, které J. Kubíček zařadil do oblasti národopisu. A to především proto, že témata, kterými se zabývá vlastivěda a národopis,¹²¹ se mnohdy překrývají. Také

¹¹⁹ KUBÍČEK, Jaromír a kol. Česká retrospektivní bibliografie. Řada 2, Časopisy. Díl 2, Časopisy České republiky 1919–1945 (CERBI C2), část 1: Bibliografie. 3 sv. Brno : Sdružení knihoven ČR : Moravská zemská knihovna, 2006. 3 sv. (525, 544, 446 s.), KUBÍČEK, Jaromír a kol. Česká retrospektivní bibliografie. Řada 2, Časopisy. Díl 2, Časopisy České republiky 1919–1945 (CERBI C2), část 2: Přehledy, rejstříky. Brno : Sdružení knihoven ČR : Moravská zemská knihovna, 2007. 686 s.

¹²⁰ KUBÍČEK, Jaromír a kol. Česká retrospektivní bibliografie. Řada 2, Časopisy. Díl 2, Časopisy České republiky 1919–1945 (CERBI C2), část 1: Bibliografie. Sv. 1 Brno : Sdružení knihoven ČR : Moravská zemská knihovna, 2006, s. 7.

¹²¹ Například *Masarykův slovník naučný* definuje národopis jako „vědu, jež se zabývá studiem národa, jeho společenským rozvrstvením a hmotnými i duševními složkami jeho života.“ Jedná se o rozsáhlý obor, který přebírá poznatky z jiných věd. Zabývá se antropologií, demografií, lidovou hudbou, lidovým tancem, lidovým stavitelstvím apod. (In: *Masarykův slovník naučný : lidová encyklopedie všeobecných vědomostí : Díl 5*. Praha : Československý kompas, 1931. 1127 s.)

Porovnáme-li tuto definici s definicemi vlastivědy uvedenými v první kapitole této práce, je patrné, že témata, kterými se obě vědy zabývají, se do značné míry překrývají.

J. Kubíček a kol. zařadil mnohé z časopisů do kategorií vlastivěda a památkové péče i národopis současně. V dalším textu budou časopisy z těchto kategorií zkráceně označovány jako vlastivědné časopisy.

Kompletní přehled časopisů s tematikou vlastivědy, památkové péče a národopisu je součástí přílohy 1, v tabulce jsou zachyceny také roky, ve kterých jednotlivé časopisy vycházely. Shrnutí tohoto rozsáhlého přehledu poskytují tabulky 1 a 2 a grafy 1 a 2.

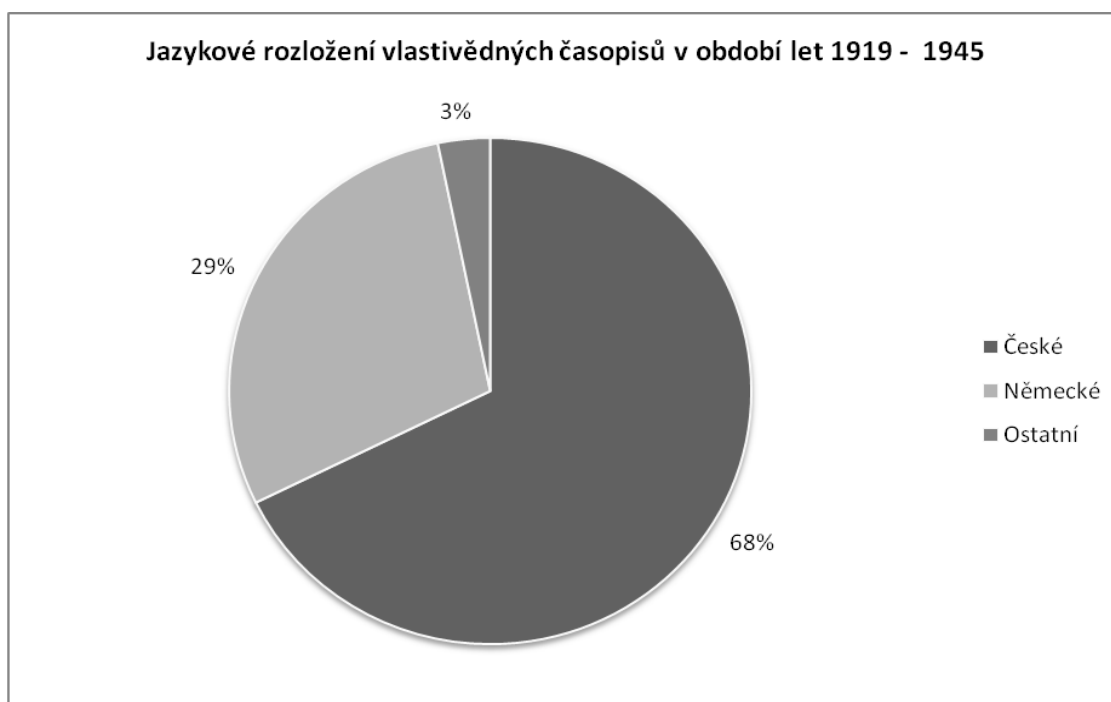
Z tabulky 1 vyplývá, že v období let 1919 až 1945 vycházelo na území České republiky celkem 155 různých vlastivědných časopisů. Jednalo se především o časopisy české a německé, nalezneme však také ojedinělé případy titulů anglických, francouzských a slovenských.

Tabulka 1: Jazykové rozložení časopisů v období let 1919 - 1945

Jazyk	Počet časopisů
Český	105
Německý	45
Anglický	1
Francouzský	3
Slovenský	1
Celkem	155

Graf 1 zachycuje jazykové rozložení časopisů v procentech. České tituly představují 68 % z celkové produkce vlastivědných časopisů, německé tituly 29 %. Počet titulů českých tedy více než dvojnásobně převyšuje počet časopisů německých.

Graf 1: Jazykové rozložení časopisů s tematikou vlastivědy, památkové péče a národopisu v období let 1919 – 1945

Tabulka 2 následně ukazuje, jak bylo vydávání těchto časopisů rozloženo v čase. Od roku 1919 do roku 1930 postupně počet časopisů stoupá. Ve třicátých letech je množství vydávaných časopisů poměrně vyrovnané a vždy přesahuje počet 60 titulů. Vrchol představuje rok 1938, kdy bylo vydáváno celkem 72 vlastivědných časopisů. Zároveň se jedná o jediný rok, kdy množství vydávaných časopisů přesáhlo hodnotu 70. V následujících letech však dochází k výraznému poklesu počtu vydávaných titulů.¹²²

Tabulka 2: Jazykové rozložení časopisů s tematikou vlastivědy, památkové péče a národopisu v jednotlivých letech 1919 – 1945

	1919	1920	1921	1922	1923	1924	1925	1926	1927	1928	1929	1930	1931	1932	1933	1934	1935	1936	1937	1938	1939	1940	1941	1942	1943	1944	1945
České	6	14	20	20	30	32	35	35	38	37	38	40	38	39	40	43	44	42	49	52	42	38	34	11	6	1	1
Německé	9	10	13	14	14	16	15	18	19	20	22	24	24	26	23	21	21	21	19	19	11	9	11	9	8	4	0
Anglické	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0
Francouzské	1	1	0	0	0	0	0	0	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Slovenské	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Celkem	16	25	34	35	44	48	50	53	58	58	61	64	62	65	63	64	65	64	69	72	53	47	45	20	14	5	1

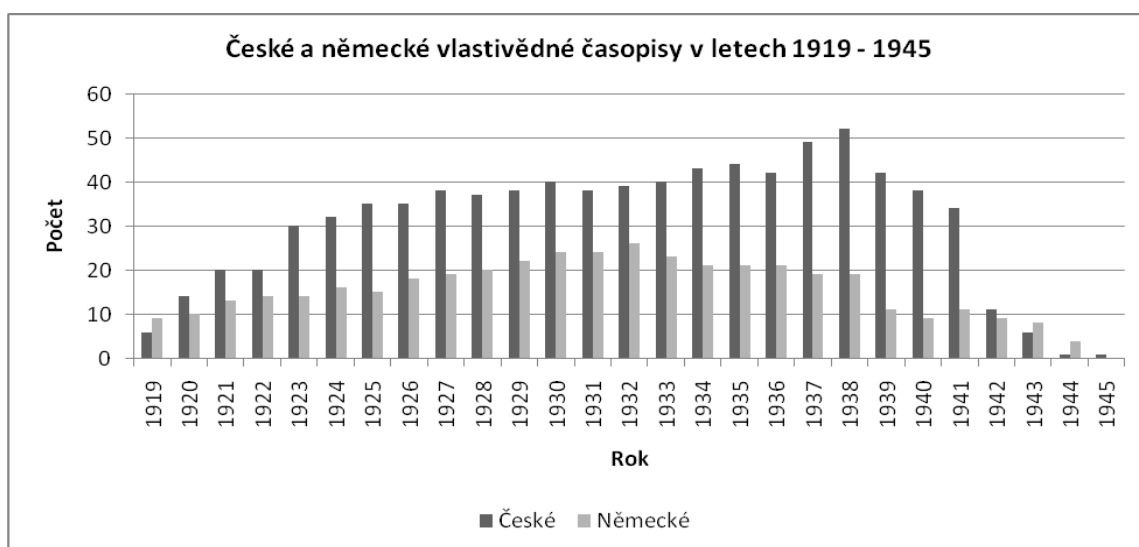
¹²² Příčiny tohoto poklesu jsou vysvětleny v kapitole 1.

Graf 2 porovnává, jak se v jednotlivých letech sledovaného období vyvíjelo množství vydávaných českých a německých časopisů. Ukazuje, že nárůst počtu vlastivědných časopisů po roce 1919 byl výraznější u periodik českých. U německých titulů bylo tempo růstu pozvolnější.

Nejvíce českých vlastivědných časopisů (52) bylo vydáváno v roce 1938, tento rok byl však pro české tituly zlomem. V následujících letech došlo k prudkému poklesu jejich počtu, po roce 1943 téměř k úplnému vymizení.

Nejvíce německých titulů (26) vycházelo v roce 1932. Stejně jako byl pozvolný nárůst počtu německých časopisů po první světové válce, podobně pozvolný byl také pokles jejich množství v období druhé světové války.

Graf 2: České a německé časopisy s tematikou vlastivědy, památkové péče a národopisu v letech 1919 - 1945

2.1 Jihočeské vlastivědné časopisy v letech 1919–1945

Následující podkapitola se již zaměřuje přímo na oblast jižních Čech. Vzhledem k tomu, že J. Kubiček, z jehož práce¹²³ vycházím, si definoval sledované území jako aktuální území České republiky, rozhodla jsem se i já vycházet ve své práci z aktuálního členění České republiky na kraje.¹²⁴ Oblast jižních Čech jsem si proto vymezila územím Jihočeského kraje v dnešních hranicích. Podrobný přehled vlastivědných časopisů vycházejících na území Jihočeského kraje v letech 1919–1945 představuje příloha 2. Do přehledu byly zařazeny všechny národopisné a vlastivědné tituly, které alespoň po část své existence byly vydávány v lokalitě, která je součástí Jihočeského kraje, přestože se k ní tematicky nemusí vztahovat.

Tabulka 3 ukazuje, že na území Jihočeského kraje vycházelo v letech 1919–1945 celkem 11 vlastivědných časopisů, z toho 6 časopisů bylo českých a 2 německé. Zajímavostí jsou 2 časopisy francouzské a 1 anglický.

Tabulka 3: Jazykové rozložení časopisů, které vycházely na území Jihočeského kraje v období let 1919 – 1945

Jazyk	Počet časopisů
Český	6
Německý	2
Anglický	1
Francouzský	2
Celkem	11

Tabulka 4 ukazuje, v jakých letech uvedené časopisy vycházely. 5 z celkových 11 časopisů vycházelo pouhé 3 roky či méně. Mezi těmito časopisy najdeme oba tituly francouzské (*La Renaissance*, *Le Sudbohémien*), i časopis anglický (*The Heart of Europe*). Nejdéle ze všech uvedených časopisů vycházel v uvedeném

¹²³ KUBÍČEK, Jaromír a kol. Česká retrospektivní bibliografie. Řada 2, Časopisy. Díl 2, Časopisy České republiky 1919–1945 (CERBI C2), část 1: Bibliografie. 3 sv. Brno : Sdružení knihoven ČR : Moravská zemská knihovna, 2006. 3 sv. (525, 544, 446 s.), KUBÍČEK, Jaromír a kol. Česká retrospektivní bibliografie. Řada 2, Časopisy. Díl 2, Časopisy České republiky 1919–1945 (CERBI C2), část 2: Přehledy, rejstříky. Brno : Sdružení knihoven ČR : Moravská zemská knihovna, 2007, 686 s.

¹²⁴ Viz příloha 3.

období¹²⁵ *Věstník matice Svatohorské* (24 let), vlastivědný sborník *Zlatá stezka* (15 let), *Waldheimat* (10 let) a *Kraj kalicha* (9 let).

Tabulka 4: Přehled časopisů s tematikou vlastivědy, památkové péče a národopisu, které vycházely v letech 1919 – 1945 na území dnešního Jihočeského kraje

Název/rok	Jazyk ¹²⁶	1919	1920	1921	1922	1923	1924	1925	1926	1927	1928	1929	1930	1931	1932	1933	1934	1935	1936	1937	1938	1939	1940	1941	1942	1943	1944	1945
		The Heart of Europe	A																		•	•	•					
Das Herz Europas	N																		•	•	•							
Kraj kalicha	C					•	•	•	•	•	•	•	•	•														
Od Zlaté stezky, od září 1928 Zlatá stezka	C									•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•			
La Renaissance (anc. Le Sudbohémien)	F											•																
Staré i nové zvěsti ze Soběslavě a okolí	C															•	•											
Strakonicko	C																	•	•	•	•	•	•	•				
Le Sudbohémien	F									•	•																	
Věstník matice Svatohorské, od r. 1923 Svatá hora	C				•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
Vlastivěda Jindřichohradecka	C											•	•	•	•	•	•	•										
Waldheimat	N						•	•	•	•	•	•	•	•	•	•												

Tabulka 5 uvádí časové a jazykové rozložení časopisů. V letech 1919–1921 v Jihočeském kraji nevycházela žádná vlastivědná časopis. Nejvíce vlastivědných časopisů zde bylo vydáváno v letech 1927–1938. Ročně zde v tomto období vycházelo 4–5 titulů, vrchol představuje rok 1929, kdy zde vycházelo dokonce 6 periodik tohoto typu. Zajímavostí je, že po celé sledované období vycházela vždy na území Jihočeského kraje maximálně jeden německý vlastivědný titul. Dominance českých časopisů je zde patrná. Také pro časopisy v Jihočeském kraji představuje zlomový bod rok 1938. Od tohoto roku vlastivědných časopisů v kraji postupně ubývá.

¹²⁵ Informace, zda konkrétní časopis vycházel také mimo období let 1919 – 1945 je uvedena v příloze 2 v poznámce.

¹²⁶ A – anglický jazyk, N – německý, C – český, F – francouzský.

Tabulka 5: Jazykové rozložení časopisů s tematikou vlastivědy, památkové péče a národopisu, které vycházely v letech 1919 - 1945 na území dnešního Jihočeského kraje

Jazyk/rok	1919	1920	1921	1922	1923	1924	1925	1926	1927	1928	1929	1930	1931	1932	1933	1934	1935	1936	1937	1938	1939	1940	1941	1942	1943	1944	1945
Český	0	0	0	1	2	2	2	2	3	3	4	4	4	3	4	4	4	3	3	3	3	3	2	1	1	1	1
Německý	0	0	0	0	0	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	0	0	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0
Anglický	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0
Francouzský	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Celkem	0	0	0	1	2	3	3	3	5	5	6	5	5	4	5	4	4	5	5	5	3	3	2	1	1	1	1

2.2 Stručná charakteristika jihočeských vlastivědných časopisů z let 1919–1945

Téměř polovinu jihočeských vlastivědných časopisů, které vycházely v letech 1919-1945, představovaly tituly cizojazyčné. U časopisů *The Heart of Europe* a *Das Herz Europas* se jedná o cizojazyčné verze českého časopisu *Srdce Evropy*. Na rozdíl od cizojazyčných verzí, které vydávali Karel Šourek a Václav Soumar v Táboře, česká verze nebyla vydávána na území Jihočeského kraje. Svůj obsah český časopis *Srdce Evropy* charakterizoval jako „články týkající se sběratelství pohlednic, známek, mincí, jakož i adresy osob, které podobné věci sbíratí a vyměňovati chtějí.“¹²⁷ Posléze rozšířil svůj obsah o obchodní zprávy.¹²⁸

Francouzské časopisy *Le Sudbohémien* a *La Renaissance* vydával Alexandre Melichar, první jmenovaný časopis v Táboře, druhý v Písku. Čtrnáctideník *Le Sudbohémien* vycházel od srpna 1927 do června 1928. Od května 1928 začal vycházet dvakrát týdně, v úterý ve francouzském vydání a v sobotu v českém vydání s titulem a nápisem „Nedělník“.¹²⁹ Vymezoval se jako „list politicky neutrální (bezbarvý) obsahující část literární, sportovní, umění, anonce.“¹³⁰

¹²⁷ Národní archiv Praha, Zemský úřad Praha – Prezidium zemského úřadu v Praze – fond 207, karton 307, signatura 207-307-12 (Materiály k časopisu *Srdce Evropy*).

¹²⁸ Tamtéž.

¹²⁹ Národní archiv Praha, Vrchní státní zastupitelství Praha – část 1918 – 1948, karton 104, periodický tiskopis: *Le Sudbohémien*.

V lednu 1929 na působení tohoto titulu navázal časopis *Le Renaissance*, vyšlo však pouze jediné číslo. V časopisecké tabulce byla uvedena následující charakteristika listu: „Měsíčník, věnovaný otázkám spojení Labe, Vltavy a Dunaje a propagaci zlepšení styků průmyslových, obchodních a turistických.“¹³¹

Z cizojazyčných vlastivědných časopisů nejdéle vycházel měsíčník *Waldheimat*, který vycházel v letech 1924–1933 v Českých Budějovicích, a jak říká jeho podtitul (*Monatschrift für Geschichte, Kunst, Landes- und Volkskunde des Böhmerwaldes*), zaměřoval se na historii, umění, vlastivědu a národopis Šumavy. Obsahoval „povídky, básně, dále články z oboru historie, topografie, pojednání o kraji Šumavském, jakož i jiná vzdělávací, pak různé noticky a zprávy.“¹³² Vycházel každý první čtvrtek v měsíci.¹³³

Časopis *Staré i nové zvěsti ze Soběslavě a okolí* byl vydáván již v letech 1905–1916. K pokusu o jeho obnovu došlo v roce 1933, vycházel však pouze do prosince 1934. Časopis vydávalo Městské museum Soběslav a vycházel 10x ročně.

Od roku 1923 vydávala Učitelská jednota Komenský v Táboře vlastivědný sborník *Kraj kalicha*. Soustředil se na oblast okresů tábořského, milevského a sedlčanského, tedy částečně i na oblast, kterou dnes řadíme do Čech středních. Vycházel do roku 1931, po druhé světové válce však došlo k jeho obnovení.

V roce 1922 začíná v Českých Budějovicích vycházet časopis *Věstník matice Svatohorské*, hned o rok později mění název na *Svatá hora*. Od roku 1923 do roku 1945 vycházel v Příbrami, s přestávkou v letech 1930–1932, kdy vycházel v Obořišti. Také tento časopis se soustředí zejména na území, které spadá do oblastí středních Čech. Po většinu své existence také vycházel na území dnešního Středočeského kraje. Obsahoval články církevního rázu.¹³⁴

¹³⁰ Tamtéž.

¹³¹ Národní archiv Praha, Vrchní státní zastupitelství Praha – část 1918 – 1948, karton 104, periodický tiskopis: *Le Renaissance*.

¹³² Národní archiv Praha, Vrchní státní zastupitelství Praha – část 1918 – 1948, karton 96, invent. číslo: *Waldheimat*, Periodické tisky: *Waldheimat*.

¹³³ Tamtéž.

¹³⁴ Národní archiv Praha, Policejní ředitelství Praha II – oddělení tiskové, spolkové, bezpečnostní a dopravní, karton 36, signatura 6743, *Svatá hora*.

V letech 1935–1940 vydával 4x ročně Musejní spolek Městského Dykova musea vlastivědný sborník *Strakonicko*. Zaměřoval se na vlastivědu a národopis šumavského podhůří.

Vlastivědný sborník *Zlatá stezka* se soustředil především na oblast Písecka a Prachaticka.¹³⁵ Svou náplní se zaměřoval zejména na „pověsti, zvyky krajové, národopis, popisy památných míst, otázky vzdělávací.“¹³⁶

Z výše uvedeného textu je patrné, že na tomto území ve stejné době žádné srovnatelné tituly nevycházely. Problematikou Vlastivědného sborníku *Zlatá stezka* se zabývají následující kapitoly.

¹³⁵ Podrobný popis regionální působnosti sborníku *Zlatá stezka* viz kapitola 3.

¹³⁶ Národní archiv Praha, Vrchní státní zastupitelství Praha – část 1918 – 1948, karton 96, Invent. Číslo: Od zlaté stezky, Periodický tiskopis: Vlastivědný sborník Od Zlaté stezky.

3 Regionální působnost sborníku *Zlatá stezka* a charakteristika oblasti

Pro regionální vlastivědné sborníky je typické, že se zaměřují na relativně malé území. Charakteristiky oblasti pak představují určité zázemí, které může sborník výrazně ovlivnit. Následující kapitola přináší základní charakteristiku regionu, na který se zaměřoval sborník *Zlatá stezka*.

3.1 Vymezení regionální působnosti sborníku

V počátcích svého působení se sborník *Zlatá stezka* zaměřil na politický okres prachatický a soudní okres vodňanský. Politický okres prachatický se skládal ze 4 soudních okresů: Netolice, Prachatice, Vimperk, Volary. Soudní okres vodňanský byl součástí politického okresu Písek. Od září 1933 sborník rozšířil svou působnost na celý písecký politický okres, tedy také na soudní okresy Písek a Mirovice.¹³⁷ Tabulky 6 a 7 poskytují stručné údaje o počtu obyvatel v jednotlivých soudních okresech a jejich národnostním složení. Vycházejí z dat *Administrativního lexikonu obcí v Čechách* vydaného v roce 1927 a sestaveného na základě sčítání lidu z 15. února 1921.¹³⁸

Tabulka 6: Počet obyvatel a národnostní složení politického okresu Prachatice¹³⁹

Okres	Počet obyvatel celkem	Češi	Němci
Soudní okres Netolice	14779	14272	446
Soudní okres Prachatice	21163	11569	9275
Soudní okres Vimperk	27742	11786	15686
Soudní okres Volary	7640	65	7410
Celkem: politický okres Prachatice	71324	37692	32817

¹³⁷ Mapa územní organizace politické správy je součástí přílohy 4.

¹³⁸ *Administrativní lexikon obcí v Čechách*. Praha : Státní úřad statistický, 1927. 389 s.

¹³⁹ Tamtéž.

Tabulka 7: Počet obyvatel a národnostní složení politického okresu Písek¹⁴⁰

Okres	Počet obyvatel celkem	Češi	Němci
Soudní okres Vodňany	23202	23002	41
Soudní okres Písek	37774	37245	184
Soudní okres Mirovice	17577	17482	7
Celkem: politický okres Písek	78553	77729	232

Region byl velmi významně postižen důsledky Mnichovské dohody,¹⁴¹ a to přímo v období, kdy byl sborník *Zlatá stezka* vydáván. Politický okres prachatický přišel o podstatnou část svého území.¹⁴² Články ve sborníku poskytují velmi barvitá svědectví, jak byla tato doba v kraji prožívána.

Ze čtyř soudních okresů politického okresu Prachatice byl důsledky Mnichovské dohody nejméně postižený soudní okres netolický. Přišel o tři obce a celkově o 6,89 % svého území. V soudním okrese prachatickém byla zabráná téměř polovina všech obcí (21 z celkových 45 obcí) a 63,04 % rozlohy. Soudní okres vimperský přišel o 72,38 % půdy a 14 z celkových 33 obcí. Volarský soudní okres byl zabrán celý se všemi pěti obcemi.¹⁴³

Celkově přišel politický okres prachatický o 43 obcí ze 125 a celkem 69,7 % území. Na zabraném území v politickém okrese prachatickém žilo

¹⁴⁰ *Administrativní lexikon obcí v Čechách*. Praha : Státní úřad statistický, 1927. 389 s.

¹⁴¹ 29. září 1938 se sešli zástupci Velké Británie, Francie, Itálie a Německa, aby uzavřeli tzv. Mnichovskou dohodu. Jejím obsahem bylo naplnění německých požadavků na připojení pohraničního území ČSR obývaného Němci k Říši. Stanoveny zde byly termíny vyklizení jednotlivých úseků a podmínky tohoto vyklizení. (In: BENEDA, Ivo , et al. *Historický vývoj právní úpravy správního řízení a dalších postupů ve veřejné správě v českých zemích (1918-2005)*. Olomouc : Právnická fakulta UP Olomouc ve spolupráci s nakl. Periplus a Filozofickou fakultou Univerzity Palackého, 2007, s. 189-190)

¹⁴² Mapa zabraného území je součástí přílohy 5.

¹⁴³ HONNER, Jakub. Obsazení území na Prachaticku. *Zlatá stezka : Vlastivědný sborník kraje Husova a Chelčického*. 1938-1939, 12, 4, s. 64.

celkem 32093 Němců a 3722 Čechů. Na území republiky v rámci bývalého politického okresu prachatického bylo ponecháno 482 Němců.¹⁴⁴

Zbytek území soudního okresu vimperského byl připojen k politickému okresu strakonickému a zbylé části soudních okresů prachatického a netolického k píseckému politickému okresu.¹⁴⁵

V období po válce¹⁴⁶ se sborník opět zaměřuje na okresy Písek a Prachatice a nově také na okresy Strakonice a Týn nad Vltavou. Od března 1949 se soustředí na okresy Písek, Prachatice, Strakonice, Týn nad Vltavou, Vimperk a Vodňany. Tato změna souvisí se zavedením krajského zřízení a s novým rozdělením okresů v roce 1949,¹⁴⁷ kdy okresy Vimperk a Vodňany vznikly z částí okresů Písek, Prachatice, Strakonice a Vodňany.¹⁴⁸ Na tato území se ale působnost sborníku již vztahovala.¹⁴⁹ Jedná se tedy pouze o formální změnu, ke změně působnosti fakticky nedošlo.¹⁵⁰

¹⁴⁴ HONNER, Jakub. Obsazení území na Prachaticku. *Zlatá stezka : Vlastivědný sborník kraje Husova a Chelčického*. 1938-1939, 12, 4, s. 64.

¹⁴⁵ Rozdělení politického okresu prachatického. *Zlatá stezka : Vlastivědný sborník kraje Husova a Chelčického*. 1938-1939, 12, 3, s. 50.

¹⁴⁶ „Na základě principu právní kontinuity byla Československá republika po skončení 2. světové války obnovena podle stavu ke dni 29. září 1938 ve svých původních hranicích.“ (In: BENEDA, Ivo, et al. *Historický vývoj právní úpravy správního řízení a dalších postupů ve veřejné správě v českých zemích (1918–2005)*. Olomouc : Právnická fakulta UP Olomouc ve spolupráci s nakl. Periplum a Filozofickou fakultou Univerzity Palackého, 2007, s. 232.) „Územní organizace správy byla upravena dekretem prezidenta republiky č. 121/1946 Sb., který, až na malé výjimky obnovoval územní vymezení zemí a správních okresů ve stavu k 29. září 1938.“ (Tamtéž, s. 235).

¹⁴⁷ Od února 1949 bylo zrušeno členění Česka na země a došlo k novému členění země na kraje, celkem 19 krajů v Československu, z toho 13 v Česku. Zároveň došlo k vytvoření nových okresů. (In: JELEČEK, L. Územně správní reformy v Česku v letech 1848–200. *Geografické rozhledy*. 1999-2000, 9, 5, s. 136-137.) Námí sledovaná lokalita nově spadala do Českobudějovického kraje.

¹⁴⁸ Mapa nového členění na kraje a okresy je součástí přílohy 6.

¹⁴⁹ PAZDERA, Antonín. Vodňanská periodika a Zlatá stezka. *Vodňany a vodňansko*. 1971, 3, s. 44.

¹⁵⁰ Podrobnější informace a soupis obcí spadajících do nově přerozdělených okresů je možné nalézt například ve člancích: Krajská zřízení. *Zlatá stezka : Vlastivědný časopis kraje Husova a Chelčického*. 1948-1949, 17, 5-6, s. 86, Českobudějovický kraj. *Zlatá stezka : Vlastivědný časopis kraje Husova a Chelčického*. 1948-1949, 17, 7, s. 101-102.

3.2 Základní charakteristika regionu

Přírodní podmínky Prachaticka jsou velmi rozmanité. Velkou část regionu tvoří podhorská vrchovina, která přechází v horské pásmo Šumavy v oblasti pohraničí.¹⁵¹ Prachaticko bývá nazýváno jako brána Šumavy.¹⁵² Nejnižše položenou lokalitou je Netolicko s nadmořskými výškami okolo 410–450 m. Naopak nejvyšší nadmořské výšky vykazuje oblast Vimperska a Volarska. Většina sídel se zde nachází v nadmořské výšce 700–800 metrů nad mořem i ve vyšších polohách. Velká členitost terénu je příčinou toho, že také klimatické podmínky na Prachaticku jsou velmi různorodé. Oblast není bohatá na nerostné suroviny.¹⁵³ Vyznačuje se však velkým přírodním bohatstvím, které představují zejména rozsáhlé lesy. Nacházejí se zde velmi cenné přírodní památky – například rašeliniště s unikátní flórou, Boubínský prales apod.¹⁵⁴

„...Okres Prachatice patřil podobně jako některé další okresy v jihozápadním pohraničí, k těm málo průmyslovým.“¹⁵⁵ „Zatímco Netolicko a část Prachaticka byla využívána především k intenzivní zemědělské činnosti a s ní souvisejícími řemesly, horské podmínky lesnatého Volarska a Vimperska umožňovaly využívat především lesního bohatství.“¹⁵⁶ Z hlediska průmyslu se v průběhu 19. století nejvýznamnějším městem v oblasti stal Vimperk. Fungoval zde zejména průmysl dřevozpracující, sklářský, textilní, ale také například tiskárna.¹⁵⁷ „Mezi další obce s rozvinutým řemeslnicko průmyslovým potenciálem patřily Husinec, Lenora a Prachatice.“¹⁵⁸

Povrch Písecka se dá označit jako mírně zvlňený. Nejvýraznější vrchy představuje masiv Píseckých hor. Oblast je charakteristická vysokým množstvím

¹⁵¹ Český statistický úřad : Jihočeský kraj [online]. 19.6. 2009 [cit. 2010-12-17]. Charakteristika okresu Prachatice. Dostupné z WWW: <http://www.czso.cz/x/redakce.nsf/i/charakteristika_okresu_pt>.

¹⁵² Prachaticko. Prachatice : Okresní úřad Prachatice, 1996. 20 s.

¹⁵³ Český statistický úřad : Jihočeský kraj [online]. 19.6. 2009 [cit. 2010-12-17]. Charakteristika okresu Prachatice. Dostupné z WWW: <http://www.czso.cz/x/redakce.nsf/i/charakteristika_okresu_pt>.

¹⁵⁴ Prachaticko. Prachatice : Okresní úřad Prachatice, 1996. 20 s.

¹⁵⁵ FENCL, Pavel, et al. *Historie a současnost podnikání na Prachaticku a Vimpersku*. Žehušice : Městské knihy, 2003, s. 11.

¹⁵⁶ Tamtéž, s. 12.

¹⁵⁷ Tamtéž.

¹⁵⁸ Tamtéž.

vodních ploch. V první řadě se jedná o řeky Vltavu a Blanici, ale také četné rybníky.¹⁵⁹ Velké množství rybníků je charakteristické zejména pro oblast Vodňanska. Rybníky a lesy určují místní ráz krajiny. Vodňansko je známo velkou tradicí rybářství.¹⁶⁰

3.3 Historické a kulturní pozadí

Prachaticko a Písecko má velmi barvitě historické a kulturní pozadí. Jižní Čechy se staly dějištěm významných historických událostí, které svým významem přesahují úroveň regionu. Oblast Písecka a Prachaticka se řadí mezi regiony výrazně ovlivněné husitskou revolucí,¹⁶¹ pochází odsud také významní myslitelé s revolucí spojení.¹⁶² V březnu 1420 se u Sudoměře¹⁶³ odehrála bitva, ve které Jan Žižka z Trocnova odrazil útok přesily katolické šlechty.¹⁶⁴ Město Prachatice bylo jako důležitý strategický bod husitskými vojsky dobýváno v dubnu a následně v listopadu 1420, kdy byla většina obyvatel města pobita.¹⁶⁵ Ve stejném roce byly husitským vojskem dobyty také Vodňany a připojily se k programu Táboritů.¹⁶⁶

Region velmi negativně zasáhla třicetiletá válka. Hned od počátku tohoto konfliktu v roce 1618 táhla oblastí jižních Čech císařská vojska, která dobývala města i hrady, v oblasti plenila, loupila i vraždila obyvatelstvo. Vodňany dobyla v září 1619 vojska generála Buquoye, o rok později pak podlehly Prachatice. Stejný osud potkal i další města v oblasti.¹⁶⁷

¹⁵⁹ Český statistický úřad : *Jihočeský kraj* [online]. 19.6. 2009 [cit. 2010-12-17]. Charakteristika okresu Písek. Dostupné z WWW: <http://www.czso.cz/x/redakce.nsf/i/charakteristika_okresu_pi>.

¹⁶⁰ Český statistický úřad : *Jihočeský kraj* [online]. 19.6. 2009 [cit. 2010-12-17]. Charakteristika okresu Strakonice. Dostupné z WWW: <http://www.czso.cz/x/redakce.nsf/i/charakteristika_okresu_st>.

¹⁶¹ *Středověk*. Praha : Kartografie Praha a. s., 1996, s. 39-40.

¹⁶² Viz následující podkapitoly.

¹⁶³ Sudoměř se nachází asi 10 km od Písku a 15 km od Vodňan.

¹⁶⁴ ČORNEJ, Petr, et al. *Dějiny zemí koruny české I.* . Praha : Paseka, 1992, s. 167.

¹⁶⁵ *Informační server regionu Prachatice* [online]. 2010 [cit. 2010-12-17]. Historie města Prachatice. Dostupné z WWW: <http://www.prachatice.cz/n_historie_15stoleti.html>.

¹⁶⁶ *Město Vodňany : Oficiální stránka města Vodňany* [online]. 30.3.2006 [cit. 2010-12-21]. Město Vodňany: Z historie města. Dostupné z WWW: <http://www.vodnany.eu/vismo/dokumenty2.asp?u=18428&id_org=18428&id=34987&p1=213>.

¹⁶⁷ JOHN, Čestmír. *Před 300 lety. Zlatá stezka : Vlastivědný sborník kraje Husova a Chelčického*. 1938-1939, 12, 1, s. 2, 4.

3.3.1 Zlatá stezka

Pro historický rozvoj oblasti měla klíčový význam obchodní stezka, která krajem procházela – tzv. Zlatá stezka. Pojem Zlatá stezka označuje středověký systém obchodních cest, které vedly z Pasova do českých zemí.¹⁶⁸ Systém stezek se v průběhu doby vyvíjel, skládal se však ze třech hlavních větví. Všechny trasy vycházely společně z Pasova a ještě na německém území se rozpojily. Jednotlivé větve pak vedly do Kašperských hor (Horní Zlatá stezka), Vimperka (Střední Zlatá stezka) a nejdůležitější větev, tzv. Dolní Zlatá stezka, spojovala Pasov s Prachaticemi.¹⁶⁹

Existují různé teorie, jak název Zlatá stezka vznikl. První teorie říká, že vznikl v souvislosti s rýžováním zlata v blízkosti stezky¹⁷⁰, konkrétně na řekách Volyňce, Blanici a Otavě. „U kupců a všech pocestných po nich (stezkách) se ubírajících jistě vzbuzovaly pozornost rýžovnické a důlní práce, které se odlišovaly od běžné činnosti zemědělců a řemeslníků. Rýžovníci a horníci upoutávali uživatele hlavní stezky a jejich poboček svou specializací, technickým vybavením a úsilím, jakého bylo zapotřebí vynaložit k získání plíšků a zrněk nejdražšího kovu, za který ve všech zemích tehdejšího světa bylo vše hmotné směnitelné.“¹⁷¹

V současné literatuře se však autoři častěji přiklánějí k verzi, že název odkazuje k vysokým ziskům plynoucím z obchodů na stezce.¹⁷² „Symbolický název s adjektivem

¹⁶⁸ Názvem Zlatá stezka nebo Zlatá cesta bývají někdy označovány i jiné dvě obchodní cesty. První z nich vedla z Norimberka přes Plzeň do Prahy, druhá spojovala Vilshofen, Sušici a Klatovy. S pasovskou stezkou je však jméno spojeno nejtěsněji. (In: KUBŮ František, ZAVŘEL Petr. Zlatá stezka : historický a archeologický výzkum významné středověké obchodní cesty. 1., Úsek Prachatice – státní hranice. České Budějovice : Jihočeské muzeum v Českých Budějovicích, 2007, s. 9).

¹⁶⁹ KUBŮ František, ZAVŘEL Petr. Zlatá stezka : historický a archeologický výzkum významné středověké obchodní cesty. 1., Úsek Prachatice – státní hranice. České Budějovice : Jihočeské muzeum v Českých Budějovicích, 2007, s. 9.

¹⁷⁰ KUDRNÁČ, Jaroslav. K původu jména Zlaté stezky. *Památky archeologické*. 1990, 81, 2, s. 434-446.

¹⁷¹ Tamtéž, s. 442.

¹⁷² Viz např. KUBŮ František, ZAVŘEL Petr. Zlatá stezka : historický a archeologický výzkum významné středověké obchodní cesty. 1., Úsek Prachatice – státní hranice. České Budějovice : Jihočeské muzeum v Českých Budějovicích, 2007, s. 9, J.K. Hraše In: STARÝ, Václav K názvu zlaté stezky. In *Zlatá stezka : Sborník Prachatického muzea*. Prachatice : Prachatické muzeum, 1995, 2, s. 202, K dějinám

„zlatý“ označuje spíše tak zvanou „privilegovanou“ dálkovou obchodní cestu, opatřenou zeměpanskými svobodami, a v přeneseném smyslu něco, co je zvlášť cenné, co přináší zisk.¹⁷³

„Nejstarší zatím známý doklad o použití názvu „Zlatá stezka“ se zachoval v roce 1524, kdy v nově vydaném solním řádu pro rakouský solní obchod solní komory v Aussee a Hallstatt je poprvé použit německý termín „Guldin Steig.“¹⁷⁴ První písemný doklad o použití názvu Zlatá stezka v českém jazyce pochází z roku 1556, z dopisu Prachatických Vilémovi z Rožmberka.¹⁷⁵

První listinami doložené zprávy o této obchodní stezce pocházejí z 11. století.¹⁷⁶ Již od počátku byla jako cílová místa stanoveny Prachatice na straně české a Pasov na straně německé. Zejména od poloviny 13. století neustále stoupal význam soumarského obchodu. Hlavním druhem přepravovaného zboží byla po celou dobu existence stezky sůl. Ve středověku sloužila nejen k dochucování pokrmů, ale také jako konzervační prostředek a používala se při nejrůznějších řemeslnických postupech. Sůl se stala téměř nezbytnou surovinou, a proto byla tak významným obchodním artiklem. Do míst, kde nebyla ložiska soli, se musela dovážet.¹⁷⁷ To byl také příklad českých zemí.

Na naše území se dopravovala především sůl pocházející z východních Alp. Do Pasova byla přepravena po řekách Inn a Salzbach, z Pasova do Čech pak prostřednictvím soumarských koní po Zlaté stezce. Prostřednictvím Zlaté stezky byly české země zásobovány solí po období raného, vrcholného a částečně i pozdního

názvu Zlatá stezka. In *Zlatá stezka : Sborník Prachatického muzea*. Prachatice : Prachatické muzeum, 1994, 1, s. 35.

¹⁷³ K dějinám názvu Zlatá stezka. In *Zlatá stezka : Sborník Prachatického muzea*. Prachatice : Prachatické muzeum, 1994, 1, s. 35.

¹⁷⁴ Paul Praxl In: STARÝ, Václav. K názvu zlaté stezky. In *Zlatá stezka : Sborník Prachatického muzea*. Prachatice : Prachatické muzeum, 1995, 2, s. 202.

¹⁷⁵ STARÝ, Václav. K názvu zlaté stezky. In *Zlatá stezka : Sborník Prachatického muzea*. Prachatice : Prachatické muzeum, 1995, 2, s. 202.

¹⁷⁶ KUBŮ František, ZAVŘEL Petr. Zlatá stezka : historický a archeologický výzkum významné středověké obchodní cesty. 1., Úsek Prachatice – státní hranice. České Budějovice : Jihočeské muzeum v Českých Budějovicích, 2007, s. 21.

¹⁷⁷ Tamtéž.

středověku.¹⁷⁸ Mezi další do Čech přepravované zboží patřily drahé látky, jižní ovoce, koření, železo i víno. V opačném směru z Čech do Pasova bylo vyváženo obilí, slad, chmel, med, máslo, sýry, vlna, kůže, pivo a pálenka.¹⁷⁹

Dvě nové trasy se od stezky prachatické odpojily během 14. století. Město Prachatice se tomu velmi bránilo, nechtělo přijít o zisky z obchodu, obchod byl velmi výnosný. V roce 1394 totiž Václav IV. stanovil, že každý, kdo po stezce přepravuje sůl a jiné zboží, musí dojet do Prachatic a tam zaplatit povinné clo.¹⁸⁰ V 15. století jednotlivá města intenzivně bojují o obchodní práva.

Rozvoj obchodu na stezce přerušily husitské války. Provoz byl následně sice obnoven, ale vyskytly se obrovské problémy s bezpečností, stezku obsadily lapkovské bandy. Na počátku 18. století čilý obchodní ruch na stezce utichl. To bylo způsobeno především následky třicetileté války a konkurencí „habsburské“ soli z Rakouska.¹⁸¹ V říjnu 1706 zakázal císař Josef I. dovoz jiné než rakouské soli do Čech.

Výnosná obchodní činnost velmi výrazně přispívala k rozvoji měst, která na Zlaté stezce ležela.

Nositeli obchodu na Zlaté stezce byli soumaři. Ti za odměnu přepravovali zboží na hřbetech svých koní. Stezka nebyla sjízdná pro vozy, přeprava prostřednictvím soumarů proto byla jedinou možností. Soumarskou činnost obvykle provozovali sedláci jako vedlejší zaměstnání. Z bezpečnostních důvodů putovali společně v karavanách, někdy měli i ozbrojený doprovod.¹⁸² Karavany obvykle za den urazily 20–25 km, na trase postupně vznikaly soumarské osady (nejvýznamnější například Waldkirchen a Volary) a napajedla pro koně (například České Žleby). Soumarská činnost byla povoláním výnosným (zejména v 16. století), avšak nebezpečným. Soumarům hrozila přepadení od lapků a útoky divé zvěře. Na ochranu stezky byla postupně vybudována řada hradů, které dnes slouží jako časté turistické cíle. Jedná se například o hrady Vimperk, Hus, Kunžvart či Kašperk.

¹⁷⁸ KUBŮ František, ZAVŘEL Petr. Zlatá stezka : historický a archeologický výzkum významné středověké obchodní cesty. 1., Úsek Prachatice – státní hranice. České Budějovice : Jihočeské muzeum v Českých Budějovicích, 2007, s. 21.

¹⁷⁹ Tamtéž, s. 22.

¹⁸⁰ Tamtéž, s. 24.

¹⁸¹ Tamtéž, s. 10.

¹⁸² Tamtéž, s. 22.

3.3.2 Významné osobnosti

S oblastí Písecka a Prachaticka je spojena celá řada významných osobností, které svým působením výrazně dotvářely atmosféru kraje. Jedním z nejdůležitějších rodáků oblasti je Mistr Jan Hus, kněz, kazatel, univerzitní profesor, rektor univerzity a reformátor. Narodil se po roce 1370 pravděpodobně v Husinci u Prachatic.¹⁸³ Stal se vůdcem reformní skupiny, která usilovala o nápravu církve a celé křesťanské společnosti, jako základní předpoklad viděli přísné respektování božího zákona, zjeveného v Bibli.¹⁸⁴ „V celém Husově díle je dobře patrný rozvoj a růst ideologie, která dala základ husitskému hnutí.“¹⁸⁵

Dalším slavnou osobnost z regionu představuje Petr Chelčický, významný myslitel, autor mnoha filosofických spisů. Narodil se okolo roku 1390 ve vesnici Chelčice u Vodňan,¹⁸⁶ kde prožil celý svůj život. Chelčický se ve svém díle zabývá především kritikou soudobé lidské společnosti a jejího uspořádání. Ostře kritizuje kněží, vysoké feudály a měšťany.¹⁸⁷ „Jako jedinečný kritik feudální společnosti předběhl však některými svými myšlenkami daleko svou dobu.“¹⁸⁸

Okolo roku 1570 se ve městě Vodňany narodil Mistr Jan Kampanus Vodňanský, humanistický básník, profesor a rektor vysoké školy v letech 1612 až 1621. Je autorem latinského dramatu *Břetislav a Jitka* a básnických sbírek *Odae Sacrae*, z hlediska města Vodňany jsou významné také *Kronikářské vzpomínky*, které sepsal v roce 1598.¹⁸⁹

Ve 2. polovině 19. století se ve Vodňanech objevuje tzv. „hvězdná trojice vodňanské literární historie,“ tvořená autory Otakarem Mokrým (1854–1899), Františkem Heritesem (1851–1929) a Juliem Zeyerem (1841–1901).¹⁹⁰ Otakar Mokrý se věnoval především poezii. Ve své době byly jeho básně vysoce ceněny a také literární

¹⁸³ ČORNEJ, Petr, et al. Dějiny země koruny české I. . Praha : Paseka, 1992, s. 153.

¹⁸⁴ Tamtéž, s. 153-154.

¹⁸⁵ BALAJKA, Bohuš. *Přehledné dějiny literatury I.* Praha : Fortuna, 2001, s. 43.

¹⁸⁶ BERKA, Rudolf. *Vodňany literární, výtvarné, hudební.* Vodňany : Městské muzeum a galerie Vodňany, 2008, s. 5.

¹⁸⁷ BALAJKA, Bohuš. *Přehledné dějiny literatury I.* Praha : Fortuna, 2001. s. 46.

¹⁸⁸ Tamtéž, s. 47.

¹⁸⁹ BERKA, Rudolf. *Vodňany literární, výtvarné, hudební.* Vodňany : Městské muzeum a galerie Vodňany, 2008, s. 6-7.

¹⁹⁰ Tamtéž, s. 13.

kritika je přijímala velmi pozitivně. Zároveň přispíval do různých kulturních a literárních časopisů.¹⁹¹

František Herites byl vodňanským lékárníkem, v letech 1892–1896 také starostou Vodňan. Právě Heritesova lékárna byla útočištěm vodňanské literární trojice.¹⁹² Herites je autorem mnoha povídek i románů, ve kterých líčí poměry českého maloměsta.¹⁹³ Jeho práce se vyznačují uměním vystihnout charakter i atmosféru.¹⁹⁴ Mezi nejvýznamnější patří *Maloměstské humoresky*, *Ze starých časů*, *Jan Příbyl*, *Tajemství strýce Josefa* a *Vodňanské vzpomínky*. Svě práce publikoval v Lumíru, v Květech, Národních Listech, Světozoru, Zlaté Praze a v dalších titulech.¹⁹⁵ Od roku 1896 žil Herites v Praze.

Posledním z vodňanské literární trojice je Julius Zeyer, básník, prozaik i dramatik. Narodil se v Praze, ve Vodňanech však žil 12 let a právě toto období představuje z hlediska „... jeho literární tvorby Zeyerovo nejvýznamnější životní období.“¹⁹⁶ Do Vodňan se přestěhoval v roce 1887. Krátce předtím zemřela Zeyerovi matka a prožil velkou, avšak nenaplněnou lásku, rozhodl se odjet z Prahy, „... opustit prostředí nedůvěry a intrik a hledat ve Vodňanech utišující a uzdravující útočiště.“¹⁹⁷ Tato myšlenka ho napadla, když přijel na návštěvu do jižních Čech na základě pozvání Františka Heritese. Ve Vodňanech Zeyera navštěvovaly mimořádné osobnosti. Udržoval kontakty s Adolfem Heydukem, Karolinou Světlou, Antonínem Chitussim, Vojtou Náprstkem, ale i s Jaroslavem Vrchlickým. Z Vodňan odešel Zeyer v roce 1899. Otakar Mokrý v tomto roce zemřel, František Herites již tři roky žil v Praze. Ve Vodňanech

¹⁹¹ BERKA, Rudolf. *Vodňany literární, výtvarné, hudební*. Vodňany : Městské muzeum a galerie Vodňany, 2008, s. 13.

¹⁹² MOSTECKÝ, Haštal. František Herites. *Zlatá stezka : Krajem Husovým a Chelčického*. 1928-1929, 2, 6, s. 82.

¹⁹³ BALAJKA, Bohuš. *Přehledné dějiny literatury I*. Praha : Fortuna, 2001. s. 187.

¹⁹⁴ BERKA, Rudolf. *Vodňany literární, výtvarné, hudební*. Vodňany : Městské muzeum a galerie Vodňany, 2008, s. 13.

¹⁹⁵ MOSTECKÝ, Haštal. František Herites. *Zlatá stezka : Krajem Husovým a Chelčického*. 1928-1929, 2, 6, s. 84.

¹⁹⁶ BERKA, Rudolf. *Vodňany literární, výtvarné, hudební*. Vodňany : Městské muzeum a galerie Vodňany, 2008, s. 17.

¹⁹⁷ Tamtéž, s. 18.

proto Zeyera již nic nedrželo.¹⁹⁸ Na jeho pobyt ve Vodňanech vzpomínají Heritesovy *Vodňanské vzpomínky*.¹⁹⁹

Mezi další významné rodáky-spisovatele z oblasti patří Josef Holeček (1853–1929), který pocházel ze Stožic u Vodňan. Jeho nejvýznamnějším dílem je desetidílná románová kronika s dvanácti svazky *Naši*, na které pracoval více než dvacet let.²⁰⁰ V této práci se vrací do rodného kraje, do jižních Čech. Zaměřuje se na druhou polovinu 19. století. Sleduje vývoj jihočeského lidu na rozhraní dvou společenských epoch, feudalismu a kapitalismu.²⁰¹ Dílo se vyznačuje vysokou dokumentární a národopisnou hodnotou – zachycuje vesnické zvyklosti, tradice, oslavy, ale i každodenní život na vsi, popisuje vztahy mezi vrchností a selským lidem.²⁰²

Významnou osobností Písecka je Mikoláš Aleš. Narodil se v roce 1853 v Mirovicích a v Písku žil během svých školních let. Následně Písek opustil a vydal se studovat do Prahy na Akademii. V Písku se podílel na výzdobě Kodlova domu na třídě Národní svobody a je také autorem návrhu sgrafit pro fasádu hotelu Dvořáček.²⁰³ V roce 1895 na základě žádosti Františka Heritese, Otakara Mokrého a Julia Zeyera připravil návrhy pro výzdobu vodňanského kostela.²⁰⁴

S Pískem je spojena také osobnost Fráni Šrámka (1877–1952). V Písku strávil pouhých 10 let svého života v době studií, město se však stalo jednou z inspirací jeho tvorby, ať se již jedná o román *Stříbrný vítr*, hru *Měsíc nad řekou* nebo některé básně.²⁰⁵

¹⁹⁸ BERKA, Rudolf. *Vodňany literární, výtvarné, hudební*. Vodňany : Městské muzeum a galerie Vodňany, 2008, s. 21.

¹⁹⁹ BALAJKA, Bohuš. *Přehledné dějiny literatury I*. Praha : Fortuna, 2001. s. 187.

²⁰⁰ Tamtéž, s. 227.

²⁰¹ Tamtéž, s. 188.

²⁰² BERKA, Rudolf. *Vodňany literární, výtvarné, hudební*. Vodňany : Městské muzeum a galerie Vodňany, 2008, s. 22.

²⁰³ *Informační systém cestovního ruchu Písecka* [online]. 7.2.2008 [cit. 2010-12-17]. Mikoláš Aleš. Dostupné z WWW: <<http://www.icpisek.cz/docs/cz/ales.xml>>.

²⁰⁴ BERKA, Rudolf. *Vodňany literární, výtvarné, hudební*. Vodňany : Městské muzeum a galerie Vodňany, 2008, s. 53.

²⁰⁵ *Informační systém cestovního ruchu Písecka* [online]. 7.2.2008 [cit. 2010-12-17]. Fráni Šrámek. Dostupné z WWW: <<http://www.icpisek.cz/docs/cz/sramek.xml>>.

4 Vlastivědný sborník *Zlatá stezka*: obecný úvod

Jeden z typických příkladů vlastivědného sborníku představuje titul *Zlatá stezka: Vlastivědný sborník kraje Husova a Chelčického*. Zaměřoval se na region jižních Čech, a to zejména na oblast Prachaticka a Písecka. S přestávkou v období německé okupace vycházel v letech 1927 až 1949.

4.1 Počátky a stručná historie vydávání sborníku

Autorem nápadu vydávat vlastivědný časopis byl Rudolf Hampl, ředitel měšťanské školy v Netolicích. Již v létě 1921 zorganizoval v Lomci schůzku s vybranými učiteli z Prachaticka a Vodňanska. Usnesli se, že společně začnou vydávat vlastivědný sborník *Od Zlaté stezky*. Hospodářská krize na konci roku ale zapříčinila, že plán byl na několik let odložen. V roce 1925 zemřel Rudolf Hampl, na jeho činnost ale navázal dr. Emanuel Vebr, zemský školní inspektor.²⁰⁶ Emanuel Vebr byl rodákem z Vlachova Březí a nadšeným milovníkem svého rodného kraje.²⁰⁷

8. srpna 1926 byla ve škole v Těšovicích zorganizována schůzka učitelstva a přátel prachatického kraje. Účastníci zde rozhodli, že začnou vydávat vlastivědný časopis určený školní mládeži.²⁰⁸ Byl zde sestaven jakýsi předběžný redakční kruh, rovněž bylo dohodnuto, že se začne vyjednávat i s učitelstvem z některých sousedních okresů.²⁰⁹

Tematicky se měl sborník věnovat místnímu regionu, měl být velmi levný a především přístupný mládeži.²¹⁰ Pojmenován byl *Od zlaté stezky: Krajem Husovým a Chelčického* a první číslo vyšlo 1. září 1927.

²⁰⁶ MAGER, Jan Antonín. Čestmír John: Vůdčí osobnost vodňanské Zlaté stezky. *Zlatá stezka : Sborník Prachatického muzea*. 2005-2006, 12-13, s. 162.

²⁰⁷ JOHN Čestmír. Jak život šel...: Rodinná kronika. Soukromý archiv.

²⁰⁸ MAGER, Jan Antonín. Čestmír John: Vůdčí osobnost vodňanské Zlaté stezky. *Zlatá stezka : Sborník Prachatického muzea*. 2005-2006, 12-13, s. 162.

²⁰⁹ JOHN Čestmír. Jak život šel...: Rodinná kronika. Soukromý archiv.

²¹⁰ VOTAVA, Karel. Čestmír John - „pořadatel Zlaté stezky“. *Výběr z prací členů Historického klubu při Jihočeském muzeu v Českých Budějovicích*. 1986, 23, 4, s. 303.

Vedením časopisu v roce 1927 byl pověřen Jan Alois Joun, bývalý řídicí učitel libějovické školy. Dalšími členy první redakční rady se stali Čestmír John²¹¹, J. Vejvara, A. Hrdlička a Vladka Jilýová. Titul se tiskl ve Vodňanech v tiskárně Antonína Dvořáka. Antonín Dvořák²¹² byl zároveň odpovědným redaktorem. Ukázky dokumentace spojené s vydáváním sborníku jsou součástí přílohy 7-8.

J. A. Joun však brzy vážně onemocněl, redigoval pouze první dvě čísla. Nadále zůstal v čele redakční rady, ve funkci hlavního výkonného redaktora ho však zastoupil odborný učitel Jaroslav Vejvara a od 2. čísla 2. ročníku Čestmír John.²¹³ Časopis vedl 11 let. Když byl jmenován řídicím učitelem II. obecné školy v Písku, předal vedení titulu Antonínu Pazderovi²¹⁴, učiteli z Vodňan.²¹⁵ Antonín Pazdera redigoval *Zlatou stezku* od září 1939, vzhledem k historickým okolnostem však jeho působení v roli výkonného redaktora nemělo dlouhého trvání.

„Jako časopis, naplňující vlastenecké poslání a navíc ještě směřovaný k mládeži, byla *Zlatá stezka* v květnu 1941 německými úřady zastavena a nebylo dokončeno ani poslední číslo rozeběhnutého ročníku.“²¹⁶ Antonín Pazdera se však ještě pokusil tento zákaz obejít. Ve spolupráci s tiskařem Antonínem Dvořákem začal vydávat tzv. *Knižnici Zlaté stezky*. Hned v roce 1941 vyšly dvě beletristické publikace, *Z povídek světců na píseckém kamenném mostě*²¹⁷ od J. Janovské a *Kluk Pepík Fuk*²¹⁸ od K. A. Chrupa.²¹⁹ Avšak po těchto dvou titulech byla také knižnice zastavena.²²⁰

V roce 1946 bylo vydávání *Zlaté stezky* obnoveno. Do funkce výkonného redaktora se vrátil Antonín Pazdera a řídil 15. až 17. ročník titulu. Se *Zlatou stezkou*

²¹¹ Podrobné informace o Čestmíru Johnovi jsou součástí kapitoly 6.

²¹² Podrobné informace o Antonínu Dvořákovi jsou součástí kapitoly 6.

²¹³ MAGER, Jan Antonín. Čestmír John: Vůdčí osobnost vodňanské Zlaté stezky. *Zlatá stezka: Sborník Prachatického muzea*. 2005-2006, 12-13, s. 163.

²¹⁴ Podrobné informace o Antonínu Pazderovi jsou součástí kapitoly 6.

²¹⁵ MAGER, Jan Antonín. Čestmír John: Vůdčí osobnost vodňanské Zlaté stezky. *Zlatá stezka: Sborník Prachatického muzea*. 2005-2006, 12-13, s. 159-164.

²¹⁶ Méně známé vodňanské tváře: Antonín Pazdera. *Vodňanské noviny*. 2002, 13, 3, s. 4.

²¹⁷ JANOVSÁ, Jarmila. *Z povídek světců na píseckém kamenném mostě*. Vodňany : Antonín Dvořák, 1941. 26 s.

²¹⁸ CHRUP, K. A. *Kluk Pepík Fuk : hrst příběhů*. Vodňany : Antonín Dvořák, 1941. 1956 s.

²¹⁹ Podrobnější informace o autorovi jsou součástí kapitoly 6.

²²⁰ BERKA, Rudolf; DVOŘÁK, Aleš. *Dvořákova tiskárna: fenomén Vodňan první poloviny 20. století*. Aleš Dvořák za spolupráce Městského muzea a galerie ve Vodňanech, 2007. s. 12.

znovu začíná aktivně spolupracovat Čestmír John, stal se mimo jiné předsedou redakční rady.

Politické události roku 1948 však sborníku nepřály, „politické orgány rozhodly jej zastavit jako zbytečnou, regionálně izolovanou, mládež jen matoucí a naprosto neideologickou literaturu.“²²¹ Ministerstvo informací a osvěty stanovilo, že v kraji může být vydáván jediný regionální časopis vlastivědného zaměření.²²² V Českobudějovickém kraji v této době vycházely celkem tři vlastivědné sborníky: *Kraj kalicha* v Táboře, *Ohníčky mládí* v Milevsku a *Zlatá stezka* ve Vodňanech.²²³ Nahrazeny měly být českobudějovickým titulem Jihočeská pravda.²²⁴ „V roce 1949 pod „ušlechtilým“ důvodem úspory papíru a snížení počtu vydávaných periodik vlastivědného zaměření v tehdejší Českobudějovickém kraji došlo opět a tentokrát definitivně k zastavení *Zlaté stezky*.“²²⁵

Antonín Pazdera se ještě jednou pokusil zachovat kontinuitu *Zlaté stezky*. „...Z bývalé redakční rady chtěl vytvořit vlastivědnou sekci při okresních pedagogických sborech, jež měla připravovat jakési „čítanky“ z kraje od *Zlaté stezky*.“²²⁶ Tento záměr se mu však bohužel nepodařilo zrealizovat.

Čestmír John v rodinné kronice vzpomíná: „Čtenáři po našem Pošumaví i rodáci v cizině rozptýlení opravdově *Zlaté stezky* želeli. Nedalo se nic dělat, museli jsme se podřídit.“²²⁷

²²¹ BERKA, Rudolf. *Vodňany literární, výtvarné, hudební*. Vodňany : Městské muzeum a galerie Vodňany, 2008, s. 36.

²²² Vzpomínka na regionálního pracovníka Antonína Pazderu. *Výběr z prací členů Historického klubu při Jihočeském muzeu v Českých Budějovicích*. 1976, 13, 2, s. 125.

²²³ PAZDERA, Antonín. Vodňanská periodika a Zlatá stezka. *Vodňany a vodňansko*. 1971, 3, s. 45.

²²⁴ JOHN Čestmír. Jak život šel...: Rodinná kronika. Soukromý archiv.

²²⁵ Méně známé vodňanské tváře: Antonín Pazdera. *Vodňanské noviny*. 2002, 13, 3, s. 4.

²²⁶ Tamtéž.

²²⁷ JOHN Čestmír. Jak život šel...: Rodinná kronika. Soukromý archiv.

4.2 Základní informace

Sborník *Zlatá stezka* byl vydáván formou měsíčníku od září do června. Vydávání časopisu kopírovalo strukturu školního roku, nevycházel proto v období prázdnin.

Sborník se soustředil na informace o historii, geografii, přírodě, kulturní tvorbě a jazyku. Zaměřoval se na region jižních Čech, především na Prachaticko, Vodňansko a později celé Písecko.²²⁸ Podrobnější tematickou analýzu poskytnou následující kapitoly.

Časopis vycházel v malém formátu o velikosti s výškou 22–23 cm a šířkou 14,5–15,5 cm. Menšími rozměry se vyznačují poválečné ročníky s šířkou okolo 14,5 cm a výškou okolo 20,5 cm.

4.3 Název

Sborník během své existence prošel několika změnami názvu. První ročník byl vydáván pod názvem *Od zlaté stezky* s podtitulem *Krajem Husovým a Chelčického*. V září 1928 u prvního čísla 2. ročníku dochází k úpravě titulu. Název sborníku byl pozměněn na *Zlatá stezka: Krajem Husovým a Chelčického*. Původní název se totiž obtížně skloňoval.²²⁹ Ukázka dokumentace je součástí přílohy 9. V následujících letech jméno *Zlatá stezka* zůstává a dochází jen k drobným změnám podnázvu. V září 1929 je podtitul upraven na *Vlastivědný sborník kraje Husova a Chelčického*. Další změnu provedla redakční rada v roce 1946. Označení sborník se jí zdálo pro *Zlatou stezku* příliš vážné a přísné²³⁰, od 1. čísla 15. ročníku ze září 1946 tedy periodikum nese podtitul *Vlastivědný časopis kraje Husova a Chelčického*.

Názvem sborníku se jeho autoři snaží poukázat na historický význam oblasti jižních Čech. Tímto krajem se totiž od středověku táhla důležitá obchodní cesta z Pasova, po které k nám soumaři dopravovali u nás chybějící, avšak nepostradatelnou a vysoce ceněnou sůl.²³¹ Této obchodní cestě se říkalo Zlatá stezka, a právě po ní byl

²²⁸ Viz kapitola 3.

²²⁹ PAZDERA, Antonín. Vodňanská periodika a Zlatá stezka. *Vodňany a vodňansko*. 1971, 3, s. 43.

²³⁰ Tamtéž, s. 44.

²³¹ Viz kapitola 3.

pojmenován vlastivědný sborník. V podtitulu pak bylo využito jmen slavných krajevých velikánů, Jana Husa a Petra Chelčického.²³²

4.4 Cíle

Cíle a záměry vydávání sborníku *Zlatá stezka* byly formulovány v prohlášení s názvem *Naše snahy a cíle, či co chceme*, který byl přílohou 1. čísla. Redakce vysvětluje, jakých cílů by vydáváním časopisu chtěla dosáhnout.

Jako motto byl zvolen výrok Františka Palackého:

*„Dějepis stejnou podstatou zakládá se jak na skutecích, tak i na paměti o nich zachované. Kdekoliv jednoho z těchto živlů se nedostává, tam ani dějepisu není a býti nemůže.“*²³³

Autoři poukazují na to, že František Palacký sice sepsal *Dějiny národa českého*, kde se věnuje i krajevé historii jižních Čech, ale ve skutečnosti existují také další významné historické události z oblasti, které zůstávají veřejnosti skryty v archivech. Různé historicky, pověsti a báje jsou předávány pouze ústně a hrozí jim, že by mohly být zapomenuty.²³⁴

Učitelé z obecných i měšťanských škol z tohoto kraje spolu s dalšími rodáky a příznivci tak cítí jako svou povinnost „uvědomovati svůj lid i dorost o významu kraje a velikánů našich dějin v slavné jeho minulosti, vybavení a povznášení jeho v přítomnosti, chce tímto časopisem mimo jiné pokusiti se o zachování pamětí výše zmíněných, žijících jen v tradici, či ústním podání lidu, ať již jsou to skutečné historicky, pověsti, nebo báje, pohádky atd.“²³⁵

²³² Naše snahy a cíle, či co chceme. *Od Zlaté stezky : Krajem Husovým a Chelčického*. 1927-1928, 1, 1, příloha.

²³³ Naše snahy a cíle, či co chceme. *Od Zlaté stezky : Krajem Husovým a Chelčického*. 1927-1928, 1, 1, příloha.

²³⁴ Tamtéž.

²³⁵ Tamtéž.

Upozorňují však, že sborník se nemá zaměřovat pouze na historii, ale na všechny stránky znalosti kraje – na stránku zeměpisnou, přírodovědnou, národohospodářskou, jazykozpytnou, národopisnou, krojovou, statistickou a další.²³⁶

Sborník by měl plnit také didaktickou funkci. Byl založen se záměrem, aby posloužil jako pomůcka při výuce vlastivědy. Autoři upozorňují, že bez podobného sborníku by nebylo možné mládež o kraji účinně vzdělávat. Jako důležitý doplněk vzdělávání o kraji by měly posloužit také vycházky do okolí. Jak říká text: „Vždyť vyučování to vyvolává nejživější zájem dětí, povzbuzuje žactvo ku pozorování přírody a budí v něm živé city pro krásy a divy, jež se v jejich domovině a okolí vyskytují. Tím vzniká láska k němu, v níž cit povinnosti k rodné půdě má bezpečné základy a toto základní vyučování o domovině a okolí je nejjistějším a nejpůsobivějším prostředkem pro vypěstění zdravého a silného žactva.“²³⁷

Podle nařízení úředních a učebních osnov se ve škole v domovědě měly probírat domácí pohádky, pověsti, mravy a zvyky, přísloví a pořekadla, společenské a hospodářské poměry domácí, ale i památná historická místa apod. Autoři však vysvětlují, že i mezi dospělými jsou tyto znalosti na velmi nízké úrovni, a proto je potřeba je shromažďovat a uveřejňovat v rámci Sborníku.²³⁸

Autoři zdůrazňují, že zpracování Sborníku bude velmi náročné a vyžaduje mnoho sil, nejen učitelstva, ale také duchovenstva a všech přátel kraje. Vyzývají proto každého, kdo má o svůj rodný kraj zájem a něco zajímavého o něm ví, aby také přispěl svou prací. Žáky nabádají k tomu, aby si od dědečků a babiček nechali vyprávět staré pověsti, pohádky a báje a sepsali je pro časopis.

Na závěr autoři upozorňují, že jejich snahy jsou čistě vzdělávací a výchovné. V žádném případě nejsou nijak stranicky zaměřené, ale ryze všeobecné. Sborník chce naučit děti lásku a ctění rodného kraje. Chce být také pojítkem mezi domovem a školou a rád by přispíval k budování příjemných rodinných vztahů.²³⁹

V období po válce se mění vydávající organizace a v 1. čísle 15. ročníku nová redakce vysvětluje, jaké si klade cíle. Ze *Zlaté stezky* chce nový vydavatel, kterým jsou

²³⁶ Tamtéž.

²³⁷ Naše snahy a cíle, či co chceme. *Od Zlaté stezky : Krajem Husovým a Chelčického*. 1927-1928, 1, 1, příloha.

²³⁸ Tamtéž.

²³⁹ Tamtéž.

okresní pedagogické sbory v Písku, Prachaticích, ve Strakonících a Týně nad Vltavou, „vytvořit krajevou čítanku, v níž by populárně psanými články byli čtenáři seznamováni s krajem. Časopis bude mít kromě toho dětský a hádankářský koutek a kroniku, v níž budou stručně zaznamenávány časové události z kraje.“²⁴⁰

4.5 Vydavatel

Vydavatel časopisu se od roku 1927 několikrát změnil. Ve většině případů se jednalo o změny, které vyplývaly ze změn správního členění území, z rozšíření či zúžení zeměpisné oblasti, na kterou se časopis zaměřoval, a také ze změn personálního obsazení míst spolupracujících okresních školních inspektorů.

Jako vydavatel 1. čísla 1. ročníku jsou na titulní straně uvedeny *příslušné organizace obecných a měšťanských škol*. Od druhého čísla dochází ke geografické specifikaci vydavatele. Časopis vydávají *organizace učitelské obecných a měšťanských škol politického okresu prachatického a soudního okresu vodňanského*, a to až do 6. ročníku. V roce 1932 dochází k dalšímu upřesnění. Jako vydavatel prvních dvou čísel 6. ročníku jsou uvedeny *organizace učitelstva obecných a měšťanských škol politického okresu prachatického a soudního okresu vodňanského za spolupůsobení okresních školních inspektorů M. Valenty, K. Mrzeny a F. Štolcparta*, od třetího čísla tohoto ročníku *za spolupůsobení okresních školních inspektorů M. Valenty, Em. Horkého a F. Štolcparta*.

Od prvního čísla 7. ročníku časopis rozšiřuje svou působnost na celý politický okres písecký, nově na Písecko a Mirovicko. Tento krok měl za cíl zvýšit počet odběratelů.²⁴¹ Čestmír John zároveň doufal, že přinese také jakési osvěžení časopisu a rozmnožení látky.²⁴² V souvislosti s tím došlo také k úpravě vydavatele. Časopis od 7. ročníku vydávají *organizace učitelstva obecných a měšťanských škol politických okresů prachatického a píseckého za spolupůsobení okresních školních inspektorů M. Valenty, Em. Horkého a F. Štolcparta*. Tento stav se zachoval po několik následujících let pouze s několika obměnami jmen spolupůsobících školních inspektorů.

²⁴⁰ Učitelstvu – kulturním pracovníkům – jihočeské mládeži!. *Zlatá stezka : Vlastivědný časopis kraje Husova a Chelčického*. 1946-1947, 15, 1, 2. strana obálky.

²⁴¹ PAZDERA, Antonín. Vodňanská periodika a Zlatá stezka. *Vodňany a vodňansko*. 1971, 3, s. 44.

²⁴² JOHN Čestmír. Jak život šel...: Rodinná kronika. Soukromý archiv.

Další změnu můžeme pozorovat u 12. ročníku (1938–1939), časopis od prosince 1938 nově vydávají *organisace učitelstva obecných a měšťanských škol politických okresů píseckého a bývalého prachatického*²⁴³ opět za spolupůsobení okresních školních inspektorů. Od 14. ročníku (1940–1941) časopis za spolupůsobení okresních školních inspektorů vydávají *organisace učitelstva obecných a měšťanských škol politického okresu píseckého a vodňanského*.

K podstatnější změně dochází v období po válce. „Protože učitelské organizace se staly součástí ROH a měly zájmy jen odborové, ujaly se vydávání Okresní pedagogické sbory, jež jako nový orgán přejaly péči kulturní.“²⁴⁴ Sborník navíc nově, na návrh pořadatele Pazdery, rozšířil svou působnost na okresy Strakonice a Týn nad Vltavou.²⁴⁵ 15. ročník z let 1946–1947 vydávají *Okresní pedagogické sbory v Písku, v Prachaticích, ve Strakonících a v Týně nad Vltavou za spolupůsobení okresních školních inspektorů Ad. Čondla, Jar. Kušičky, Lad. Nováka, Karla Rataje, Vojtěcha Řehoře a Jana Šulce*. U 17. ročníku dochází nejen k obměně jmen školních inspektorů, ale nově se k vydávajícím organizacím připojují také okresní pedagogické sbory ve Vimperku a ve Vodňanech. Tato změna nastala v souvislosti s novým členěním země na kraje, při kterém došlo také k vytvoření nových okresů.²⁴⁶

Vydávající organizace pro sborník představovaly pouze jakousi oficiální záštitu, na samotné přípravě titulu se však aktivně nepodílely, veškerou práci odvedl pořadatel. Okresní školní inspektoři měli významnou roli především v propagaci sborníku. Ve školách představovali respektovanou autoritu. Na počátku školního roku požadovali od škol zprávu o počtu přihlášek k odběru *Zlaté stezky*. To mnohé školy motivovalo k tomu, aby se aktivněji snažily o navýšení odběru mezi žáky. Ochranná ruka, kterou nad sborníkem inspektoři drželi, však v některých případech měla i zcela opačný efekt. Někteří učitelé se ke sborníku stavěli velmi negativně právě proto, že byl prosazován

²⁴³ Jedná se pravděpodobně o změnu v souvislosti s důsledky Mnichovské dohody, kdy politický okres prachatický přišel o významnou část svého území (viz kapitola 3).

²⁴⁴ PAZDERA, Antonín. Vodňanská periodika a Zlatá stezka. *Vodňany a vodňansko*. 1971, 3, s. 44.

²⁴⁵ Tamtéž.

²⁴⁶ Viz kapitola 3.

inspektory, kteří mezi učiteli oblíbení nebyli.²⁴⁷ Někteří školní inspektoři do sborníku také začali přispívat, vhodným příkladem je Jakub Honner.²⁴⁸

Po celou dobu existence časopisu zůstávají místem vydání Vodňany, kde sídlila redakce a administrace časopisu. Všechny ročníky byly vytištěny v tiskárně Antonína Dvořáka ve Vodňanech.²⁴⁹

4.6 Financování a finanční situace

Časopis byl financován ze třech hlavních zdrojů, jednalo se o peníze za předplatné, dary a výnosy z inzerce.

4.6.1 Cena časopisu a předplatné

Cena časopisu v roce 1927 byla stanovena ve výši 1 Kč pro žáky a 1.20 Kč pro ostatní veřejnost. Předplatné za jeden ročník činilo 10 Kč. Tato cena zůstala stabilní po prvních pět let existence titulu. Předplatné bylo možné hradit složenkou, peníze se zasílaly na účet u Poštovní spořitelny v Praze. Pouze místní a blízcí odběratelé mohli platit v hotovosti pokladníkovi.

Z důvodu, že dosavadní cena zdaleka nepokrývala výrobní náklady, došlo od prvního čísla šestého ročníku v září 1932 ke zdražení. Roční předplatné pro veřejnost bylo zdraženo na 15 Kč, pro předplatné do Ameriky byla stanovena cena 20 Kč. Cena jednotlivého výtisku v knihkupectví byla navýšena na 1.50 Kč. Pouze pro žactvo zůstalo předplatné zachováno na úrovni 10 Kč.

K dalšímu navýšení ceny došlo až při obnově časopisu v roce 1946. Cena jednotlivého výtisku v knihkupectví byla stanovena na 3 Kčs, roční předplatné i s poštovním činilo 30 Kčs. Pro školy byla opět stanovena zvýhodněná cena ve výši 25 Kčs.²⁵⁰

²⁴⁷ Rozhovor s Ctíradem Johnem. 25. 11. 2010. Praha.

²⁴⁸ Více o působení J. Honnera ve *Zlaté stezce* viz kapitola 5.

²⁴⁹ Podrobné informace o tiskárně jsou součástí kapitoly 6.

²⁵⁰ V této souvislosti je však nutné uvést, že v listopadu 1945 proběhla měnová reforma, která byla spojena s navýšením cen přibližně na trojnásobek předválečné úrovně. Tento fakt je třeba brát v úvahu při posuzování úrovně ceny časopisu. (In: VENCOVSKÝ, František. Tři měnové reformy pro jednu generaci. In *Fenomén Stalin: náhoda, nebo nevyhnutelnost? Padesát let od měnové reformy* : Sborník textů. Praha :

Na každých 10 placených výtisků poskytovali vydavatelé jedno číslo zdarma pro chudé žactvo.

Žáci platili předplatné časopisu prostřednictvím školy. Učitelé od studentů částku vybrali, a to buď jednorázově, za pololetí nebo po jednotlivých výtiscích v případě chudších studentů. Následně vybrané peníze škola hromadně odeslala.

Sborník byl existenčně závislý na odběru školáky. Pro děti z relativně chudého regionu, kterým jižní Čechy v té době byly, a zejména pak žáky z malých pošumavských vesnic, představovala cena časopisu nemalou sumu. Leckdy tak na zakoupení sborníku padlo celé kapesné.²⁵¹

Je patrné, že se vyskytovaly obrovské problémy s neplacením předplatného. Vydavatelé v mnoha číslech urgují neplatiče a upozorňují je na nutnost uhradit cenu časopisu, do sborníku dokonce opakovaně vkládají složenky. Urgování dlužníků probíhá nejintenzivněji v období pololetí a následně v závěru ročníku.

U prvního ročníku můžeme detailně sledovat situaci při placení předplatného a dluhů. *Zlatá stezka* totiž v 6. čísle 1. ročníku uveřejňuje přehled odběru jednotlivými školami spolu s přehledem dlužných částek. Z tohoto přehledu je například patrné, že ze 14 odebírajících škol na Prachaticku za první pololetí dluží celkem 9 škol, z toho 6 škol dokonce neuhradilo z předplatného ani část. Na Netolicku se v seznamu dlužníků ocitlo všech 15 škol.²⁵²

Na Vimpersku časopis odebíralo celkem 19 škol, z nichž pouhých 5 částku za časopis uhradilo v plné výši. Situace nebyla lepší ani na Vodňansku, kde se mezi dlužníky zařadilo třináct škol ze šestnácti. Na seznamu dlužníků se objevil také Okresní výbor v Písku. S dlužnou částkou 630 Kč za 63 odebíraných výtisků se stal druhým největším dlužníkem. Předstihla ho již jen chlapecká škola v Netolicích, která neuhradila 871,6 Kč.²⁵³ Celkový dluh za první pololetí se vyšplhal na částku 7619,6 Kč.

Sborník přitom otiskl speciální výzvu s prosbou o uhrazení částky ve čtvrtém i pátém čísle, kam zároveň byla vložena složenka. Dlužnou částku mnohé školy

Centrum pro ekonomiku a politiku, 2003. s. 117 - 125. Dostupné z WWW:

<<http://www.cepin.cz/docs/dokumenty/sbornik26.pdf>>.

²⁵¹ Rozhovor s Ctíradem Johnem. 25. 11. 2010. Praha.

²⁵² *Od Zlaté stezky : Krajem Husovým a Chelčického*. 1927-1928, 1, 6, 2. strana obálky.

²⁵³ Tamtéž.

nesplatily dokonce ani po ukončení ročníku, jak si stěžuje pokladník ve 2. a 4. čísle 2. ročníku.²⁵⁴

Z výše uvedených informací je tedy patrné, že špatná platební morálka komplikovala finanční situaci sborníku, a to především nedostatkem cash flow. Potřebné finance na vydávání dalších čísel časopisu totiž neměl k dispozici s předstihem.

4.6.2 Dary

Finanční situace sborníku byla vylepšována také peněžními dary. Jména dárců redakce pravidelně otiskovala na druhé stránce obálky. Jednalo se o soukromé osoby, firmy, obce, ale i úřady a další instituce, zájmové spolky apod.

Ve 2. čísle 4. ročníku redakce vysvětluje, proč se časopis uchází o dary. Upozorňuje, že při konkurenci politických, zábavných a humoristických titulů se vzdělávací časopis nachází v těžkém postavení, protože nebývá průměrnými čtenáři příliš vyhledáván. Právě proto musí spoléhat i na pomoc různých jednotlivců, idealistů, kteří chtějí podporovat vzdělání lidu a „mohou přinést oběti.“²⁵⁵ Důležitost darů zvyšuje fakt, že krajský list bývá vydáván jen v malém počtu výtisků. Finanční náklady musí pokrýt jen malý počet odběratelů. Redakce z toho důvodu vděčně přijímá jakékoliv dary, aby nemusela sborník znehodnocovat tím, že by větší část časopisu zaplnila placenou inzercí. Finanční dary zároveň pomáhají udržovat výši předplatného na rozumné úrovni.²⁵⁶

4.6.3 Inzerce

Dalším finančním zdrojem časopisu byla inzerce. Inzerátům byla věnována především zadní obálka a vnitřní strana přední obálky, kde inzerce doplňovala prostor

²⁵⁴ P. T. odběratelům a čtenářům našim! *Zlatá stezka : Krajem Husovým a Chelčického*. 1928-1929, 2, 2, s. 2. strana obálky, P. T. učitelstvu!. *Zlatá stezka : Krajem Husovým a Chelčického*. 1928-1929, 2, 4, s. 2. strana obálky.

²⁵⁵ Na vysvětlenou, proč uchází se náš časopis o dary. *Zlatá stezka : Vlastivědný sborník kraje Husova a Chelčického*. 1930-1931, 4, 2, 3. strana obálky.

²⁵⁶ Tamtéž.

věnovaný redakčním sdělením. Plocha zabraná inzercí se u jednotlivých čísel velmi výrazně lišila.

Mezi zadavateli výrazně převažují podniky působící v regionu, na který se časopis zaměřoval, zejména tedy z Vodňan, Písku, Protivína, Vlachova Březí či z Mirovic. V 1. ročníku nalezneme například inzeráty propagující krejčovský závod Tomáše Holáta ve Vodňanech, Městskou spořitelnu v Písku, Jednotu záložnou v Protivíně, Městskou elektrárnu ve Vodňanech, Drogerii a Fotopotřeby Josefa Kostomlatského ve Vodňanech, Měšťanský pivovar ve Vodňanech či Spořitelnu města Vodňan.

Od 5. čísla 2. ročníku se hlavním zadavatelem reklamy stává Spořitelna města Vodňan, a toto výsadní postavení si uchovává prakticky až do konce existence časopisu. Její inzeráty pravidelně obsazovaly zadní stránku obalu od poloviny 2. ročníku až po ročník 15.

Mezi další pravidelné inzerenty patřila restaurace Merkur v Praze na Pařížské třídě (ročník 4, 6), Živnostenská záložna ve Vlachově Březí (ročník 5–14) a Okresní záložna hospodářská v Mirovicích (8.–11. ročník). U posledního 17. ročníku již inzerci nenalezneme vůbec.

Ctirad John vzpomíná, že získat inzerenty pro sborník nebylo snadné. Zájemci se rozhodně „nehřnuli“ sami, pořadatel naopak inzerenty sám aktivně vyhledával. Na finanční náročnost vydávání vlastivědného sborníku poukazují autoři i v textu *Naše snahy a cíle, či co chceme* a obracejí se s žádostí o podporu ke korporacím i široké veřejnosti. Zároveň vybízí čtenáře, aby se postarali o hojné odebrání sborníku.²⁵⁷

4.7 Odběratelé a náklad časopisu

Jak je patrné z textu *Naše snahy a cíle*, sborník *Zlatá stezka* zamýšlel zaměřovat se zejména na školní mládež. Ta také tvořila jádro předplatitelů. Zájem mezi žactvem však kolísal. Jak si stěžuje redakce v úvodu 2. čísla 2. ročníku, počet odběratelů na mnohých školách výrazně oproti roku předchozímu poklesl. Hned v následujícím čísle na druhé straně v rámečku je otištěno „Zajímavé přirovnání“. „*Jednotřídní škola malé vsíky (170 obyv.) odebírá 30 výtisků sborníku, měšťanská s obecnou ve městě*

²⁵⁷ Naše snahy a cíle, či co chceme. *Od Zlaté stezky : Krajem Husovým a Chelčického*. 1927-1928, 1, 1, příloha.

našeho obvodu 4 (čtyři) výtisky! Je všude stejná vůle?“²⁵⁸ Ve 4. čísle se pak dozvíme, že výzva se neminula účinkem a některé školy skutečně navýšily odběr, celkově o 63 výtisků. Další početnou skupinu tvořili rodáci z kraje, žijící mimo region.²⁵⁹

První číslo ročníku vždy redakce školám rozesílala v takovém počtu, v jakém byl sborník odebírán v roce předchozím. Následně školy upravovaly objednávku pro aktuální ročník. Redakce zároveň vždy otiskla výzvu učitelstvu, aby se přičinilo o hojnější odběr sborníku mezi žactvem. Upozorňuje, že jen tak může být zajištěna další existence časopisu. Veřejně chválí školy, které navýšily odběr, ve 2. čísle 4. ročníku například chválí školy ve Zdíkově, Písku, Chelčicích, Záblatičku, Budilově, Lomci, Čkyni a Vodňanech. Jak píše redakce, „dokazují tím, že plně chápou vzdělávací a lidov ýchovný význam našeho sborníku, jemuž hlavně škola prostřednictvím žactva najít i může cestu do rukou lidu, jemuž časopis z valné části je určen. Záleží toliko na dobré vůli, kde té není, každá dobrá věc ztroskotá.“²⁶⁰ Apel na školy ze strany redakce byl tedy značný. Redakce však podniká také další kroky k navýšení odběru.

V následujících ročnících vyzdvihuje a chválí školy, které používají sborník místo čítanky nebo jako povinnou četbu a značně tak navyšují svůj odběr. Ve 2. čísle 14. ročníku se dozvídáme, že odběr *Zlaté stezky* vzrostl až trojnásobně, a to právě v důsledku toho, že některé školy nahradily čítanky sborníkem *Zlatá stezka*. Na mnohých školách se proto odběr blíží úrovni až 90%.²⁶¹

V 1. čísle 14. ročníku vyzývá redakce místní osvětové komise, aby vzhledem ke zvýšenému zájmu o kraj zařadily sborník do knihoven. Školy zároveň nabádá, aby zavedly splátkový systém, aby byl žactvu snadněji zpřístupněn odběr časopisu.²⁶² Redakce také pravidelně upozorňuje, že aktuální ročník tiskne v dostatečném nákladu a může proto přijmout další odběratele.

Na prodej některých předchozích ročníků se snaží nové odběratele nalákat tím, že zde naleznou první část povídek, které v aktuálním ročníku pokračují. Například

²⁵⁸ Zajímavé přirovnání. *Zlatá stezka : Krajem Husovým a Chelčického*. 1928-1929, 2, 3, 2. strana obálky.

²⁵⁹ P. T. odběratelům a čtenářům našim!. *Zlatá stezka : Krajem Husovým a Chelčického*. 1928-1929, 2, 2, s. 2. strana obálky.

²⁶⁰ *Zlatá stezka : Vlastivědný sborník kraje Husova a Chelčického*. 1930-1931, 4, 2, 2. strana obálky.

²⁶¹ Milí přátelé. *Zlatá stezka : Vlastivědný sborník kraje Husova a Chelčického*. 1940-1941, 14, 2, 2. strana obálky.

²⁶² *Zlatá stezka : Vlastivědný sborník kraje Husova a Chelčického*. 1940-1941, 14, 1, 3. strana obálky.

v průběhu 6. ročníku se snaží redakce nabídnout novým předplatitelům také prodej 5. ročníku, kde naleznou první část povídek *Třetí výroční trh* a *Na handl*, které v 6. ročníku pokračují. U 8. ročníku zase upozorňuje redakce na možnost doprodeje 7. ročníku, kde čtenáři naleznou začátek povídky *Paní Kateřina ze Sudetu*.

Na počátku každého školního roku se redakce ocitla v náročné, poněkud chaotické situaci. Školy měly za úkol učinit nové objednávky sborníku a aktualizovat počet odebíraných výtisků, docházelo k mnoha zmatkům, protože sborník byl zasílán do škol i během září a října, kdy ještě konečné objednávky nebyly učiněny. Počet výtisků odeslaný redakcí do jednotlivých škol tak často nebyl v souladu se skutečnou poptávkou. Čestmír John vzpomíná na počátek školního roku 1927/1928, kdy byl vydán první ročník: „První moje překvapení bylo, když mi pošta začala doručovat balíky sborníku, které školy vracely, ježto jim je kolega Joun v optimistickém předpokladu v enormním množství byl rozeslal. Na štěstí měli jsme právě ten velký byt „na školách“, ²⁶³ takže jsem měl toto nenadálé zboží kde uskladnit.“²⁶⁴

Výše odběru mezi žáky byla do značné míry závislá na tom, jak dokázali konkrétní učitelé sborník žákům prezentovat a pracovat s ním ve vyučování. Odběr závisel na kantorovi, jestli se snahami souzněl, nebo nesouzněl. Pokud sborník nedoporučil, odběr nebyl téměř žádný.²⁶⁵

Časopis bohužel neuveřejňoval náklad, ve kterém byl tištěn. Zajímavou informaci však poskytne alespoň uveřejňovaný přehled odběru v jednotlivých letech. Podrobný přehled odběru znázorňuje tabulka 8. Dostupná jsou ovšem pouze data pro 1. až 7. ročník. Nejedná se navíc o čísla zcela přesná, sborník obvykle neuveřejňoval individuální odběry a odběry ze vzdálenějších okresů. Informace o 13. a 14. ročníku se podařilo získat z jiných zdrojů. I přes tato omezení však níže uvedená data umožňují získat alespoň přibližnou představu o odběru časopisu.

²⁶³ Čestmír John v té době bydlel ve školním bytě v těsné blízkosti školy, kde vyučoval.

²⁶⁴ JOHN Čestmír. Jak život šel...: Rodinná kronika. Soukromý archiv.

²⁶⁵ Rozhovor s Ctiradem Johnem. 25. 11. 2010. Praha.

Tabulka 8: Přehled odběru sborníku *Zlatá stezka*

	I. (1927–28) ²⁶⁶	II. (1928–29) ²⁶⁷	III. (1929–30) ²⁶⁸	IV. (1930–31) ²⁶⁹	V. (1931–32) ²⁷⁰	VI. (1932–33) ²⁷¹	VII. (1933–34) ²⁷²	XIII. (1939–40) ²⁷³	XIV. (1940–41) ²⁷⁴
Prachaticko	273	141	185	155	146	143	137		
Netolicko	372	211	212	171	134	123	114		
Vimpersko	243	147	290	220	108	85	68		
Vodňansko	246	200	338	348	422	443	383		
Státní školy pol. okr. Prachatického					153	158	132		
Vltavotýnsko		13	11	11	40	23			
Strakonicko					10	7			
Volyňsko					11	13			
Písecko	63	94	104	130	118	115	117		
Mirovicko							44		
Jiné okresy		10							
Individuální odběr		73							
Celkem	1197	889	1140	1035	1142	1110	995	2500	5000

U prvního ročníku mezi odběrateli najdeme pouze školy z Prachaticka, Netolicka, Vimperska a Vodňanska, celkem se jedná o 1134 výtisků, a také Okresní školní výbor v Písku s 63 výtisky, který předplácel píseckým školám po jednom výtisku sborníku.

U druhého ročníku se mezi odběrateli objevují také školy z dalších okresů jižních Čech – z Písku, Týna nad Vltavou, ale i z regionů mnohem vzdálenějších.

²⁶⁶ *Od Zlaté stezky : Krajem Husovým a Chelčického. 1927-1928, 1, 6, 2. strana obálky.*

²⁶⁷ *Od Zlaté stezky : Krajem Husovým a Chelčického. 1928-1929, 2, 5, 3. strana obálky.*

²⁶⁸ *Zlatá stezka: Vlastivědný sborník kraje Husova a Chelčického. 1929-1930, 3, 5, 2. strana obálky.*

²⁶⁹ *Zlatá stezka: Vlastivědný sborník kraje Husova a Chelčického. 1930-1931, 4, 5, 2. strana obálky.*

²⁷⁰ *Zlatá stezka: Vlastivědný sborník kraje Husova a Chelčického. 1931-1932, 5, 4, 2. strana obálky.*

²⁷¹ *Zlatá stezka: Vlastivědný sborník kraje Husova a Chelčického. 1932-1933, 6, 4, 2. strana obálky.*

²⁷² *Zlatá stezka: Vlastivědný sborník kraje Husova a Chelčického. 1932-1933, 7, 5, 2. strana obálky, Zlatá stezka: Vlastivědný sborník kraje Husova a Chelčického. 1932-1933, 7, 7, 2. strana obálky.*

²⁷³ PAZDERA, Antonín. Vodňanská periodika a Zlatá stezka. *Vodňany a vodňansko. 1971, 3, s. 44.*

²⁷⁴ Tamtéž.

5 výtisků například odebírala měšťanská dívčí škola z Humpolce či škola z Prahy – Vršovic. Odběratelé-jednotlivci jsou, jak uvádí časopis, rozptýleni po celé republice i v cizině, jen v Praze však u druhého ročníku nalezneme 73 předplatitelů.²⁷⁵ Počet individuálních předplatitelů mimo Prahu bohužel nebyl uveden a není tak zahrnut v celkovém počtu odebíraných titulů.

Redakce se snažila navýšit odběr časopisu také tím, že se obracela na další školy. Ve 3. čísle 5. ročníku se například dozvídáme, že se obrátila na správy státních škol v politickém okrese prachatickém a k učitelským sborům v okrese vltavotýnském, zároveň všem školám z okresu strakonického a volyňského zaslala ukázkové číslo. Úspěch zaznamenala v okrese vltavotýnském, u ostatních škol byl zájem nepatrný.²⁷⁶

Se sedmým ročníkem rozšiřuje sborník svou geografickou působnost. Zatímco dosud se zaměřoval na politický okres prachatický a soudní okres vodňanský, od 1. čísla 7. ročníku soustředí svou pozornost na celý politický okres písecký, nově tedy i na Písecko a Mirovicko, a to na základě výnosu okresního školního výboru v Písku č. 5671 ze dne 2. září 1932.²⁷⁷ Díky tomu *Zlatá stezka* získala nové předplatitele, přesto však oproti roku předchozímu došlo k poklesu celkového odběru. Od 8. ročníku bohužel redakce odběr jednotlivých škol pravidelně nezveřejňuje.

Zajímavostí je vývoj v období války. „Zdálo by se, že těžké rány zasazené národu odtržením pohraničních oblastí budou znamenat likvidaci *Zlaté stezky*, ale nestalo se tak. Prachaticko a Vimpersko bylo na čas odloučeno, ale přátelé Šumavy a Pošumaví se přestěhovali o kousek dál a *Zlaté stezce* zůstali věrní. Nedostatek učebnic a vhodná propagace naopak dopomohly k jejímu velkému rozmachu. Ve XIII. ročníku 1939–1940 vzrostl počet odběratelů na 2500 a ve XIV. ročníku 1940 dokonce na 5500. Tento netušený zájem hleděl pořadatel udržet různými soutěžemi probouzejícími v dětech lásku k rodnému kraji.“²⁷⁸ V období okupace nebyly ve školách k dispozici čítanky, protože okupantům „nevyhovovaly.“ *Zlatá stezka* se proto v mnoha školách četla jako náhrada čítanek, což je jedna z hlavních příčin zvýšeného zájmu o sborník.²⁷⁹

²⁷⁵ *Zlatá stezka : Krajem Husovým a Chelčického*. 1928-1929, 2, 5, 3. strana obálky.

²⁷⁶ Všem P. T. příznivcům. *Zlatá stezka : Vlastivědný sborník kraje Husova a Chelčického*. 1931-1932, 5, 3, 2. strana obálky.

²⁷⁷ *Zlatá stezka : Vlastivědný sborník kraje Husova a Chelčického*. 1933-1934, 7, 1, 2. strana obálky.

²⁷⁸ PAZDERA, Antonín. Vodňanská periodika a *Zlatá stezka*. *Vodňany a vodňansko*. 1971, 3, s. 44.

²⁷⁹ JOHN Čestmír. Jak život šel...: Rodinná kronika. Soukromý archiv.

U 13. ročníku máme k dispozici podrobný přehled odběru alespoň u vybraných škol. Zajímavostí je, že tabulky uveřejněné v 7. a 8. čísle časopisu dávají do souvislosti počet odebíraných výtisků s počtem žáků v jednotlivých školách a uvádějí procentuální zastoupení studentů, kteří časopis odebírají. V přehledu je uvedeno celkem 109 škol z regionu. Nejvyšší odběr je patrný u měšťanské dívčí školy ve Vodňanech, kde titul objednává 68,5 % žákyň, na druhé místo se zařadila škola v Chrašticích u Mirovic (46,8 %) a na třetí místo škola v Jelemku (38 %), těsně následována školou v Podeřišti s odběrem u 33,3 % studentů. Pouze dalších 6 škol ještě překročilo hranici 20 %. U pětiny škol (celkem 23 škol) se odběr pohyboval v rozmezí 10–20 %. U téměř 40 % škol (43 škol) 13. ročník *Zlaté stezky* neodebíralo ani 5 % žáků.²⁸⁰

U 15. ročníku sborník ve druhém čísle uveřejnil seznam škol, které v jednotlivých okresech ostatní v odběru předstihují. Jedná se například o jednotnou školu II. stupně v Písku (222 ks), měšťanskou školu v Prachaticích (205 ks), měšťanskou školu v Katovicích na Strakonicku (134 ks), měšťanskou školu v Albrechticích na Týnsku (46 ks). Naopak je redakce zarmoučena 70 školami, které doposud objednávku nezaslaly.²⁸¹

Hned v dalším čísle chválí také několik dalších škol, které odebírají vyšší počet výtisků. Z oblasti Vodňanska se jedná o měšťanskou školu v Protivíně (173 ks) měšťanskou školu ve Vodňanech dívčí (140 ks) i chlapeckou (132 ks). Na Písecku odebírá I. obecná škola chlapecká v Písku 95 ks, měšťanská dívčí v Písku 202 ks a měšťanská škola ve Starém Sedle 80 placených výtisků. Z oblasti Prachaticka dále chválí Masarykovu měšťanskou školu ve Vimperku (142 ks), měšťanskou chlapeckou školu ve Vlachově Březí (106 ks) na Strakonicku měšťanskou školu v Rábí s 60 placenými výtisky.²⁸²

Na základě dostupných dat můžeme říci, že během prvních sedmi ročníků byl celkový odběr časopisu školami relativně vyrovnaný. Nejnižší odběr je patrný

²⁸⁰ Přehled odběru "Zlaté stezky". Zlatá stezka : Vlastivědný sborník kraje Husova a Chelčického. 1939-1940, 13, 7, s. 116, Přehled odběru "Zlaté stezky". Zlatá stezka : Vlastivědný sborník kraje Husova a Chelčického. 1939-1940, 13, 8, s. 132.

²⁸¹ Administrace. *Zlatá stezka : Vlastivědný časopis kraje Husova a Chelčického*. 1946-1947, 15, 2, 2. strana obálky.

²⁸² Tamtéž.

u druhého ročníku (889 ks), nejvyšší u ročníku prvního (1197 ks). Naopak v období války až do zastavení časopisu odběr stoupá.

Je patrné, že ne vždy se podařilo sladit počet skutečně vytištěných sborníků s poptávkou. Například třetí číslo 1. ročníku redakce vykupovala zpět za zvýšenou cenu 2 Kč, neboť neměla jeho dostatečný počet, aby uspokojila zájem, který projevují správy muzeí a archivů. Číslo 1, 2, a 5-9 naopak nabízí v lednu 1929 za sníženou cenu 50 h.²⁸³ Ve čtvrtém čísle 3. ročníku najdeme nabídku k odkoupení úplného druhého ročníku za sníženou cenu 5 Kč. Zároveň se zde dozvídáme, že první ročník byl již kompletně rozebrán.²⁸⁴

²⁸³ Kupujeme za zvýšenou cenu. *Zlatá stezka : Krajem Husovým a Chelčického*. 1928-1929, 2, 5, 2. strana obálky.

²⁸⁴ Milým odběratelům! *Zlatá stezka*. 1929-1930, 3, 4, 2. strana obálky.

5 Způsob zpracování a přípravy sborníku v době působení Čestmíra Johna jako pořadatele

Následující kapitola se věnuje způsobu zpracování a přípravy sborníku *Zlatá stezka* v období, kdy v čele časopisu stál Čestmír John. Text vychází zejména z rodinné kroniky²⁸⁵ a z rozhovoru se synem Čestmíra Johna, Ctíradem Johnem.²⁸⁶

Cesty Čestmíra Johna a sborníku *Zlatá stezka* se poprvé sešly v červnu roku 1927. John byl tehdy pozván na schůzi, která byla svolána za účelem organizace nově vznikajícího sborníku. Tam byl ustanoven jako vedoucí administrace. O funkci nestál, ale sám k tomu říkal: „Nemám, bohužel dosti schopností oponovati práci na mne kladené a věc jsem tedy vzal na vědomí.“²⁸⁷

Na počátku školního roku 1928/1929 se z Vodňan odstěhoval učitel Jaroslav Vejvara, který byl v té době výkonným redaktorem, a zanechal tak svého působení v čele sborníku. John aktivně hledal vhodného nástupce, nikomu se však nechtělo ujmout se náročné funkce. Ani on o ni nestál, pozice výkonného redaktora na něj ale zbyla.²⁸⁸ Když už se však práce ujal, vykonával ji s velkým nasazením. „Měl literární buňky a žil krajem, který byl kusem jeho života.“²⁸⁹

John velmi tvrdošijně odmítal používat označení redaktor a ze skromnosti se označoval pouze jako „pořadatel.“ „...Funkci redaktora pokládal za něco vyššího, než aby se dala spojovat s venkovským časopisem pro děti.“²⁹⁰ Sám vykonával veškerou redakční práci, v rodinné kronice k tomu říká: „Jsem rozený separatista.“²⁹¹ Sám rozhodoval o obsahu, shromažďoval příspěvky, oslovoval autory se žádostmi

²⁸⁵ JOHN Čestmír. Jak život šel...: Rodinná kronika. Soukromý archiv.

²⁸⁶ Prof. MUDr. Ctírad John, DrSc., se narodil 15. 8.1920 v Čičenicích. Je významným českým mikrobiologem a imunologem, od roku 1950 přednáší na Lékařské fakultě Univerzity Karlovy. V letech 1967-1975 byl expertem WHO na potírání brucelózy.

²⁸⁷ JOHN Čestmír. Jak život šel...: Rodinná kronika. Soukromý archiv.

²⁸⁸ Tamtéž.

²⁸⁹ Rozhovor s Ctíradem Johnem. 25. 11. 2010. Praha.

²⁹⁰ VOTAVA, Karel. Čestmír John – „pořadatel Zlaté stezky“. *Výběr z prací členů Historického klubu při Jihočeském muzeu v Českých Budějovicích*. 1986, 23, 4, s. 304.

²⁹¹ JOHN Čestmír. Jak život šel...: Rodinná kronika. Soukromý archiv.

o zpracování určitých témat, vybíral nejlepší texty, prováděl korektury a sborníku dával tvar. Funkci pořadatele sborníku *Zlatá stezka* výstižně charakterizoval Josef Horáček,²⁹² sazeč tiskárny Antonína Dvořáka. Pořadatel je „středem a vůdčí osobou každého časopisu. (...) Jemu jest určovati směry, kterými časopis má se bráti a pečovati o jeho úroveň.“²⁹³

Kromě redakční práce bylo nutné zajistit také administraci a vedení pokladny. Úkolem administrace bylo vedení evidence a kartotéky odběratelů. V počátcích svého působení ve funkci pořadatele John zajišťoval také administraci, postupně však tuto činnost převzali jiní kolegové.

Jednou za rok svolával pořadatel redakční radu, jejímiž členy byli zástupci učitelských jednot. Redakční radě předložil zprávu o minulém ročníku a pokladník představil zprávu o stavu financí. Role redakční rady byla spíše formální. Syn Ctirad John vzpomíná: „Skutečná redakční rada, to byla maminka, a později taky já.“

Technické provedení časopisu zajišťovala tiskárna. Každý den zašel John do Tiskárny Antonína Dvořáka, aby zde probral přípravu nového čísla. Když se sborník tiskl, sám dohlížel na sazbu. „...Když se lámala sazba, panovala ohromná nervozita v celé rodině,“²⁹⁴ vzpomíná syn Ctirad. „Funkce tiskárny Antonína Dvořáka byla ve vydávání *Zlaté stezky* nezastupitelná. (...) Vodňanské propojení redakce sborníku a tiskárny zjednodušovalo vzájemnou komunikaci, umožňovalo postredakční zásahy „na poslední chvíli“ (...).“²⁹⁵ Tiskárna zajišťovala nejen tisk, ale také expedici.

Redakce platila pouze tisk a expedici.²⁹⁶ Ostatní práce na sborníku honorované nebyly. Placeni nebyli ani pořadatel, pokladník, vedoucí administrace, ani autoři příspěvků.²⁹⁷ Tiskárna Antonína Dvořáka si za práci na sborníku velkoryse účtovala jen skutečně vzniklé náklady.²⁹⁸

²⁹² HORÁČEK, Josef. Z naší kuchyně. *Zlatá stezka : Krajem Husovým a Chelčického*. 1928-1929, 2, 9, s. 145.

²⁹³ Tamtéž, s. 145 - 146.

²⁹⁴ JOHN, Ctirad. *Zrcadlo mých lásek aneb vzpomínky*. Praha : Galén, 2009, s. 30.

²⁹⁵ BERKA, Rudolf, DVOŘÁK, Aleš. *Dvořákova tiskárna: fenomén Vodňan první poloviny 20. století*. Aleš Dvořák za spolupráce Městského muzea a galerie ve Vodňanech, 2007, s. 12.

²⁹⁶ JOHN Čestmír. Jak život šel...: Rodinná kronika. Soukromý archiv.

²⁹⁷ Tamtéž.

²⁹⁸ Rozhovor s Ctiradem Johnem. 25. 11. 2010. Praha.

Čestmír John v rodinné kronice vzpomíná, že pracoval na *Zlaté stezce* každý den dlouho do noci. Probíral se rukopisy, škrтал, plánoval, co je třeba napsat. O náročnosti práce na sborníku svědčí skutečnost, že na jaře 1930, v průběhu práce na třetím ročníku sborníku, se vyčerpaný a přepracovaný pořadatel nervově zhroutil. Byl proto nucen požádat o služební dovolenou.²⁹⁹ Lékař mu doporučil, aby na čas změnil prostředí a nadmořskou výšku. Prázdniny strávené v Chrobolech přispěly k rychlému uzdravení, a tak se hned v září mohl opět vrátit ke své práci.

John se důsledně snažil sžívat s krajem, o kterém psal, kraj proto do hloubky poznával. Chtěl skutečně porozumět regionům, ze kterých dostával příspěvky. O prázdninách proto trávil s rodinou jeden měsíc v některém z ohnisek oblasti. Organizoval to tak, že si s kantorem z dané lokality, který měl služební byt, na měsíc byty vyměnili. Zejména kantoři z menších obcí z hor, ocenili pobyt ve Vodňanech.

„Ozdravující, ale i poznávací byl pobyt v Chrobolech v létě roku 1930.“³⁰⁰ Odtud Johnův vyráželi na výlety do Pošumaví, Volar, Lenory, poznávali celé Prachaticko. Dále takto trávili prázdniny v roce 1931 ve Zdíkově v bytě Karla Průchy, jednoho z kmenových přispěvatelů *Zlaté stezky*, a v roce 1932 ve Lštění. Syn Ctirad vzpomíná: „Sledovali jsme místní život, místní zvyky, tak třeba trubení proti bouřkám na mořské tritony. Vnímali jsme a nasávali místní atmosféru a dění. Z takových prázdnin tatínek vždy přijížděl „nadupanej“ čerstvými zážitky.“³⁰¹

Zatímco odborná literatura uvádí, že sborníky měly často problémy s nedostatkem kvalitních příspěvků,³⁰² zdá se, že *Zlatá stezka* tímto neduhem netrpěla. „Brzy připoutal sborník hojnost spolupracovníků, kteří mne svými příspěvky dostatečně zásobili,“³⁰³ vzpomíná John.

Autoři se dali rozdělit do dvou skupin. Kmenovými přispěvateli byli učitelé, a to zejména odborní učitelé z měšťanských škol. Tito kantoři se nad rámec svého učitelského povolání také intenzivně věnovali nějakému vědnímu oboru a psali

²⁹⁹ JOHN Čestmír. Jak život šel...: Rodinná kronika. Soukromý archiv.

³⁰⁰ Rozhovor s Ctiradem Johnem. 25. 11. 2010. Praha.

³⁰¹ Tamtéž.

³⁰² HOSÁK, Ladislav. Nové cesty moravského historického místopisu. *Od Horácka k Podyjí*. 1931/32, 9, 1, s. 18-21, ROUBÍK, František. K organizaci vlastivědné práce a vlastivědných sborníků. *Časopis společnosti přátel starožitností : Ústřední orgán historické vlastivědy české*. 1940, 48, s. 65-77.

³⁰³ JOHN Čestmír. Jak život šel...: Rodinná kronika. Soukromý archiv.

o výsledcích svého bádání. Vesměs se jednalo o učitelské odborníky zaujaté jihočeským regionem. Druhou skupinu představovali odborníci na různá témata, neučitelé, význační autoři.

Články nejčastěji zasílali z vlastní iniciativy, témata si sami vybírali. Pořadatel však pečlivě sledoval obsahovou náplň časopisu a měl-li pocit, že nějaké důležité téma chybí, požádal o příspěvek některého ze spolupracovníků. Vždy pečlivě uvážil, kdo by měl práci napsat. Ne vždy však našel vhodného a ochotného autora a úkol pak zbyl na něj. „Kde bylo zapotřebí, musel jsem si vypomoci sám,“³⁰⁴ komentuje John v rodinné kronice.

Vyhledával staré pamětníky, kteří uměli zpívat krajové kramářské písně, a ty pak otiskoval. Z národopisného hlediska to byly velmi cenné příspěvky.

Příliv příspěvků do sborníku byl takový, že si pořadatel mohl vybírat, které otiskne. S nedostatkem materiálu se nepotýkal, nebyl proto nucen uveřejňovat nekvalitní práce. Kvalitu článků pečlivě hlídal, do sborníku se probojovali jen vybraní autoři. Nicméně je nutné podotknout, že i přesto měly texty ve Sborníku rozmanitou úroveň.

O vysoké úrovni příspěvků svědčí také fakt, že vybrané články ze *Zlaté stezky* pravidelně uveřejňoval deník *Národní osvobození*, kam John pravidelně zasílal výtisk *Zlaté stezky*.³⁰⁵ Syn Ctirad vzpomíná, jak vždy celá rodina napjatě očekávala, který článek nebo jeho část si redakce *Národního osvobození* vybere a uveřejní.³⁰⁶

³⁰⁴ JOHN Čestmír. Jak život šel...: Rodinná kronika. Soukromý archiv.

³⁰⁵ Například z 6. ročníku byl v *Národním osvobození* 8. září 1832 pod nadpisem *Zeyerovy Vodňany* otištěn článek *Náš kraj ve vzpomínkách a krásné literatuře* (PÁTEK, Ferdinand. *Náš kraj ve vzpomínkách a krásné literatuře* : Vodňany. *Zlatá stezka : Vlastivědný sborník kraje Husova a Chelčického*. 1932-1933, 6, 1, s. 5-7.) (In: *Zlatá stezka : Vlastivědný sborník kraje Husova a Chelčického*. 1932-1933, 6, 2, 2. strana obálky.) 14. října *Národní osvobození* otisklo článek *Století školní budovy v Myšenci* (ROD, Josef. *Století školní budovy v Myšenci*. *Zlatá stezka : Vlastivědný sborník kraje Husova a Chelčického*. 1932-1933, 6, 2, s. 38-39.) (In: *Zlatá stezka : Vlastivědný sborník kraje Husova a Chelčického*. 1932-1933, 6, 3, 2. strana obálky.) To jsou však pouze dva příklady z mnoha, kromě běžných článků *Národní osvobození* přebíralo i některé příspěvky z *Dětského koutku*.

³⁰⁶ Rozhovor s Ctiradem Johnem. 25. 11. 2010. Praha.

Ve *Zlaté stezce* mnohdy publikovali také skuteční odborníci v dané oblasti, autoři vítaní ve vědeckých periodikách na celostátní úrovni. Vhodným příkladem je například Bedřich Dubský,³⁰⁷ významný archeolog.

Musíme ale připustit, že i na *Zlatou stezku* se někteří dívali „svrchu“. Nejvýraznějším poznatkovým centrem oblasti v této době bylo prachatické gymnázium. Profesoři z gymnázia však do *Zlaté stezky* nepsali. „Představovali jakousi „vědeckou smetánku.“ Považovali za dehonestující posílat příspěvky do časopisu, který rediguje učitel a vytvářejí ho zejména učitelé kraje.“³⁰⁸

Většina rukopisů byla psána ručně, proto bylo náročné je přečíst, pro redaktora i sazeče. Pouze K. A. Chrup³⁰⁹ psal své příspěvky na stroji.³¹⁰

Někteří autoři působili pořadateli velké problémy rozsahem svých příspěvků, které byly příliš dlouhé. John se jim snažil vyhovět a leckdy proto navýšil počet plánovaných stránek až na dvojnásobek oproti původnímu plánu. Rostly tak náklady na tiskárnu, prodejní cena časopisu však zůstávala stejná. To redakci působilo finanční starosti.

„Velmi rozvláčně psávala národopisná spisovatelka Amálie Kožmínová. Posílala kromě drobnějších textů na pokračování práci ze života šumavských dětí. Text nakonec vyšel jako samostatná kniha³¹¹ s názvem *Domů na Vánoce*.“³¹² Čestmír John požádal také spisovatele Josefa Házy-Píseckého, aby sepsal historickou povídku z minulosti Vodňan. Text byl ale tak rozsáhlý, že bylo možné otisknout pouze část. Dílo jako samostatný román nakonec pod názvem *Kašpar Matyáš ze Sudetu*³¹³ vydala tiskárna Antonína Dvořáka.³¹⁴

³⁰⁷ Bedřich Dubský (1880-1957), učitel a archeolog, který se věnoval pravěkému osídlení jižních Čech, své výzkumy provedl zejména na Písecku a Strakonicku. Je autorem několika odborných publikací, nejvýznamnější z nich je práce *Pravěk jižních Čech* (DUBSKÝ, Bedřich. *Pravěk jižních Čech*. Blatná : Bří Římsově, 1949. 700 s.)

³⁰⁸ Rozhovor s Ctíradem Johnem. 25. 11. 2010. Praha.

³⁰⁹ Více o autorovi v kapitole 6.

³¹⁰ Rozhovor s Ctíradem Johnem. 25. 11. 2010. Praha.

³¹¹ KOŽMÍNŮVÁ, Amálie. *Domů, na vánoce : Trilogie ze života jihočeského dítěte*. Písek : František Podhajský, 1933. 193 s.

³¹² Rozhovor s Ctíradem Johnem. 25. 11. 2010. Praha.

³¹³ HÁZR-PÍSECKÝ, Josef. *Kašpar Matyáš ze Sudetu*. Vodňany : Antonín Dvořák, 1935. 321 s.

³¹⁴ Rozhovor s Ctíradem Johnem. 25. 11. 2010. Praha.

Syn Ctirad vzpomíná, jak poštou přicházely rukopisy od autorů: „Bydleli jsme na kraji Vodňan. Ve vstupních dveřích domku jsme měli průřez na poštu. Nebyla pod ním schránka, takže dopisy padaly na zem. Když rukopis pleskl o zem, hned jsme podle zvuku odhadli, kdo je autorem. Například historik Hondl psával dlouhé texty. Přicházely od něj tlusté balíky, které otvorem procházely jen obtížně. Slyšeli jsme nejdřív štrachání, jak se listonoš snaží balík otvorem procpat. Konečně se ozvala velká rána. Balík dopadl na zem.“³¹⁵

Sborník *Zlatá stezka* také dosud skrývá zajímavé tajemství. Do redakce pravidelně posílal velmi dobré básně neznámý autor pod značkou J. P. Nikdy se však nepodařilo odhalit, kdo se pod pseudonymem skrývá. Syn Ctirad vzpomíná: „Tatínek se snažil analyzovat, čím byly básně ovlivněny, jaké vlivy se v nich daly vypořádat. Obálky očichával, snažil se odhalit, odkud pochází. Někdy z dopisu cítil dezinfekci a domníval se, že autor je lékař. Jindy zase cítil vůni mýdla a odhadoval, že si neznámý potrpí na hygienu. Nakonec celá rodina pojala podezření, že autorem básní je Emanuel Vebr, rodák z Vlachova Březí, zemský školní inspektor a věrný i nadšený podporovatel *Zlaté stezky*, který si nechtěl zadat před tváří učitelstva svým amatérským básněním.“³¹⁶

Mezi další zajímavé přispěvatele *Zlaté stezky* patří učitel ze Zdíkova Karel Průcha.³¹⁷ Psal pod pseudonymem K. A. Chrup, za kterým se původně skrýval i před Johnem, přestože byli přáteli. Psal především národopisné črty, ze života šumavských dětí, byl sběratelem slovesného folkloru. „Dokázal vystihnout atmosféru kraje, psal velmi poeticky a svými příspěvky vnášel do dětských duší tajemnou baladickost Pošumaví i Šumavy. Když zpracoval křehkou povídku o touze dítěte vlastnit barevné knoflíčky, rozhodla se jeho žena, první čtenářka jeho tvorby, že se pokusí příběh zpracovat po svém, vroucněji. Redaktorovi *Zlaté stezky* bylo dáno na vybranou, pro kterou verzi se rozhodne. Zvítězil text Chrupovy manželky, učitelky Vejšické. Byl uveřejněn s názvem *Knoflíčky*³¹⁸ a signován -vká-.“³¹⁹

Syn Ctirad s úsměvem vzpomíná, jak se jejich byt v přízemním domku na okraji Vodňan občas proměnil v „intelektuální prostor dýšící redigováním a literární

³¹⁵ Rozhovor s Ctiradem Johnem. 25. 11. 2010. Praha.

³¹⁶ Tamtéž.

³¹⁷ Více o autorovi v kapitole 5.

³¹⁸ Knoflíčky. *Zlatá stezka*. 1929-1930, 3, 1, s. 20-22.

³¹⁹ Rozhovor s Ctiradem Johnem. 25. 11. 2010. Praha.

tvorbou.³²⁰ Když byla ohlášena návštěva některého z kmenových spolupracovníků či významných autorů, Ctirad na stole v obývacím pokoji sbalil gymnazijní učebnice a poznámky a vyčkávavě se stáhl k mamince do kuchyně. „Stůl se proměnil v redakční bitevní pole. Přicházel nám všem milý K. A. Chrup, historik Pošumaví profesor Josef Brož, archeolog Bedřich Dubský. To už jsme s maminkou vykukovali z kuchyně a zapojovali se do dění. Básník Miloš Tůma recitoval s patosem verše jednak své, jednak mého profesora dějepisu na prachatickém gymnáziu Josefa Nápravníka, milovníka sonetů. Byli jsme prvými posluchači, na nichž se testovalo, zda verše zaberou, zda jsou dotažené a pro Stezku vhodné.“³²¹

„Zcela zvláštní, ba ozvláštňující bývaly návštěvy „nositelů tradic kraje.“ Přicházela velmi milá paní Zdena Holečková, vdova po spisovateli Josefu Holečkovi. Měla slabost pro maminku, pravděpodobně jedinou čtenářku, která se probrodila rozsáhlou Holečkovou jihočeskou epopéjí *Naši*. Já jsem se zbožnou úctou vzhlížel k paní profesorce Boženě Heritesové.³²² Její návštěva vždy naplnila náš „obývací“ atmosférou přátelství literární vodňanské trojice Julius Zeyer – František Herites – Otakar Mokřý. Já byl Zeyerovec, nadšený čtenář *Jana Marii Plojhara*, který byl ve Vodňanech z velké části napsán. S ještě chlapeckou, ale už i literární zvědavostí jsem naslouchal vyprávění paní Boženy o Zeyerovi. Prý si rád a opakovaně hrával s Heritesovými dětmi – paní Boženu a pozdější houslovou virtuoskou Marií – na indiány.

Neobyčejně obřadná, ba vznešená, bývala návštěva krásného bělovlasého dosud vzpřímeného starce Dr. Theodora Mokrého, člena rodiny básníka Otakara Mokrého. Byl to uznávaný odborník v chovu ryb, vyšlechtil bezšupinného „krapa Inářského.“ Po probrání redakčních záležitostí se věnoval mně. Významně dával najevo, že on ještě absolvoval klasické gymnasium s důkladnou latinou a řečtinou. Když jsem byl v sextě, překládal se mnou *Zápisky o válce galské*. V posledních letech mého reformního reálného gymnázia mne zkoušel z veršů Ovidiových a Vergiliových. S velkým

³²⁰ Rozhovor s Ctiradem Johnem. 25. 11. 2010. Praha.

³²¹ Tamtéž.

³²² Mladší dcera Františka Heritese, středoškolská profesorka. Žila v letech 1883–1963. (In: BERKA, Rudolf. *Vodňany literární, výtvarné, hudební*. Vodňany : Městské muzeum a galerie Vodňany, 2008, s. 17.)

zalíbením naše počínání sledovala moje maminka. Pro ni, absolventku učitelského ústavu, zněly naše rozhovory velmi exoticky,“³²³ vzpomíná syn Ctirad.

K oblíbenosti sborníku přispívala také jeho obrazová část. „Nebylo však dosti peněz k objednávání kovových štočků, ty jsem dal zhotovit jen v případě nutnosti,“³²⁴ uvádí pořadatel. Využívaly se tedy hlavně linoryty, dřevoryty či štočky vypůjčené. „Když byla reprodukce fotky, to byla velká sláva,“³²⁵ vzpomíná syn Ctirad a dodává: „Leckterý linoryt jsem spáchal i já.“³²⁶

Styl psaní Čestmíra Johna by se dal označit jako tradiční, psal tradičním slovosledem.³²⁷ Jeho žena, velmi sečtělá v moderní literatuře, uměla stavět větu jinak. Často mu pomáhala některé články udělat čtivější. Korektury prováděl také syn Ctirad, zejména v posledních letech svého studia na gymnáziu.

Omlazení stylu *Zlaté stezky* přišlo v posledních letech první republiky, když v Prachaticích nastoupil okresní školní inspektor Jakub Honner, známý spisovatel dětské literatury.³²⁸ Časopis považoval za velmi cenný, avšak říkával, že prodává-li se dětem, měl by být pro děti přitažlivý. Svými příspěvky proto vnášel do *Zlaté stezky* moderního ducha. Otočil *Zlatou stezku* čtivým způsobem. „Tatínek to snášel s pobručováním a nelibě. Zdálo se mu, že ctihodný vlastivědný sborník dětinští. Po několika nových číslech nový styl přijal, ba se mu některé příspěvky zalíbily. S inspektorem Honnerem se sblížil a psali si srdečně dopisy. Já jsem Honnerovu způsobu psaní fandil a dal jsem to provokativně najevo,“ říká Ctirad John.³²⁹

Upozorňuje také na působení dalšího faktoru, který ovlivnil podobu sborníku: „V obci Rudolfov nedaleko Českých Budějovic učil Josef Bartuška, zapálený kantor, ale i citlivý básník seifertovského ražení. Se svými žáky obnovoval krajové lidové zvyky a obyčeje. Organizoval reje masopustních maškar, chození „Řehořů,“ „Lucek“ a tří králů. Byla to doba, kdy E. F. Burian inscenoval lidové suity, nosilo se selské baroko,

³²³ Rozhovor s Ctiradem Johnem. 25. 11. 2010. Praha.

³²⁴ JOHN Čestmír. Jak život šel...: Rodinná kronika. Soukromý archiv.

³²⁵ Rozhovor s Ctiradem Johnem. 25. 11. 2010. Praha.

³²⁶ Tamtéž.

³²⁷ Tamtéž.

³²⁸ Honner je například autorem knih: HONNER, Jakub. *Mámino srdce*. Benešov u Prahy : A. Burian a spol, 1933. 160 s., HONNER, Jakub. *Kubiček, kluk ze samoty*. Praha : Státní nakladatelství, 1934. 96 s., HONNER, Jakub. *Kubiček studuje a vojančí*. Praha : Státní nakladatelství, 1936. 156 s., a mnoha dalších.

³²⁹ Rozhovor s Ctiradem Johnem. 25. 11. 2010. Praha.

„sousedské hry.“ Bartuška měl tvořivé kontakty s budějovickou avantgardní výtvarnou a literární skupinou sdruženou kolem časopisu *Linie*.³³⁰ Bartuška se pokusil dobýt pozice v regionálním, hodně tradicionalistickém časopise, ve *Zlaté stezce*. U výtvarně založeného pořadatele našel vlídné pochopení. V několika číslech sborníku se objevily příspěvky po novu a zcela moderně zpracované. Předplatitelé napřed kroutili hlavami „nad těmi novotami.“ Brzy si uvědomili, že jejich *Zlatá stezka* vlastně pohotově reaguje na obecný proud, na příklon k avantgardnímu chápání lidové tvorby a národopisu.³³¹

Další změna charakteru sborníku pak přišla s nástupem Antonína Pazdery do funkce pořadatele. Syn Ctírad srovnává: „Tatínek byl kostnatější, tradicionalističtější. Za působení Pazdery získal sborník úroveň polodětskou, odlehčenější, pružnější.“³³²

Sborník sloužil školám jako doplňková četba.³³³ „*Zlatá stezka* pomáhala dramatizovat hodiny dějepisu a především zeměpisu.“³³⁴ Velký význam však neměla jen z hlediska pedagogického. „*Zlatá stezka* pomáhala lidem zapouštět kořeny v kraji. Časopis pomáhal člověku, který chodí určitým regionem a není tak vnímavý, aby poznal, jaký je duch kraje a čím kraj žije. Takovému člověku sborník ohromně otevíral oči,“³³⁵ říká syn Ctírad.

Čestmír John vykonával práci pořadatele s velkým zápalem a pečlivostí. Sborníkem *Zlatá stezka* žila celá jeho rodina, která se do příprav časopisu aktivně zapojovala. Jak již bylo řečeno, o funkci pořadatele původně vůbec nestál, ujal se jí jen z nutnosti. I přesto mu mnozí záviděli.³³⁶ Dostávalo se mu však i uznání. Dostal pochvalný lístek například od Petra Bezruče nebo od spisovatele F. X. Svobody.

Dopis od F. X. Svobody měl následující znění:

„Mám rád Váš Vlastivědný sborník Zlatou stezku. Nehoní se po nemožnostech, po módních zálibách, po vedlejších pěšinkách, slouží poctivě svým vytyčeným povinnostem, je si vědom krásy svého kraje, z něhož vzešel Chelčický, Holeček, Herites

³³⁰ Dnes je velmi oceňována jako součást předválečné avantgardy.

³³¹ Rozhovor s Ctíradem Johnem. 25. 11. 2010. Praha.

³³² Tamtéž.

³³³ PAZDERA, Antonín. Vodňanská periodika a Zlatá stezka. *Vodňany a vodňansko*. 1971, 3, s. 43.

³³⁴ Rozhovor s Ctíradem Johnem. 25. 11. 2010. Praha.

³³⁵ Tamtéž.

a mnoho jiných velkých mužů, věnuje se jeho dějinám, jeho zvláštnostem, jeho jazyku, jeho památkám a zejména jeho lidu. V této podrobné práci, na kterou by nikdy nedošlo, kdyby nebylo právě takového sborníku, vidím velikou důležitost, vidím v ní příklad pro jiné kraje a té třeba se vděčně pokloniti. Mnoho důležitého materiálu by zaniklo, který jednou poslouží různým příštím badatelům, kdyby nebylo této obětavé, ideální činnosti. Mimo tento význam skutečný, mám Zlatou stezku rád i proto, že mi vzpomíná téměř v každém čísle svém na krajiny, v nichž jsem po čtyři roky trávil letní dobu, jimiž jsem se procházel a kde se zrodili mí upřímní přátelé Herites a Holeček. Býval jsem v Kandlově mlýně u Prachatic a sice v r. 1917 ještě se svou ženou Růženu Svobodovou, spisovatelkou, a v r. 1923, 1924 a 1925 společně s přáteli D^{rem} J. Fričem a jeho ženou Marynou Fričovou, redaktorkou *Lady* a spisovatelkou. R. 1925 byl s námi i letos zesnulý spisovatel Jan Patrný s rodinou. Z těch všech důvodů přeju Zlaté stezce hojně zdaru a rozkvětu.

V Praze 26. prosince 1929.

Fr. X. Svoboda³³⁷

Kopie rukopisu dopisu F. X. Svobody je součástí přílohy 10.

Žactvo gymnázia v Prachaticích zaslalo pozdravný dopis Petru Bezručovi, jeho reakci v dubnu 1935 *Zlatá stezka* otiskla a jeden výtisk časopisu redakce zaslala také Bezručovi. Jako odpověď poslal básník pohlednici slezských Beskyd s následujícím textem:

„Děkuji za pozornost, vidím, že *Zlatá stezka* je časopis dobrý, již jméno je tak dobře voleno. – Jako botanika-amatéra mne zajímala zpráva o jarním konikleci – máme jej při Hustopečích na jižní Moravě.

S pozdravem P. B.³³⁸

³³⁶ JOHN Čestmír. Jak život šel...: Rodinná kronika. Soukromý archiv.

³³⁷ Dopis F. X. Svobody Čestmíru Johnovi ze dne 26. prosince 1929. Soukromý archiv.

³³⁸ *Zlatá stezka* : Vlastivědný sborník kraje Husova a Chelčického. 1934-1935, 8, 9, s. 160.

6 Významné osobnosti

Tato kapitola představuje několik pro sborník nejdůležitějších osobností. Podrobně nás seznamuje zejména s pořadatelem sborníku, tiskaři, ale také s několika přispěvateli.

6.1 Pořadatel Čestmír John

Čestmír John se narodil 21. října 1886 v Písku. Byl výrazně ovlivněn píseckým kulturním zázemím. Miloval kreslení, byl žákem básníka Adolfa Heyduka. Vybudoval si silný vztah k literatuře, August Sedláček, ředitel píseckého muzea, ho pak přivedl k lásce k muzejnictví.³³⁹ Velmi toužil po studiu kreslení na Umělecko-průmyslové škole v Praze, tíživé finanční poměry v rodině mu to však neumožnily. Adolf Heyduk se pokoušel získat pro nadaného mladíka stipendium, to se však udělovalo až po úspěšném odstudování prvního ročníku, které by musela financovat sama rodina.³⁴⁰ „Pocítil velkou hořkost, stala se však pro něj celoživotní pružinou podněcující seberealizaci v oblasti krajské kultury a historie.“³⁴¹

Po maturitě na písecké reálce v roce 1905 se Johnovi nepodařilo najít místo úředníka, rozhodl se tedy, že se stane učitelem.³⁴² V roce 1907 složil doplňovací maturitu v učitelském ústavu a začal vyučovat. Postupně působil ve Starém sedle u Orlíka, v Čížově, v Záhoří u Písku a ve Skočicích.³⁴³ Zde se seznámil se začínající učitelkou Emilií Vrábkovou, která se v červenci 1919 stala jeho ženou. Od září téhož roku působí oba novomanželé na škole v Čičenicích. O rok později se jim narodil syn Ctirad. Čestmír John se zde věnoval rozsáhlé mimoškolní činnosti. Pořádal osvětové

³³⁹ MAGER, Jan Antonín. Čestmír John: Vůdčí osobnost vodňanské Zlaté stezky. *Zlatá stezka: Sborník Prachatického muzea*. 2005-2006, 12-13, s. 160.

³⁴⁰ Rozhovor s Ctiradem Johnem. 25. 11. 2010. Praha.

³⁴¹ Tamtéž.

³⁴² MAGER, Jan Antonín. Čestmír John: Vůdčí osobnost vodňanské Zlaté stezky. *Zlatá stezka: Sborník Prachatického muzea*. 2005-2006, 12-13, s. 160.

³⁴³ VOTAVA, Karel. Čestmír John - „pořadatel Zlaté stezky“. *Výběr z prací členů Historického klubu při Jihočeském muzeu v Českých Budějovicích*. 1986, 23, 4, s. 302.

přednášky, nacvičoval divadelní hry, založil v Čičenicích veřejnou knihovnu i pobočku Sokola.³⁴⁴

Rodina však toužila po životě ve městě, John proto postupně hledal nové místo a byl úspěšný. V roce 1927 se s rodinou odstěhoval do Vodňan, do rodného města své ženy. Od 1. září 1927 zde působil v chlapecké škole.³⁴⁵ Právě to byla doba, kdy se začal velmi aktivně podílet na vydávání *Zlaté stezky* a následně ji redigovat. Funkci pořadatele sborníku opustil v září 1939, kdy se odstěhoval do Písku.

Jak již bylo zmíněno, jednou z Johnových velkých zálib bylo muzejnictví. Od 30. let 20. století pomáhal s muzejní prací ve vodňanském muzeu a od roku 1935 se stal přímo muzejním správcem. Expozice však byla zrušena po mnichovském diktátu a do muzea se nastěhovalo prachatické gymnázium. Od roku 1942 spolupracoval s píseckým muzeem, podílel se na organizaci několika výstav. Po válce však svou činnost v muzeu ukončil a raději se začal znovu věnovat učitelské práci. Po odchodu do výslužby se ale v roce 1949 k práci v muzeu vrací a působí zde dalších 10 let až do roku 1959. Zde spoluorganizoval například výstavy o Otakaru Ševčíkovi, Mikoláši Alšovi, loutkářích Prácheňska apod.³⁴⁶

John se také autorsky podílel na vydání mnoha zajímavých publikací. Jednalo se například o *Život a dílo Bedřicha Smetany ve vztazích k městu Písku* nebo *Husitské revoluční hnutí na Písecku*. Několik textů publikoval také v *Píseckém kulturním zpravodaji*.³⁴⁷

Po celý svůj život se věnoval také své vášni z mládí – kreslení. *Zlatou stezku* doplnil mnoha svými ilustracemi. Kreslil také pro časopis *Otavan*, je autorem ilustrací *Průvodce po městě Vodňanech a okolí*. Městské vlastivědné muzeum a Městská osvětová beseda ve Vodňanech vydali desetistránkovou skládačku Johnových perovek, vyšlo také několik jeho pohlednic.³⁴⁸

³⁴⁴ MAGER, Jan Antonín. Čestmír John: Vůdčí osobnost vodňanské Zlaté stezky. *Zlatá stezka: Sborník Prachatického muzea*. 2005-2006, 12-13, s. 162.

³⁴⁵ JOHN Čestmír. Jak život šel...: Rodinná kronika. Soukromý archiv.

³⁴⁶ MAGER, Jan Antonín. Čestmír John: Vůdčí osobnost vodňanské Zlaté stezky. *Zlatá stezka: Sborník Prachatického muzea*. 2005-2006, 12-13, s. 164.

³⁴⁷ VOTAVA, Karel. Čestmír John - „pořadatel Zlaté stezky“. *Výběr z prací členů Historického klubu při Jihočeském muzeu v Českých Budějovicích*. 1986, 23, 4, s. 305.

³⁴⁸ Tamtéž, s. 306-307.

„Politické oteplení v roce 1968 přineslo Čestmíru Johnovi i veřejné uznání za celoživotní práci učitelskou a osvětovou. V květnu 1969 mu prezident republiky propůjčil státní vyznamenání *Za vynikající práci*.“³⁴⁹

Čestmír John zemřel 11. září 1970. Fotografie Č. Johna je součástí přílohy 11.

6.2 Pořadatel Antonín Pazdera

Antonín Pazdera je původem z Polabí, i přesto se však stal jedním z vodňanských patriotů. Narodil se 18. ledna 1908 v obci Kozly nedaleko Kostelce nad Labem. Absolvoval obecní školu v Kozlech a měšťanskou školu v Kostelci nad Labem, poté začal navštěvovat státní učitelský ústav v Praze. Po studiích začal vyučovat, vystřídal mnoho škol jako výpomocný učitel.

V roce 1932 si vzal Alžbětu Kadlecovou. Pocházela z Vodňan, a proto se Antonín Pazdera pokusil získat místo v blízkosti tohoto města. V roce 1934 vyučoval v Krči u Protivína, od roku 1936 učí na školách již přímo ve Vodňanech. Postupně vystřídal měšťanskou chlapeckou, dívčí a základní devítiletou školu, kde působil až do roku 1968, kdy odešel do penze. Po odchodu do penze však ještě učil na Střední rybářské škole a odborném zemědělském učilišti ve Vodňanech. Jeho specializací byl český jazyk, hudební výchova a dějepis.³⁵⁰

Pazdera byl aktivním členem mnoha vodňanských spolků. Velmi miloval hudbu, byl aktivním členem Zpěváckého spolku, kde se postupně propracoval na funkci sbormistra. Aktivně působil také v Sokole, kde zastával funkci vzdělavatele. Patřil mezi zakladatele filatelistického klubu ve Vodňanech.³⁵¹

Na přelomu 50. a 60. let se stal „...vedoucím Městské osvětové besedy, která na úrovni Vodňan pořádala přednášky, koncerty, představení ochotnických divadel, napomáhala „kroužkům“ (jak se tenkrát říkalo) fotografů, herců-ochotníků, sběratelů apod. Právě přes místní osvětovou besedu se v tehdejší době a přičiněním

³⁴⁹ MAGER, Jan Antonín. Čestmír John: Vůdčí osobnost vodňanské Zlaté stezky. *Zlatá stezka: Sborník Prachatického muzea*. 2005-2006, 12-13, s. 165.

³⁵⁰ Méně známé vodňanské tváře: Antonín Pazdera. *Vodňanské noviny*. 2002, 13, 3, s. 4.

³⁵¹ Tamtéž.

učitele Pazdery podařilo realizovat mnoho zajímavých kulturních a přitom nepolitických akcí.³⁵²

Antonín Pazdera po většinu svého života přispíval také do regionálního tisku. Tematicky lze jeho články zařadit především do oblasti historické vlastivědy a literárního pozadí Vodňan. „Většinou to nebyly původní práce, spíše šlo o kompilační materiály, velmi často určené mládeži.“³⁵³

Pořadatelství *Zlaté stezky* převzal Pazdera v roce 1939, tedy v době, která byla pro sborník opravdu nelehká. I Pazdera pracoval na sborníku s velkým úsilím a byl to právě on, kdo se pokusil *Zlatou stezku* zachránit po zákazech jejího vydávání v roce 1941 i 1949.³⁵⁴ Jak již bylo řečeno, v Českobudějovickém kraji měl být po roce 1949 vydáván pouze jediný sborník vlastivědného zaměření. V roce 1950 dostal Pazdera nabídku, „aby se ujal redakce nového krajského vlastivědného sborníku, připravovaného v podobě měsíčníku.“³⁵⁵ Nabídku však odmítl; kraj se mu zdál příliš rozsáhlou oblastí, navíc redakčně vést takový sborník při nezkráceném učitelském úvazku bylo oprávněně neúnosné.³⁵⁶

Nabízí se však ještě jedna příčina, proč možná nabídku odmítl. „Jak píše Antonín Pazdera v dubnu 1950 v osobním dopisu Dr. J. Malému³⁵⁷ (...), o obsahové náplni sborníku totiž ještě v oné době nebylo rozhodnuto a mnozí, kteří měli rozhodnout, se klonili k myšlence, aby se zde sledovala i tematika odborářská.“³⁵⁸ Takové zaměření však nebylo v souladu s postoji Antonína Pazdery. V uvedeném dopisu Malému píše: „K tomu ovšem bych se nikdy nepřikláněl, neboť na to jsou jiné časopisy, kdežto na trvalé uchování a zachycení nejen výzkumů, ale i současných jevů lidových, hospodářských atd. při přeměně kraje není, kromě novin, a ty žádný

³⁵² Méně známé vodňanské tváře: Antonín Pazdera. *Vodňanské noviny*. 2002, 13, 3, s. 4.

³⁵³ Tamtéž.

³⁵⁴ Viz předchozí kapitola.

³⁵⁵ Vydávání nového sborníku bylo v působnosti krajského pedagogického sboru. (In: PAZDERA, Antonín. *Vodňanská periodika a Zlatá stezka. Vodňany a Vodňansko*. 1971, 3, s. 42-45.)

³⁵⁶ Méně známé vodňanské tváře: Antonín Pazdera. *Vodňanské noviny*. 2002, 13, 3, s. 4.

³⁵⁷ Jaromír Malý (1885- 1955) - redaktor, knihovník, ředitel knihovny Národního shromáždění, Prácheňský regionalista. (In: *Sdružení historických sídel Čech, Moravy a Slezska* [online]. 2010 [cit. 2011-01-09]. Písek. Dostupné z WWW: <<http://www.shscms.cz/emapa/Jihocesky-kraj/Pisek/>>.)

³⁵⁸ Méně známé vodňanské tváře: Antonín Pazdera. *Vodňanské noviny*. 2002, 13, 3, s. 9.

neuschovává, nic. Jak je, pane, dnes vzácný každý ročník *Otavanu* nebo staré ročníky *Zlaté stezky!*³⁵⁹

V roce 1971 byla na počest Antonína Pazdery u vodňanské rybářské školy zasazena pamětní lípa. Zemřel 16. října 1975 ve věku 67 let.³⁶⁰

6.3 Tiskárna Antonína Dvořáka a její představitelé

Pro kulturní rozvoj města Vodňan měla obrovský význam Tiskárna Antonína Dvořáka, která spolupracovala také na všech ročnících *Zlaté stezky*. Je spojena zejména se dvěma osobnostmi, Antonínem Dvořákem starším a Antonínem Dvořákem mladším.

Antonín Dvořák starší se narodil 28. srpna 1872 v Benešově u Prahy a byl vyučeným sazečem. Učil se v Benešově v knihtiskárně Františka Müllera, v letech 1888 až 1892. Po vyučení zde necelý rok také pracoval. Od března 1893 působil jako sazeč a korektor českých tisků v Prachaticích v tiskárně Eduarda Tilpa a později Hanse Pohla. V roce 1904 se oženil s Boženou Friedovou, o rok později se jim narodil syn, Antonín Dvořák mladší.

V listopadu 1906 obdržel Dvořák od c. k. ministerstva obchodu koncesi k provozování tiskárenské živnosti. „Antonín Dvořák velice dobře vystihnul, že „tiskárensky“ nevykryto zůstávalo poměrně rozsáhlé Vodňansko (tiskárny jinak už byly v Budějovicích, Písku, Strakonících, Prachaticích i v Týně nad Vltavou).“³⁶¹ Antonín Dvořák se tedy se svou rodinou přestěhoval do Vodňan a založil zde svou vlastní tiskárnu. Postupně náplň činnosti rozšířil také o knihárnu a vydavatelství. Ve stejné budově rodina žila.

Dvořák tiskárnu vybavil velmi moderními tiskařskými stroji. Tiskla mimo jiné vícebarevné tisky a tisky velkých formátů. Na vybavení obětoval celé manželčino věno (okolo 5000 korun) a zároveň musel zažádat v městské spořitelně ve Vodňanech o velký úvěr.³⁶² V roce 1914 byla ve sborníku typografických grémií³⁶³ zařazena mezi předních

³⁵⁹ Méně známé vodňanské tváře: Antonín Pazdera. *Vodňanské noviny*. 2002, 13, 3, s. 9.

³⁶⁰ Vzpomínka na regionálního pracovníka Antonína Pazdery. *Výběr z prací členů Historického klubu při Jihočeském muzeu v Českých Budějovicích*. 1976, roč. 13, č. 2, s. 125.

³⁶¹ BERKA, Rudolf, DVOŘÁK, Aleš. *Dvořákova tiskárna: fenomén Vodňan první poloviny 20. století*. Aleš Dvořák za spolupráce Městského muzea a galerie ve Vodňanech, 2007, s. 4.

³⁶² Tamtéž, s. 5.

šest tiskárenských podniků celého tohoto rozsáhlého kraje.³⁶⁴ „Ve 20. a 30. letech 20. století byla Dvořákova tiskárna na Vodňany velkým podnikem.“³⁶⁵

Antonín Dvořák mladší, jediný syn A. Dvořáka staršího, se narodil 10. března 1905 v Prachaticích. Také on se začal věnovat tomuto řemeslu. Od roku 1919 se učil sazečem v tiskárně svého otce, dále absolvoval kurzy v Praze v Typografické škole (1920) a v letech 1921 až 1923 studoval na knihtiskařské škole v Lipsku. V roce 1923 zde složil mistrovské zkoušky a získal titul kvalifikovaný typograf. Nejprve pracoval jako sazeč v České grafické unii a od roku 1926 v tiskárně svého otce. Zde byl zaměstnán nepřetržitě až do roku 1950. V roce 1936 se oženil s Marií Hofmeisterovou, která od roku 1932 také pracovala v tiskárně Antonína Dvořáka staršího. V únoru 1938 se manželům narodil syn Aleš.³⁶⁶

Antonín Dvořák starší i Antonín Dvořák mladší se velmi výrazně angažovali ve společenském dění. Antonín Dvořák starší byl členem Sokola, psal do *Národní politiky*, byl členem řídicího výboru pokračovací školy ve Vodňanech, spolupracoval s Národní jednotou pošumavskou.³⁶⁷

Také syn, Antonín Dvořák mladší, byl aktivním členem Sokola, kde působil mimo jiné jako jednatel, místostarosta či člen výboru. Dále byl členem Zpěváckého spolku a Sportovního klubu Vodňany, spolku Kampanus a dalších.³⁶⁸

Tiskárna formou bezplatného tisku plakátů, pozvánek či vstupenek podporovala mnoho kulturních a sportovních akcí ve Vodňanech a okolí. Například na přelomu dubna a května 1945 Antonín Dvořák vytiskl legitimace a pásy na rukávy pro nově vznikající partyzánský oddíl Šumava II, přestože mu za tento čin hrozil trest smrti.³⁶⁹

Tiskárna byla v prosinci 1950 znárodněna a převedena pod národní podnik Jihočeské tiskárny. Vedoucím vodňanské provozovny se stal Antonín Dvořák mladší.

³⁶³ Vodňanská tiskárna se řadila pod plzeňské grémium zahrnující celé území na západ od Prahy (In: BERKA, Rudolf, DVOŘÁK, Aleš. *Dvořákova tiskárna: fenomén Vodňan první poloviny 20. století*. Aleš Dvořák za spolupráce Městského muzea a galerie ve Vodňanech, 2007, s. 5.)

³⁶⁴ BERKA, Rudolf, DVOŘÁK, Aleš. *Dvořákova tiskárna: fenomén Vodňan první poloviny 20. století*. Aleš Dvořák za spolupráce Městského muzea a galerie ve Vodňanech, 2007, s. 5.

³⁶⁵ Tamtéž, s. 7.

³⁶⁶ Tamtéž, s. 5-6.

³⁶⁷ Tamtéž, s. 7.

³⁶⁸ Tamtéž, s. 7.

³⁶⁹ Tamtéž, s. 7.

Ve funkci korektora zde působil i jeho otec. V březnu 1958 po kádrových prověrkách byl z místa vedoucího Antonín Dvořák mladší jako nestraník odvolán a stal se strojním tiskařem. Provozovna byla uzavřena v prosinci 1962 v souvislosti s údajným snížením bilance papíru a souvisejícím snížením počtu zaměstnanců národního podniku Stráž, nástupce Jihočeských tiskáren.³⁷⁰

Antonín Dvořák dále působil v tiskárně v Prachaticích a následně v Českých Budějovicích. Antonín Dvořák starší zemřel 16. května 1952, Dvořák mladší 19. srpna 1984.

Dvořákova tiskárna měla velice silný vliv na kulturní a společenský rozvoj Vodňan, a to zejména díky své vydavatelské činnosti v období první republiky.³⁷¹ Vydala celou řadu publikací vztahujících se k regionu. V počátcích jejího působení se jedná například o pamětní spis ke čtyřicetiletí vodňanského Sokola (1909), *Paměti Zpěváckého spolku* (1910), časopis *Šumavské proudy* (1911–1914) či z roku 1914 *Almanach královského města Vodňan*. Ve dvacátých letech 20. století tiskárna vytiskla například dějiny pro měšťanské školy, vodňanský kostelní zpěvníček, učebnice chemie pro průmyslové školy či *Průvodce po městě Vodňany o okolí*.³⁷²

V 30. letech mezi nejvýznamnější tisky Dvořákovy tiskárny patří historický román *Kašpar Matyáš ze Sudetu* od Josefa Házy – Píseckého či *Šeest soumraku*, jehož autorem je Alois Vojenov, ale také plakáty, novoročenky, pohlednice, dopisní papíry či řada odborných časopisů, jako například *Kovoprůmyslová bursa*, *Dřevo*, *Česká myslivost*, *Lovecké listy* či právě vlastivědný sborník *Zlatá stezka*.

„Po osvobození v roce 1945 pracovala tiskárna i pro americkou a sovětskou armádu. Tisková oddělení obou armád totiž vydávala pro svá vojska „polní“ noviny. Ty se sice redakčně připravovaly v americkém a sovětském zázemí, ale pak tiskly právě u Dvořáků (do tiskárny byla přivezena už hotová sazba a zde docházelo k technickému vytištění připravených armádních novin.)“³⁷³

Velký význam pro rozvoj Vodňanska měly regionální noviny, které se ve zdejší tiskárně tiskly. Jedná se například o titul *Okrašlovatel*, věstník Okrašlovacího spolku

³⁷⁰BERKA, Rudolf, DVOŘÁK, Aleš. *Dvořákova tiskárna: fenomén Vodňan první poloviny 20. století*. Aleš Dvořák za spolupráce Městského muzea a galerie ve Vodňanech, 2007, s. 8.

³⁷¹ Tamtéž, s. 9.

³⁷² Tamtéž, s. 9.

³⁷³ Tamtéž, s. 10.

ve Vodňanech, později přejmenovaný na *Náš domov*, a zejména pak měsíčník *Vodňanské noviny*. *Vodňanské noviny* od roku 1933 vydává a tiskne Antonín Dvořák starší, který je zároveň i odpovědným redaktorem. Ve své době se jednalo o zcela mimořádný počín, ani většina výrazně větších měst, než jsou Vodňany, vlastní noviny v tehdejší době nevydávala. Dodnes se jedná o velmi cenný zdroj při studiu historie města.³⁷⁴

Jedním z nejvýznamnějších regionálních titulů, které tiskárna tiskla, byl právě sborník *Zlatá stezka*. Jednalo se o všechny ročníky časopisu od prvního až po poslední číslo. Antonín Dvořák starší byl po celou dobu zároveň zodpovědným redaktorem. Fakt, že redakce i tiskárna sídlily ve stejném městě, výrazně zjednodušoval spolupráci. Právě Antonín Dvořák se v roce 1941 podílel spolu s Antonínem Pazderou na snaze zachránit zakázaný sborník a začal tisknout *Knížnici Zlaté stezky*.

6.4 Vybraní přispěvatelé

Jedním z autorů, kteří výrazně dotvářeli charakter sborníku, byl Karel Průcha. Ve *Zlaté stezce* publikoval pod pseudonymem K. A. Chrup a byl učitelem ve Zdíkově. „Byl s časopisem přímo srostlý a tvořil s pořadatelem časopisu harmonickou vzájemně se inspirující dvojici. Neunikla mu jediná svéráznost či malebnost určité pozoruhodné oblasti Pošumaví. Charakter kraje nejen reflektoval, ale přímo dotvářel a někdy i vytvářel. V duších dětí probouzel svými příspěvky obraznost, učil je všimnout si krajových odlišností a zvyků. Spolupracoval také s Československým rozhlasem a byl autorem řady národopisných relací, které vysílalo pražské a později i plzeňské a českobudějovické rozhlasové studio.“³⁷⁵

Na dotváření výtvarné podoby časopisu se podílel jihočeský malíř Josef Krejsa z Husince (1896–1941). Kreslení bylo jeho velkou zálibou už od dětství.³⁷⁶ Během první světové války narukoval do Českých Budějovic, brzy poté se dostal do Vídně a Budapešti. Zde s nadšením obcházel muzejní sbírky, výstavy a obrazárny. Když se

³⁷⁴ BERKA, Rudolf, DVOŘÁK, Aleš. *Dvořákova tiskárna: fenomén Vodňan první poloviny 20. století*. Aleš Dvořák za spolupráce Městského muzea a galerie ve Vodňanech, 2007, s. 14.

³⁷⁵ Rozhovor s Ctíradem Johnem. 25. 11. 2010. Praha.

³⁷⁶ HONNER, Jakub. Na návštěvě u Josefa Krejsy, malíře Husova kraje. *Zlatá stezka : Vlastivědný sborník kraje Husova a Chelčického*. 1938-1939, 12, 6, s. 89-90.

dostal na italskou frontu, utekl a dostal se do italského zajetí. „Když se ukázalo, že Krejsa umí malovat, pořídili mu italští důstojníci nouzový atelier a zahrnuli českého malíře zakázkami.“³⁷⁷ Díky kontaktům, které zde navázal, se dostal také do malířské školy F. P. Michettiho v Neapoli. Krejsa velmi aktivně podporoval legionářskou činnost – maloval plakáty zvoucí ke vstupu do legie, vyráběl nápisy a divadelní dekorace. Po válce studoval na Akademii výtvarných umění v Praze. Poté se opět vrátil do Husince, kde pracoval ve svém ateliéru. Zaměřoval se především na krajinomalbu, hlavním námětem se mu stala krajina Šumavy a rodný Husinec. Na počátku 30. let se začal věnovat také grafické tvorbě, je autorem mnoha pozoruhodných dřevorytů šumavské přírody.³⁷⁸ Ukázky Krejsova díla jsou součástí přílohy 12-14.

Jedním z důležitých přispěvatelů *Zlaté stezky* byl jihočeský spisovatel, básník a ředitel měšťanské školy v Protivíně Josef Háizr-Písecký. Publikoval řadu básní, fejetonů a povídek v nejrůznějších časopisech, je také autorem několika knih, jedná se například o díla *Několik humoresek*, *Lidé bodří a dobří*, *Na venkově*, *Na výsluní* a další. Na výzvu sborníku sepsal dílo *Kašpar Matyáš ze Sudetu*, které *Zlatá stezka* po částech otiskovala, a které sledovalo dějiny Vodňan.³⁷⁹ Bylo i zdramatizováno a dramaturgie provedena pod širým nebem v historických kulisách města.³⁸⁰

Nejvýznamnějšího autora *Zlaté stezky* z oblasti historie představoval Josef Brož. Brož byl profesorem kreslení a učil na reálkách v Telči, v Novém Městě a v Plzni. Léto však pravidelně trávil v rodném Vlachově Březí a zde působil jako místní historiograf.³⁸¹ Články do *Zlaté stezky* posílal vždy především po prázdninách. „Každý příspěvek byl drobný objev.“³⁸²

³⁷⁷ HONNER, Jakub. Na návštěvě u Josefa Krejsy, malíře Husova kraje. *Zlatá stezka : Vlastivědný sborník kraje Husova a Chelčického*. 1938-1939, 12, 7, s. 105.

³⁷⁸ *Město Husinec* [online]. 2005-2010 [cit. 2011-01-06]. Josef Krejsa. Dostupné z WWW: <<http://www.husinec.cz/osobnosti/josef-krejsa/>>.

³⁷⁹ Jubileum spisovatele našeho kraje. *Zlatá stezka : Vlastivědný sborník kraje Husova a Chelčického*. 1933-1934, 7, 5, s. 93.

³⁸⁰ Rozhovor s Ctíradem Johnem. 25. 11. 2010. Praha.

³⁸¹ VEHR, Emanuel. Pocta. *Zlatá stezka : Vlastivědný sborník kraje Husova a Chelčického*. 1933-1934, 7, 1, s. 6-7.

³⁸² Rozhovor s Ctíradem Johnem. 25. 11. 2010. Praha.

7 Analýza sborníku *Zlatá stezka*

Tato kapitola se zaměřuje na analýzu obsahové náplně vlastivědného sborníku *Zlatá stezka*. Sleduje zpracovávaná témata, typy příspěvků a pravidelné rubriky. Historická analýza byla provedena prostřednictvím třech časových sond v odstupech po deseti letech. Analyzován byl 2. ročník vycházející ve školním roce 1928/1929, 12. ročník ze školního roku 1938/39 a 17. ročník, vydávaný ve školním roce 1948/1949.

Text kapitoly je prokládán krátkými ukázkami vybraných článků. Ty by měly sloužit jako názorná ilustrace dokreslující charakter časopisu. Pro větší přehlednost jsou analyzované články rozděleny do tematických celků.

7.1 2. ročník vycházející ve školním roce 1928/1929

Druhý ročník vlastivědného sborníku *Zlatá stezka* vycházel od září 1928 do června 1929. Pořadatelem prvního čísla druhého ročníku byl odborný učitel Jaroslav Vejvara, od druhého čísla v říjnu 1928 funkci přebírá Čestmír John. Časopis vydávají *organisace učitelské obecných i měšťanských škol politického okresu prachatického a soudního okresu vodňanského*.

Čísla 1–8 se skládala z celkem 16 stránek a obálky. Největší rozsah mělo deváté číslo ročníku, které kromě obálky disponovalo 24 stranami textu. Poslední desáté číslo se skládalo z 20 stran a obálky. Ukázka titulní strany je součástí přílohy 15.

7.1.1 Reflexe historických událostí

Sborník *Zlatá stezka* ve školním roce 1928/1929 věnuje velkou pozornost výročím důležitých historických událostí. Hned v prvním čísle ze září 1928 informuje o novém pomníku Jana Žižky ve Vodňanech, který byl vybudován v souvislosti s výročím 504 let od smrti Žižky a 513 let od smrti Mistra Jana Husa.³⁸³ Pomník byl vytvořen podle sochy akademického sochaře J. Kvasničky a byl odhalen 6. července 1928. Sborník otiskuje celé znění pamětního listu, který byl vložen do základního kamene Žižkova pomníku. Po stručném úvodu vysvětluje, jak se v roce 1928 český národ dívá na činy Mistra Jana Husa a Jana Žižky. Následují informace o vzniku

pomníku, o počátečních problémech s realizací projektu a o výběru vhodného místa. Pamětní listina dále jmenuje kulturní organizace, které se na vybudování pomníku finančně podílely, na závěr poskytuje základní statistický obraz o městu Vodňany v roce 1928.³⁸⁴ Speciální přílohou je fotografie modelu Žižkova pomníku na křídovém papíru.

Velkou pozornost věnuje sborník desátému výročí vzniku republiky. Druhé číslo druhého ročníku z října 1928 dokonce disponuje speciálně graficky zpracovanou první stránkou s linorytem české vlajky. Ukázka je součástí přílohy 16. Hned na následující straně je uveden text s názvem *28. říjen* od Josefa Házy-Píseckého.³⁸⁵ Oslavuje všechny, kdo se podíleli na vzniku republiky: „*S mocným pohnutím vzpomínáme těch moderních blanických rytířů, kteří se zbrani v ruce na třech stranách bojovali za svatou naši věc – za Svobodu, majíce v čele prezidenta Masaryka, který jako v staré pověsti kníže Václav vedl své legie od vítězství k vítězství.*“³⁸⁶

Vzpomíná na radostné okamžiky v roce 1918, kdy se naše země stává svobodnou. Na závěr však varuje: „*Toho budme pamětlivi, že svornosti je také zapotřebí, abychom si svobody udrželi. Snáze je jí dobýt, ale těžší uhájiti. Tohle si musí vštípati zvláště mládež v srdce i v mozek, neboť ona jednou po nás vezme vládu věci našich do svých rukou.*“³⁸⁷

Ve třetím čísle sborníku z listopadu 1928 jsou celkem tři z celkových šestnácti stran věnovány informacím o tom, jak jednotlivé obce v regionu oslavily desetiletí republiky. Časopis popisuje slavnosti celkem v šestnácti obcích a v čísle následujícím se věnuje ještě dalším dvěma obcím. Uspořádané akce byly popisovány jako velkolepé, jednalo se zejména o školní slavnosti, průvody městem, koncerty, divadelní představení a přednášky. Ve Vodňanech navíc proběhla slavnost sportovní, v Netolicích byl odpálen ohňostroj a v Záboří byly před školou vysazeny pamětní stromky.³⁸⁸

³⁸³ Žižkův pomník ve Vodňanech. *Zlatá stezka : Krajem Husovým a Chelčického*. 1928-1929, 2, 1, s. 11-14.

³⁸⁴ Tamtéž.

³⁸⁵ Viz kapitola 6.

³⁸⁶ HÁZR-PÍSECKÝ, Josef. 28. říjen. *Zlatá stezka : Krajem Husovým a Chelčického*. 1928-1929, 2, 2, s. 18.

³⁸⁷ Tamtéž.

³⁸⁸ Jak oslavil náš kraj desetiletí republiky. *Zlatá stezka : Krajem Husovým a Chelčického*. 1928-1929, 2, 3, s. 44-46.

V čísle 4 z prosince 1928 je pak na první a druhé stránce uveřejněna vzpomínka Čestmíra Johna na 21. prosinec 1918, kdy český národ vítal v Praze presidenta Masaryka.³⁸⁹ Emotivně popisuje Masarykův příjezd do Prahy a cituje slova, která pronesl při setkání s ministry i s veřejností:

„Když jej Dr. Kramář oslovil, naslouchal velmi pozorně s hlavou nahnutou k řečníkovi. Odpovídaje vládě, podlehl president svým citům. „Odpusťte,“ pravil, „když nebudu mnoho mluvit. Ani nevím, co bych vám řekl.“ V tom mu vypověděl hlas, brvy se zatřásly a president polykal slzy. – Hluboké ticho. – Vzpamatoval se za okamžik a omluviv své pohnutí slovy: „Je to po čtyřech letech poprvé, co jsem tak dojat,“ pokračoval: „Já vím a vy víte všichni, že nás čeká ještě mnoho práce, že je nám překonati ještě mnoho obtíží. O tom všem se přátelsky dohodneme. A jak řekl váš premiér, očekávám již s dychtivostí, abych mohl pokračovati v téže práci, kterou jste vykonali vy zde a my tam. Vy jste mi děkovali, já musím děkovati vám. Nebudu vám říkat, kolik nocí jsem nespal za ta čtyři léta. Znáám Rakousko a vím, jak o vás doma se usilovalo, ale vy jste neohroženi vytrvali a zůstali silní. To posilovalo nejen nás všechny, ale bylo prvním a velkým důkazem, že máme národ za sebou a že jsme ve styku. Ale přece náš pochod šel stejným směrem a obsahem. Ještě jednou srdečný dík a těším se na spolupráci. Slibuji vám, že jako jsem doposud pracoval a vynasnažil se zůstatí zdravým, že budu také s vámi pracovat dále.“

Potom byl pan president uveden Dr. Šámalem do vedlejšího pokoje, kde byli shromážděni Maffiáni a všichni, kdož se vynikajícím způsobem zúčastnili revoluční práce. Odehrály se scény dojemné. Muži i ženy při osobním shledání a oslovení prezidentem plakali a štkali.“³⁹⁰

K osobě prezidenta Masaryka se vrací také březnové číslo *Zlaté stezky*. Na úvodní stránce uveřejňuje stručnou zmínku o jeho narozeninách a narozeninové přání: *„Dne 7. března 79 let tomu, co v chudé světničce panského kočího Masaryka v Hodoníně narodil se příští Mesiáš československého národa.*

Požehnáno dílo jeho, svobodna opět vlast, odčiněna křivda i na stránkách Šumavinyých, z ponížení vyproštěn kraj „Našich“.

³⁸⁹ JOHN, Čestmír. Vzpomínáme.... *Zlatá stezka : Krajem Husovým a Chelčického*. 1928-1929, 2, 4, s. 49-50.

³⁹⁰ Tamtéž.

*Náš prezidente, buď nám dlouho zdráv a silen!*³⁹¹

V dětském koutku je při této příležitosti uveřejněna také báseň K. A. Chrupa:

„Mládež panu presidentovi

*Tatíčku nás staříčký,
k svátku Vám jdem přát,
víme, že nás máte rád
jako kamarád.*

*Častokrát jsme slyšeli,
co z nás chcete mít;
chtěli bychom s Vámi jít
a jako Vy žít.*

*Slyšeli jsme o Vás už,
pan učitel říkal,
že jste se rád učival,
doma pilně čítal.*

*Když pak přišla válka zlá,
Hodilo se Vám to:
Porazil jste Rakousko,
svobodni jsme za to.*

*Že jsme za vše vděční Vám,
ze srdce Vám přejem:
„Buďte hodně dlouho zdráv
a nám učitelem!”³⁹²*

³⁹¹ Zlatá stezka : Krajem Husovým a Chelčického. 1928-1929, 2, 7, s. 97.

Květnové číslo (č. 9) připomíná smutné výročí deseti let od tragické smrti generála Dr. M. R. Štefánika. Vysvětluje nešťastné okolnosti této tragédie. Nejedná se však o samostatný článek, ale o dva krátké odstavce ohraničené ozdobným rámečkem.³⁹³

7.1.2 Reflexe aktuálního dění

Sborník *Zlatá stezka* se věnuje také aktuálnímu dění. Téměř na konci časopisu je umístěna rubrika *Z našich krajů*. Je složena z krátkých zpráv z regionu. Obvykle se jedná 0,5– 1,5 stránky, výjimečně některá čísla rubrikou nedisponují. V takovém případě jsou však nejdůležitější zprávy z kraje otištěny pod samostatným titulkem.

Například v prvním čísle druhého ročníku se můžeme v rubrice *Z našeho kraje* dočíst o regulaci toku řeky Blanice³⁹⁴ nebo o vykolejení vlaku ve Zbytinách, které způsobil osmiletý chlapec tím, že na koleje umístil zrezivělý hřebík.³⁹⁵ V čísle následujícím sborník informuje o nových zvonech v děkanském kostele v Písku,³⁹⁶ nebo o oslavách sto padesáti let píseckého gymnázia.³⁹⁷ Třetí číslo informuje například o projektu školních spořitelů³⁹⁸ nebo o vlastivědné obrazové publikaci *Naše hory*, ve které jsou zastoupeny také krásy jižních Čech.

Rubrika pravidelně upozorňuje na akce pořádané v jednotlivých obcích, zejména pak akce pořádané školami, ať se již jedná o vánoční besídky, divadelní představení nebo slavnosti. Informuje také o literárních a vědeckých dílech, která vydávají autoři pocházející z regionu. Mezi další častá témata patří úmrtí důležitých krajanů či rodáků, zejména pak místních učitelů. V případě, že se jedná o osobnost, jejíž význam přesahuje

³⁹² CHRUP, K. A. Mládež panu prezidentovi. *Zlatá stezka : Krajem Husovým a Chelčického*. 1928-1929, 2, 7, s. 111.

³⁹³ Smutné jubileum. *Zlatá stezka : Krajem Husovým a Chelčického*. 1928-1929, 2, 9, s. 129.

³⁹⁴ JIRÁSEK, Josef. Regulace řeky Blanice. *Zlatá stezka : Krajem Husovým a Chelčického*. 1928-1929, 2, 1, s. 14-15.

³⁹⁵ JIRÁSEK, Josef. Školák způsobil vyšinutí vlaku – hřebíkem. *Zlatá stezka : Krajem Husovým a Chelčického*. 1928-1929, 2, 1, s. 15.

³⁹⁶ Nové zvony v Písku. *Zlatá stezka : Krajem Husovým a Chelčického*. 1928-1929, 2, 2, s. 29.

³⁹⁷ 150 let píseckého gymnasia. *Zlatá stezka : Krajem Husovým a Chelčického*. 1928-1929, 2, 2, s. 16.

³⁹⁸ Z našich krajů. *Zlatá stezka : Krajem Husovým a Chelčického*. 1928-1929, 2, 3, s. 42-43.

jihočeský region, bývá jejímu úmrtí věnován samostatný článek. Takovou osobností byl například spisovatel František Herites, který zemřel 19. ledna 1929. V únorovém čísle *Zlaté stezky* mu byl věnován třístránkový článek a fotografie na úvodní straně.³⁹⁹ V březnu 1929 zemřel spisovatel Josef Holeček, rodák ze Stožic. Také jemu byl věnován samostatný text na prvních třech stranách dubnového vydání *Zlaté stezky*,⁴⁰⁰ doplněný dvěma obrázky.

K publikování krátkých zpráv z regionu byla využívána i vnitřní strana obálky. Zde byly pod titulkem *Redakci došlo* uveřejňovány informace o zajímavých knihách, časopisech a publikacích, které aktuálně vycházely. Obvykle se jednalo o tituly zaměřené na vlastivědu, historii, literární díla či knihy určené pro děti.

7.1.3 Zábava a Dětský koutek

Časopis *Zlatá stezka* byl jedním z titulů, které měly sloužit mimo jiné jako pomůcka při výuce vlastivědy ve školách. Hlavními odběrateli sice byli žáci škol, forma sborníku ale dětskému čtenáři podřízena nebyla. Pro zábavu a oddech dětí byl určen *Dětský koutek*, který zabíral obvykle jednu až dvě poslední stránky časopisu.

Obsahová náplň *Dětského koutku* byla velmi rozmanitá. Otiskovány zde byly různé básničky, říkadla, rozpočítávadla, texty písní, anekdoty či hádanky. Zajímavostí je, že například i u hádanek byla snaha vztáhnout je k rodnému kraji dětí. Například v prvním čísle ročníku byly uveřejněny následující hádanky:

„Které město se prachu nikdy nezbaví? (Prachatice)

Která suchá tráva je přeci mokrá? (Otava)

Který spisovatel zůstane navždy chlapcem? (Holeček)“⁴⁰¹

Dále byly v *Dětském koutku* krátké pohádky či pohádková povídaní, například *O královně Zimě*⁴⁰² či *Princ Jaro*,⁴⁰³ nebo také divadelní scénky, například *Kašpárkovy*

³⁹⁹ MOSTECKÝ, Haštal. František Herites. *Zlatá stezka : Krajem Husovým a Chelčického*. 1928-1929, 2, 6, s. 82-85.

⁴⁰⁰ MOSTECKÝ, Haštal. Josef Holeček. *Zlatá stezka : Krajem Husovým a Chelčického*. 1928-1929, 2, 8, s. 113-115.

⁴⁰¹ Hádanky. *Zlatá stezka : Krajem Husovým a Chelčického*. 1928-1929, 2, 1, s. 16.

⁴⁰² KURZOVÁ, Běla. O královně zimě. *Zlatá stezka : Krajem Husovým a Chelčického*. 1928-1929, 2, 3, s. 47.

lívance.⁴⁰⁴ Zároveň sem byly zařazovány i poučné texty. Například druhé číslo ročníku z října 1928 informuje o tom, jak a kde by se správně měly rozdělovat podzimní ohníčky.⁴⁰⁵ V *Dětském koutku* byly zachyceny také místní zvyky a lidová slovesnost. Například K. A. Chrup pro rubriku sepsal *Hry a říkanky dětí na Zdíkovsku*.⁴⁰⁶

Část příspěvků do *Dětského koutku* tvořily přímo děti. Často zde byly otiskovány příběhy, které děti zažily, nebo básničky, které složily. Výjimkou nejsou ani staré pověsti a příběhy, které dětem vypravovali pamětníci. Občas *Dětský koutek* doplnily i obrázky, většinou takové, které děti připravily jako ilustraci k básničce z předchozího čísla.

Vnitřní strana zadní obálky sborníku byla věnována hádankám. Jednalo se o klasické hádanky, šifry, přesmyčky, křížovky, doplňovačky a různé rébusy či speciální místopisné a dějepisné hádanky. V následujícím čísle byly uveřejněny správné odpovědi.

V posledním desátém čísle druhého ročníku *Zlaté stezky* z června 1929 byla pro děti připravena speciální soutěž. Otisknuty zde byly obrázky osmi kostelních věží z regionu. Děti měly za úkol tyto věže poznat. Pokud některou z věží nepoznaly, mohly jim k tomu pomoci výlety, na které se chystaly o prázdninách. Hlavní cenou pro výherce byla kniha *Šťastnou cestu a pilným zdar!*⁴⁰⁷

7.1.4 Historie a památky

2. ročník *Zlaté stezky* otiskl několik rozsáhlých textů o historii památek v regionu. Josef Házer-Písecký v časopise například publikoval na pokračování historii

⁴⁰³ KURZOVÁ, Běla. Princ Jaro. *Zlatá stezka : Krajem Husovým a Chelčického*. 1928-1929, 2, 9, s. 148.

⁴⁰⁴ ŽLÁBKOVÁ, Marie. Kašpárkovy lívance. *Zlatá stezka : Krajem Husovým a Chelčického*. 1928-1929, 2, 4, s. 63-64.

⁴⁰⁵ POSPÍŠILOVÁ, A. Ohníčky planou. *Zlatá stezka : Krajem Husovým a Chelčického*. 1928-1929, 2, 2, s. 31.

⁴⁰⁶ Například CHRUP, K. A. Hry a říkanky dětí na Zdíkovsku. *Zlatá stezka : Krajem Husovým a Chelčického*. 1928-1929, 2, 9, s. 149.

⁴⁰⁷ Milé děti!. *Zlatá stezka : Krajem Husovým a Chelčického*. 1928-1929, 2, 10, 3. strana obálky.

hradu Helfenburk.⁴⁰⁸ Jedná se o velmi rozsáhlý detailní text plný letopočtů a jmen historických osobností. Podrobně popisuje, jak se střídali vlastníci hradu. Článek byl rozdělen na 4 části, které byly postupně uveřejněny ve třetím až šestém čísle sborníku.

Další dějepisná práce se věnuje historii zámku Kratochvíle, který se nachází u Netolic.⁴⁰⁹ Tento text se na rozdíl od článku předchozího věnuje spíše stavbě jako takové a sleduje její architektonický vývoj a vývoj umělecké výzdoby. Popisuje jednotlivé místnosti zámku, jejich původní určení, umělecká díla, která jsou součástí výzdoby apod. Podobným způsobem byla zpracována historie zámku ve Vlachově Březí.⁴¹⁰

Druhou skupinu textů z oblasti historie představují články, které popisují dějiny určitého místa v kraji, ačkoliv se nejedná o klasickou památku. Ve sborníku se tak můžeme dočíst o dějinách mlýnů z Vlachova Březí, o historii tzv. kisů⁴¹¹ u Nového dvoru⁴¹² nebo o původu jména města Protivína⁴¹³.

Výjimkou však nejsou ani práce, které se zabývají nějakým tématem na obecné úrovni a nevztahují se přímo k regionu. Vhodným příkladem jsou články o vývoji hradů

⁴⁰⁸ HÁZR-PÍSECKÝ, Josef. Helfenburk. *Zlatá stezka : Krajem Husovým a Chelčického*. 1928-1929, 2, 3, s. 33-34, HÁZR-PÍSECKÝ, Josef. Helfenburk. *Zlatá stezka : Krajem Husovým a Chelčického*. 1928-1929, 2, 4, s. 54-56, HÁZR-PÍSECKÝ, Josef. Helfenburk. *Zlatá stezka : Krajem Husovým a Chelčického*. 1928-1929, 2, 5, s. 72-73, HÁZR-PÍSECKÝ, Josef. Helfenburk. *Zlatá stezka : Krajem Husovým a Chelčického*. 1928-1929, 2, 6, s. 92.

⁴⁰⁹ HAMPL, Rudolf. Kratochvíle. *Zlatá stezka : Krajem Husovým a Chelčického*. 1928-1929, 2, 5, s. 66-69, HAMPL, Rudolf. Kratochvíle. *Zlatá stezka : Krajem Husovým a Chelčického*. 1928-1929, 2, 7, s. 97-101.

⁴¹⁰ BROŽ, Josef. Zámek, bývalá tvrz Březí Vlachovo. *Zlatá stezka : Krajem Husovým a Chelčického*. 1928-1929, 2, 8, s. 115-118, BROŽ, Josef. Zámek, bývalá tvrz Březí Vlachovo. *Zlatá stezka : Krajem Husovým a Chelčického*. 1928-1929, 2, 9, s. 132-134, BROŽ, Josef. Zámek, bývalá tvrz Březí Vlachovo. *Zlatá stezka : Krajem Husovým a Chelčického*. 1928-1929, 2, 10, s. 155-157.

⁴¹¹ Velká jáma ve tvaru obráceného kužele, kde se těžil kis, druh křemene. (In: CHRUP, K. A. Život na horách. *Zlatá stezka : Krajem Husovým a Chelčického*. 1928-1929, 2, 4, s. 52,53.

⁴¹² CHRUP, K. A. Život na horách. *Zlatá stezka : Krajem Husovým a Chelčického*. 1928-1929, 2, 4, s. 52-54.

⁴¹³ SLEPIČKA, Karel. O jménu města Protivína a některých obcí okolních. *Zlatá stezka : Krajem Husovým a Chelčického*. 1928-1929, 2, 2, s. 25-27.

a zámků v Čechách, které na pokračování vycházely v průběhu ročníku 1928/1929.⁴¹⁴ Autor Rudolf Hampl čerpal z díla Augusta Sedláčka, historika a odborníka na danou problematiku.⁴¹⁵

7.1.5 Tradiční činnosti, řemesla a povolání

Druhý ročník sborníku bohatě informuje o činnostech, řemeslech a povoláních typických pro region. Hned v prvním čísle ročníku v článku *Jindy a nyní*⁴¹⁶ vzpomíná František Remta na poštovského, který prostřednictvím vozíku s koníkem převážel poštovní zásilky v době před první světovou válkou. Kromě toho však lidem vozil potraviny a přepravoval cestující. Autor popisuje, jak vypadal pracovní den poštovského a komplikace, které byly spojeny s obdobím zimy. To vše staví do kontrastu s tím, jak vypadá přeprava pošty, zboží a cestujících v aktuální době.

V prvním čísle *Zlaté stezky* ze září 1928 se dále dočteme o strunkovických hudebnících⁴¹⁷ nebo o loutkářství na Písecku,⁴¹⁸ a to včetně podrobného přehledu loutkových divadel v regionu. Článek o loutkářství zpracoval na objednávku Jindřich Veselý, rodák z Bavorova, prezident Mezinárodní loutkářské organizace UNIMA.⁴¹⁹

V šestém čísle z února 1929 popisuje text *Sníh dobrodiním Šumavanů*⁴²⁰ náročnou práci dřevařů. Zejména poukazuje na důležitou roli sněhu při této práci. Jedině díky sněhu je totiž možné přepravit dříví do údolí z divokého terénu bez cest. Autor

⁴¹⁴ HAMPL, Rudolf. Vývoj hradů a zámků v Čechách. *Zlatá stezka : Krajem Husovým a Chelčického*. 1928-1929, 2, 1, s. 18, HAMPL, Rudolf. Vývoj hradů a zámků v Čechách. *Zlatá stezka : Krajem Husovým a Chelčického*. 1928-1929, 2, 3, s. 38.

⁴¹⁵ SEDLÁČEK, August. *Hrady, zámky a tvrze království Českého. Díl 1 –13*. Praha : František Šimáček, 1882-1897, SEDLÁČEK, August. *Hrady, zámky a tvrze království Českého. Díl 14–15*. Praha : Šolc a Šimáček, 1923-1927.

⁴¹⁶ REMTA, František. *Jindy a nyní*. *Zlatá stezka : Krajem Husovým a Chelčického*. 1928-1929, 2, 1, s. 5-7.

⁴¹⁷ BAAR, Jindřich. *Strunkovičtí hudebníci*. *Zlatá stezka : Krajem Husovým a Chelčického*. 1928-1929, 2, 1, s. 8-9.

⁴¹⁸ VESELÝ, Jindřich. *Loutkářství na Písecku*. *Zlatá stezka : Krajem Husovým a Chelčického*. 1928-1929, 2, 1, s. 9-11.

⁴¹⁹ Rozhovor s Ctíradem Johnem. 25. 11. 2010. Praha.

⁴²⁰ REMTA, František. *Sníh dobrodiním Šumavanů*. *Zlatá stezka : Krajem Husovým a Chelčického*. 1928-1929, 2, 6, s. 94-95.

vyzdvihuje houževnatost, s jakou dřevaři náročnou práci vykonávají, a také lásku, kterou chovají ke kraji, v němž pracují, přestože jejich život zde není lehký. Říkají: „*Tam v Čechách dole, (ač jsou také v Čechách), tam bychom si nezvykli, tam je jiný kraj. Tam po té rovině sa těžko chodí, tam si nemůže člověk tak vyšlápnout, jako když jde do hor, tam nohy bolí.*“⁴²¹

Článek *Botari*⁴²² je vzpomínkou Františka Míka na plavení dříví ze schwarzenberských lesů po místních řekách. Popisuje, jak tato práce probíhala, jak si místní lidé měli možnost dříví objednat a pak ho z řeky vytahovali. Řeku přitom v době plavení dříví pečlivě hlídali hajní, aby dříví nevytáhal nikdo nepovolaný. Polena se chytala tak, že se do nich zabodl železný hák na dlouhé tyči. Sám název článku – *Botari* odkazuje k mužům, kteří brouzdali v korytě řeky a vyhazovali na břeh vodou nasáklá potopená polena. Měli vysoké shrnovací boty, které jim sahaly až po pás. Autor vzpomíná, že v době jeho dětství byli pro něj i pro jeho kamarády botari nedostižitelným ideálem.⁴²³

7.1.6 Zvyky, tradice, lidová slovesnost

Druhý ročník *Zlaté stezky* uveřejnil pestrou paletu článků o zvycích a tradicích typických pro region. Na pokračování vycházely texty s názvem *Mluva našeho lidu*⁴²⁴ od Josefa Brože. Články se zabývají jihočeským nářečím se zaměřením na okolí Vlachova Březí. Jedná se o jakýsi „slovníček“, ve kterém jsou uvedena slova a slovní spojení typická pro jihočeské nářečí a jejich ekvivalent ve spisovné řeči. Někde jsou uvedeny i konkrétní fráze, aby bylo zřejmé, jak se pojem správně používá. Dozvídáme se tak například, že v oblasti Vlachova Březí slovo „kamejček“ označuje kamének, „krůtalky“ je označení pro šišky, mlze se v oblasti říkat „hmla“ nebo „mha“ apod.

⁴²¹ REMTA, František. Sníh dobrodiním Šumavanů. *Zlatá stezka : Krajem Husovým a Chelčického*. 1928-1929, 2, 6, s. 95.

⁴²² MÍK, František. Botari. *Zlatá stezka : Krajem Husovým a Chelčického*. 1928-1929, 2, 7, s. 103-106.

⁴²³ Tamtéž, s. 106.

⁴²⁴ BROŽ, Josef. Mluva našeho lidu. *Zlatá stezka : Krajem Husovým a Chelčického*. 1928-1929, 2, 2, s. 21-22, BROŽ, Josef. Mluva našeho lidu. *Zlatá stezka : Krajem Husovým a Chelčického*. 1928-1929, 2, 4, s. 57-58.

Alois Jiran rovněž na pokračování popisuje na základě vyprávění pamětníka zvyky spojené se svatbou v netolickém kraji.⁴²⁵ Podrobně popisuje sled jednotlivých událostí. Uvádí také všechny texty básní a písní, které jsou s rituálem svatby v okolí Netolic spojeny.

Například v den svatby, když starosvat přichází se ženichem a hosty k domu nevěsty, zpívá:

*„Naše stará panímámo, co děláte,
že před námi dveře zavíráte;
prosím vás, pusťte nás do domu,
ukažte nám dcery vaší komoru.*

*Naše stará panímáma z okna kouká,
Hodila mně klíče do klobouka;
tu máš klíč, můžeš jít,
můžeš sobě tu komůrku otevřít.“⁴²⁶*

V šestém čísle časopisu byly popsány zvyklosti spojené se svatbou v Sudoměři.⁴²⁷

Z tematické oblasti zvyků byl ve druhém ročníku *Zlaté stezky* publikován také dvoudílný článek o masopustních radovánkách od Luisy Pokorné.⁴²⁸ Popisuje tučný čtvrtek, který se oslavoval zejména konzumací masa a uzenin a tzv. „bláznivé dny“, období od poslední masopustní neděle do popeleční středy. V těchto dnech se každý

⁴²⁵ JIRAN, Alois. Svatba v netolickém kraji. *Zlatá stezka : Krajem Husovým a Chelčického*. 1928-1929, 2, 2, s. 22-25, JIRAN, Alois. Svatba v netolickém kraji. *Zlatá stezka : Krajem Husovým a Chelčického*. 1928-1929, 2, 5, s. 58-60.

⁴²⁶ JIRAN, Alois. Svatba v netolickém kraji. *Zlatá stezka : Krajem Husovým a Chelčického*. 1928-1929, 2, 2, s. 24.

⁴²⁷ KOCH, Jaroslav. Staré svatby v Sudoměři. *Zlatá stezka : Krajem Husovým a Chelčického*. 1928-1929, 2, 6, s. 93- 94.

⁴²⁸ POKORNÁ, Luisa. Masopustní radovánky. *Zlatá stezka : Krajem Husovým a Chelčického*. 1928-1929, 2, 5, s. 69-70, POKORNÁ, Luisa. Masopustní radovánky. *Zlatá stezka : Krajem Husovým a Chelčického*. 1928-1929, 2, 6, s. 87-88.

bavil, veselil, tančil, zpíval a hodoval. Čeledínové a děvečky dostávali dovolenou, děti v dřívějších dobách nechodily do školy.⁴²⁹ Autorka také popisuje průvody maškar.

V číslech 7 a 8 uvedla *Zlatá stezka* ve školním roce 1928/1929 dvoudílný článek o zvyku Řehořů. Jako Řehořové byli označováni chlapci, koledníci, kteří předříkávají a zpívají úryvky ze starodávné žakovské hry „Řehořovo vojsko“. Hra připomíná památku Řehoře I. Velkého, patrona mládeže.⁴³⁰ Autorka uvádí, že v regionu se tento zvyk udržel až do poloviny 19. století. Cílem bylo sehnat peníze a zásoby pro učitele. Sousedé kantorovi tehdy za vyučování platili tzv. sobotáles, avšak velmi nepořádně.⁴³¹ Zároveň měla hra nalákat do školy nové žáky. Představení nacvičovali nejlepší ze studentů. Článek uvádí konkrétní znění všech básní a písní. Zpracován byl na základě vzpomínek pamětníků.

Dubnové číslo přináší popis velikonočních zvyků, obyčejů a pověr z oblasti Zdíkovska a Lštění. Poslední číslo ročníku pak uvádí zajímavý článek o pohřbech v netolickém kraji,⁴³² opět včetně textů tradičních písní a básní, které se na pohřbu předzpívávají či předříkávají.

Ve stejném čísle nalezneme také článek Josefa Brože o zvyku shazování kozla z kostelní věže ve Vlachově Březi.⁴³³ Jednalo se o slavnost cechu řeznického. Živého kozla ovázaného pentlemi řezníci shodili dolů z kostelní věže, po dopadu ho pak podřízli. Zvyk byl od 40. let přísně zakazován, řezníci se však ještě v následujících desetiletích pokoušeli tento zákaz obejít. Původ zvyku sahá až do dob pohanských a smrt kozla pravděpodobně měla očišťovat od hříchů.⁴³⁴ Dále byly ve sborníku publikovány různé místní pověsti, například o hradu Helfenburku.⁴³⁵

⁴²⁹ POKORNÁ, Luisa. Masopustní radovánky. *Zlatá stezka : Krajem Husovým a Chelčického*. 1928-1929, 2, 5, s. 70.

⁴³⁰ POKORNÁ, Luisa. Řehořové. *Zlatá stezka : Krajem Husovým a Chelčického*. 1928-1929, 2, 7, s. 107-108.

⁴³¹ Tamtéž.

⁴³² JIRAN, Alois. Pohřeb v netolickém kraji. *Zlatá stezka : Krajem Husovým a Chelčického*. 1928-1929, 2, 10, s. 161-162.

⁴³³ BROŽ, Josef. Shazování kozla s věže. *Zlatá stezka : Krajem Husovým a Chelčického*. 1928-1929, 2, 10, s. 164-165.

⁴³⁴ Tamtéž.

⁴³⁵ PÁTEK, Ferdinand. Pověsti o hradu Helfenburku. *Zlatá stezka : Krajem Husovým a Chelčického*. 1928-1929, 2, 5, s. 73-74.

7.1.7 Atmosféra kraje

Ve *Zlaté stezce* také nalezneme články, které popisují atmosféru kraje a dojmy, které pobyt v kraji vyvolává. Velmi barvitě a poeticky popisuje podzimní přírodu například K. A. Chrup v textu *Podzim na horách*:

„Přihlásil se po krásně modrých a průhledných dnech letních několika deštivě ponurými dny, které v horách vnucují dojem beznadějně prázdnoty a vědomí nepatrnosti.

Když deště přešly a slunko zasvitlo, vyrostl hned každý o velký kus nad svou skleslost a celý kraj i s horami zdál se býti pevnější ve svém vzdoru proti zimě, která by tu chtěla všecko živé i s lesy a stráněmi zničit, udupat, rozmačkat svou silou krutých mrazů a tlakem sněhových spoust. Zdálo se, že i údolí se prohloubila a že vše se chtělo ještě jednou – letos naposled- zalesknout, ukázat člověku před nastávající, třeba jen dočasně zdánlivou smrtí...“⁴³⁶

V listopadovém čísle nastiňuje František Remta atmosféru pohorského hřbitova v období dušiček.⁴³⁷

7.1.8 Přírodní vědy

Další náplní časopisu byly články z oblasti přírodních věd. Například v osmém čísle z dubna 1929 nalezneme text o životě ptactva během zimy. Poukazuje na krutou zimu, která kraj zastihla a která způsobila ptactvu velké problémy. Ačkoliv lidé ptáky krmili a žáci škol vybudovali mnoho krmítek, přesto mnoho ptáků pomřelo.⁴³⁸

⁴³⁶ CHRUP, K. A. Podzim na horách. *Zlatá stezka : Krajem Husovým a Chelčického*. 1928-1929, 2, 2, s. 27-28.

⁴³⁷ REMTA, František. V pohorském hřbitově o dušičkách. *Zlatá stezka : Krajem Husovým a Chelčického*. 1928-1929, 2, 3, s. 33-36.

⁴³⁸ KOCH, Jaroslav. Život ptactva v letošní zimě. *Zlatá stezka : Krajem Husovým a Chelčického*. 1928-1929, 2, 8, s. 122-124.

V květnovém a červnovém čísle nalezneme velmi rozsáhlé články odborného charakteru od Ing. prof. Josefa Votrubce pod názvem *Květena vodňanských rybníků*.⁴³⁹ Články přinášejí podrobný výčet rostlin, které v této lokalitě rostou, včetně jejich systematického třídění.

7.1.9 Archeologie

Ve *Zlaté stezce* publikoval uznávaný odborník na archeologii, Bedřich Dubský. V ročníku 1928/1929 například uveřejnil rozsáhlý dvoudílný článek o staroslovanských pohřbech.⁴⁴⁰ Jsou to náročné odborné texty.

7.1.10 Statistika

V neposlední řadě sborník uveřejňoval různé statistické údaje vztahující se k regionu. Ve druhém ročníku z let 1928–1929 se jednalo například o přehled zimních teplot naměřených v rybářské škole ve Vodňanech v období ledna až března 1929. Nejnižší teplota, - 43,5 stupně Celsia, byla naměřena 11. února 1928.⁴⁴¹ Postupně na pokračování sborník uváděl vybrané výsledky ze sčítání lidu z roku 1921, které se vztahovaly k obcím v prachatickém soudním okrese.⁴⁴²

⁴³⁹ VOTRUBEC, Josef. Květena vodňanských rybníků.. *Zlatá stezka : Krajem Husovým a Chelčického*. 1928-1929, 2, 9, s. 129-132, VOTRUBEC, Josef. Květena vodňanských rybníků.. *Zlatá stezka : Krajem Husovým a Chelčického*. 1928-1929, 2, 10, s. 158-161.

⁴⁴⁰ DUBSKÝ, Bedřich. Staroslovanské pohřby. *Zlatá stezka : Krajem Husovým a Chelčického*. 1928-1929, 2, 8, s. 121-122, DUBSKÝ, Bedřich. Staroslovanské pohřby. *Zlatá stezka : Krajem Husovým a Chelčického*. 1928-1929, 2, 9, s. 137-139.

⁴⁴¹ Teploty letošní zimy. *Zlatá stezka : Krajem Husovým a Chelčického*. 1928-1929, 2, 9, s. 139.

⁴⁴² Výsledky sčítání lidu v soudním okrese prachatickém. *Zlatá stezka : Krajem Husovým a Chelčického*. 1928-1929, 2, 7, s. 110, Výsledky sčítání lidu v soudním okrese prachatickém. *Zlatá stezka : Krajem Husovým a Chelčického*. 1928-1929, 2, 8, s. 126, Výsledky sčítání lidu v soudním okrese prachatickém. *Zlatá stezka : Krajem Husovým a Chelčického*. 1928-1929, 2, 9, s. 142, Výsledky sčítání lidu v soudním okrese prachatickém. *Zlatá stezka : Krajem Husovým a Chelčického*. 1928-1929, 2, 10, s. 168.

7.1.11 Shrnutí

Vlastivědný sborník *Zlatá stezka* ve školním roce 1928/1929 publikoval velmi široké spektrum zajímavých a různorodých příspěvků. Byl sice určen zejména pro školní mládež, kromě *Dětského koutku* však články svou formou ani obsahem dětem obvykle přizpůsobeny nebyly. S výjimkou několika vysoce odborných statí⁴⁴³ se ale domnívám, že články byly napsány takovým stylem, že ani čtenář školního věku by neměl mít problémy s porozuměním textu.

Jako velmi cenné vnímám zejména příspěvky o místních zvycích a tradicích. Sborník písemně zachytil informace, které byly dostupné již jen ze vzpomínek pamětníků. Díky tomu tyto tradice nebudou zapomenuty a zachovají se i pro další generace.

Z jednotlivých textů je patrný silný vztah ke kraji, o kterém autoři píší. Z vybraných článků zároveň cítím velkou pýchu na vznik republiky v roce 1918 a velikou úctu k prezidentu Masarykovi. Neustálým zdůrazňováním se sborník snaží tyto hodnoty vštípit také čtenářům.

Sborník výborně zachycuje atmosféru kraje. Považuji ho za velmi cenný zdroj informací o regionu.

7.2 12. ročník vycházející ve školním roce 1938/1939

12. ročník časopisu *Zlatá stezka* vycházel ve školním roce 1938/1939, celkem vyšlo 10 čísel od září do června. Pořadatelem byl Čestmír John, časopis vydávaly *Organisace učitelstva obecných a měšťanských škol politických okresů píseckého*

⁴⁴³ Například DUBSKÝ, Bedřich. Staroslovanské pohřby. *Zlatá stezka : Krajem Husovým a Chelčického*. 1928-1929, 2, 8, s. 121-122, DUBSKÝ, Bedřich. Staroslovanské pohřby. *Zlatá stezka : Krajem Husovým a Chelčického*. 1928-1929, 2, 9, s. 137-139, VOTRUBEC, Josef. Květena vodňanských rybníků.. *Zlatá stezka : Krajem Husovým a Chelčického*. 1928-1929, 2, 9, s. 129-132, VOTRUBEC, Josef. Květena vodňanských rybníků.. *Zlatá stezka : Krajem Husovým a Chelčického*. 1928-1929, 2, 10, s. 158-161, HÁZR-PÍSECKÝ, Josef. Helfenburk. *Zlatá stezka : Krajem Husovým a Chelčického*. 1928-1929, 2, 3, s. 33-34, HÁZR-PÍSECKÝ, Josef. Helfenburk. *Zlatá stezka : Krajem Husovým a Chelčického*. 1928-1929, 2, 4, s. 54-56, HÁZR-PÍSECKÝ, Josef. Helfenburk. *Zlatá stezka : Krajem Husovým a Chelčického*. 1928-1929, 2, 5, s. 72-73, HÁZR-PÍSECKÝ, Josef. Helfenburk. *Zlatá stezka : Krajem Husovým a Chelčického*. 1928-1929, 2, 6, s. 92.

a prachatického, později *Organisace učitelstva obecných a měšťanských škol politických okresů píseckého a bývalého prachatického*. Redakčními spolupracovníky byli Tomáš Jebavý a Antonín Pazdera. Největším rozsahem s dvaceti stranami disponovala čísla 1 a 4, naopak nejmenší rozsah mělo poslední desáté číslo ročníku – pouhých 12 stran. Ostatní vydání měla 16 stran. Ukázka titulní strany je součástí přílohy 17.

7.2.1 Reflexe aktuálního dění

K publikování aktuálních informací z regionu sloužila u 12. ročníku *Kronika*, která měla velmi podobný charakter jako rubrika *Z našeho kraje* u 2. ročníku. Umístěna byla téměř na samém konci časopisu před *Dětským koutkem*. Rozsah byl u jednotlivých čísel různý, někdy se jednalo o dva odstavce, jindy o tři stránky. Rubrika obsahovala krátké zprávy se vztahem k regionu. Informovala o úspěších, životních jubileích nebo také úmrtích místních učitelů či slavných rodáků. Vítala nové učitele v kraji a naopak se loučila s kantory odcházejícími na odpočinek. Dále se zaměřovala na informace o publikacích, které vydávali místní autoři, informovala o akcích pořádaných v regionu (divadla, oslavy, kulturní akce, besedy), o opravách památek či budování turistických atrakcí.

Také u tohoto ročníku byla k publikování aktuálních zpráv využívána i vnitřní strana obálky. Sborník zde informuje zejména o zajímavých knížkách, publikacích a člancích. O některých událostech ve vztahu k regionu referovaly také samostatné články. První číslo sborníku například informuje o smrti dvou letců, bratrů Rysů, rodáků z Husince. Oba zemřeli nešťastnou náhodou při dvou leteckých nehodách.⁴⁴⁴ Třetí číslo přineslo informace o regulaci řeky Otavy ve městě Písku, kvůli které bylo nutno zbořit řadu budov.⁴⁴⁵

⁴⁴⁴ Bratři hrdinové. *Zlatá stezka : Vlastivědný sborník kraje Husova a Chelčického*. 1938-1939, 12, 1, s. 1.

⁴⁴⁵ Zmizelý pamětník. *Zlatá stezka : Vlastivědný sborník kraje Husova a Chelčického*. 1938-1939, 12, 3, s. 49-50.

7.2.1.1 Mnichovská dohoda

Pro 12. ročník sborníku, který vycházel v kritickém období let 1938–1939, je charakteristické, že velmi citlivě reflektoval události spojené s důsledky Mnichovské dohody, které region významně zasáhly.⁴⁴⁶ Sborník se v tomto období zaměřoval na politické okresy písecký a prachatický. Politický okres prachatický však na konci září 1938 přišel téměř o 70 % svého území. Obyvatelé zabraných lokalit prchali, mnozí z nich se stěhovali do Vodňan, kde sídlila redakce *Zlaté stezky*. Důsledky postihly také jednotlivé přispěvatele sborníku. Prachatice byl například nucen opustit zemský školní inspektor Jakub Honner. Než se mu podařilo získat byt, přebýval u Čestmíra Johna, pořadatele sborníku.⁴⁴⁷

Napjatou politickou situaci lze vycítit hned z prvního čísla 12. ročníku ze září 1938. Článek Čestmíra Johna o dopadu třicetileté války na oblast Písecka a Prachaticka začíná slovy: „*V době, kdy všichni věrní občané našeho státu svorně pracují k tomu, aby znemožnili úklady nepřátel a zabezpečili pokoj a mír naší vlasti pro doby budoucí, bude jistě vhodné, připomeneme-li si bědy, jaké stihaly naši vlast i náš domácí kraj, kdy naši předkové byli méně ostražití a dopustili, aby cizáci vnikli do země.*“⁴⁴⁸

První stránce čísla následujícího z října 1938 dominuje fotografie, na které je zachycen ovčák se stádem ovcí a za ním se v kotlině rozkládá město Prachatice. Fotografie je uvedena slovy: „*Myslíte, že je to obrázek ze Slovenska? Není. Je to poslední pozdrav z Prachatic. Když se ten obrázek dělal, byly ještě české. Dnes už nejsou. Ani ty ovečky jim nepřinesly pokoj a mír.*“⁴⁴⁹

Následuje článek J. Honnera s názvem *Na útěku*.⁴⁵⁰ Dramatickou napínavou formou popisuje obsazování Prachaticka říšskoněmeckými vojsky. Text je sestaven z krátkých odstavců, každý odstavec je označen vlastním nadpisem. Skládá se z krátkých úsečných působivých vět, vystihuje napjatou atmosféru. Popisuje události

⁴⁴⁶ Viz kapitola 3.

⁴⁴⁷ JOHN Čestmír. Jak život šel...: Rodinná kronika. Soukromý archiv.

⁴⁴⁸ JOHN, Čestmír. Před 300 lety. *Zlatá stezka : Vlastivědný sborník kraje Husova a Chelčického*. 1938-1939, 12, 1, s. 2.

⁴⁴⁹ *Zlatá stezka : Vlastivědný sborník kraje Husova a Chelčického*. 1938-1939, 12, 2, s. 21.

⁴⁵⁰ HONNER, Jakub. Na útěku. *Zlatá stezka : Vlastivědný sborník kraje Husova a Chelčického*. 1938-1939, 12, 2, s. 21-24.

krok za krokem. Začíná nešťastným konstatováním, že země se zrovna chystala na oslavy 20. výročí samostatnosti Československé republiky. Následně popisuje, jak byly hned 1. října obsazeny první obce, velkou nejistotu, které další obce případnou Německu, napětí při vyjednávání o sporném území Prachatic:

„4. Poslední naděje

Ve středu 6. října přijeli do Prachatic členové mezinárodní komise. Prohlédli si okolí a ptali se na to i ono. (...) O věci se prý rozhodne ze středy na čtvrtek. Byla to dlouhá noc; málokdo spal. Čtvrteční ráno bylo krásné. Libín byl čistý jako panna, Černá hora klidně oddychovala, Prachatice vstávaly z mlh. Na náměstí se scházeli hraničáři. Co pohled, to otázka, Němci se spokojeně usmívali. Hodiny se vlekly jako nemocné dobytče. Co je, co je nového? Pokrčení ramen, zoufalý pohled. Nic. Nic se ještě neví. Lidé nešli ani na oběd. V jednu hodinu odpoledne zaburácela radost:

Prachatice zůstanou v Čechách.

Lidé se smáli, objímali se, plakali radostí.

5. Zklamání

Byla to mylná zpráva. Telefonické odpovědi ministerstva vnitra byly neurčité. Až v půl třetí odpoledne. O půl 3. zazvonil telefon. Ticho. – „Halo, halo! Prachatice zabírá v sobotu 8. října říšskoněmecké vojsko.“ Nejprve nikdo nemluvil, nikdo se ani nepohnul. Jako když třískne hrom a zapálí.

6. Evakuace

Evakuace – hrozné slovo. Dneska je zná každé dítě: město se vyklízí.

Od 16 hodin v pátek do sobotní noci po 30 hodin hrčely prachatickými ulicemi vozíčky, vozíky a vozy s nábytkem, peřinami a prádlem. Před nádražím nebylo k hnutí. Dlouhé řady nákladních vagonů plnily se stěhovacími svršky. Lidé odjížděli i se svým majetčkem. Kam? Kdož ví! Byl to smutný, hrozně smutný pohled.

Tisíc lidí se vystěhovalo.

Tisíc lidí se ještě vystěhuje.

Tisíc lidí se nám poněmčí.

Sbohem, české Prachatice!

7. Kolo osudu

*(...) Lidé bydlí ve stodolách, kůlnách, komůrkách, kde se dá, hlava na hlavě. Jsou nevyspalí, prošedivělí. V noci přelo, peřiny jim zmokly, nábytek je potlučen. Je zima. Chce se jíst, touží se po teplých kamnech.(...)*⁴⁵¹

V závěru text nabádá ke statečnosti, k pracovitosti, píli a svornosti. V podobném duchu se nese také báseň J. Honnera *Byli jsme a budem*, kterou je článek zakončen.⁴⁵² Příspěvek je doplněn několika fotografiemi prachatických památek.

Třetí číslo ročníku z listopadu 1938 věnuje problematice hned několik textů. Na první stránku je zařazen dřevoryt Boubína od Josefa Krejso a pod ním další báseň od J. Honnera s názvem *Podzimní*. Ukázka je součástí přílohy 13. Ve třech slokách si autor stýská po třech význačných šumavských lokalitách, které se staly součástí německého území:

„Podzimní.

*Podzimní ohýnky na polích svítí,
pasáček na prstech písničku píská.
V dálce kdes Libín se podzimem třpytí.
Slzička ukápla. Stýská se, stýská.*

*Boubín se zamračil, dědoušek chudý,
obloha na horách pláčem je blízká.
Listeček snáší se, listeček rudý. –
Slzička ukápla. Stýská se, stýská.*

*Prameny Vltavy v cizině pláčí,
Šumava zmrtvěla. Bouří se, blýská.
Smutek se po horách s bolestí vláčí.
Slzička ukápla. Stýská se, stýská.*⁴⁵³

⁴⁵¹ HONNER, Jakub. Na útěku. *Zlatá stezka : Vlastivědný sborník kraje Husova a Chelčického*. 1938-1939, 12, 2, s. 22-23.

⁴⁵² HONNER, Jakub. *Byli jsme a budem*. *Zlatá stezka : Vlastivědný sborník kraje Husova a Chelčického*. 1938-1939, 12, 2, s. 24.

Také následující článek s názvem *Když srdce pukalo*⁴⁵⁴ opět z pera J. Honnera má podobné vyznění. Autor popisuje historii a krásy Boubínského pralesa, vypráví, jak již nestihl zrealizovat plánovaný říjnový výlet na Boubín vzhledem k tomu, že území bylo zabráno. Také v tomto článku vyzývá k odvaze a statečnosti: „*Když jsem se nedávno díval od Čichtic a od Bavorova na nejkrásnější část Šumavy, již jsme ztratili, napadlo mi přísloví o Božích mlýnech, které melou pomalu, ale jistě. Věřte nebo nevěřte: Boubín se vyjasnil a přikývl. A dědoušek Boubín mnoho zažil, mnoho zná a je zkušený. Věřte mu! Já věřím!*“⁴⁵⁵

Další text od Jakuba Honnera s názvem *Na hranici*⁴⁵⁶ upozorňuje na nezvyklý jev, který nastal. Po mnoha letech se najednou Prachatice nacházejí za hranicemi naší země, do města ani z města není možné se dostat bez propustky, hranice je kontrolována vojáky. Zároveň popisuje zoufalou situaci mnoha rodin, které dostaly příkaz vystěhovat se do 24 hodin.⁴⁵⁷

Podobným tématem se zabývá článek K. A. Chrupa *U nových hranic*.⁴⁵⁸ Popisuje nešťastnou situaci při vyklizení Zdíkovska a nastalý zmatek. Text je psán poutavým stylem formou reportáže z cesty, kdy se autor s velkými komplikacemi pokoušel dostat za svou rodinou do Zdíkova.⁴⁵⁹

Titulní stránce čtvrtého čísla z prosince 1938 dominuje fotografie nového prezidenta republiky, Emila Háchy. Snímek je doplněn stručným článkem, který čtenáře

⁴⁵³HONNER, Jakub. Podzimní. *Zlatá stezka : Vlastivědný sborník kraje Husova a Chelčického*. 1938-1939, 12, 3, s. 37.

⁴⁵⁴ HONNER, Jakub. Když srdce pukalo. *Zlatá stezka : Vlastivědný sborník kraje Husova a Chelčického*. 1938-1939, 12, 3, s. 38.

⁴⁵⁵ Tamtéž.

⁴⁵⁶ HONNER, Jakub. Na hranici. *Zlatá stezka : Vlastivědný sborník kraje Husova a Chelčického*. 1938-1939, 12, 3, s. 43-44.

⁴⁵⁷ Tamtéž.

⁴⁵⁸ CHRUP, K. A. U nových hranic. *Zlatá stezka : Vlastivědný sborník kraje Husova a Chelčického*. 1938-1939, 12, 3, s. 44-46.

⁴⁵⁹ Tamtéž.

seznamuje s Háčovým životopisem.⁴⁶⁰ Vyznačuje se krátkými větami a strohým stylem, není zde ani náznak vroucnosti jako u textů o Masarykovi.

Následující článek J. Honnera pak popisuje konečný stav při úpravě hranic mezi naší zemí a Německem.⁴⁶¹ Další Honnerovy texty představují statistický přehled zabraného území okresu prachatického, včetně počtu obcí, národnostního složení oblasti a procentuálního poměru zabraného území.⁴⁶² Samostatný článek je věnován oblasti Netolicka.⁴⁶³

Zajímavostí je také příspěvek v *Dětském koutku*. Poslední zářijový den v roce 1938 dostaly děti ze státní obecné a měšťanské školy za úkol budovu vyklidit a udělat zde místo naší armádě. Některé děti pak napsaly na tabule texty vojákům na uvítanou. Prachatice však nakonec byly vydány Německu a čeští vojáci museli odjet. Na tabulích ve třídách ale nechali žákům odpovědi na jejich vzkazy, například: „*Děkujeme za přivítání a za důvěru. Nejsme poraženi. Vaše armáda,*“⁴⁶⁴ nebo „*Za jejich pochybný mír naši oběť. Vaše armáda.*“

Článek k tématu se objevuje také v *Dětském koutku* čísla následujícího z ledna 1939. Časopis otiskuje dopisy dvou žaček ze školy v Radešově, v nichž vylíčily, jak děti prožívaly události z přelomu září a října. Žákyně měly velké štěstí, obec Radešov nakonec zůstala součástí českého území.⁴⁶⁵

Ze všech textů je patrná hluboká láska ke kraji. Texty plné emocí vystihují ponuru a nešťastnou atmosféru doby. Poskytují velmi cenné svědectví o tom, jak tyto nešťastné okamžiky naší historie prožívali lidé, kterých se důsledky Mnichovské dohody osobně dotýkaly.

⁴⁶⁰ Třetí prezident republiky. *Zlatá stezka : Vlastivědný sborník kraje Husova a Chelčického*. 1938-1939, 12, 4, s. 53-54.

⁴⁶¹ HONNER, Jakub. Loučíme se. *Zlatá stezka : Vlastivědný sborník kraje Husova a Chelčického*. 1938-1939, 12, 4, s. 54-55.

⁴⁶² HONNER, Jakub. Obsazení území na Prachaticku. *Zlatá stezka : Vlastivědný sborník kraje Husova a Chelčického*. 1938-1939, 12, 4, s. 64.

⁴⁶³ HONNER, Jakub. I na Netolicko došlo. *Zlatá stezka : Vlastivědný sborník kraje Husova a Chelčického*. 1938-1939, 12, 4, s. 65.

⁴⁶⁴ JEČMÍNEK, Bohuslav. Vojáci vzkazují. *Zlatá stezka : Vlastivědný sborník kraje Husova a Chelčického*. 1938-1939, 12, 4, s. 70-71.

⁴⁶⁵ Ze šumavské vísky – od hranic. *Zlatá stezka : Vlastivědný sborník kraje Husova a Chelčického*. 1938-1939, 12, 5, s. 84-86.

7.2.2 Zábava a Dětský koutek

Pro oddech a zábavu dětí sloužila také u 12. ročníku *Zlaté stezky* rubrika *Dětský koutek* na konci sborníku. Mezi častou náplň rubriky patří podobně jako u druhého ročníku různé básně, místní pověsti a krátké historky, které zasílaly děti. Přibylo však delších článků a textů. Jednalo se třeba o zmíněné texty *Vojáci vzkazují*⁴⁶⁶ a *Ze šumavské vísky od hranic*,⁴⁶⁷ nebo článek *Písecký lev*,⁴⁶⁸ který vypráví o tom, jak se socha lva na píseckém pomníku rozzuřila na zlobivé kluky. Otiskovány byly také úryvky z knih, například písně a říkadla ze sbírek K. J. Erbena,⁴⁶⁹ nebo výňatky⁴⁷⁰ z knížky J. Honnera *Mámino srdce*.⁴⁷¹ Všechny zmíněné články mají 2 – 3 stránky textu.

Redakce také někdy sestavila články přímo z dopisů dětí. Kromě textu *Ze šumavské vísky od hranic*⁴⁷² byl podobným způsobem zpracován příspěvek *Naše děti v Praze*. Praha pozvala děti z venkovských měšťanských škol na návštěvu, které se zúčastnily i děti z jižních Čech. Článek je poskládan z dopisů, které děti o návštěvě napsaly. Chválí si, co všechno v Praze viděly a zažily a jak je hlavní město ohromilo. O tom, jaký dojem na děti výlet udělal, svědčí například následující výňatek z dopisu od Marie Havlíkové z Vlachova Březí: „...V Praze jsme se měli dobře, všude nás rádi viděli, upřímně vítali a bohatě hostili. Nikdy na to nezapomenu a po celý život budu vzpomínat na ty, kteří nám zájezd do Prahy umožnili. Děkujeme jim srdečně za jejich

⁴⁶⁶ JEČMÍNEK, Bohuslav. Vojáci vzkazují. *Zlatá stezka : Vlastivědný sborník kraje Husova a Chelčického*. 1938-1939, 12, 4, s. 70-71.

⁴⁶⁷ Ze šumavské vísky – od hranic. *Zlatá stezka : Vlastivědný sborník kraje Husova a Chelčického*. 1938-1939, 12, 5, s. 84-86.

⁴⁶⁸ HEVERA, Alois K. Písecký lev. *Zlatá stezka : Vlastivědný sborník kraje Husova a Chelčického*. 1938-1939, 12, 10, s. 159-161.

⁴⁶⁹ NOVOTNÝ, František. Věk dětský. *Zlatá stezka : Vlastivědný sborník kraje Husova a Chelčického*. 1938-1939, 12, 5, s. 87-88, NOVOTNÝ, František. Věk dětský. *Zlatá stezka : Vlastivědný sborník kraje Husova a Chelčického*. 1938-1939, 12, 6, s. 102-103.

⁴⁷⁰ HONNER, Jakub. Den ze všech nejkrásnější. *Zlatá stezka : Vlastivědný sborník kraje Husova a Chelčického*. 1938-1939, 12, 2, s. 34-36.

⁴⁷¹ HONNER, Jakub. *Mámino srdce*. Praha : Josef Hokr, 1938. 196 s.

⁴⁷² Ze šumavské vísky – od hranic. *Zlatá stezka : Vlastivědný sborník kraje Husova a Chelčického*. 1938-1939, 12, 5, s. 84-86.

obětavou lásku a slibujeme jim, že se vynasnažíme, abychom se stali řádnými občany naší drahé Československé republiky.“⁴⁷³

Zachována byla také rubrika *Hádanky* na vnitřní části zadní strany obálky. Opět se jednalo o různé doplňovačky, rébusy, přesmyčky, roháčky, křížovky, klasické hádanky, početní hlavolamy apod. Ukázka rubriky je součástí přílohy 18. Rovněž byly organizovány hádankářské turnaje, cenou byly obvykle knihy. Čtenáři dostali za úkol vyluštit určitý počet hádanek a zaslat jejich řešení spolu s kupónem z časopisu organizátorovi. Po skončení turnaje byla v rubrice otištěna správná řešení úkolů, seznam účastníků a výherců.

Další soutěž byla vyhlášena v dubnu 1939. Redakce otiskla dvanáct výňatků z článků a básní ze všech dosavadních ročníků *Zlaté stezky*. Čtenáři dostali za úkol články identifikovat a určit, kdo je autorem. Hlavní cenou byla kniha *Mámino srdce*⁴⁷⁴ od Jakuba Honnera.

7.2.3 Historie

Také ve 12. ročníku *Zlaté stezky* byly hojně zastoupeny historické články. Například hned v prvním čísle již zmíněný článek Čestmíra Johna *Před 300 lety*⁴⁷⁵ velmi detailně čtenáře seznamuje s dopady třicetileté války na dění v regionu, popisuje, jak byla postupně dobývána jednotlivá města. Vodňany byly po bitvě na Bílé hoře zastaveny hraběti Baltazarovi de Marradas. O této kapitole v historii města pojednávají články v druhém a třetím čísle *Zlaté stezky* od Dr. Václava Mosteckého vydané pod názvem *Hrabě Marradas a Vodňany*.⁴⁷⁶

Zajímavou kapitolu v oblasti historických článků *Zlaté stezky* představují zápisky legionářů, rodáků z kraje, z 1. světové války. Ve 12. ročníku jsou na pokračování otiskovány zápisky Václava Jedličky, kovářského mistra z Pohorovic

⁴⁷³ Naše děti v Praze. *Zlatá stezka : Vlastivědný sborník kraje Husova a Chelčického*. 1938-1939, 12, 1, s. 18-19.

⁴⁷⁴ HONNER, Jakub. *Mámino srdce*. Praha : Josef Hokr, 1938. 196 s.

⁴⁷⁵ JOHN, Čestmír. *Před 300 lety*. *Zlatá stezka : Vlastivědný sborník kraje Husova a Chelčického*. 1938-1939, 12, 1, s. 2-7.

⁴⁷⁶ MOSTECKÝ, Václav. *Hrabě Marradas a Vodňany*. *Zlatá stezka : Vlastivědný sborník kraje Husova a Chelčického*. 1938-1939, 12, 2, s. 24-26, MOSTECKÝ, Václav. *Hrabě Marradas a Vodňany*. *Zlatá stezka : Vlastivědný sborník kraje Husova a Chelčického*. 1938-1939, 12, 3, s. 41-43.

u Vodňan. Články navazují na již otištěné texty z ročníku předchozího. Líčí události vojáků z ruské fronty od února 1918 a jejich snažení dostat se na frontu francouzskou.⁴⁷⁷ Články jsou napsány velmi čtivou napínavou formou. Redakce uvádí, že se setkaly s velkou oblibou čtenářů.⁴⁷⁸

Na pokračování byly otiskovány články o historii místních jmen v mirovickém okrese od Antonína Pazdery. Články jsou psány formou příběhu o skupině hochů z mirovické školy, kteří mají brannou vycházku. Místní jména z okresu jsou zde vysvětlována formou debaty mezi jednotlivými hochy s učitelem. Kantor vysvětlí určité základní principy, žáci se pak sami pokoušejí odvodit, jak jednotlivá jména obcí vznikla.⁴⁷⁹

Výrazně menší pozornost je věnována památkám v regionu, přesto zde několik článků menšího rozsahu na toto téma najdeme. Ve druhém čísle se například seznámíme se stručnou historií děkanského kostela Panny Marie v Písku, s jeho architektonickým vývojem, nejdůležitějšími přestavbami a uměleckými památkami.⁴⁸⁰ V desátém čísle nalezneme stručnou zmínku a Božích mukách pod Lhotou Bělečskou.⁴⁸¹

⁴⁷⁷ JEDLIČKA, Václav. Zápisky z legií. *Zlatá stezka : Vlastivědný sborník kraje Husova a Chelčického*. 1938-1939, 12, 2, s. 29-31, JEDLIČKA, Václav. Sláva Syrovému! *Zlatá stezka : Vlastivědný sborník kraje Husova a Chelčického*. 1938-1939, 12, 3, s. 47-49, JEDLIČKA, Václav. Zrádce. *Zlatá stezka : Vlastivědný sborník kraje Husova a Chelčického*. 1938-1939, 12, 5, s. 82-83.

⁴⁷⁸ JEDLIČKA, Václav. Zápisky z legií. *Zlatá stezka : Vlastivědný sborník kraje Husova a Chelčického*. 1938-1939, 12, 2, s. 29.

⁴⁷⁹ PAZDERA, Antonín. Výlet do minulosti. *Zlatá stezka : Vlastivědný sborník kraje Husova a Chelčického*. 1938-1939, 12, 6, s. 94-96, PAZDERA, Antonín. Výlet do minulosti. *Zlatá stezka : Vlastivědný sborník kraje Husova a Chelčického*. 1938-1939, 12, 8, s. 127-130, PAZDERA, Antonín. Výlet do minulosti. *Zlatá stezka : Vlastivědný sborník kraje Husova a Chelčického*. 1938-1939, 12, 9, s. 141-143.

⁴⁸⁰ Děkanský kostel P. Marie v Písku. *Zlatá stezka : Vlastivědný sborník kraje Husova a Chelčického*. 1938-1939, 12, 2, s. 27.

⁴⁸¹ Boží muka pod Lhotou Bělečskou. *Zlatá stezka : Vlastivědný sborník kraje Husova a Chelčického*. 1938-1939, 12, 10, s. 157.

7.2.4 Tradiční činnosti, řemesla a povolání

Tradičním činnostem a řemeslům z oblasti je věnována série článků K. A. Chrupa a J. Honnera vycházejících pod názvem *Šumaváci a jejich práce*.⁴⁸² Seznamují čtenáře s různými předměty, které šumavští horalové vyrábějí ze dřeva, ať to byly různé figurky, hračky, tabatěrky, či březové dýmky. Šumaváci si sami vyráběli i náčiní do domácnosti-misky, slánky, dřevěné talíře a nože, válečky či paličky na maso, které zároveň zdobili malováním nebo ozdobnými výřezy. Pro hospodářské práce vyráběli vidle, hrábě, lopaty, saně. Mezi typické výrobky patří také dřeváky, často označované jako „kleňáky“.

Článek *Jaro na vodňanském náměstí*⁴⁸³ nás seznamuje s tradičním prodejem housat na vodňanském náměstí a housátka označuje jako symbol vodňanského jara. Vysvětluje, že nejvzácnější a nejdražší jsou první housata z počátku března, která když dospějí, prodávají se dobře jako první vzácná husí pochoutka.

7.2.5 Zvyky, tradice, lidová slovesnost, život v minulosti

12. ročník *Zlaté stezky* i nadále čtenáře seznamuje se zvyky a tradicemi typickými pro kraj, uvádí také některé články o životě v regionu v dřívějších dobách. Amálie Kožmínová-Cimrhanzlová v textu s názvem *Staročeské mlýny a Boží dárek*⁴⁸⁴ vysvětluje, jak byl v minulosti dobrý chléb vzácností, lahůdkou a zároveň chloubou každé hospodyně. Seznamuje nás s postupy, jak se chleba pekl, jak se mlela mouka, a také s pověrami a tradicemi, které s chlebem souvisejí. Další rozsáhlý článek od stejné autorky z prosincového čísla popisuje vánoční zvyky typické pro české vesnice.⁴⁸⁵

⁴⁸² CHRUP, K. A. ; HONNER, J. Šumaváci a jejich práce. *Zlatá stezka : Vlastivědný sborník kraje Husova a Chelčického*. 1938-1939, 12, 2, s. 28-29., CHRUP, K. A. ; HONNER, J. Šumaváci a jejich práce. *Zlatá stezka : Vlastivědný sborník kraje Husova a Chelčického*. 1938-1939, 12, 5, s. 81-82, CHRUP, K. A. ; HONNER, J. Šumaváci a jejich práce. *Zlatá stezka : Vlastivědný sborník kraje Husova a Chelčického*. 1938-1939, 12, 7, s.108 -110.

⁴⁸³ VODŇANKA. Jaro na vodňanském náměstí. *Zlatá stezka : Vlastivědný sborník kraje Husova a Chelčického*. 1938-1939, 12, 9, s. 143.

⁴⁸⁴ KOŽMÍNOVÁ-CIMRHANZLOVÁ, Amálie. Staročeské mlýny a Boží dárek. *Zlatá stezka : Vlastivědný sborník kraje Husova a Chelčického*. 1938-1939, 12, 1, s. 11-13.

⁴⁸⁵ KOŽMÍNOVÁ-CIMRHANZLOVÁ, Amálie. Vánoční obyčaje a zvyky našeho venkova. *Zlatá stezka : Vlastivědný sborník kraje Husova a Chelčického*. 1938-1939, 12, 4, s. 58-62.

Článek *Maletická píseň*⁴⁸⁶ vysvětluje, jak vznikla píseň o Maleticích. S Maleticemi sousedí ves Tálín, které je známá písní „Už se ten Tálínský rybník nahání.“ Obyvatelé Tálína si své sousedy neustále dobírali, že oni se takovou písní pochlubit nemohou. Na základě toho složil tzv. „Maletickou píseň,“ ministerský rada Václav Maňhal, který do Maletic často jezdíval na návštěvu.⁴⁸⁷

Zajímavý článek *Těšovická škola*⁴⁸⁸ popisuje, jak v oblasti Těšovic v minulosti probíhala školní výuka – kdo učil, v jakých prostorách vyučování probíhalo apod.

Velmi pozoruhodný je text protivínského učitele Františka Krhouna, který připomíná verše, které trhovci vyvolávali na jihočeských trzích, a snažili se tak přilákat zákazníky.⁴⁸⁹ Prodavači čokolády například vyvolávali:

*„Čokoláda
jako kláda;
kdo ji papá,
tomu huba dobře klapá.“*⁴⁹⁰

nebo

*„Naši čokoládu z Londýna
může ochutnat každá blondýna.“*⁴⁹¹

Trhovci ze vzdálenějších krajů neopomínali upozornit na místo, odkud pocházeli:

*„Tonda z Dejvic, dává nejvíc.“*⁴⁹²

⁴⁸⁶ KRHOUN, František. Maletická píseň. *Zlatá stezka : Vlastivědný sborník kraje Husova a Chelčického*. 1938-1939, 12, 7, s. 110-112.

⁴⁸⁷ Tamtéž, s. 112.

⁴⁸⁸ JIRAN, A. Těšovická škola. *Zlatá stezka : Vlastivědný sborník kraje Husova a Chelčického*. 1938-1939, 12, 8, s. 126-127.

⁴⁸⁹ KRHOUN, František. Jihočeští trhovci jako básníci. *Zlatá stezka : Vlastivědný sborník kraje Husova a Chelčického*. 1938-1939, 12, 9, s. 145-148.

⁴⁹⁰ Tamtéž, s. 146.

⁴⁹¹ Tamtéž.

nebo

„*Já jsem Franta z Prahy,
Tam znaj' lidi tahy.*“⁴⁹³

Verše zachytili žáci protivínské školy, autor článku František Krhoun a Barbora Neškodná z Protivína.

Časopis také otiskuje místní pověsti. V prvním čísle se seznámíme s pověstí o vodnících z mlýna mezi Varvažovem a Smetanovou Lhotou, kteří spolu s mlynářkou okrádali zákazníky o mouku. Až statečný Honza fintu prokoukl a rodinu vodníků udusil kouřem.⁴⁹⁴ V desátém čísle si zase můžeme přečíst, jak vznikl název vrchu Mehelník a vesnice Kluky. Místním klukům se podařilo polapit loupežníka Mehelu, který na kopci loupil – vrch dostal jméno po loupežníkovi a blízká vesnice Růžová byla na počest vychytralých hochů přejmenována na Kluky.⁴⁹⁵

7.2.6 Rodáci a osobnosti

Dvanáctý ročník *Zlaté stezky* poskytoval velký prostor také textům o slavných rodácích a osobnostech kraje. Nalezneme zde například text o mistru Otakaru Ševčíkovi, slavném učiteli hry na housle.⁴⁹⁶ Ve čtvrtém čísle *Zlaté stezky* byl publikován článek o generálu Václavu Noskovi, rodákovi z Tálína u Protivína, který

⁴⁹² KRHOUN, František. Jihočeští trhovci jako básníci. *Zlatá stezka : Vlastivědný sborník kraje Husova a Chelčického*. 1938-1939, 12, 9, s. 147.

⁴⁹³ Tamtéž.

⁴⁹⁴ NOVOTNÝ, Jan. Dvanáct vodníků. *Zlatá stezka : Vlastivědný sborník kraje Husova a Chelčického*. 1938-1939, 12, 1, s. 13-14.

⁴⁹⁵ VYTISKA, O. Mehelník. *Zlatá stezka : Vlastivědný sborník kraje Husova a Chelčického*. 1938-1939, 12, 10, s. 156.

⁴⁹⁶ Velký jihočeský rodák, mistr Otakar Ševčík, slavný učitel hry na housle. *Zlatá stezka : Vlastivědný sborník kraje Husova a Chelčického*. 1938-1939, 12, 1, s. 10.

měl vést stavbu dálnice spojující východ a západ republiky. Stavba měla nabídnout mnoho pracovních míst.⁴⁹⁷

Ke stému výročí úmrtí básníka J. K. Chmelenského⁴⁹⁸ byl otištěn dvoudílný text od Josefa Házra-Píseckého.⁴⁹⁹ Článek je psán neobvyklou formou, zachycuje dění na sešlosti skupiny vlastenců. Teprve na samém závěru jsou představena základní životopisná data o Chmelenském.

Sborník dále publikoval článek o akademickém malíři Josefu Krejsovi, který zachycuje jeho vyprávění o životě,⁵⁰⁰ a krátký článek o spisovateli Josefu Házrovi-Píseckému k příležitosti jeho sedmdesátých narozenin.⁵⁰¹ Oba muži byli přispěvateli *Zlaté stezky*.

Dubnové a květnové číslo pak otiskuje dvoudílný článek o jihočeském národním buditeli Janu Vlastislavu Plánkovi a seznamuje nás s jeho životem.⁵⁰²

7.2.7 Další témata

Zlatá stezka ve dvanáctém ročníku otiskla také několik článků zabývajících se charakteristikami regionu. Hned v prvním čísle vyšel článek J. Honnera s názvem

⁴⁹⁷ JOHN, Čestmír. Náš krajan a jeho dílo. *Zlatá stezka : Vlastivědný sborník kraje Husova a Chelčického*. 1938-1939, 12, 4, s. 55-57.

⁴⁹⁸ Josef Krasoslav Chmelenský se narodil 7. srpna 1800 v Bavorově a zemřel 2. ledna 1939. Stal se členem vlasteneckého hnutí, již na univerzitě začal psát básně, psal libreta, překládal opery, zároveň byl kritikem. (In: HÁZR-PÍSECKÝ, Josef. Utěšený a požehnaný den. *Zlatá stezka : Vlastivědný sborník kraje Husova a Chelčického*. 1938-1939, 12, 5, s. 80.)

⁴⁹⁹ HÁZR-PÍSECKÝ, Josef. Utěšený a požehnaný den. *Zlatá stezka : Vlastivědný sborník kraje Husova a Chelčického*. 1938-1939, 12, 4, s. 67-70, HÁZR-PÍSECKÝ, Josef. Utěšený a požehnaný den. *Zlatá stezka : Vlastivědný sborník kraje Husova a Chelčického*. 1938-1939, 12, 5, s. 77-81.

⁵⁰⁰ HONNER, Jakub. Na návštěvě u Josefa Krejsy, malíře Husova kraje. *Zlatá stezka : Vlastivědný sborník kraje Husova a Chelčického*. 1938-1939, 12, 6, s. 89-93, HONNER, Jakub. Na návštěvě u Josefa Krejsy, malíře Husova kraje. *Zlatá stezka : Vlastivědný sborník kraje Husova a Chelčického*. 1938-1939, 12, 7, s. 105-108.

⁵⁰¹ HONNER, Jakub. Mladý sedmdesátník. *Zlatá stezka : Vlastivědný sborník kraje Husova a Chelčického*. 1938-1939, 12, 6, s. 96-99.

⁵⁰² BROŽ, Josef. Vzpomínejme svých buditelův! *Zlatá stezka : Vlastivědný sborník kraje Husova a Chelčického*. 1938-1939, 12, 8, s. 123-124, BROŽ, Josef. Vzpomínejme svých buditelův! *Zlatá stezka : Vlastivědný sborník kraje Husova a Chelčického*. 1938-1939, 12, 9, s. 139-141.

*Řemesla, živnosti a průmysl na Prachaticku.*⁵⁰³ Vysvětluje, že okres Prachatice má převážně zemědělský charakter a průmyslu je v oblasti velmi málo. Následně poskytuje výčet průmyslových podniků v regionu a upozorňuje na rozšířená řemesla. Článek *Správní rozdělení Písecka a jeho mapy* seznamuje čtenáře s vývojem správního dělení Písecka a s mapami oblasti, které jsou k dispozici.⁵⁰⁴

Další skupina textů pojednává o jihočeské krajině a jejích krásách. O okouzující přírodě v okolí hradu Zvíkov vypráví Bohumil Krejčí v příspěvku s názvem *Vzajetí lesů.*⁵⁰⁵ O krajině v oblasti údolí Vltavy sepsal článek Čestmír John.⁵⁰⁶

Páté číslo dvanáctého ročníku otisklo čtyřstránkový článek zabývající se problematikou nalezišť zlata u Křepic. Připomíná nález rozsáhlého ložiska zlata v roce 1927. Další ložisko se však v oblasti již nenašlo. Přesto místní obyvatelé upozorňují na občasný výskyt zrněk zlata ve studních a v žaludcích domácí drůbeže. Autor se snaží tento jev vysvětlit.⁵⁰⁷

7.2.8 Shrnutí

Pro dvanáctý ročník vlastivědného sborníku *Zlatá stezka* je charakteristické, že velmi citlivě reaguje na aktuální dění, zejména v souvislosti s událostmi, které oblast postihly na podzim roku 1938. Tyto články považuji za velmi cenný zdroj informací o tom, jak lidé přímo postižení důsledky Mnichovské dohody tuto dobu prožívali.

Ve sborníku jsou stále hojně zastoupeny historické články, jejich zaměření je ale ve srovnání s druhým ročníkem jiné. Od historie památek a různých zajímavých míst v kraji se pozornost obrátila k historii místních jmen a vzpomínkám legionářů na 1. světovou válku. Dalším frekventovaným tématem byla třicetiletá válka. Kromě

⁵⁰³ HONNER, Jakub. Řemesla, živnosti a průmysl na Prachaticku. *Zlatá stezka : Vlastivědný sborník kraje Husova a Chelčického*. 1938-1939, 12, 1, s. 7-9.

⁵⁰⁴ NOVOTNÝ, Jan. Správní rozdělení Písecka a jeho mapy. *Zlatá stezka : Vlastivědný sborník kraje Husova a Chelčického*. 1938-1939, 12, 3, s. 39-41.

⁵⁰⁵ KREJČÍ, Bohumil. V zajetí lesů. *Zlatá stezka : Vlastivědný sborník kraje Husova a Chelčického*. 1938-1939, 12, 7, s. 113-115.

⁵⁰⁶ JOHN, Čestmír. Naše Vltava. *Zlatá stezka : Vlastivědný sborník kraje Husova a Chelčického*. 1938-1939, 12, 8, s. 124-126.

⁵⁰⁷ FENCL, Florian. K záhadě křepického zlata. *Zlatá stezka : Vlastivědný sborník kraje Husova a Chelčického*. 1938-1939, 12, 5, s. 73-76.

několika ojedinělých textů o jihočeské krajině ze sborníku téměř úplně vymizely přírodovědné články.⁵⁰⁸ Větší prostor je věnován *Dětskému koutku*.

U dvanáctého ročníku ubylo textů ryze odborného charakteru. Naopak u mnoha příspěvků můžeme pozorovat snahu o větší přístupnost čtenářům. Články jsou často psány formou reportáže nebo jsou informace zasazeny do příběhu či dialogu. V některých textech je také patrná snaha navázat větší kontakt se čtenářem.

Sborník ve 12. ročníku poskytl pestrou paletu článků o osobnostech spojených s krajem. Domnívám se, že jejich výběr nebyl náhodný. Vesměs se jednalo o osobnosti spojené s národním buditelstvím, nebo takové, které byly pro národ nějakým jiným způsobem velmi důležité. Redakce se k nim upíná v době, kdy se český národ nachází v tak nelehké situaci. Například článek *Vzpomínejme svých buditelův* začíná slovy: „*Ve vážných a pohnutých dobách vrací se vždy národ k oněm mužům, kteří byli svou vytrvalou prací, věrností k národu a ušlechtilým vlastenectvím příkladem i posilou.*“⁵⁰⁹

7.3 17. ročník vycházející ve školním roce 1948/1949

Analýza se dále soustředila na sedmnáctý ročník sborníku, který vycházel ve školním roce 1948/1949. Je to třetí ročník poválečný a poslední ročník v historii sborníku vůbec. Pořadatelem byl Antonín Pazdera, vydavatelem *Okresní pedagogické sbory v Písku, v Prachaticích, ve Strakonících, v Týně nad Vltavou, ve Vimperku a ve Vodňanech* za spolupůsobení několika školních inspektorů. Celkem vyšlo 8 čísel – vydání pro měsíc leden a únor a následně květen a červen byla sdružená do jednoho výtisku. Běžná čísla měla 16 stran, zdvojená čísla byla o něco rozsáhlejší. Číslo 5–6 mělo celkem 24 stran, číslo 9–10 disponovalo 28 stranami. Sedmnáctý ročník byl vydáván bez obálky z důvodu nedostatku papíru.⁵¹⁰ Ukázka první strany sborníku je součástí přílohy 19.

⁵⁰⁸ Výjimkou je také pohádkový příběh o čápech v desátém čísle. (HONNER, Jakub. I čáp se stará. *Zlatá stezka : Vlastivědný sborník kraje Husova a Chelčického*. 1938-1939, 12, 10, s. 157-158.)

⁵⁰⁹ BROŽ, Josef. Vzpomínejme svých buditelův! *Zlatá stezka : Vlastivědný sborník kraje Husova a Chelčického*. 1938-1939, 12, 8, s. 123.

⁵¹⁰ Milí čtenáři. *Zlatá stezka : Vlastivědný časopis kraje Husova a Chelčického*. 1948-1949, 17, 1, s. 1.

7.3.1 Reflexe aktuálního dění

K publikování aktuálních zpráv u 17. ročníku sborníku *Zlatá stezka* opět sloužila rubrika *Kronika*. Zachovala si podobný ráz, jako u ročníků předchozích. Umístěna byla téměř na konci sborníku a skládala se z krátkých zpráv z regionu. Upozorňovala na životní jubilea či úmrtí důležitých osobností, informovala o proběhlých i plánovaných akcích v kraji. Oznamovala změny školních inspektorů a poskytovala informace o rozhlasových pořadech, které měly souvislost s regionem. Dále se zde můžeme dočíst například a založení pobočky Pedagogické fakulty Univerzity Karlovy v Českých Budějovicích,⁵¹¹ o udělení čestného občanství města Vodňan prezidentu Klementu Gottwaldovi⁵¹² nebo o změnách krajského zřízení republiky a jejich důsledcích pro oblast jižních Čech.⁵¹³

Mimo rubriku *Kronika* jsou pak některým událostem věnovány samostatné články. Celá první a druhá strana druhého čísla sborníku z října 1948 se zabývá úmrtím Edvarda Beneše. Na titulní straně je otištěna jeho velká fotografie. Následující text pak popisuje nešťastnou událost a prezidentův pohřeb. Publikována byla také báseň *Truchlivé září* od Z. Kovářové, studentky z Volyně:

„Truchlivé září.

Presidentu Benešovi.

Mám obrázek, na kterém,

zahrnuv Jej díkem,

se za nás loučíte

s Tomášem Masarykem:

Zůstanem ' věrni, pane presidente!

⁵¹¹ Jižní Čechy mají svou pedagogickou fakultu. *Zlatá stezka : Vlastivědný časopis kraje Husova a Chelčického*. 1948-1949, 17, 5-6, s. 86.

⁵¹² Čestné občanství města Vodňan. *Zlatá stezka : Vlastivědný časopis kraje Husova a Chelčického*. 1948-1949, 17, 4, s. 61.

⁵¹³ Krajská zřízení. *Zlatá stezka : Vlastivědný časopis kraje Husova a Chelčického*. 1948-1949, 17, 5-6, s. 86, Českobudějovický kraj. *Zlatá stezka : Vlastivědný časopis kraje Husova a Chelčického*. 1948-1949, 17, 7, s. 101-102.

*A dneska v slzách,
jež ze srdcí stříkly,
my, loučíte se,
rádi bychom vzkřikli:
Neodcházejte, pane presidente!*

*Tak, jak Vy tehdy,
my, žijící dále,
Vám slibujeme
Navždycky a stále:
Budeme věrni – pane presidente!*⁵¹⁴

Sborník zároveň otiskl několik vybraných citátů Edvarda Beneše.⁵¹⁵

Druhé číslo časopisu upozorňuje i na ukončení dvouletého plánu 1947–1948⁵¹⁶ a číslo následující na zahájení pětiletky.⁵¹⁷ Dočteme se zde mimo jiné o životním jubileu prezidenta Klementa Gottwalda, který 23. listopadu 1948 oslavil 52. narozeniny.⁵¹⁸ Ve stejném čísle z listopadu 1948 v souvislosti se svátkem Dušiček redakce vzpomíná na všechny padlé, kteří položili své životy za obnovení našeho státu v 1. i 2. světové válce.⁵¹⁹

Od ostatních článků *Zlaté stezky* se svým charakterem výrazně odlišuje text s názvem *Pětiletka ve škole*⁵²⁰ od J. Hejného. Popisuje rozhovor několika malých školáků o pětiletce:

⁵¹⁴ KOVÁŘOVÁ, Z. Truchlivé září. *Zlatá stezka : Vlastivědný časopis kraje Husova a Chelčického*. 1948-1949, 17, 2, s. 18.

⁵¹⁵ Sám o sobě. *Zlatá stezka : Vlastivědný časopis kraje Husova a Chelčického*. 1948-1949, 17, 2, s. 18.

⁵¹⁶ 28. říjen. *Zlatá stezka : Vlastivědný časopis kraje Husova a Chelčického*. 1948-1949, 17, 2, s. 19.

⁵¹⁷ Velký úkol. *Zlatá stezka : Vlastivědný časopis kraje Husova a Chelčického*. 1948-1949, 17, 3, s. 34.

⁵¹⁸ President republiky Klement Gottwald. *Zlatá stezka : Vlastivědný časopis kraje Husova a Chelčického*. 1948-1949, 17, 3, s. 34.

⁵¹⁹ Vzpomínáme. *Zlatá stezka : Vlastivědný časopis kraje Husova a Chelčického*. 1948-1949, 17, 3, s. 33.

⁵²⁰ HEJNÝ, J. P. Pětiletka ve škole. *Zlatá stezka : Vlastivědný časopis kraje Husova a Chelčického*. 1948-1949, 17, 5-6, s. 66-67.

„Děti šly ze školy. Kráčely v hloučku a živě rozprávěly.

„Naše třída má pětiletý plán,“ vykládá Frantík.

„My taky a jaký plán,“ pyšní se Jarmilka.

„To je toho! Dnes má pětiletý plán celá naše škola,“ odsekl furiantsky Pepík.

Tak mluvily děti druhé a třetí třídy. Miloš ze čtvrté národní poslouchal a za chvíli pronesl: „Náš pan učitel povídal, že hlavní věcí je plán plnit. Plán na papíře nic není.“

„My ten plán plníme a budeme ho pořád plnit,“ utrousila nesměle Boženka ze druhé.“ „A my taky, my taky pětiletku splníme, jako jsme splnily dvouletku,“ volaly jeden přes druhého.

Vojta z páté se rozšafně rozkročil, hlouček se zastavil na chodníku a žák Vojtěch se širokým smíchem začal si dobírat všechny ostatní: „Tak mi prosím vás, řekněte, jak to ve škole děláte?“ A teď to propuklo jako bouře. Jako když píchneš do vosího hnízda. Pádne odpovědi vyletovaly jako rozdrážděné vosy a píchaly rozšklebeného Vojtu se všech stran.

„Budeme se víc učit.“ „Budeme lépe psát úkoly.“ „U nás nesmí býti ani jediná pětka.“ „Slabé žáky budeme doučovat v kroužcích.“ „Žáky sirotky budeme podporovat.“ „Vyhlásíme soutěž dobrých čtenářů.“ „My soutěž čistoty. „My zas budem závodit ve sběru papíru a hadrů.“ „My ve slušném chování.““⁵²¹

Rozhovor dětí vyslechl starší dělník, vychvaluje je, jak problému hezky rozumějí, a jaké mají dnes děti hezké mládí a jak dobře se mají ve škole. Potká se s učitelem svého syna:

„„Soudruhu, čest práci!“ Staří známi tisknou si pravice.

„Soudruhu, vy máte školu! Jako náš podnik. Jdu za dětmi a poslouchám. Dvouletka. Pětiletka. A jak tomu rozuměly! U nás v továrně soudruh dílovedoucí by to lépe nedovedl. Vy jste hotová výroba.“

„No to jsme. My také vyrábíme. My také děláme nové hodnoty. My vyrábíme, my vychováváme pro republiku, pro socialismus nového člověka, nové lidi, aby to už nikdy

⁵²¹ HEJNÝ, J. P. Pětiletka ve škole. *Zlatá stezka : Vlastivědný časopis kraje Husova a Chelčického*. 1948-1949, 17, 5-6, s. 66.

nezavrzalo v těch kolečkách našeho nového řádu. My tvoříme nové lidi pro větší a rychlejší výkon a lepší výrobu.““

Z celého textu je patrná poplatnost době. Jedná se však o výjimečný případ. Kromě tohoto článku a dvou výše zmíněných upozornění na konec dvouletky a zahájení pětiletky si časopis zachoval svůj charakter a texty nebyly ideologicky předpojaté.

7.3.2 Reflexe historických událostí

17. ročník opět hodně vzpomíná na důležité okamžiky našich dějin. Hned první článek prvního čísla ze září 1948 se zaměřuje na výročí úmrtí T. G. Masaryka. Otiskuje úryvky z projevu našeho prvního prezidenta ke školní mládeži a báseň o jeho smrti od Josefa Hory.⁵²²

Říjnové vydání pak upozorňuje na 30. výročí vzniku samostatného státu. Zmiňuje trnitou cestu, která ke vzniku státu vedla, a nejdůležitější osobnosti, které se na jeho vzniku podílely.⁵²³

Prosincový článek *Úsměv domova* je velmi smutnou vzpomínkou na nedávnou historii – na Vánoce strávené v koncentračním táboře. Vypráví o nešťastném mladém muži, který v koncentračním táboře zemřel na Štědrý večer. Zemřel však s úsměvem na tváři, protože se mu v horečce zdálo o rodné šumavské vesnici a mamince.⁵²⁴

V březnovém čísle sborník upozorňuje na výročí narozenin T. G. Masaryka a zároveň výročí smrti jeho syna Jana Masaryka. Při této příležitosti otiskuje jejich vybrané citáty.⁵²⁵ Číslo 9–10 pak informuje o výročí 65 let od narození Edvarda Beneše⁵²⁶ a 30 let od smrti Milana Rostislava Štefánika.⁵²⁷

⁵²² TGM. *Zlatá stezka : Vlastivědný časopis kraje Husova a Chelčického*. 1948-1949, 17, 1, s. 2.

⁵²³ 28. říjen. *Zlatá stezka : Vlastivědný časopis kraje Husova a Chelčického*. 1948-1949, 17, 2, s. 19.

⁵²⁴ KUŠIČKA, Jaroslav. *Úsměv domova*. *Zlatá stezka : Vlastivědný časopis kraje Husova a Chelčického*. 1948-1949, 17, 4, s. 50-51.

⁵²⁵ Březen 1850 a 1948. *Zlatá stezka : Vlastivědný časopis kraje Husova a Chelčického*. 1948-1949, 17, 4, s. 58-59.

⁵²⁶ V květnu vzpomínáme. *Zlatá stezka : Vlastivědný časopis kraje Husova a Chelčického*. 1948-1949, 17, 9-10, s. 122.

⁵²⁷ Smutné výročí. *Zlatá stezka : Vlastivědný časopis kraje Husova a Chelčického*. 1948-1949, 17, 9-10, s. 122.

7.3.3 Zábava

Také 17. ročník *Zlaté stezky* si uchoval rubriku *Hádanky*, a to na předposlední straně sborníku. Rubrika měla podobnou skladbu jako u ročníků předchozích – hádanky, rébusy, křížovky apod. Zachovaly se rovněž hádankářské turnaje.

Během tohoto ročníku uspořádala redakce soutěž s názvem *Kdo je kdo?*. Hned v prvním čísle časopisu byly zveřejněny podobizny třech významných českých osobností. Čtenáři dostali za úkol je identifikovat, sepsat jejich jméno, čím byli, rok narození nebo úmrtí a společně s kupónem zaslat do redakce.⁵²⁸ Z třiceti čtyř luštitelů bylo vylosováno deset výherců, kteří jako ceny získali tři plnicí pera a sedm knih. Tajemnými muži na obrázku byli T. G. Masaryk, M. Tyrš a Karel IV.⁵²⁹

Zajímavostí je, že 17. ročník časopisu již nedisponuje *Dětským koutkem*. Místo toho byly různé zábavné texty pro děti rozmístěny po celém sborníku. Jednalo se o básničky, hádanky, dopisy od dětí, příběhy, které děti sepsaly, apod. Dopisy i příběhy od dětí měly vesměs podobný charakter jako u ročníků předchozích. Byla to zejména povídání o přírodě, o zvířátkách, která vlastní, či historky, které zažily. Pro rozptýlení byla ve sborníku obvykle otištěna *Skryvačka*, tedy obrázek, kde čtenáři měli hledat nějaký skrytý prvek. Poslední strana byla věnována obrázkovým příběhům od Zdeňky Kovářové-Lacinové. Jednalo se o čtyři obrázky zachycující jednoduchý příběh, každý obrázek byl doplněn dvojverším, které popisuje děj. Ukázka je součástí přílohy 20.

Na pokračování byly otiskovány také příběhy *Mucinky*, malé ruské bílé fenky, které se ujali čeští legionáři při cestě vlakem přes Sibiř.⁵³⁰ Popisují náročné putování

⁵²⁸ Soutěž o ceny. *Zlatá stezka : Vlastivědný časopis kraje Husova a Chelčického*. 1948-1949, 17, 1, s. 9.

⁵²⁹ Rozluštění soutěže „Kdo je to?“ *Zlatá stezka : Vlastivědný časopis kraje Husova a Chelčického*. 1948-1949, 17, 2, s. 30.

⁵³⁰ RADA, Václav. Mucinka. *Zlatá stezka : Vlastivědný časopis kraje Husova a Chelčického*. 1938-1939, 17, 1, s. 10-12, RADA, Václav. Mucinka. *Zlatá stezka : Vlastivědný časopis kraje Husova a Chelčického*. 1938-1939, 17, 2, s. 25-27, RADA, Václav. Mucinka. *Zlatá stezka : Vlastivědný časopis kraje Husova a Chelčického*. 1938-1939, 17, 3, s. 36-38, RADA, Václav. Mucinka. *Zlatá stezka : Vlastivědný časopis kraje Husova a Chelčického*. 1938-1939, 17, 4, s. 52-54, RADA, Václav. Mucinka. *Zlatá stezka : Vlastivědný časopis kraje Husova a Chelčického*. 1938-1939, 17, 5-6, s. 81-83.

vojáků a krajinu, kterou vlakem projíždějí. Mucinka zároveň vypráví svůj příběh, jak se ztratila. Autorem je Václav Rada.

7.3.4 Historie

Články z oblasti historie jsou u 17. ročníku *Zlaté stezky* tematicky velmi rozmanité. Hned v prvním čísle se například dočteme o historii píseckého kamenného mostu v článku od Čestmíra Johna. Text je psán odlehčenou formou v první osobě, kdy most sám vypráví svůj životní příběh.⁵³¹

Ve druhém čísle nás článek Dr. Václava Mosteckého podrobně seznamuje s problematikou selských rebélií na Vodňansku. Detailně vysvětluje příčiny problému a průběh událostí.⁵³² Následuje příběh popisující návštěvu Viléma z Rožmberku ve městě Prachatice.⁵³³

Ve třetím čísle zahajuje sborník rozsáhlou šestidílnou sérii článků o původu nejruznějších příjmení od Josefa Brože. Vysvětluje postupně, že příjmení lidé získávali zejména na základě svého původu, místa bydliště, na základě přezdivek, povolání, tělesných zvláštností apod. Články jsou doplněny velkým množstvím praktických příkladů.⁵³⁴

⁵³¹ JOHN, Čestmír. Vypravování neživého pamětníka. *Zlatá stezka : Vlastivědný časopis kraje Husova a Chelčického*. 1948-1949, 17, 1, s. 3-6.

⁵³² MOSTECKÝ, Václav. Selské rebelie na Vodňansku. *Zlatá stezka : Vlastivědný časopis kraje Husova a Chelčického*. 1948-1949, 17, 2, s. 19-22.

⁵³³ VOTAVA, J. Zlatý věk. *Zlatá stezka : Vlastivědný časopis kraje Husova a Chelčického*. 1948-1949, 17, 2, s. 23-24.

⁵³⁴ BROŽ, Josef. Příjmení podle původu místního, národního, nebo bydliště. *Zlatá stezka : Vlastivědný časopis kraje Husova a Chelčického*. 1948-1949, 17, 3, s. 42-43, BROŽ, Josef. O našich jménech a příjmeních. *Zlatá stezka : Vlastivědný časopis kraje Husova a Chelčického*. 1948-1949, 17, 4, s. 58-59, BROŽ, Josef. O našich jménech a příjmeních. *Zlatá stezka : Vlastivědný časopis kraje Husova a Chelčického*. 1948-1949, 17, 5-6, s. 77-78, BROŽ, Josef. O našich jménech a příjmeních. *Zlatá stezka : Vlastivědný časopis kraje Husova a Chelčického*. 1948-1949, 17, 7, s. 96-97, BROŽ, Josef. O našich jménech a příjmeních. *Zlatá stezka : Vlastivědný časopis kraje Husova a Chelčického*. 1948-1949, 17, 8, s. 109-110, BROŽ, Josef. O našich jménech a příjmeních. *Zlatá stezka : Vlastivědný časopis kraje Husova a Chelčického*. 1948-1949, 17, 9-10, s. 130-131.

V čísle 5–6 se můžeme dočíst o působení Jakuba Krčina na zámku Kratochvíle⁵³⁵ nebo o vzniku spojených pošumavských drah.⁵³⁶ Sedmé číslo pak popisuje vznik města Bavorov.⁵³⁷ Text je velmi odlehčený, je sepsán spíše formou příběhu než výčtu historických událostí. Nalezneme zde také příspěvek o téměř neznámém zámečku v Drslavicích a jeho stručnou historii.⁵³⁸

V posledním čísle ročníku pak nalezneme zajímavé krátké texty o historii Vacova,⁵³⁹ o původu názvů vybraných místních obcí⁵⁴⁰ a také výklad o tom, jak vznikl erb Hodějovských z Hodějova se zlatým kaprem v modrém poli.⁵⁴¹ Sborník se vrací i do historie nedávné. Popisuje vyjednávání o demarkační čáře, které proběhlo v květnu 1945 ve Vodňanech.⁵⁴² Otiskuje také příběh jihočeských partyzánů, který napsala studentka z Varvažova.⁵⁴³

⁵³⁵ MUŠKA, Václav. Jakub Krčín a zámek Kratochvíle u Netolic. *Zlatá stezka : Vlastivědný časopis kraje Husova a Chelčického*. 1948-1949, 17, 5-6, s. 67-69.

⁵³⁶ BRAUN, Jan. O vzniku spojených pošumavských drah. *Zlatá stezka : Vlastivědný časopis kraje Husova a Chelčického*. 1948-1949, 17, 5-6, s. 84.

⁵³⁷ DOMORÁZEK, F. O založení Bavorova. *Zlatá stezka : Vlastivědný časopis kraje Husova a Chelčického*. 1948-1949, 17, 7, s. 94-95.

⁵³⁸ KOVÁŘOVÁ-LACINOVÁ Z. Zakletý zámek. *Zlatá stezka : Vlastivědný časopis kraje Husova a Chelčického*. 1948-1949, 17, 7, s. 95-96.

⁵³⁹ SLÁDEK, Josef. Kus historie Vacova. *Zlatá stezka : Vlastivědný časopis kraje Husova a Chelčického*. 1948-1949, 17, 9-10, s. 136.

⁵⁴⁰ TEPLÝ, F. Výklad názvů Zbudov, Nákří, Sedlec... *Zlatá stezka : Vlastivědný časopis kraje Husova a Chelčického*. 1948-1949, 17, 9-10, s. 143-144.

⁵⁴¹ BRAUN, Jan. Erb Hodějovských z Hodějova. *Zlatá stezka : Vlastivědný časopis kraje Husova a Chelčického*. 1948-1949, 17, 9-10, s. 139.

⁵⁴² PAZDERA, Antonín. Demarkační čára. *Zlatá stezka : Vlastivědný časopis kraje Husova a Chelčického*. 1948-1949, 17, 9-10, s. 127-128.

⁵⁴³ PETROVÁ, Marie. Zvíkováci. *Zlatá stezka : Vlastivědný časopis kraje Husova a Chelčického*. 1948-1949, 17, 9-10, s. 132-135.

7.3.5 Zvyky, tradice, lidová slovesnost, pověsti, život v minulosti

Sborník i v 17. ročníku informuje o různých pověstech z oblasti. Dočteme se zde například o záhadném městě na Boubíně,⁵⁴⁴ o svatbě na Střele,⁵⁴⁵ o pokladu v tvrzi Hrádek u Husince⁵⁴⁶ nebo o tom, jak vznikl erb rodu Malovců z Malovic s polovinou koně.⁵⁴⁷

Ve třetím čísle jsou uveřejněny vzpomínky kočího Hájka z Písku, které pro časopis sepsal F. Hrubec. Kočí vypráví o svém dětství, kdy sloužil jako pasák dobytka a nesmírně toužil po práci s koňmi. Vzpomíná na tu slávu, kdy ho strýc poprvé nechal samotného vláčet s jeho kobyloou pole. Jakmile však zvony začaly bít poledne, kobyla se sebrala a utekla domů, protože přes dobu oběda pracovat nechtěla.⁵⁴⁸

Josef Vlášek ve 3. čísle čtenáře seznamuje s tradicí oslavy „sejpký.“ Obecní slouha dříve pásal všem sedlákům dobytek a za tuto službu dostal pastoušku k bydlení, obecní louku, pole a tzv. „sejpký,“ tedy dávku obilí od všech sedláků jako odměnu za odvedenou práci. Sejpký dostával slouha 30. listopadu a u této příležitosti se pořádala oslava.⁵⁴⁹

Hned v následujícím čísle pak B. Smíšek vypráví, jak chodil obecní slouha na Štědrý den koledovat po všech chalupách ve vsi.⁵⁵⁰ Prosincové číslo otiskuje také

⁵⁴⁴ JIRAN, Alois. Záhadné město na Boubíně. *Zlatá stezka : Vlastivědný časopis kraje Husova a Chelčického*. 1948-1949, 17, 1, s. 2.

⁵⁴⁵ JÍLEK. Svatba na Střele. *Zlatá stezka : Vlastivědný časopis kraje Husova a Chelčického*. 1948-1949, 17, 3, s. 39.

⁵⁴⁶ PILÁT, Ladislav. Poklad na Hrádku. *Zlatá stezka : Vlastivědný časopis kraje Husova a Chelčického*. 1948-1949, 17, 8, s. 110-111.

⁵⁴⁷ BRAUN, Jan. Erb Malovců z Malovic. *Zlatá stezka : Vlastivědný časopis kraje Husova a Chelčického*. 1948-1949, 17, 1, s. 7-8.

⁵⁴⁸ HRUBEC, F. Třináctiletý kočí. *Zlatá stezka : Vlastivědný časopis kraje Husova a Chelčického*. 1948-1949, 17, 3, s. 35.

⁵⁴⁹ VLÁŠEK, Josef. Jak se slavívala „sejpký“ v Záblatí u Vodňan. *Zlatá stezka : Vlastivědný časopis kraje Husova a Chelčického*. 1948-1949, 17, 3, s. 40.

⁵⁵⁰ SMÍŠEK, B. Sluhovo vánoční přání. *Zlatá stezka : Vlastivědný časopis kraje Husova a Chelčického*. 1948-1949, 17, 4, s. 51.

text a noty tradiční vánoční koledy z prácheňské oblasti⁵⁵¹ a povídání o Mikulášovi, který obchází děti v Křepicích.⁵⁵²

V čísle 5–6 nalezneme další článek týkající se svatebních zvyků. Otiskuje tradiční svatební píseň, kterou zpívá družba, jak ji na svatbě své sestřenice ve Zběšicích zachytil autor Zdeněk Mareš.⁵⁵³

O tom, jak vypadal v minulosti život v jihočeské vesnici, pojednává text *Jak bývalo u nás před lety*. Sestaven byl na základě povídání nejstaršího občana Semic na Písecku, Matěje Plátěnky narozeného v únoru 1856. Vzpomíná na své dětství, práci, na svou svatbu, ale především na každodenní život. Vypráví například, jak zuby tehdy netrhal lékař, ale kovář, nebo jak mu vlasy stříhával tatínek, protože žádný holič v okolí nebyl.⁵⁵⁴

Velkou zajímavostí je článek o vsi Drslavice, který je psán hornoblanickým nářečím. Původ názvu vsi například vysvětluje následovně: „*Tag vom bil nákej Drslaf zbrojnoš, kerej sem s tima Psíhlařci přišel, a voj toho mají Drslavice meno. Vom prej je eště nehde vimalovanej, nemůže se ale řícti istě, jesli je to ten samej.*“⁵⁵⁵

V posledním čísle ročníku se můžeme seznámit také s tzv. porukou. Článek vysvětluje, že ve 13. století se pojmem poruka označovalo chytání lupičů, zlodějů a podvodníků. Byla to robota, která byla povinná pro všechny obyvatele. Čechy a Morava byly rozděleny na tzv. honitvy. Vyskytl-li se v dané honitvě nějaký zločinec, byl na něj uspořádán hon, tzv. poruka.⁵⁵⁶

⁵⁵¹ KRHOUN, F. Prácheňská vánoční koleda. *Zlatá stezka : Vlastivědný časopis kraje Husova a Chelčického*. 1948-1949, 17, 4, s. 56-57.

⁵⁵² KOLÁŘ, Vojtěch. O Mikuláši v Křepicích. *Zlatá stezka : Vlastivědný časopis kraje Husova a Chelčického*. 1948-1949, 17, 4, s. 57.

⁵⁵³ MAREŠ, Zdeněk. Když si náš dědeček babičku bral. *Zlatá stezka : Vlastivědný časopis kraje Husova a Chelčického*. 1948-1949, 17, 5-6, s. 78-80.

⁵⁵⁴ HRUBEC, F. Jak bývalo u nás před lety. *Zlatá stezka : Vlastivědný časopis kraje Husova a Chelčického*. 1948-1949, 17, 8, s. 113-115.

⁵⁵⁵ VYDRA, B. Voj čeho mají Drslavice meno a jak tu lidi znejprfka žili. *Zlatá stezka : Vlastivědný časopis kraje Husova a Chelčického*. 1948-1949, 17, 9-10, s. 142-143.

⁵⁵⁶ JAKŠÍ, M. Poruka a honitva. *Zlatá stezka : Vlastivědný časopis kraje Husova a Chelčického*. 1948-1949, 17, 9-10, s. 128-129.

7.3.6 Osobnosti

17. ročník *Zlaté stezky* opět uveřejnil velké množství článků o významných osobnostech regionu, a to zejména v souvislosti s výročími jejich narození či úmrtí. První číslo upozorňuje na výročí 40 let od úmrtí bavorovského rodáka, malíře Josefa Jakšího. V souvislosti s tím otiskuje vzpomínky jeho sestry na malířův život, a především na jeho setkání s Juliem Zeyerem, který mu dopomohl k přijetí na Umělecko-průmyslovou školu v Praze.⁵⁵⁷

Text o Janu Ladislavu Maškovi, řediteli smíchovské školy a rodákovi z Pohorovic na Vodňansku, je uveřejněn v souvislosti se 120. výročím jeho narození a stejně jako článek předchozí je veden formou vzpomínek.

Číslo 5–6 vzpomíná hned na dva rodáky z jihočeských Drahonic. Prvním z nich je Jan Řezábek, učitel, ředitel Československé obchodní akademie a doktor filosofie. Druhou osobností je Karel Andrlík, inženýr, čestný doktor věd technických, jeden z nejvýznačnějších českých badatelů v oblasti cukrovarství, který přednášel také v zahraničí. Ve stejném čísle byl u příležitosti 50. výročí úmrtí otištěn článek o básníku Otakaru Mokřem.⁵⁵⁸

Číslo sedmé otiskuje článek o Františku Ladislavu Čelakovském ke 150. výročí jeho narození. Čelakovský byl rodákem ze Strakonice a studoval na gymnáziu v Písku. V souvislosti s 20. výročím úmrtí Josefa Holečka byl uveřejněn také článek o tomto spisovateli. Popisuje jeho život, soustředí se především na jeho mládí.

K 84. narozeninám vlastivědného pracovníka Josefa Konvičky, jednoho z příspěvatelů *Zlaté stezky*, sepsal vzpomínkový článek o životě badatele jeho synovec, František Bakule.⁵⁵⁹

⁵⁵⁷ PAZDERA, Antonín. Julius Zeyer a Josef Jakší. *Zlatá stezka : Vlastivědný časopis kraje Husova a Chelčického*. 1948-1949, 17, 1, s. 6-7.

⁵⁵⁸ DRÁŽDIL, S. Listy oddaného přátelství a lásky. *Zlatá stezka : Vlastivědný časopis kraje Husova a Chelčického*. 1948-1949, 17, 5-6, s. 74-77.

⁵⁵⁹ BAKULE, František. Strejček Josef. *Zlatá stezka : Vlastivědný časopis kraje Husova a Chelčického*. 1948-1949, 17, 8, s. 106-108.

7.3.7 Příroda

Článek ve třetím čísle detailně vysvětluje, proč na podzim u stromů dochází ke žloutnutí listů.⁵⁶⁰ Text v osmém čísle z dubna 1949 se zabývá rybami. Popisuje, jak jsou ryby v řece Blanici značkovány. Na hřbetní ploutev dostanou známku s datem, svou aktuální váhou a úsekem řeky, kam jsou vypuštěny. To umožňuje další sledování jejich života – přírůstky váhy, stěhování, tah za potravou apod.⁵⁶¹

Číslo 9–10 otiskuje fotografie některých vzácných rostlin rostoucích v oblasti spolu s jejich stručnou charakteristikou.⁵⁶²

7.3.8 Shrnutí

17. ročník sborníku *Zlatá stezka* se vyznačuje tím, že již nedisponuje *Dětským koutkem*. Články dětského charakteru, které byly původně v této rubrice umístěny, se rozptýlily mezi ostatní texty. Časopis tak celkově získal méně vážný, více dětský charakter. Seriózní články se najednou prolínají s hádankami, básničkami a dopisy od dětí. U mnoha textů můžeme sledovat určité odlehčení, jsou psány čtivější formou a bývají ve srovnání s předchozími ročníky kratší. Nově přibýly také skrývačky a obrázkové příběhy, články byly častěji doplněny obrázky. Také u vizuálního stylu tedy můžeme sledovat méně vážné a živější pojetí. Jinak si však články uchovaly vysokou kvalitu a podobný charakter i tematické zaměření jako u ročníků předchozích. Velmi pestré byly zejména články z oblasti historie a národních tradic. Velmi slabé zastoupení měly naopak texty zabývající se přírodními vědami.

17. ročník byl posledním ročníkem *Zlaté stezky*. V čísle 9–10 redakce píše:

„Dvojčíslem 9. a 10. končíme XVII. ročník (1948–1949) *Zlaté stezky*, který je vlastně třetím ročníkem po druhé světové válce. Děkujeme upřímně všem, kdož přispěli k vnitřnímu obsahu časopisu a kdo pečovali o jeho odběr. Chtěli jsme, aby *Zlatá stezka* byla dobrou krajevou čítankou a podle zájmu, kterému se těšila ve škole i v rodině,

⁵⁶⁰ SKALICKÝ, Václav. Proč žloutne listí? *Zlatá stezka : Vlastivědný časopis kraje Husova a Chelčického*. 1948-1949, 17, 3, s. 43.

⁵⁶¹ ŠTEDRONSKÝ, Eduard. Značkování ryby. *Zlatá stezka : Vlastivědný časopis kraje Husova a Chelčického*. 1948-1949, 17, 8, s. 111-112.

⁵⁶² AMBROŽ, Václav. Dva obrázky rostlin. *Zlatá stezka : Vlastivědný časopis kraje Husova a Chelčického*. 1948-1949, 17, 9-10, s. 131, 133.

*vidíme, jak naši čtenáři stále s láskou lnou k svému kraji. – Pořadatel zvláště děkuje všem přispěvatelům za milou spolupráci. – Administrace připomíná těm, kteří nemají vyrovnáno, aby tak učinili ještě před prázdninami, abychom i my mohli dostáti svým povinností.*⁵⁶³

Informace, že je sborník nucen svou činnost ukončit, zde explicitně uvedena není. Z použitých formulací je však možné vycítit snahu vyjádřit tuto informaci alespoň nepřímo.

⁵⁶³ *Zlatá stezka : Vlastivědný časopis kraje Husova a Chelčického. 1948-1949, 17, 9-10, s. 147.*

8 *Zlatá stezka: Sborník Prachatického muzea* – návaznost do současnosti

V 90. letech došlo k obnovenému vydávání některých významných českých vlastivědných sborníků první poloviny 20. století. O sborníku *Zlatá stezka* se dá toto říct jen částečně. V roce 1994 Prachatické muzeum začalo vydávat titul s názvem *Zlatá stezka: Sborník Prachatického muzea*. Návaznost na původní sborník je však minimální, redakce pouze v úvodu prvního čísla upozorňuje na fakt, že název není originální a časopis stejného jména vycházel od roku 1927 ve Vodňanech.⁵⁶⁴

Sborník začal být vydáván u příležitosti 90. výročí založení Prachatického muzea a zaměřil se na oblast vlastivědy. „Svým pojetím si publikace vzala za úkol informovat nejenom pracovníky v oboru, ale i veřejnost, která se zajímá o aktivity okresu Prachatice spadající do oblasti muzeologie, památkové péče, archeologie a archivnictví.“⁵⁶⁵ Tematická náplň sborníku je určena především oblastmi zájmu pracovníků Muzea, možnost publikovat však redakce nabízí všem odborníkům i amatérům, jediným měřítkem pro přijetí příspěvku je jeho kvalita.⁵⁶⁶ Sborník začal být vydáván s roční periodicitou.

První číslo vyšlo v nákladu 300 kusů a mělo 133 stran. Ohlas na ročník první předčil očekávání redakce, titul byl rychle rozebrán, a byl proto realizován i dotisk. Druhý ročník přinesl více materiálů, pestřejší výběr oborů, a jeho objem byl téměř dvojnásobný.⁵⁶⁷ Ročníky dva a tři byly vydány v nákladu 500 ks, u ročníků následujících náklad kolísal v rozmezí 200 až 300 ks. Obvykle se vyznačují objemem okolo 300 stran, objevují se však i výjimky, které překročily hranici 400 stran. Vedoucím redaktorem u všech dosud publikovaných ročníků⁵⁶⁸ byl František Kubů, vedoucí odborného oddělení Prachatického muzea, historik starších dějin, specialista na starší německé dějiny a na dějiny Zlaté stezky.⁵⁶⁹ Na místě výkonného redaktora se

⁵⁶⁴ Úvodem. *Zlatá stezka : Sborník prachatického muzea*. 1994, 1, s. 7.

⁵⁶⁵ Tamtéž, s. 7.

⁵⁶⁶ Tamtéž, s. 8.

⁵⁶⁷ Tamtéž, s. 7.

⁵⁶⁸ Jedná se o ročníky 1 až 16, které vyšly v období let 1994 – 2009.

⁵⁶⁹ *Prachatické muzeum* [online]. 2009 [cit. 2011-01-09]. Organizační struktura, kontakty. Dostupné z WWW: <<http://www.prachatickemuzeum.cz/kontakty>>.

postupně vystřídali Jaromír Beneš (ročníky 1–3), Petra Krejčířiková (ročníky 4–5) a Marek Parkman⁵⁷⁰ (ročníky 6–16).

Sborník nabízí následující rubriky: Články, Materiály, Kronika, Muzeologie, Archeologie, Památková péče, Archivní práce, Přírodní vědy, Drobnosti, Zprávy, v posledních letech přibyla také Etnografie, Militaria a další. Rubriky nejsou pevně vymezené, vyvíjejí se na základě konkrétních příspěvků, které má redakce pro daný ročník k dispozici.

Přehled počtu článků v jednotlivých rubrikách u ročníků 1–10 nabízí následující tabulka:

Tabulka 9: Přehled článků v rubrikách u ročníků 1-10⁵⁷¹

Články	38
Materiály	10
Kronika	26
Muzeologie	20
Archeologie	23
Památková péče	20
Archivní práce	35
Přírodní vědy	14
Drobnosti	23
Zprávy	14

Jak je patrné, novodobý sborník se od „původní“ *Zlaté stezky* v mnoha ohledech liší. Zatímco starší časopis vycházel z nadšení místních učitelů, novodobý sborník vychází z iniciativy Prachatického muzea. Naprostou většinu autorů tvoří akademici nebo odborníci z různých institucí (archiváři, knihovníci, pracovníci muzeí, okresních úřadů, vědeckých ústavů apod.). Nepočítáme-li univerzitní profesory, učitele najdeme mezi přispěvateli pouze výjimečně.⁵⁷²

⁵⁷⁰ V Prachatickém muzeu pracuje do dnešní doby, archeolog, provádí záchranné archeologické výzkumy v prachatickém regionu.

⁵⁷¹ Tabulka byla sestavena na základě článku: PARKMAN, Marek. Zlatá stezka. Sborník prachatického muzea. Obsah ročníků I (1994) – 10 (2003). *Zlatá stezka : Sborník Prachatického muzea*. 2003, 10, s. 224-235.

⁵⁷² Takovými výjimkami jsou např. Bohumil Tetour, učitel Základní umělecké školy Vlachově Březí, nebo Raimund Paleczek, učitel na gymnáziu v Düsseldorfu, kteří příležitostně do sborníku přispívají.

Novodobý sborník má ryze odborný charakter. Články se vyznačují veškerými náležitostmi odborného textu, disponují seznamem literatury, poznámkovým aparátem i cizojazyčným resumé. Doplněny jsou přehlednými grafy, schémata, tabulkami a četnými fotografiemi. Žádné rubriky k oddechu ani k zábavě novodobý sborník nenabízí. Odlišná je také cílová skupina, na kterou se titul zaměřuje.

Co oba sborníky spojuje, je nelehká finanční situace. Sborník Prachatického muzea se potýkal s četnými finančními problémy, ročníky 8, 9 a 12, 13 byly dokonce sdruženy do dvojčísel. Ročníky 7 a 8–9 vyšly s podporou z programu Phare CBC, v dalších letech sborník finančně podpořil také Krajský úřad Jihočeského kraje v Českých Budějovicích a vybrané městské úřady z regionu. Bez jejich příspěví by sborník nebylo možno vydávat. Ani v novodobém sborníku nejsou příspěvky honorovány.⁵⁷³

⁵⁷³ Pokyny pro autory. *Zlatá stezka : Sborník prachatického muzea*. 1999, 6, s. 431.

Závěr

Hlavním cílem diplomové práce bylo zpracovat problematiku vydávání vlastivědných sborníků. Práce představila základní charakteristiky tohoto typu periodika a historii jejich vydávání na našem území. Na konkrétním příkladu sborníku *Zlatá stezka* poukázala na všechny aspekty, s kterými je vydávání takového titulu spojeno, upozornila na specifika, kterými se tento typ periodika odlišuje od ostatních časopisů.

Sborník *Zlatá stezka* měl velmi specifické cíle. Jeho hlavním úkolem bylo vzdělávat čtenáře o jejich rodném kraji. Za cíl si kladl podrobně informovat o specifikách oblasti, na která se běžná literatura nezaměřuje. Chtěl také písemně zachytit místní tradice, zvyky, pověsti a lidovou slovesnost, které se dosud předávaly pouze ústním podáním, a proto hrozilo, že nebudou zachovány pro další generace.

Zlatá stezka měla také sloužit jako doplněk při výuce vlastivědy. Děti podle školních osnov měly být vzdělávány v oblasti místních pohádek, pověstí a zvyků, ale také v oblasti historie, geografie a přírodních podmínek rodného kraje. Učitelé ale často nepocházeli z regionu, ve kterém vyučovali, a proto místní problematiku detailně neznali. *Zlatá stezka* měla tento problém řešit a posloužit učitelům jako zdroj informací a podklad pro výuku.

Sborník byl určen především žákům škol. Měl však primárně vzdělávací charakter, děti tedy bylo třeba motivovat k jeho pořízení. Bylo proto důležité, aby učitel uměl žáky pro sborník vhodným způsobem nadchnout. Platby za nákup časopisu byly hlavním finančním zdrojem sborníku. Velký význam také měly dary od různých institucí, nebo i jednotlivců, kteří chtěli podporovat vzdělávání.

Diplomová práce poukázala na důležitou roli výkonného redaktora, který představoval jakousi „duši“ sborníku a s výjimkou administrace, financí, tisku a expedice vykonával veškerou práci sám. Byl to právě on, kdo určoval směr, kterým se podoba sborníku má vyvíjet. Sám shromažďoval příspěvky, oslovoval autory se žádostí o zpracování určitého tématu, vybíral nejlepší články, prováděl korektury veškerých textů. Do sborníku také sám přispíval. Veškerou práci přitom vykonával pouze z nadšení, bez jakéhokoliv honoráře, a to ve svém volném čase, nad rámec učitelského povolání. Honorováni nebyli ani autoři příspěvků, pokladník či vedoucí administrace. Platilo se pouze za tisk a expedici, tiskárna Antonína Dvořáka byla navíc tak vstřícná, že si účtovala pouze skutečně vzniklé náklady.

Zajímavostí je také problematika příspěvatelů. Odborná literatura často zmiňuje, že sborníky měly často problémy s nedostatkem kvalitních příspěvků.⁵⁷⁴ *Zlatá stezka* však tímto neduhem netrpěla. Autoři pořadatele zahrnovali velkým množstvím článků, mohl tedy vybírat jen ty nejlepší. Kvalitu příspěvků pečlivě hlídal.

Články obvykle pečlivě odkazují na zdroje, ze kterých čerpají. Nedisponují sice seznamem použité literatury, ale v případě, že se nejedná o práci původní, odkazují autoři na zdroj, ze kterého čerpali. Řada příspěvků z tematické oblasti tradic, pověstí a lidové slovesnosti vznikla na základě vzpomínek pamětníků. Také v tomto případě autoři vždy upozorňují, od koho informace získali. V poznámkách pod čarou bývají vysvětlena cizí slova, případně zde článek bývá doplněn o některé méně důležité podrobnosti.

Autoři článků se dali rozdělit do dvou skupin. První skupinu tvořili odborní učitelé z regionu, milovníci kraje, kteří se zároveň intenzivně zajímali o nějaký vědní obor, a o výsledcích svého bádání psali do sborníku. Druhou skupinu představovali odborníci – neučitelé. Ve *Zlaté stezce* publikovali i někteří význační autoři vítaní ve vědeckých periodikách na celostátní úrovni.

Tematická náplň sborníku byla velmi pestrá. Obsahoval především články z oblasti historie, národopisu, lidové slovesnosti, místních tradic, zvyklostí, pověstí, popisoval typická místní řemesla, představoval nejdůležitější osobnosti kraje, informoval o památkách. Naopak málo se zaměřoval na přírodní vědy. K publikování aktuálních zpráv z oblasti byla určena především rubrika *Z našeho kraje*, později *Kronika*. Informovala zejména o v kraji pořádaných akcích, o životních úspěších, jubileích a narozeninách či úmrtích významných rodáků.

Sborník velmi intenzivně reagoval na aktuální dění, které nějak významně zasáhlo region nebo republiku. Tento trend jsme mohli pozorovat například u 12. ročníku, který vycházel ve školním roce 1938/1939, tedy v době Mnichovské dohody a záboru pohraničních oblastí země. Sborník toto téma velmi citlivě zpracovává, poskytuje cenné svědectví o tom, jak nešťastnou dobu prožívali lidé, kterých se problematika osobně dotýkala, a byli nuceni opustit své domovy. Na podzim roku 1938

⁵⁷⁴ HOSÁK, Ladislav. Nové cesty moravského historického místopisu. *Od Horácka k Podyjí*. 1931/32, 9, 1, s. 18-21, ROUBÍK, František. K organizaci vlastivědné práce a vlastivědných sborníků. *Časopis společnosti přátel starožitností : Ústřední orgán historické vlastivědy české*. 1940, 48, s. 65-77.

byly důsledky Mnichovské dohody a zábor pohraničí tématem, kterému sborník věnoval největší prostor.

Časopis byl určen zejména školní mládeži, většina textů však dětskému čtenáři nebyla podřízena obsahem ani formou. Pro zábavu a rozptýlení však sloužila rubrika *Dětský koutek* umístěná na samém konci sborníku. Obsahovala různé básničky, říkanky, příběhy, pověsti a pohádky. Do značné míry se na spoluvytváření obsahu podílely také samy děti, které do redakce zasílaly vlastní příspěvky. Sborník disponoval také rubrikou *Hádanky*, která nabízela zejména různé křížovky, rébusy a šifry.

U sborníku můžeme v průběhu jeho vývoje sledovat postupné odlehčení obsahu. Články jsou postupně kratší a jsou psány přístupnější a čtivější formou. Přibývají texty, které jsou zpracovány formou reportáže nebo informace zasadí do příběhu či dialogu. U posledních ročníků také vymizel *Dětský koutek* a příspěvky určené dětem se rozptýlily mezi ostatní texty.

Sborník *Zlatá stezka* dodnes představuje jeden z nejcennějších zdrojů při studiu regionu. Poskytuje velmi cenný obraz o životě v kraji ve druhé čtvrtině dvacátého století. Na základě vzpomínek pamětníků písemně zachytil celou řadu místních tradic, pověstí, písní, básní apod., které se v minulosti šířily pouze prostřednictvím ústního podání. Díky tomu nebudou zapomenuty a zachovají se i pro příští generace.

Summary

The main aim of my thesis was to present the main characteristics of regional homeland-study magazines, which differ from the other types of magazines in many ways. The thesis has described the history of homeland-study magazines and characterised the specifics of this type of magazines on the example of the *Golden Trail: A homeland-study magazine of region of Hus and Chelčický*. The thesis has described magazine's history, goals and financial sources. It has also explained how the magazine was prepared for publishing and who were the editors and authors of the articles.

The main goal of the magazine was to educate the local inhabitants and inform them about the history, traditions, geography and nature of the region they live in. The magazine was also used as a textbook for history and geography classes in local schools and as a reading book. The target audiences were school children. But because of the educational goals of the magazine, it was not easy to motivate the pupils to buy it.

The thesis refers to an important role of the main editor, who was the magazine's "soul". He was gathering the articles, choosing the best ones, correcting the mistakes etc. He was responsible for all the preparatory works except the finances, printing and dispatch. He worked for the magazine for free in his free time, including the weekends and holiday. The authors of the articles also worked for free. The publisher paid only for printing and dispatch.

According to the literature, the homeland-study magazines usually had problems with lack of articles to publish. This is not the case of the *Golden trail*. The main publisher had a plenty of materials to publish and because of that he could choose only the best ones. The majority of the authors were the teachers of the region. Many articles were written also by the real experts in science.

The articles in the magazine covered many interesting topics. It focused mainly on history, local traditions, myths, songs, local monuments, typical regional crafts, famous writers or artists etc. The regional news was published in a *Chronicle*.

The magazine also included a special section for children. There were for example poems, short fairy tales, local myths, puzzles etc. Children participated on preparing this section and very often published their own articles there.

Gradually, during the years, the articles in the *Golden trail* have been becoming shorter and easier to read.

Seznam použité literatury a dalších zdrojů

Použitá literatura

1. BALAJKA, Bohuš. *Přehledné dějiny literatury I*. Praha : Fortuna, 2001. 239 s. ISBN 80-7168-717-0.
2. BENEDA, Ivo , et al. *Historický vývoj právní úpravy správního řízení a dalších postupů ve veřejné správě v českých zemích (1918-2005)*. Olomouc : Právnická fakulta UP Olomouc ve spolupráci s nakl. Periplum a Filozofickou fakultou Univerzity Palackého, 2007. 445 s. ISBN 978-80-86624-45-7.
3. BERKA, Rudolf, DVOŘÁK, Aleš. *Dvořákova tiskárna: fenomén Vodňan první poloviny 20. století*. Aleš Dvořák za spolupráce Městského muzea a galerie ve Vodňanech, 2007. 39 s. ISBN 978-80-254-1974-8.
4. BERKA, Rudolf. *Vodňany literární, výtvarné, hudební*. Vodňany : Městské muzeum a galerie Vodňany, 2008. 98 s. ISBN 978-80-254-0916-9.
5. ČORNEJ, Petr, et al. *Dějiny zemí koruny české I*. Praha : Paseka, 1992. 303 s. ISBN 80-85192-29-2.
6. FENCL, Pavel, et al. *Historie a současnost podnikání na Prachaticku a Vimpersku*. Žehušice : Městské knihy, 2003. 175 s. ISBN 80-86699-11-0.
7. *Historický lexikon obcí České republiky 1869–2005*. 1: Díl 1. Praha : Český statistický úřad ve spolupráci s nakladatelstvím Daranus, 2006. 760 s. Dostupné z WWW:
<[http://www.czso.cz/csu/2004edicniplan.nsf/t/9200404384/\\$File/13n106cd1.pdf](http://www.czso.cz/csu/2004edicniplan.nsf/t/9200404384/$File/13n106cd1.pdf)>. ISBN 80-250-1310-3.
8. JANÁK, Jan; HLEDÍKOVÁ, Zdeňka; DOBEŠ, Jan. *Dějiny správy v českých zemích : Od počátků státu po současnost*. Praha : Lidové noviny, 2008. 568 s. ISBN 80-7106-709-1.

9. JOHN, Ctirad. *Zrcadlo mých lásek aneb vzpomínky*. Praha : Galén, 2009. 334 s. ISBN 978-80-7262-641-0.
10. *Kdo je kdo : Osobnosti české současnosti*. Praha : Agentura Kdo je kdo, 2002. 781 s. ISBN 80-902586-7-0.
11. KLIMEŠ, Lumír. *Slovník cizích slov*. Praha : Státní pedagogické nakladatelství, 1995. 855 s.
12. KOCOUREK, Lubomír. *Historická vlastivěda*. Ústí nad Labem : Pedagogická fakulta UJEP v Ústí nad Labem, 1998. 116 s. ISBN 80-7044-175-5.
13. KONČELÍK, Jakub; VEČEŘA, Pavel; ORSÁG, Petr. *Dějiny českých médií 20. století*. Praha : Portál, 2010. 310 s. ISBN 978-80-7367-698-8.
14. KUBÍČEK, Jaromír a kol. *Česká retrospektivní bibliografie. Řada 2, Časopisy. Díl 2, Časopisy České republiky 1919-1945 (CERBI C2), část 1: Bibliografie*. 3 sv. Brno : Sdružení knihoven ČR : Moravská zemská knihovna, 2006. 3 sv. (525, 544, 446 s.) ISBN 80-86249-36-0, 80-86249-37-9, 80-86249-38-7.
15. KUBÍČEK, Jaromír a kol. *Česká retrospektivní bibliografie. Řada 2, Časopisy. Díl 2, Časopisy České republiky 1919-1945 (CERBI C2), část 2: Přehledy, rejstříky*. Brno : Sdružení knihoven ČR : Moravská zemská knihovna, 2007, 686 s. ISBN 978-80-86249-39-1.
16. KUBŮ František, ZAVŘEL Petr. *Zlatá stezka : historický a archeologický výzkum významné středověké obchodní cesty. 1. úsek Prachatice - státní hranice*. České Budějovice : Jihočeské muzeum v Českých Budějovicích, 2007, 190 s. ISBN 978-80-86260-62-4.
17. *Masarykův slovník naučný : lidová encyklopedie všeobecných vědomostí* : Díl 5. Praha : Československý kompas, 1931. 1127 s.
18. *Masarykův slovník naučný : lidová encyklopedie všeobecných vědomostí* : Díl 7. Praha : Československý kompas, 1933. 1089 s.
19. *Masarykův slovník naučný : lidová encyklopedie všeobecných vědomostí* : Díl 1. Praha : Československý kompas, 1925. 1166 s.

20. *Novověk I.* Praha : Kartografie Praha a. s., 1996. 42 s. ISBN 80-7011-403-7.
21. *Prachaticko.* Prachatice : Okresní úřad Prachatice, 1996. 20 s. ISBN 80-238-0923-7.
22. ROUBÍK, František, ČERNÝ Václav. *Vlastivědná knížka.* Praha : Zemská osvětová rada, 1948. 124 s.
23. *Středověk.* Praha : Kartografie Praha a. s., 1996. 42 s. ISBN 80-7011-372-3.

Periodika, sborníky

1. Českobudějovický kraj. *Zlatá stezka : Vlastivědný časopis kraje Husova a Chelčického.* 1948-1949, 17, 7, s. 101-102.
2. FILIP, D. Některé vady našich vlastivědných sborníků. *Národopisný věstník československý : Revue d'ethnographie tchecoslave.* 1926, 19, s. 95-99.
3. HONNER, Jakub. Obsazení území na Prachaticku. *Zlatá stezka : Vlastivědný sborník kraje Husova a Chelčického.* 1938-1939, 12, 4, s. 64.
4. HORÁČEK, Josef. Z naší kuchyně. *Zlatá stezka : Krajem Husovým a Chelčického.* 1928 - 1929, 2, 9, s. 145 - 146.
5. HOSÁK, Ladislav. Nové cesty moravského historického místopisu. *Od Horácka k Podyjí.* 1931/32, 9, 1, s. 18-21.
6. JELEČEK, L. Územně správní reformy v Česku v letech 1848–200. *Geografické rozhledy.* 1999 - 2000, 9, 5, s. 136 – 137.
7. JOHN, Čestmír. Před 300 lety. *Zlatá stezka : Vlastivědný sborník kraje Husova a Chelčického.* 1938-1939, 12, 1, s. 2-7.
8. Jubileum spisovatele našeho kraje. *Zlatá stezka : Vlastivědný sborník kraje Husova a Chelčického.* 1933-1934, 7, 5, s. 93.
9. K dějinám názvu Zlatá stezka. In *Zlatá stezka : Sborník Prachatického muzea.* Prachatice : Prachatické muzeum, 1994, 1, s. 35.

10. Krajská zřízení. *Zlatá stezka : Vlastivědný časopis kraje Husova a Chelčického*. 1948-1949, 17, 5-6, s. 86.
11. KREJČÍ, Marek L. Příspěvek k snahám o organizaci vlastivědné práce na území Čech v letech 1918 – 1939. In *J. V. Šimák a poslání regionální historiografie v dnešní době*. Semily : Státní okresní archiv Semily pro Pekařovu společnost Českého ráje v Turnově, 1996. s. 63 – 69.
12. KUDRNÁČ, Jaroslav. K původu jména Zlaté stezky. *Památky archeologické*. 1990, 81, 2, s. 434–446.
13. MALINA, Jiří; MUSIL, František. Východočeské historicko-vlastivědné sborníky : Stručná historie jejich vydávání. *Východočeské listy historické*. 1997, 11-12, s. 131-146.
14. MAGER, Jan Antonín. Čestmír John: Vůdčí osobnost vodňanské Zlaté stezky. *Zlatá stezka: Sborník Prachatického muzea*. 2005-2006, 12-13, s. 159-166.
15. Méně známé vodňanské tváře: Antonín Pazdera. *Vodňanské noviny*. 2002, 13, 3, s. 4, 9.
16. MOSTECKÝ, Haštal. František Herites. *Zlatá stezka : Krajem Husovým a Chelčického*. 1928 - 1929, 2, 6, s. 82-85.
17. MUSIL, František : Německá historická a vlastivědná periodika a východní Čechy. *Východočeské listy historické*. 1998, 13-14, s. 115-136.
18. MUSIL, František: Německé vlastivědné časopisy z Trutnovska. In *Historiografie Trutnovska*. Trutnov : Muzeum Podkrkonoší v Trutnově, 2008. s. 73-78.
19. PARKMAN, Marek. - Zlatá stezka. Sborník prachatického muzea. Obsah ročníků 1 (1994) – 10 (2003). *Zlatá stezka : Sborník Prachatického muzea*. 2003, 10, x, s. 224-235.
20. PAZDERA, Antonín. Vodňanská periodika a Zlatá stezka. *Vodňany a vodňansko*. 1971, 3, s. 42 – 45.

21. PELIKÁN, Josef. Organizace české vlastivědy. *Od Horácka k Podyjí*. 1930 – 31, 8, s. 268-270.
22. ROUBÍK, František. K organizaci vlastivědné práce a vlastivědných sborníků. *Časopis společnosti přátel starožitností : Ústřední orgán historické vlastivědy české*. 1940, 48, s. 65 – 77.
23. ROUBÍK, František. Padesát let české vlastivědy. *Časopis společnosti přátel starožitností : Ústřední orgán historické vlastivědy české*. 1940, 48, 1, s. 3-29.
24. Rozdělení politického okresu prachatického. *Zlatá stezka : Vlastivědný sborník kraje Husova a Chelčického*. 1938-1939, 12, 3, s. 50-51.
25. STARÝ, Václav. K názvu zlaté stezky. In *Zlatá stezka : Sborník Prachatického muzea*. Prachatice : Prachatické muzeum, 1995, 2, s. 202 – 204.
26. STRNAD, E. Vlastivědné sborníky pro mládež. *Časopis pro školní vlastivědu a nauku občanskou*. 1923, IV, 8, s. 115 – 117.
27. STRNAD, E. Vlastivědné sborníky pro mládež. *Časopis pro školní vlastivědu a nauku občanskou*. 1923, IV, 9, s. 131 – 132.
28. STRNAD, E. Vlastivědné sborníky pro mládež. *Časopis pro školní vlastivědu a nauku občanskou*. 1923, IV, 10, s. 147-149.
29. SUK, V. F. Vlastivědné časopisecké čtení pro děti. *Od Horácka k Podyjí*. 1930 – 31, 8, s. 254 – 256.
30. ŠIMÁK, J. V. O stavu a úkolech české vlastivědy : Výtah z přednášky, prosloušené dne 6. prosince 1928 na jubilejní valné schůzi SPSčP. *Časopis společnosti přátel starožitností československých v Praze*. 1929, 37, 1, s. 1-11.
31. ŠIMEK, R. Krajské vlastivědné sborníky československé. *Český lid*. 1924, 24, 1, s. 44 – 48.
32. UMLAUFT, F. J. Vývoj a stav vlastivědného výzkumu v jazykové oblasti sudetských Němců. *Od Horácka k Podyjí*. 1930 – 1931, 8, s. 290 - 297.

33. VEBR, Emanuel. Jan A. Joun. *Od Zlaté stezky : Krajem Husovým a Chelčického*. 1927-1928, 1, s. 23-25.
34. VEBR, Emanuel. Pocta. *Zlatá stezka : Vlastivědný sborník kraje Husova a Chelčického*. 1933-1934, 7, 1, s. 6-7.
35. VENCOVSKÝ, František. Tři měnové reformy pro jednu generaci. In *Fenomén Stalin: náhoda, nebo nevyhnutelnost? Padesát let od měnové reformy : Sborník textů*. Praha : Centrum pro ekonomiku a politiku, 2003. s. 117 - 125. Dostupné z WWW: <<http://www.cepin.cz/docs/dokumenty/sbornik26.pdf>>.
36. Vlastivědné sborníky. *Úhor : Kritická revue literatury pro mládež*. 1927, 15, 2-3, s. 46-48.
37. VOTAVA, Karel. Čestmír John - „pořadatel Zlaté stezky“. *Výběr z prací členů Historického klubu při Jihočeském muzeu v Českých Budějovicích*. 1986, 23, 4, s. 302-307.
38. Vzpomínka na regionálního pracovníka Antonína Pazderu. *Výběr z prací členů Historického klubu při Jihočeském muzeu v Českých Budějovicích*. 1976, roč. 13, č. 2, s. 125.
39. ZÍBRT, Č. Literární rozhledy. *Český lid : Sborník věnovaný studiu lidu československého v Čechách a na Moravě, ve Slezsku a na Slovensku a v Podkarpatské Rusi*. 1927, 27, s. 146 - 160.

Elektronické zdroje

1. *Český statistický úřad : Jihočeský kraj* [online]. 19.6. 2009 [cit. 2010-12-17]. Charakteristika okresu Písek. Dostupné z WWW: <http://www.czso.cz/x/redakce.nsf/i/charakteristika_okresu_pi>.
2. *Český statistický úřad : Jihočeský kraj* [online]. 19.6. 2009 [cit. 2010-12-17]. Charakteristika okresu Prachatice. Dostupné z WWW: <http://www.czso.cz/x/redakce.nsf/i/charakteristika_okresu_pt>.

3. *Český statistický úřad : Jihočeský kraj* [online]. 19.6. 2009 [cit. 2010-12-17]. Charakteristika okresu Strakonice. Dostupné z WWW: <http://www.czso.cz/x/redakce.nsf/i/charakteristika_okresu_st>.
4. *Informační server regionu Prachatice* [online]. 2010 [cit. 2010-12-17]. Historie města Prachatice. Dostupné z WWW: <http://www.prachatice.cz/n_historie_15stoleti.html>.
5. *Informační systém cestovního ruchu Písecka* [online]. 7.2.2008 [cit. 2010-12-17]. Mikoláš Aleš. Dostupné z WWW: <<http://www.icpisek.cz/docs/cz/ales.xml>>.
6. *Informační systém cestovního ruchu Písecka* [online]. 7.2.2008 [cit. 2010-12-17]. Fráňa Šráměk. Dostupné z WWW: <<http://www.icpisek.cz/docs/cz/sramek.xml>>.
7. *Klub Za starou Prahu* [online]. 2010 [cit. 2010-11-23]. Historie. Dostupné z WWW: <<http://www.zastarouprahu.cz/kdojsme/historie.htm>>.
8. *Klub Za starou Prahu* [online]. 2010 [cit. 2010-11-23]. Náš cíl. Dostupné z WWW: <<http://www.zastarouprahu.cz/kdojsme/cil.htm>>.
9. *Město Husinec* [online]. 2005-2010 [cit. 2011-01-06]. Josef Krejsa. Dostupné z WWW: <<http://www.husinec.cz/osobnosti/josef-krejsa/>>.
10. *Město Vodňany : Oficiální stránka města Vodňany* [online]. 30.3.2006 [cit. 2010-12-21]. Město Vodňany: Z historie města. Dostupné z WWW: <http://www.vodnany.eu/vismo/dokumenty2.asp?u=18428&id_org=18428&id=34987&p1=213>.
11. *Muzejní a vlastivědná společnost v Brně* [online]. Rok vydání neuveden. [cit. 2011-01-07]. Vlastivěda moravská - stará řada. Dostupné z WWW: <<http://www.mvs-brno.cz/publikace/vlastiveda-moravska-stara-rada.php>>.
12. *Prachatické muzeum* [online]. 2009 [cit. 2011-01-09]. Organizační struktura, kontakty. Dostupné z WWW: <<http://www.prachatickemuzeum.cz/kontakty>>.

13. *Sdružení historických sídel Čech, Moravy a Slezska* [online]. 2010 [cit. 2011-01-09]. Písek. Dostupné z WWW: <<http://www.shscms.cz/emapa/Jihocesky-kraj/Pisek/>>.
14. *Společnost přátel starožitností* [online]. 2010 [cit. 2010-11-23]. Historie. Dostupné z WWW: <<http://sps.kx.cz/historylong.htm>>.
15. *Strakonice : Oficiální portál města* [online]. Rok vydání neuveden [cit. 2011-01-07]. Bedřich Dubský. Dostupné z WWW: <<http://www.strakonice.eu/content/bedrich-dubsky>>.

Prameny

1. Dopis F. X. Svobody Čestmíru Johnovi ze dne 26. prosince 1929. Soukromý archiv.
2. JOHN Čestmír. Jak život šel...: Rodinná kronika. Soukromý archiv.
3. JOHN Čestmír. Obsahový rejstřík I. – XIII. ročníku vlastivědného sborníku *Zlatá stezka*. Soukromý archiv.
4. Národní archiv Praha, České místodržitelství Praha – prezídium – 1901 – 1910, karton 3767, signatura 8/4/19/23 (Materiály k časopisu *Staré i nové zvěsti ze Soběslavi a okolí*).
5. Národní archiv Praha, Policejní ředitelství Praha II – oddělení tiskové, spolkové, bezpečnostní a dopravní, karton 16, signatura 2879 (Materiály k časopisu *Srdce Evropy*).
6. Národní archiv Praha, Policejní ředitelství Praha II – oddělení tiskové, spolkové, bezpečnostní a dopravní, karton 36, signatura 6743, Svátá hora.
7. Národní archiv Praha, Vrchní státní zastupitelství Praha – část 1918 – 1948, karton 104, periodický tiskopis: *Le Sudbohémien*.

8. Národní archiv Praha, Vrchní státní zastupitelství Praha – část 1918 – 1948, karton 104, periodický tiskopis: Le Renaissance.
9. Národní archiv Praha, Vrchní státní zastupitelství Praha – část 1918 – 1948, karton 96, invent. číslo Od zlaté stezky, Periodický tiskopis: Vlastivědný sborník Od Zlaté stezky.
10. Národní archiv Praha, Vrchní státní zastupitelství Praha – část 1918 – 1948, karton 96, invent. číslo: Waldheimat, Periodické tisky: Waldheimat.
11. Národní archiv Praha, Zemský úřad Praha – Prezidium zemského úřadu v Praze – fond 207, karton 338, signatura 207 – 338 – 10 (Materiály k časopisu Waldheimat).
12. Národní archiv Praha, Zemský úřad Praha – Prezidium zemského úřadu v Praze – fond 207, karton 307, signatura 207-307-12 (Materiály k časopisu srdce Evropy).
13. Národní archiv Praha, Zemský úřad Praha – Prezidium zemského úřadu v Praze – fond 207, karton 272, signatura 207- 272 – 80 (Materiály k časopisu *Zlatá stezka*).
14. Rozhovor s Ctíradem Johnem. 25. 11. 2010. Praha.

Zdroje obrazových materiálů

1. Dopis F. X. Svobody Čestmíru Johnovi ze dne 26. prosince 1929. Soukromý archiv.
2. Hádanky. *Zlatá stezka : Vlastivědný sborník kraje Husova a Chelčického*. 1938-1939, 12, 1, 3. strana obálky.
3. *Historický lexikon obcí České republiky 1869–2005*. 1: Díl 1. Praha : Český statistický úřad ve spolupráci s nakladatelstvím Daranus, 2006. 760 s. Dostupné z WWW:
<[http://www.czso.cz/csu/2004edicniplan.nsf/t/9200404384/\\$File/13n106cd1.pdf](http://www.czso.cz/csu/2004edicniplan.nsf/t/9200404384/$File/13n106cd1.pdf)>. ISBN 80-250-1310-3.

4. JANÁK, Jan; HLEDÍKOVÁ, Zdeňka; DOBEŠ, Jan. *Dějiny správy v českých zemích : Od počátků státu po současnost*. Praha : Lidové noviny, 2008. 568 s. ISBN 80-7106-709-1.
5. JOHN, Ctirad. *Zrcadlo mých lásek aneb vzpomínky*. Praha : Galén, 2009. 334 s. ISBN 978-80-7262-641-0.
6. KOVÁŘOVÁ-LACINOVÁ, Zdeňka. Dárek. *Zlatá stezka : Vlastivědný časopis kraje Husova a Chelčického*. 1948-1949, 17, 9-10, s. 148.
7. KREJSA, Josef. Boubín. *Zlatá stezka : Vlastivědný sborník kraje Husova a Chelčického*. 1938-1939, 12, 3, s. 37.
8. KREJSA, Josef. Prales na Boubíně. *Zlatá stezka : Vlastivědný sborník kraje Husova a Chelčického*. 1938-1939, 12, 6, s. 93.
9. KREJSA, Josef. Šumavští dřevaři. *Zlatá stezka : Vlastivědný sborník kraje Husova a Chelčického*. 1938-1939, 12, 6, příloha.
10. Národní archiv Praha, Zemský úřad Praha – Prezidium zemského úřadu v Praze – fond 207, karton 272, signatura 207- 272 – 80 (Materiály k časopisu *Zlatá stezka*).
11. *Zlatá stezka : Krajem Husovým a Chelčického*. 1928 - 1929, 2, 2, s. 17.
12. *Zlatá stezka : Krajem Husovým a Chelčického*. 1928 - 1929, 2, 7, titulní strana.
13. *Zlatá stezka : Vlastivědný časopis kraje Husova a Chelčického*. 1948-1949, 17, 9-10, titulní strana.
14. *Zlatá stezka : Vlastivědný sborník kraje Husova a Chelčického*. 1938-1939, 12, 1, titulní strana.

Redakční sdělení *Zlaté stezky*

1. Administrace. *Zlatá stezka : Vlastivědný časopis kraje Husova a Chelčického*. 1946-1947, 15, 2, 2. strana obálky.
2. Administrace. *Zlatá stezka : Vlastivědný časopis kraje Husova a Chelčického*. 1946-1947, 15, 3, 2. strana obálky.
3. Kupujeme za zvýšenou cenu. *Zlatá stezka : Krajem Husovým a Chelčického*. 1928-1929, 2, 5, 2. strana obálky.
4. Milí přátelé. *Zlatá stezka : Vlastivědný sborník kraje Husova a Chelčického*. 1940-1941, 14, 2, 2. strana obálky.
5. Milým odběratelům!. *Zlatá stezka : Vlastivědný sborník kraje Husova a Chelčického*. 1929-1930, 3, 4, 2. strana obálky.
6. Na vysvětlenou, proč uchází se náš časopis o dary. *Zlatá stezka : Vlastivědný sborník kraje Husova a Chelčického*. 1930-1931, 4, 2, 3. strana obálky.
7. Naše snahy a cíle, či co chceme. *Od Zlaté stezky : Krajem Husovým a Chelčického*. 1927-1928, 1, 1, příloha.
8. *Od Zlaté stezky : Krajem Husovým a Chelčického*. 1927-1928, 1, 6, 2. strana obálky.
9. *Od Zlaté stezky : Krajem Husovým a Chelčického*. 1928-1929, 2, 5, 3. strana obálky.
10. P. T. odběratelům a čtenářům našim!. *Zlatá stezka : Krajem Husovým a Chelčického*. 1928-1929, 2, 2, s. 2. strana obálky.
11. P. T. učitelstvu!. *Zlatá stezka : Krajem Husovým a Chelčického*. 1928-1929, 2, 4, s. 2. strana obálky.

12. Přehled odběru "Zlaté stezky". *Zlatá stezka : Vlastivědný sborník kraje Husova a Chelčického*. 1939-1940, 13, 7, s. 116.
13. Přehled odběru "Zlaté stezky". *Zlatá stezka : Vlastivědný sborník kraje Husova a Chelčického*. 1939-1940, 13, 8, s. 132.
14. Učitelstvu - kulturním pracovníkům - jihočeské mládeži!. *Zlatá stezka : Vlastivědný časopis kraje Husova a Chelčického*. 1946-1947, 15, 1, 2. strana obálky.
15. Všem P. T. příznivcům. *Zlatá stezka : Vlastivědný sborník kraje Husova a Chelčického*. 1931-1932, 5, 3, 2. strana obálky.
16. Zajímavé přirovnání. *Zlatá stezka : Krajem Husovým a Chelčického*. 1928-1929, 2, 3, 2. strana obálky.
17. *Zlatá stezka : Vlastivědný sborník kraje Husova a Chelčického*. 1929-1930, 3, 5, 2. strana obálky.
18. *Zlatá stezka : Vlastivědný sborník kraje Husova a Chelčického*. 1930-1931, 4, 2, 2. strana obálky.
19. *Zlatá stezka : Vlastivědný sborník kraje Husova a Chelčického*. 1930-1931, 4, 5, 2. strana obálky.
20. *Zlatá stezka : Vlastivědný sborník kraje Husova a Chelčického*. 1931-1932, 5, 4, 2. strana obálky.
21. *Zlatá stezka : Vlastivědný sborník kraje Husova a Chelčického*. 1932-1933, 6, 2, 2. strana obálky.
22. *Zlatá stezka : Vlastivědný sborník kraje Husova a Chelčického*. 1932-1933, 6, 3, 2. strana obálky.
23. *Zlatá stezka : Vlastivědný sborník kraje Husova a Chelčického*. 1932-1933, 6, 4, 2. strana obálky.

24. *Zlatá stezka : Vlastivědný sborník kraje Husova a Chelčického*. 1932-1933, 7, 5, 2. strana obálky.
25. *Zlatá stezka : Vlastivědný sborník kraje Husova a Chelčického*. 1932-1933, 7, 7, 2. strana obálky.
26. *Zlatá stezka : Vlastivědný sborník kraje Husova a Chelčického*. 1933-1934, 7, 1, 2. strana obálky.
27. *Zlatá stezka : Vlastivědný sborník kraje Husova a Chelčického*. 1934-1935, 8, 9, s. 160
28. *Zlatá stezka : Vlastivědný sborník kraje Husova a Chelčického*. 1940-1941, 14, 1, 3. strana obálky.

Zlatá stezka: Sborník Prachatického muzea

1. Pokyny pro autory. *Zlatá stezka : Sborník prachatického muzea*. 1999, 6, s. 431.
2. Úvodem. *Zlatá stezka : Sborník prachatického muzea*. 1994, 1, s. 7-8.
3. Úvodem. *Zlatá stezka : Sborník prachatického muzea*. 1994, 2, s. 7.

Primární literatura

1. Od Zlaté Stezky : Krajem Husovým a Chelčického (ročník 1, 1927-1928)
2. Zlatá stezka : Krajem Husovým a Chelčického (ročník 2, 1928-1929)
3. Zlatá stezka : Vlastivědný sborník kraje Husova a Chelčického (ročník 3-14, 1929-1941)
4. Zlatá stezka : Vlastivědný časopis kraje Husova a Chelčického (ročník 15-17, 1946-1949)
5. Zlatá stezka : Sborník Prachatického muzea (ročník 1-16, 1994-2009)

6. 150 let píseckého gymnasia. *Zlatá stezka : Krajem Husovým a Chelčického*. 1928-1929, 2, 2, s. 16
7. říjen. *Zlatá stezka : Vlastivědný časopis kraje Husova a Chelčického*. 1948-1949, 17, 2, s. 19
8. AMBROŽ, Václav. Dva obrázky rostlin. *Zlatá stezka : Vlastivědný časopis kraje Husova a Chelčického*. 1948-1949, 17, 9-10, s. 131, 133
9. BAAR, Jindřich. Strunkovičtí hudebníci. *Zlatá stezka : Krajem Husovým a Chelčického*. 1928-1929, 2, 1, s. 8-9
10. BAKULE, František. Strejček Josef. *Zlatá stezka : Vlastivědný časopis kraje Husova a Chelčického*. 1948-1949, 17, 8, s. 106-108
11. Boží muka pod Lhotou Bělečskou. *Zlatá stezka : Vlastivědný sborník kraje Husova a Chelčického*. 1938-1939, 12, 10, s. 157
12. Bratři hrdinové. *Zlatá stezka : Vlastivědný sborník kraje Husova a Chelčického*. 1938-1939, 12, 1, s. 1
13. BRAUN, Jan. O vzniku spojených pošumavských drah. *Zlatá stezka : Vlastivědný časopis kraje Husova a Chelčického*. 1948-1949, 17, 5-6, s. 84
14. BRAUN, Jan. Erb Hodějovských z Hodějova. *Zlatá stezka : Vlastivědný časopis kraje Husova a Chelčického*. 1948-1949, 17, 9-10, s. 139
15. BRAUN, Jan. Erb Malovců z Malovic. *Zlatá stezka : Vlastivědný časopis kraje Husova a Chelčického*. 1948-1949, 17, 1, s. 7-8
16. BROŽ, Josef. Mluva našeho lidu. *Zlatá stezka : Krajem Husovým a Chelčického*. 1928-1929, 2, 2, s. 21-22
17. BROŽ, Josef. Mluva našeho lidu. *Zlatá stezka : Krajem Husovým a Chelčického*. 1928-1929, 2, 4, s. 57-58
18. BROŽ, Josef. O našich jménech a příjmeních. *Zlatá stezka : Vlastivědný časopis kraje Husova a Chelčického*. 1948-1949, 17, 4, s. 58-59
19. BROŽ, Josef. O našich jménech a příjmeních. *Zlatá stezka : Vlastivědný časopis kraje Husova a Chelčického*. 1948-1949, 17, 5-6, s. 77-78
20. BROŽ, Josef. O našich jménech a příjmeních. *Zlatá stezka : Vlastivědný časopis kraje Husova a Chelčického*. 1948-1949, 17, 7, s. 96-97
21. BROŽ, Josef. O našich jménech a příjmeních. *Zlatá stezka : Vlastivědný časopis kraje Husova a Chelčického*. 1948-1949, 17, 8, s. 109-110

22. BROŽ, Josef. O našich jménech a příjmeních. *Zlatá stezka : Vlastivědný časopis kraje Husova a Chelčického*. 1948-1949, 17, 9-10, s. 130-131
23. BROŽ, Josef. Příjmení podle původu místního, národního, nebo bydliště. *Zlatá stezka : Vlastivědný časopis kraje Husova a Chelčického*. 1948-1949, 17, 3, s. 42-43
24. BROŽ, Josef. Shazování kozla s věže. *Zlatá stezka : Krajem Husovým a Chelčického*. 1928-1929, 2, 10, s. 164-165
25. BROŽ, Josef. Vzpomínejme svých buditelův! *Zlatá stezka : Vlastivědný sborník kraje Husova a Chelčického*. 1938-1939, 12, 8, s. 123-124
26. BROŽ, Josef. Vzpomínejme svých buditelův! *Zlatá stezka : Vlastivědný sborník kraje Husova a Chelčického*. 1938-1939, 12, 9, s. 139-141
27. BROŽ, Josef. Zámek, bývalá tvrz Březí Vlachovo. *Zlatá stezka : Krajem Husovým a Chelčického*. 1928-1929, 2, 8, s. 115-118
28. BROŽ, Josef. Zámek, bývalá tvrz Březí Vlachovo. *Zlatá stezka : Krajem Husovým a Chelčického*. 1928-1929, 2, 9, s. 132-134
29. BROŽ, Josef. Zámek, bývalá tvrz Březí Vlachovo. *Zlatá stezka : Krajem Husovým a Chelčického*. 1928-1929, 2, 10, s. 155-157
30. Březen 1850 a 1948. *Zlatá stezka : Vlastivědný časopis kraje Husova a Chelčického*. 1948-1949, 17, 4, s. 58-59
31. Českobudějovický kraj. *Zlatá stezka : Vlastivědný časopis kraje Husova a Chelčického*. 1948-1949, 17, 7, s. 101-102
32. Čestné občanství města Vodňan. *Zlatá stezka : Vlastivědný časopis kraje Husova a Chelčického*. 1948-1949, 17, 4, s. 61
33. Děkanský kostel P. Marie v Písku. *Zlatá stezka : Vlastivědný sborník kraje Husova a Chelčického*. 1938-1939, 12, 2, s. 27
34. DOMORÁZEK, F. O založení Bavorova. *Zlatá stezka : Vlastivědný časopis kraje Husova a Chelčického*. 1948-1949, 17, 7, s. 94-95
35. DRÁŽDIL, S. Listy oddaného přátelství a lásky. *Zlatá stezka : Vlastivědný časopis kraje Husova a Chelčického*. 1948-1949, 17, 5-6, s. 74-77
36. DUBSKÝ, Bedřich. Staroslovanské pohřby. *Zlatá stezka : Krajem Husovým a Chelčického*. 1928-1929, 2, 8, s. 121-122
37. DUBSKÝ, Bedřich. Staroslovanské pohřby. *Zlatá stezka : Krajem Husovým a Chelčického*. 1928-1929, 2, 9, s. 137-139

38. FENCL, Florian. K záhadě křepického zlata. *Zlatá stezka : Vlastivědný sborník kraje Husova a Chelčického*. 1938-1939, 12, 5, s. 73-76
39. Hádky. *Zlatá stezka : Krajem Husovým a Chelčického*. 1928-1929, 2, 1, s. 16
40. HAMPL, Rudolf. Kratochvíle. *Zlatá stezka : Krajem Husovým a Chelčického*. 1928-1929, 2, 5, s. 66-69
41. HAMPL, Rudolf. Kratochvíle. *Zlatá stezka : Krajem Husovým a Chelčického*. 1928-1929, 2, 7, s. 97-101
42. HAMPL, Rudolf. Vývoj hradů a zámků v Čechách. *Zlatá stezka : Krajem Husovým a Chelčického*. 1928-1929, 2, 1, s. 18
43. HAMPL, Rudolf. Vývoj hradů a zámků v Čechách. *Zlatá stezka : Krajem Husovým a Chelčického*. 1928-1929, 2, 3, s. 38
44. HÁZR-PÍSECKÝ, Josef. 28. říjen. *Zlatá stezka : Krajem Husovým a Chelčického*. 1928-1929, 2, 2, s. 18
45. HÁZR-PÍSECKÝ, Josef. Helfenburk. *Zlatá stezka : Krajem Husovým a Chelčického*. 1928-1929, 2, 3, s. 33-34
46. HÁZR-PÍSECKÝ, Josef. Helfenburk. *Zlatá stezka : Krajem Husovým a Chelčického*. 1928-1929, 2, 4, s. 54-56
47. HÁZR-PÍSECKÝ, Josef. Helfenburk. *Zlatá stezka : Krajem Husovým a Chelčického*. 1928-1929, 2, 5, s. 72-73
48. HÁZR-PÍSECKÝ, Josef. Helfenburk. *Zlatá stezka : Krajem Husovým a Chelčického*. 1928-1929, 2, 6, s. 92
49. HÁZR-PÍSECKÝ, Josef. Utěšený a požehnaný den. *Zlatá stezka : Vlastivědný sborník kraje Husova a Chelčického*. 1938-1939, 12, 4, s. 67-70
50. HÁZR-PÍSECKÝ, Josef. Utěšený a požehnaný den. *Zlatá stezka : Vlastivědný sborník kraje Husova a Chelčického*. 1938-1939, 12, 5, s. 77-81
51. HEJNÝ, J. P. Pětiletka ve škole. *Zlatá stezka : Vlastivědný časopis kraje Husova a Chelčického*. 1948-1949, 17, 5-6, s. 66-67
52. HEVERA, Alois K. Písecký lev. *Zlatá stezka : Vlastivědný sborník kraje Husova a Chelčického*. 1938-1939, 12, 10, s. 159-161
53. HONNER, Jakub. Byli jsme a budem. *Zlatá stezka : Vlastivědný sborník kraje Husova a Chelčického*. 1938-1939, 12, 2, s. 24
54. HONNER, Jakub. Den ze všech nejkrásnější. *Zlatá stezka : Vlastivědný sborník kraje Husova a Chelčického*. 1938-1939, 12, 2, s. 34-36

55. HONNER, Jakub. I čáp se stará. *Zlatá stezka : Vlastivědný sborník kraje Husova a Chelčického*. 1938-1939, 12, 10, s. 157-158
56. HONNER, Jakub. I na Netolicko došlo. *Zlatá stezka : Vlastivědný sborník kraje Husova a Chelčického*. 1938-1939, 12, 4, s. 65
57. HONNER, Jakub. Když srdce pukalo. *Zlatá stezka : Vlastivědný sborník kraje Husova a Chelčického*. 1938-1939, 12, 3, s. 38
58. HONNER, Jakub. Loučíme se. *Zlatá stezka : Vlastivědný sborník kraje Husova a Chelčického*. 1938-1939, 12, 4, s. 54-55
59. HONNER, Jakub. Mladý sedmdesátník. *Zlatá stezka : Vlastivědný sborník kraje Husova a Chelčického*. 1938-1939, 12, 6, s. 96-99
60. HONNER, Jakub. Na hranici. *Zlatá stezka : Vlastivědný sborník kraje Husova a Chelčického*. 1938-1939, 12, 3, s. 43-44
61. HONNER, Jakub. Na návštěvě u Josefa Krejsy, malíře Husova kraje. *Zlatá stezka : Vlastivědný sborník kraje Husova a Chelčického*. 1938-1939, 12, 6, s. 89-93
62. HONNER, Jakub. Na návštěvě u Josefa Krejsy, malíře Husova kraje. *Zlatá stezka : Vlastivědný sborník kraje Husova a Chelčického*. 1938-1939, 12, 7, s. 105-108
63. HONNER, Jakub. Na útěku. *Zlatá stezka : Vlastivědný sborník kraje Husova a Chelčického*. 1938-1939, 12, 2, s. 21-24
64. HONNER, Jakub. Obsazení území na Prachaticku. *Zlatá stezka : Vlastivědný sborník kraje Husova a Chelčického*. 1938-1939, 12, 4, s. 64
65. HONNER, Jakub. Podzimní. *Zlatá stezka : Vlastivědný sborník kraje Husova a Chelčického*. 1938-1939, 12, 3, s. 37
66. HONNER, Jakub. Řemesla, živnosti a průmysl na Prachaticku. *Zlatá stezka : Vlastivědný sborník kraje Husova a Chelčického*. 1938-1939, 12, 1, s. 7-9
67. HRUBEC, F. Jak bývalo u nás před lety. *Zlatá stezka : Vlastivědný časopis kraje Husova a Chelčického*. 1948-1949, 17, 8, s. 113-115
68. HRUBEC, F. Třináctiletý kočí. *Zlatá stezka : Vlastivědný časopis kraje Husova a Chelčického*. 1948-1949, 17, 3, s. 35
69. CHRUP, K. A. ; HONNER, J. Šumaváci a jejich práce. *Zlatá stezka : Vlastivědný sborník kraje Husova a Chelčického*. 1938-1939, 12, 7, s. 108 -110

70. CHRUP, K. A. ; HONNER, J. Šumaváci a jejich práce. *Zlatá stezka : Vlastivědný sborník kraje Husova a Chelčického*. 1938-1939, 12, 2, s. 28-29
71. CHRUP, K. A. ; HONNER, J. Šumaváci a jejich práce. *Zlatá stezka : Vlastivědný sborník kraje Husova a Chelčického*. 1938-1939, 12, 5, s. 81-82
72. CHRUP, K. A. Hry a říkanky dětí na Zdíkovsku. *Zlatá stezka : Krajem Husovým a Chelčického*. 1928-1929, 2, 9, s. 149
73. CHRUP, K. A. Mládež panu presidentovi. *Zlatá stezka : Krajem Husovým a Chelčického*. 1928-1929, 2, 7, s. 111
74. CHRUP, K. A. Podzim na horách. *Zlatá stezka : Krajem Husovým a Chelčického*. 1928-1929, 2, 2, s. 27-28
75. CHRUP, K. A. U nových hranic. *Zlatá stezka : Vlastivědný sborník kraje Husova a Chelčického*. 1938-1939, 12, 3, s. 44-46
76. CHRUP, K. A. Život na horách. *Zlatá stezka : Krajem Husovým a Chelčického*. 1928-1929, 2, 4, s. 52-54
77. Jak oslavil náš kraj desetiletí republiky. *Zlatá stezka : Krajem Husovým a Chelčického*. 1928-1929, 2, 3, s. 44-46
78. JAKŠÍ, M. Poruka a honitva. *Zlatá stezka : Vlastivědný časopis kraje Husova a Chelčického*. 1948-1949, 17, 9-10, s. 128-129
79. JEČMÍNEK, Bohuslav. Vojáci vzkazují. *Zlatá stezka : Vlastivědný sborník kraje Husova a Chelčického*. 1938-1939, 12, 4, s. 70-71
80. JEDLIČKA, Václav. Sláva Syrovému! *Zlatá stezka : Vlastivědný sborník kraje Husova a Chelčického*. 1938-1939, 12, 3, s. 47-49
81. JEDLIČKA, Václav. Zápisky z legií. *Zlatá stezka : Vlastivědný sborník kraje Husova a Chelčického*. 1938-1939, 12, 2, s. 29-31
82. JEDLIČKA, Václav. Zrádce. *Zlatá stezka : Vlastivědný sborník kraje Husova a Chelčického*. 1938-1939, 12, 5, s. 82-83
83. JÍLEK. Svatba na Střele. *Zlatá stezka : Vlastivědný časopis kraje Husova a Chelčického*. 1948-1949, 17, 3, s. 39
84. JIRAN, A. Těšovická škola. *Zlatá stezka : Vlastivědný sborník kraje Husova a Chelčického*. 1938-1939, 12, 8, s. 126-127
85. JIRAN, Alois. Pohřeb v netolickém kraji. *Zlatá stezka : Krajem Husovým a Chelčického*. 1928-1929, 2, 10, s. 161-162

86. JIRAN, Alois. Svatba v netolickém kraji. *Zlatá stezka : Krajem Husovým a Chelčického*. 1928-1929, 2, 2, s. 22-25
87. JIRAN, Alois. Svatba v netolickém kraji. *Zlatá stezka : Krajem Husovým a Chelčického*. 1928-1929, 2, 5, s. 58-60
88. JIRAN, Alois. Záhadné město na Boubíně. *Zlatá stezka : Vlastivědný časopis kraje Husova a Chelčického*. 1948-1949, 17, 1, s. 2
89. JIRÁSEK, Josef. Regulace řeky Blanice. *Zlatá stezka : Krajem Husovým a Chelčického*. 1928-1929, 2, 1, s. 14-15
90. JIRÁSEK, Josef. Školák způsobil vyšínutí vlaku – hřebíkem. *Zlatá stezka : Krajem Husovým a Chelčického*. 1928-1929, 2, 1, s. 15
91. Jižní Čechy mají sovu pedagogickou fakultu. *Zlatá stezka : Vlastivědný časopis kraje Husova a Chelčického*. 1948-1949, 17, 5-6, s. 86
92. JOHN, Čestmír. Náš krajan a jeho dílo. *Zlatá stezka : Vlastivědný sborník kraje Husova a Chelčického*. 1938-1939, 12, 4, s. 55-57
93. JOHN, Čestmír. Naše Vltava. *Zlatá stezka : Vlastivědný sborník kraje Husova a Chelčického*. 1938-1939, 12, 8, s. 124-126
94. JOHN, Čestmír. Před 300 lety. *Zlatá stezka : Vlastivědný sborník kraje Husova a Chelčického*. 1938-1939, 12, 1, s. 2
95. JOHN, Čestmír. Vypravování neživého pamětníka. *Zlatá stezka : Vlastivědný časopis kraje Husova a Chelčického*. 1948-1949, 17, 1, s. 3-6
96. JOHN, Čestmír. Vzpomínáme... *Zlatá stezka : Krajem Husovým a Chelčického*. 1928-1929, 2, 4, s. 49-50
97. KOCH, Jaroslav. Staré svatby v Sudoměři. *Zlatá stezka : Krajem Husovým a Chelčického*. 1928-1929, 2, 6, s. 93- 94
98. KOCH, Jaroslav. Život ptactva v letošní zimě. *Zlatá stezka : Krajem Husovým a Chelčického*. 1928-1929, 2, 8, s. 122-124
99. KOLÁŘ, Vojtěch. O Mikuláši v Křepicích. *Zlatá stezka : Vlastivědný časopis kraje Husova a Chelčického*. 1948-1949, 17, 4, s. 57
100. KOVÁŘOVÁ, Z. Truchlivé září. *Zlatá stezka : Vlastivědný časopis kraje Husova a Chelčického*. 1948-1949, 17, 2, s. 18
101. KOVÁŘOVÁ-LACINOVÁ Z. Zakletý zámek. *Zlatá stezka : Vlastivědný časopis kraje Husova a Chelčického*. 1948-1949, 17, 7, s. 95-96

102. KOŽMÍNOVÁ-CIMRHANZLOVÁ, Amálie. Staročeské mlýny a Boží dárek. *Zlatá stezka : Vlastivědný sborník kraje Husova a Chelčického*. 1938-1939, 12, 1, s. 11-13
103. KOŽMÍNOVÁ-CIMRHANZLOVÁ, Amálie. Vánoční obyčeje a zvyky našeho venkova. *Zlatá stezka : Vlastivědný sborník kraje Husova a Chelčického*. 1938-1939, 12, 4, s. 58-62
104. Krajská zřízení. *Zlatá stezka : Vlastivědný časopis kraje Husova a Chelčického*. 1948-1949, 17, 5-6, s. 86
105. KREJČÍ, Bohumil. V zajetí lesů. *Zlatá stezka : Vlastivědný sborník kraje Husova a Chelčického*. 1938-1939, 12, 7, s. 113-115
106. KRHOUN, F. Prácheňská vánoční koleda. *Zlatá stezka : Vlastivědný časopis kraje Husova a Chelčického*. 1948-1949, 17, 4, s. 56-57
107. KRHOUN, František. Jihočeští trhovci jako básníci. *Zlatá stezka : Vlastivědný sborník kraje Husova a Chelčického*. 1938-1939, 12, 9, s. 145-148
108. KRHOUN, František. Maletická píseň. *Zlatá stezka : Vlastivědný sborník kraje Husova a Chelčického*. 1938-1939, 12, 7, s. 110-112
109. KURZOVÁ, Běla. O královně zimě. *Zlatá stezka : Krajem Husovým a Chelčického*. 1928-1929, 2, 3, s. 47
110. KURZOVÁ, Běla. Princ Jaro. *Zlatá stezka : Krajem Husovým a Chelčického*. 1928-1929, 2, 9, s. 148
111. KUŠIČKA, Jaroslav. Úsměv domova. *Zlatá stezka : Vlastivědný časopis kraje Husova a Chelčického*. 1948-1949, 17, 4, s. 50-51
112. MAREŠ, Zdeněk. Když si náš dědeček babičku bral. *Zlatá stezka : Vlastivědný časopis kraje Husova a Chelčického*. 1948-1949, 17, 5-6, s. 78-80
113. MÍK, František. Botaři. *Zlatá stezka : Krajem Husovým a Chelčického*. 1928-1929, 2, 7, s. 103-106
114. Milé děti!. *Zlatá stezka : Krajem Husovým a Chelčického*. 1928-1929, 2, 10, 3. strana obálky
115. Milí čtenáři. *Zlatá stezka : Vlastivědný časopis kraje Husova a Chelčického*. 1948-1949, 17, 1, s. 1
116. MOSTECKÝ, Haštal. František Herites. *Zlatá stezka : Krajem Husovým a Chelčického*. 1928-1929, 2, 6, s. 82-85

117. MOSTECKÝ, Haštal. Josef Holeček. *Zlatá stezka : Krajem Husovým a Chelčického*. 1928-1929, 2, 8, s. 113-115
118. MOSTECKÝ, Václav. Hrabě Marradas a Vodňany. *Zlatá stezka : Vlastivědný sborník kraje Husova a Chelčického*. 1938-1939, 12, 2, s. 24-26
119. MOSTECKÝ, Václav. Hrabě Marradas a Vodňany. *Zlatá stezka : Vlastivědný sborník kraje Husova a Chelčického*. 1938-1939, 12, 3, s. 41-43
120. MOSTECKÝ, Václav. Selské rebelie na Vodňansku. *Zlatá stezka : Vlastivědný časopis kraje Husova a Chelčického*. 1948-1949, 17, 2, s. 19-22
121. MUŠKA, Václav. Jakub Krčín a zámek Kratochvíle u Netolic. *Zlatá stezka : Vlastivědný časopis kraje Husova a Chelčického*. 1948-1949, 17, 5-6, s. 67-69
122. Naše děti v Praze. *Zlatá stezka : Vlastivědný sborník kraje Husova a Chelčického*. 1938-1939, 12, 1, s. 18-19
123. Nové zvony v Písku. *Zlatá stezka : Krajem Husovým a Chelčického*. 1928-1929, 2, 2, s. 29
124. NOVOTNÝ, František. Věk dětský. *Zlatá stezka : Vlastivědný sborník kraje Husova a Chelčického*. 1938-1939, 12, 5, s. 87-88
125. NOVOTNÝ, František. Věk dětský. *Zlatá stezka : Vlastivědný sborník kraje Husova a Chelčického*. 1938-1939, 12, 6, s. 102-103
126. NOVOTNÝ, Jan. Dvanáct vodníků. *Zlatá stezka : Vlastivědný sborník kraje Husova a Chelčického*. 1938-1939, 12, 1, s. 13-14
127. NOVOTNÝ, Jan. Správní rozdělení Písecka a jeho mapy. *Zlatá stezka : Vlastivědný sborník kraje Husova a Chelčického*. 1938-1939, 12, 3, s. 39-41
128. PÁTEK, Ferdinand. Pověsti o hradu Helfenburku. *Zlatá stezka : Krajem Husovým a Chelčického*. 1928-1929, 2, 5, s. 73-74
129. PAZDERA, Antonín. Demarkační čára. *Zlatá stezka : Vlastivědný časopis kraje Husova a Chelčického*. 1948-1949, 17, 9-10, s. 127-128
130. PAZDERA, Antonín. Julius Zeyer a Josef Jakší. *Zlatá stezka : Vlastivědný časopis kraje Husova a Chelčického*. 1948-1949, 17, 1, s. 6-7
131. PAZDERA, Antonín. Výlet do minulosti. *Zlatá stezka : Vlastivědný sborník kraje Husova a Chelčického*. 1938-1939, 12, 6, s. 94-96
132. PAZDERA, Antonín. Výlet do minulosti. *Zlatá stezka : Vlastivědný sborník kraje Husova a Chelčického*. 1938-1939, 12, 8, s. 127-130

133. PAZDERA, Antonín. Výlet do minulosti. *Zlatá stezka : Vlastivědný sborník kraje Husova a Chelčického*. 1938-1939, 12, 9, s. 141-143
134. PETROVÁ, Marie. Zvíkováci. *Zlatá stezka : Vlastivědný časopis kraje Husova a Chelčického*. 1948-1949, 17, 9-10, s. 132-135
135. PILÁT, Ladislav. Poklad na Hrádku. *Zlatá stezka : Vlastivědný časopis kraje Husova a Chelčického*. 1948-1949, 17, 8, s. 110-111
136. POKORNÁ, Luisa. Masopustní radovánky. *Zlatá stezka : Krajem Husovým a Chelčického*. 1928- 929, 2, 5, s. 69-70
137. POKORNÁ, Luisa. Masopustní radovánky. *Zlatá stezka : Krajem Husovým a Chelčického*. 1928-1929, 2, 6, s. 87-88
138. POKORNÁ, Luisa. Řehořové. *Zlatá stezka : Krajem Husovým a Chelčického*. 1928-1929, 2, 7, s. 107-108
139. POSPÍŠILOVÁ, A. Ohníčky planou. *Zlatá stezka : Krajem Husovým a Chelčického*. 1928-1929, 2, 2, s. 31
140. President republiky Klement Gottwald. *Zlatá stezka : Vlastivědný časopis kraje Husova a Chelčického*. 1948-1949, 17, 3, s. 34
141. RADA, Václav. Mucinka. *Zlatá stezka : Vlastivědný časopis kraje Husova a Chelčického*. 1938-1939, 17, 1, s. 10-12
142. RADA, Václav. Mucinka. *Zlatá stezka : Vlastivědný časopis kraje Husova a Chelčického*. 1938-1939, 17, 2, s. 25-27
143. RADA, Václav. Mucinka. *Zlatá stezka : Vlastivědný časopis kraje Husova a Chelčického*. 1938-1939, 17, 3, s. 36-38
144. RADA, Václav. Mucinka. *Zlatá stezka : Vlastivědný časopis kraje Husova a Chelčického*. 1938-1939, 17, 4, s. 52-54
145. RADA, Václav. Mucinka. *Zlatá stezka : Vlastivědný časopis kraje Husova a Chelčického*. 1938-1939, 17, 5-6, s. 81-83
146. REMTA, František. Jindy a nyní. *Zlatá stezka : Krajem Husovým a Chelčického*. 1928-1929, 2, 1, s. 5-7
147. REMTA, František. Sníh dobrodiním Šumavanů. *Zlatá stezka : Krajem Husovým a Chelčického*. 1928-1929, 2, 6, s. 94-95
148. REMTA, František. V pohorském hřbitově o dušičkách. *Zlatá stezka : Krajem Husovým a Chelčického*. 1928-1929, 2, 3, s. 33-36

149. Rozluštění soutěže „Kdo je to?“ *Zlatá stezka : Vlastivědný časopis kraje Husova a Chelčického*. 1948-1949, 17, 2, s. 30
150. Sám o sobě. *Zlatá stezka : Vlastivědný časopis kraje Husova a Chelčického*. 1948-1949, 17, 2, s. 18
151. SKALICKÝ, Václav. Proč žlutne listí? *Zlatá stezka : Vlastivědný časopis kraje Husova a Chelčického*. 1948-1949, 17, 3, s. 43
152. SLÁDEK, Josef. Kus historie Vacova. *Zlatá stezka : Vlastivědný časopis kraje Husova a Chelčického*. 1948-1949, 17, 9-10, s. 136
153. SLEPIČKA, Karel. O jménu města Protivína a některých obcí okolních. *Zlatá stezka : Krajem Husovým a Chelčického*. 1928-1929, 2, 2, s. 25-27
154. SMÍŠEK, B. Sluhovo vánoční přání. *Zlatá stezka : Vlastivědný časopis kraje Husova a Chelčického*. 1948-1949, 17, 4, s. 51
155. Smutné jubileum. *Zlatá stezka : Krajem Husovým a Chelčického*. 1928-1929, 2, 9, s. 129
156. Smutné výročí. *Zlatá stezka : Vlastivědný časopis kraje Husova a Chelčického*. 1948-1949, 17, 9-10, s. 122
157. Soutěž o ceny. *Zlatá stezka : Vlastivědný časopis kraje Husova a Chelčického*. 1948-1949, 17, 1, s. 9
158. ŠTEDRONSKÝ, Eduard. Značkované ryby. *Zlatá stezka : Vlastivědný časopis kraje Husova a Chelčického*. 1948-1949, 17, 8, s. 111-112
159. Teploty letošní zimy. *Zlatá stezka : Krajem Husovým a Chelčického*. 1928-1929, 2, 9, s. 139
160. TEPLÝ, F. Výklad názvů Zbudov, Nákří, Sedlec... *Zlatá stezka : Vlastivědný časopis kraje Husova a Chelčického*. 1948-1949, 17, 9-10, s. 143-144
161. TGM. *Zlatá stezka : Vlastivědný časopis kraje Husova a Chelčického*. 1948-1949, 17, 1, s. 2
162. Třetí prezident republiky. *Zlatá stezka : Vlastivědný sborník kraje Husova a Chelčického*. 1938-1939, 12, 4, s. 53-54
163. V květnu vzpomínáme. *Zlatá stezka : Vlastivědný časopis kraje Husova a Chelčického*. 1948-1949, 17, 9-10, s. 122
164. Velký jihočeský rodák, mistr Otakar Ševčík, slavný učitel hry na housle. *Zlatá stezka : Vlastivědný sborník kraje Husova a Chelčického*. 1938-1939, 12, 1, s. 10

165. Velký úkol. *Zlatá stezka : Vlastivědný časopis kraje Husova a Chelčického*. 1948-1949, 17, 3, s. 34
166. VESELÝ, Jindřich. Loutkářství na Písecku. *Zlatá stezka : Krajem Husovým a Chelčického*. 1928-1929, 2, 1, s. 9-11
167. VLÁŠEK, Josef. Jak se slavívala „sejпка“ v Záblatí u Vodňan. *Zlatá stezka : Vlastivědný časopis kraje Husova a Chelčického*. 1948-1949, 17, 3, s. 40
168. VODŇANKA. Jaro na vodňanském náměstí. *Zlatá stezka : Vlastivědný sborník kraje Husova a Chelčického*. 1938-1939, 12, 9, s. 143
169. VOTAVA, J. Zlatý věk. *Zlatá stezka : Vlastivědný časopis kraje Husova a Chelčického*. 1948-1949, 17, 2, s. 23-24
170. VOTRUBEC, Josef. Květena vodňanských rybníků.. *Zlatá stezka : Krajem Husovým a Chelčického*. 1928-1929, 2, 9, s. 129-132
171. VOTRUBEC, Josef. Květena vodňanských rybníků.. *Zlatá stezka : Krajem Husovým a Chelčického*. 1928-1929, 2, 10, s. 158-161
172. VYDRA, B. Voj čeho mají Drslavice meno a jak tu lidi znejprfka žili. *Zlatá stezka : Vlastivědný časopis kraje Husova a Chelčického*. 1948-1949, 17, 9-10, s. 142-143
173. Výsledky sčítání lidu v soudním okrese prachatickém. *Zlatá stezka : Krajem Husovým a Chelčického*. 1928-1929, 2, 7, s. 110
174. Výsledky sčítání lidu v soudním okrese prachatickém. *Zlatá stezka : Krajem Husovým a Chelčického*. 1928-1929, 2, 8, s. 126
175. Výsledky sčítání lidu v soudním okrese prachatickém. *Zlatá stezka : Krajem Husovým a Chelčického*. 1928-1929, 2, 9, s. 142
176. Výsledky sčítání lidu v soudním okrese prachatickém. *Zlatá stezka : Krajem Husovým a Chelčického*. 1928-1929, 2, 10, s. 168
177. VYTISKA, O. Mehelník. *Zlatá stezka : Vlastivědný sborník kraje Husova a Chelčického*. 1938-1939, 12, 10, s. 156
178. Vzpomínáme. *Zlatá stezka : Vlastivědný časopis kraje Husova a Chelčického*. 1948-1949, 17, 3, s. 33
179. Z našich krajů. *Zlatá stezka : Krajem Husovým a Chelčického*. 1928-1929, 2, 3, s. 42-43
180. Ze šumavské vísky – od hranic. *Zlatá stezka : Vlastivědný sborník kraje Husova a Chelčického*. 1938-1939, 12, 5, s. 84-86

181. *Zlatá stezka : Krajem Husovým a Chelčického*. 1928-1929, 2, 7, s. 97
182. *Zlatá stezka : Vlastivědný časopis kraje Husova a Chelčického*. 1948-1949, 17, 9-10, s. 147
183. *Zlatá stezka : Vlastivědný sborník kraje Husova a Chelčického*. 1938-1939, 12, 2, s. 21
184. Zmizelý pamětník. *Zlatá stezka : Vlastivědný sborník kraje Husova a Chelčického*. 1938-1939, 12, 3, s. 49-50
185. Žižkův pomník ve Vodňanech. *Zlatá stezka : Krajem Husovým a Chelčického*. 1928-1929, 2, 1, s. 11-14
186. ŽLÁBKOVÁ, Marie. Kašpárkovy lívance. *Zlatá stezka : Krajem Husovým a Chelčického*. 1928-1929, 2, 4, s. 63-64

Seznam příloh

- Příloha 1: Přehled časopisů s tematikou vlastivědy, památkové péče a národopisu, které vycházely na území České republiky v letech 1919 – 1945 (tabulka)
- Příloha 2: Podrobný přehled časopisů s tematikou vlastivědy, památkové péče a národopisu, které vycházely na území dnešního Jihočeského kraje v letech 1919 – 1945 (tabulka)
- Příloha 3: Aktuální členění české republiky na kraje (obrázek)
- Příloha 4: Územní organizace politické správy ke dni 29. září 1939 (obrázek)
- Příloha 5: Správní rozdělení protektorátu Čechy a Morava (obrázek)
- Příloha 6: Rozdělení na kraje o okresy Československé republiky (obrázek)
- Příloha 7: Dokumentace spojená s vydáváním sborníku I (obrázek)
- Příloha 8: Dokumentace spojená s vydáváním sborníku II (obrázek)
- Příloha 9: Dokumentace spojená s vydáváním sborníku III (obrázek)
- Příloha 10: Dopis od F. X. Svobody ze dne 26. 12. 1929 (obrázek)
- Příloha 11: Čestmír John (obrázek)
- Příloha 12: Ukázka výtvarné práce Josefa Krejisy I (obrázek)
- Příloha 13: Ukázka výtvarné práce Josefa Krejisy II (obrázek)
- Příloha 14: Ukázka výtvarné práce Josefa Krejisy III (obrázek)
- Příloha 15: Titulní strana sborníku *Zlatá stezka* - 2. ročník, č. 7 (obrázek)
- Příloha 16: První strana sborníku *Zlatá stezka* připravená k 10. výročí vzniku samostatné republiky (obrázek)
- Příloha 17: Titulní strana sborníku *Zlatá stezka* – 12. ročník, č. 1 (obrázek)
- Příloha 18: Rubrika Hádanky (obrázek)
- Příloha 19: Titulní strana sborníku *Zlatá stezka* – 17. ročník, č. 9-10 (obrázek)
- Příloha 20: Ukázka obrázkového příběhu (obrázek)

Přílohy